

Täysistunto

Torstai 30.9.2021 klo 10.00—19.46

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto keskeytettiin klo 13.01. Täysistuntoa jatkettiin klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.46.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (10.00—11.59 ja 16.00—17.58) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (11.59—13.01 ja 17.58—19.46).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Hallituksen esitys HE 146/2021 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan eli viimeistään 1.11.2021.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 29.9.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3.—21. asiasta.

Keskustelu jatkuu. — Ministeri Tuppurainen, esittelypuheenvuoro, 5 minuuttia.

Keskustelu

10.01 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Puhumme valtion ensi vuoden talousarviosta, ja siinä omaisuustulot ovat merkittävä osa tuloja. Näiden tulojen saaminen valtiolle on tärkeää. Niillä rahoitetaan monia hyvinvointivaltiomme arvokkaita menoja.

Valtio omistaa aina jostain syystä. Meillä on omistuksia yhtiöissä, joissa on jokin tietty yhtiölle osoitettu erityistehtävä, on yhtiöitä, joiden suhteen valtiolla on perusteltu strateginen intressi, ja kolmanneksi on yhtiöitä, joihin meillä on finanssi-intressi. Omaisuustuloja saamme suurimmasta osasta yhtiöitä vaihtelevissa määrin.

Arvio ensi vuoden omaisuustuloista talousarvioesityksessä on 2,4 miljardia euroa. Tämä on huomattava summa ja luonnollisesti vasta arvio. Ensi vuoden aikana pystymme analysoimaan tarkemmin, kuinka paljon pääomanpalautuksia sekä osinko- ja myyntituloja valtion budjettiin yhtiöistä kertyy.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Omistajapolitiikka on tietenkin muutakin kuin omaisuustulojen keräämistä yhtiöistä. Hallituksen omistajapolitiittisessa periaatepäätöksessä on linjattu omistajapolitiikan keskeiset linjaukset, joita noudatamme. Periaatteena on, että valtio noudattaa omistajaohjauksessaan osakeyhtiölain mukaista tehtävien ja vastuiden jakoa. Lisäksi sovelletaan hyvää hallintotapaa. Se tarkoittaa, että operatiiviset ja liikkeenjohdolliset päätökset kuuluvat yhtiön johdolle ja hallitukselle. Mutta valtio on aktiivinen ja aloitteellinen omistaja. Tämä tarkoittaa sitä, että asetamme tavoitteet yhtiön omistajana ja vaikutamme ja otamme kantaa tarvittavalla tavalla yhtiön strategiaan ja taloudellisiin kysymyksiin.

Yhtiön hallitus ja sen puheenjohtaja sekä toimiva johto ovat vastuussa siitä, että ne keskustelevat merkittävien omistajien kanssa yhtiön toimintaan ja omistaja-arvoon vaikuttavista olennaisista kysymyksistä. Valtio-omisteisissa yhtiöissä odotetaan valtion omistuksen koko huomioiden avointa tiedonkulkua ja keskustelua valtio-omistajan kanssa. Omistajana valtio keskustelee yhtiöiden kanssa aktiivisesti lainsäädännön asettamissa rajoissa muut omistajat huomioon ottaen.

Omistajapolitiittisessa periaatepäätöksessä on linjattu valtio-omistajan näkemyksiä omistajapolitiikan yritysvastuuseen liittyvistä tavoitteista. Linjauksissa on edellytetty yhtiöiden integroivan yritysvastuun liiketoimintaan ja tavoitteellisuutta yritysvastuun johtamisessa. Lisäksi edellytetään ilmastovaikutusten tunnistamista sekä Pariisin ilmastopimuksen ja hallituksen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen huomioimista. Edellytetään ihmisoikeuksien tunnistamista ja tuomme esille kielteisen kantamme aggressiiviseen verosuunnitteluun.

Vakautta ja varmuutta valtion omistajuuteen luo osaltaan kyky seurata ja arvioida tarkoin toimintaympäristöä. Omistajapolitiittisen periaatepäätöksen mukaisesti valtion yhtiökohtaisista omistajastrategisista linjauksista tehdään arvioita läpi koko hallituskauden ja tarvittaessa niitä suunnataan uudelleen. Omistajapolitiikka on siis dynaamista ja aktiivista luonteeltaan.

Valtion talousarvion omaisuustulot koostuvat osingoista ja pääomanpalautuksista sekä osakkeiden myynneistä saatavista tuloista. Talousarviossa ei ole eritelty omaisuustulojen jakautumista eri tulolajeihin. Valtio saa osinkoja sekä pörssiyrityksistä että valtion joko täysin tai kokonaan omistamista yhtiöistä.

Talousarvioehdotukseen on kirjattu tarkka omaisuustuloennuste, mutta tässä vaiheessa on vaikea ennustaa todellista omaisuustulojen toteumaa tulevalle vuodelle. Vaikka yritysten palautuminen globaalin pandemian aiheuttamasta kriisistä on ollut yleisellä tasolla ripeää ja sangen vahvaa, on esimerkiksi osinkotulokertymän arviointi haasteellista.

Ratkaisut yhtiöomistuksiin liittyen tehdään aina huolellisen kokonaisarvion pohjalta huomioiden valtion kaikki strategiset ja taloudelliset intressit. Etukäteen ei vastuullinen omistaja spekuloi millään myynneillä.

Arvoisa rouva puhemies! Valtio on vakaa omistaja. Valtion yhtiöomistukset ovat kansallisvarallisuuttamme. Pitämällä niistä huolta ja tukemalla niiden kasvua ja kehitystä voimme turvata niiden toiminnan ja yhtiövarallisuuden arvon myös tulevaisuudessa. Yhdessä, hyvät kollegat, voimme vahvistaa valtion omistajapolitiikan vaalikausien ylittävää pitkäjänteisyyttä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Koskinen.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

10.06 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on käyty aika outoakin keskustelua tuon SSAB:ta, Suomen osalta entistä Rautaruukkia, koskevan omistuksen hallinnan muutoksen takia, jossa siirrettiin Solidiumilta ikään kuin myytävistä yhtiöistä valtion tarkemmin seurattaviin ja ohjaamiin yhtiöihin. Tämä on täysin perusteltua siitä syystä, että terästeollisuus on ison murroksen keskellä taas kerran, ja on iso kansallinen intressi siitä, että pystytään säilyttämään terästeollisuuden tulevaisuus Suomessa. Se tietysti on sitä valoisampi, mitä paremmin pystytään kehittämään esimerkiksi hiilivapaita tuotantomenetelmiä sekä perusteräksen että sen jatkojalostuksen osalta. Ja siinä tarvitaan tätä pohjoista yhteistyötä myös Suomen ja Ruotsin valtioiden välillä. Kannustan edelleen tätä työtä tiivistämään ja ottamaan myös juuri tämän jatkojalostamisen [Puhemies koputtaa] huomioon. Kun on kysymys kuluttajille [Puhemies koputtaa] esimerkiksi autojen teräksen toimittamisesta, niin sen hiilivapaus on tärkeä myyntivaltti jatkossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika. — Edustaja Grahn-Laasonen.

10.07 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Tuppurainen, sanoitte tänään Helsingin Sanomissa, että teollisuuspoliittinen viritys on muuttumassa, ja huomaan, että se herättää paljon kysymyksiä niissä ihmisissä, jotka esimerkiksi sijoittavat pörssiyhtiöihin ja toimivat teollisuuspolitiikassa erilaisissa tehtävissä: Mitä se käytännössä tarkoittaa? Mihin suuntaan suomalaista teollisuuspolitiikkaa ollaan viemässä? Ja on kysymys, joka myöskin talousvaliokunnassa on herättänyt kiinnostusta: Tämä SSAB:n päätös siirtää Solidiumista valtion osakkeet valtion omistajaohjauksen yksikön alle herättää sen kysymyksen, onko tässä omistajapolitiikan linjassa tapahtunut muutos. Eli käytännössä: onko valtio ulottamassa näitä poliittisia lonkeroitansa yhä enemmän markkinoille ja toimimassa myöskin vähemmistöomistusten kautta? Toivoisin, että eduskunnan edessä te, ministeri, avaisitte tätä [Puhemies koputtaa] kysymystä, joka laajasti kiinnostaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

10.08 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion omistuksella on mielestäni erittäin tärkeä asema Suomessa — on ollut aikaisemmin ja se pitää olla jatkossakin. Näkisin mielelläni vielä, että tällaisiin perusasioihin kiinnitetään enemmän huomiota. Tarkoitan, että me olemme tehneet joskus vähän huonompia kauppoja myymällä esimerkiksi sähköverkkoja, mikä on osoittautunut aivan kamalaksi virheeksi.

Näkisin myös mielelläni, että metsäpuolen investointeja tulisi lisää, ja mikä on kaikkein tärkeintä, on tietenkin tuo kaivosteollisuuden puoli. Suomessa on valtavan rikkaita esiintymiä, jotka on sitten myyty ulkomaille. Ja meillähän on nyt jo kaksi yhtiötä, joiden kautta valtiolla on jo nyt kaivosteollisuudessa omistusta. Mutta kun löytyy tällainen strateginen, erittäin arvokas esiintymä, niin toivoisin, että tässä maassa löytyisi sitä selkärankaa, että me hoitaisimme sen asian niin, että sen tekee valtion kaivosyhtiö, koska otetaan LKAB:sta Ruotsista esimerkkiä: siellä homma osataan, eikä siellä tarvitse tätä kurssia enää käydä, ja kaikki me tiedämme, miten kohtalaisen vauras valtio Ruotsi on tänä päivänä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vallin.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

10.09 **Veikko Vallin ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Tuppuraiselta: kun osakkeet halpenivat viime vuonna koronan takia, niin harrastatteko tällaista aktiivista sijoittamista, että silloin kun osakkeet tulevat alas, niin valtio hankkisi lisää esimerkiksi jo omistamiensa yhtiöiden osakkeita? Olen seurannut niitten kehittymistä, ja siinä olisi valtio tehnyt kyllä ison tilin, jos siinä kohtaa olisi esimerkiksi Fortumia ja Nestettä, jotain tällaisia, hankittu takaisin. Teettekö te tällaista sijoittamista, aktiivista sijoittamista? [Jussi Saramo: Hyvä kysymys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

10.10 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä. Yhdyn kyllä edustaja Koskisen näkemykseen tästä fossiilivapaasta teräksestä. Tällaisissa asioissa on kannattavaa olla edelläkävijä. Ja siinä on sitten tietysti tärkeää, että paitsi meidän omistajaohjaus, myös kaikki muu, esimerkiksi kansallinen ilmastoto- ja energiapolitiikka, pelaa samaan maaliin ja luodaan sellaista taloutta, joka on kestävä täällä paikan päällä ja edelläkävijä tulevaisuudessa.

Oma kysymykseni liittyy omistajaohjaukseen ja omisteisten yritysten viestintään ja vaikuttamiseen. Eli meillähän valtio asettaa ne intressit, tavoitteet, ja sen jälkeen näiden yritysten tulisi toimia niiden puitteissa. Mutta tietysti ne myös itse harrastavat, kuten me varmasti tiedämme, lobbausta muun muassa meidän suuntaan. Ja tähän liittyen olisi kiinnostavaa kuulla, miten siinä ikään kuin ministeri seuraa, että se intressi, se valtion intressi, on se määräävä tekijä, jonka puitteissa myös nämä yritykset sitä omaa viestiään ja omia ajatuksiaan tuovat esiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Saramo.

10.11 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomi vaurastui valtionyhtiöillä. Meillä oli sekatalous, jossa keskeiset tärkeät tuotantovälineet olivat yhteistä omistusta, ja se oli meille ja on vielä tänä päivänä tärkeää. Siihen meidän vauraus perustuu. Mutta tämä ei ole vain kaukaista historiaa. Kuten tässä on käynyt ilmi, niin vaikkapa SSAB on hyvä esimerkki siitä, että niillä omistuksilla voidaan tehdä paljon hyvää tänä päivänä. Esimerkiksi Neste on hyvä esimerkki omasta syntymäkaupungistani. Eihän sellaista olisi kukaan muu tähän maahan perustanut, ja jos se olisi myyty silloin, kun valtion omaisuutta ruvettiin lyömään lihoiksi, niin siitä ei olisi koskaan tullut sellaista, kun ei olisi ollut niin pitkäjänteistä omistusta, joka olisi Suomeen halunnut panostaa.

Mutta en vähättelisi finanssipuolta. Täällä tuli hyvä kysymys siitä. Me saamme negatiivisella korolla lainaa, mutta sijoitukset tuottavat. Valtionkin sijoitukset ovat tuottaneet jopa 10:täkin prosenttia parhaimmillaan. Mutta jos katsotaan pörssiä, niin keskimäärin 7 prosentin tuottoa on voinut odottaa omistajille. Kysyisin: onko tehty laskelmia siitä, kuinka paljon Suomen nettovelkaantumisen on kasvanut näillä tämän [Puhemies koputtaa] vuosituhannen tuottavan omaisuuden myynneillä, ja kannattaisiko tässä nyt kääntää suuntaa ja [Puhemies koputtaa] vaurastuttaa suomalaisia, jolloin verotustakin voitaisiin laskea?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

10.13 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä.

Kyllä minuakin kiinnostaa tämä SSAB:n osakkeitten siirto Solidiumista valtioneuvoston kanslian alaisuuteen, kuitenkin vähemmistöosakkuudesta on kyse. Syyksi tälle strategiselle linjaukselle on kerrottu nämä päästövähennykset, jotka olisivat päästöttömän teräksen kautta Suomessa jopa 7 prosenttia. Olisinkin nyt halunnut kysyä, kun todellakin tänään olette tiedotusvälineissä puhunut tästä teollisuuspolitiikan uudesta virityksestä: onko esimerkiksi se, minkä verran päästövähennyksiä pystytään saamaan aikaiseksi, jonkunlainen uusi strateginen kriteeristö, mikä on tullut valtion omistajapolitiikkaan, ja löytyykö tämän siirron pohjalle perusteet meidän nykyisestä valtion omistajapolitiikasta? Toki tietenkään tässä yhteydessä ei voi väistää kysymystä energiapolitiikasta: mistä me [Puhemies koputtaa] tulemme saamaan sen päästöttömän sähkön sitten näihin kaikkiin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

10.14 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Täällä hallitus puhuu koko ajan, että Suomen pitää olla ilmastonmuutoksessa mukana. Sitten me ollaan omistajina Fortumissa, joka avasi viime vuonna hiilivoimalan Saksassa. Miten nämä menevät yhteen hallituksen omistajaohjauksen kanssa? Olin ainoa sitä vastaan, että Fortum yleensä ostaa Uniperin, koska siellä on niin paljon sitä hiilivoimaa. Miten te meinaatte vaikuttaa siihen, ja millä tavalla tämä hiili vaikuttaa teidän strategiaanne?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

10.14 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Kiitän ministeriä esittelypuheenvuorosta. Samalla kiinnitän huomiota siihen, että tässä varsinaisessa käsiteltävässä budjettikirjassa siellä tulojen kohdalla sivulla 90 koko tämä 2,5 miljardin kokonaisuus on hyvin lyhyesti esitetty. Siellä on neljä riviä tekstiä tästä kokonaisuudesta. Ymmärrän, että tässä yhteydessä ehkä ei ole tarvetta laajempaan, vaan näitä linjauksia hoidetaan sitten muilla foorumeilla. Mutta tein äkkiä tuollaisen haun meidän valtionyhtiöiden — eli kokonaan tai enemmistöomistuksella olevien yhtiöiden — luettelosta ja siellä on 52 yhtiötä, ja niin kuin tiedämme, hyvin erilaisia. On VR, Posti, Alko, Yleisradio, Veikkaus, FinnHEMS, Suomen Ilmailuopisto ja niin edelleen. Olisi kyllä mielenkiintoista, että jos-sain yhteydessä syvällisemminkin näitä käsiteltäisiin täällä täysistunnon tasolla. Nyt on nostettu tiettyjä tärkeitä yksityiskohtia esille, mutta itse kiinnitän siis huomiota tähän kokonaisuuden erittäin niukkaan esittelyyn budjettikirjassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juuso.

10.16 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio omistaa sekä Kemijoki Oy:tä suoraan että myöskin Fortumin kautta suurimman osan. Kemijoki Oy:n vesistöalue kattaa kaksi kolmasosaa kaikista Lapin vesistöalueista, ja se on sotien jälkeen voimalaitosrakentamisella tukittu vaelluskaloilta aivan täysin. Näitä ohitusuomia vaelluskaloille on onnistuneesti tehty muualla maailmassa ja myöskin Suomessa. Kysyn: kun valtio on suurena omistajana, niin millä tavalla te vaikutatte tähän asiaan, että nämä ohitusuomat vihdoinkin rakennettaisiin?

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

10.16 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä palaan tähän SSAB:n asiaan. On tietysti erittäin hieno asia, jos ja kun pystytään tuottamaan terästä fossiilivapaasti, ja kyse on tietysti hyvin merkittävistä päästöistä koko Suomen tasolla siinä, mikä tähän SSAB:hen liittyy, mutta varoituksen sana kuitenkin siitä, millä tavalla tästä nyt edetään: Tässä on kuitenkin ensisijainen asia se, että me emme saa menettää omaa kilpailukykyämme, koska muutoin siinä käy niin, että tämä tuotanto siirtyy johonkin sellaiseen tehtaaseen jossakin muualla, jossa paljon huonommin hoidetaan näitä ympäristö-ormeja. Eli ymmärrän, että asiassa pitää edetä, mutta se eteneminen pitää tehdä sillä tavalla, ettei käy niin, että kurki kuolee ennen kuin suo sulaa, koska tässä on kuitenkin todella isosta asiasta kyse myös kansantaloudellisesti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä yksi edustajan puheenvuoro ja sen jälkeen ministeri, ja sitten jatketaan debattia. — Edustaja Kemppi.

10.17 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministerin vastuulla on myös valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta, josta haluaisin kysyä. Tällä toiminnalla tuetaan päätöksentekoa, tiedolla johtamista ja tietenkin myös toimintakäytäntöjen uudistumista. Minusta on selvää, että me tarvitsemme päätöksenteon tueksi myös tuota tutkittua tietoa, sen takia pidän tätä erityisen arvokkaana. Monet yhteiskunnalliset ongelmat ovat keskinäisriippuvaisia ilmiöitä, kuten työssämme huomaamme, ja nykyiset hallinnon siilot ja lainsäädännön sekä budjetin yksityiskohtainen käsittely eivät välttämättä tue tämänkaltaista laajaa lähestymistä sellaisiin teemoihin kuin syrjäytyminen, ilmastomuutos, työkyky ja monet muut meille ajankohtaiset teemat. Sen vuoksi kysyisin arvon ministeriltä: Miten valtioneuvosto on kehittänyt tutkimus- ja selvitystoimintaa viimeisen kahden vuoden aikana? Ollaanko hypähty eteenpäin samankaltaisesti kuin on men-ty esimerkiksi lapsibudjetoinnin suuntaan, mitä valtiovarainministeri [Puhemies koputtaa] esitteli?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen, 4 minuuttia.

10.19 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Kiitos tästä erittäin hyvästä keskustelusta. Aloitan vastaamalla edustaja Lindénin puheenvuoroon. Meillä on kaiken kaikkiaan 66 valtio-omisteista yhtiötä, ja se on varsin laaja kenttä, eivätkä ne kaikki ole valtioneuvoston kanslian suorassa omistajaohjauksessa, vaan meillä on yhtiöitä niin erityistehtävayhtiöinä ministeriöiden ohjauksessa kuin sitten esimerkiksi Solidiumin sal- kussa finanssisijoituksina. Laaja kokonaisuus, ja olen pitänyt tärkeänä, että meillä on hyvä parlamentaarinen vuoropuhelu tästä kokonaisuudesta. Sen vuoksi on perustettu myös minun toiveestani parlamentaarinen omistajaohjauksen neuvottelukunta, joka kokoontuu säännöllisesti. Siinä on ryhmien edustus, ja käymme niin omistajaohjauksen virkamiesten kuin allekirjoittaneen kanssa keskustelua siitä, millä tavalla omistajapolitiikkaa tulisi suunnata tässä ajassa — mihin liittyvät kysymykset, joita edustaja Hoskonen otti esille. Totta kai valtion täytyy ottaa toiminnassaan huomioon esimerkiksi huoltovarmuuskysymykset tai elinkeinopolitiikassa tapahtuneet rakenteelliset muutokset ja esimerkiksi ilmastonmuu-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

toksen hillintä tavalla, joka turvaa valtion strategisia intressejä ja yhtäältä meidän valtion-yhtiövarallisuuden omaisuusarvojen säilymistä.

Menenkin seuraavaksi tähän SSAB-tapaukseen, johon muun muassa edustaja Grahn-Laasonen viittasi. Talousvaliokunnan puheenjohtaja kutsui minut vuoropuheluun talousvaliokunnan kanssa, ja hyvässä seikkaperäisessä keskustelussa kävin niitä yksityiskohtia läpi, joita ei, arvoisa puhemies, tässä ole mahdollista avata, koska näihin kysymyksiin liittyy myös yhtiösalaisuuden piirissä olevia kysymyksiä. Mutta se, mitä tässä voi SSAB:sta todeta, on se, että me olemme jo linjanneet omistajapolitiikan periaatepäätöksessä yhdessä, että valtio selvittää omia strategisia omistusuntessejään pitkin vaalikautta. Kun nyt SSAB:n osalta kevään ja alkusyksyn aikana tapahtui muutoksia SSAB:n omistajakunnassa, Ruotsin kokonaan omistama valtionyhtiö LKAB nousi suurimmaksi omistajaksi, ja syksyllä yhtiö sai läpimurron vetypelkistykseen perustuvalla teknologialla tuotettavasta fossiilivapaasta teräksestä, niin päädyimme siihen, että on syytä tarkastella myös valtion omistajaintressi uudelleen. Tämä tarkastelu tehtiin työ- ja elinkeinoministeriössä, ja sen tuloksena todettiin, että meillä on syytä pitää strateginen intressi omistuksissa. Olin valtio-omistajana ilmoittanut, että me emme halua luopua SSAB:n omistuksesta tässä uudessa tilanteessa, ja tällöin on vain luonnollista, että Solidiumin, joka on finanssisijoittaja, toimii finanssi-intressillä, salkussa ei ole tämäntyyppisiä yhtiöitä, joihin meillä on strateginen intressi. Tämän seurauksena ainoa looginen johtopäätös oli se, että nämä omistukset siirretään valtioneuvoston kanslian suoraan omistukseen. Tässä ei ole kysymys minkäänlaisista poliittisista lonkeroista, ja itse asiassa pidän jossain määrin kyseenalaisena, että tämäntyyppisiä puheenvuoroja ylipäänsä käytetään. Se antaa ymmärtää, että valtiolla olisi jotain epämääräistä toiminnassaan, mistä ei ole kysymys. Valtio toimii kaikessa omistajapolitiikassa osakeyhtiölain ja hyvän hallintotavan mukaisesti, ja niin me toimimme kunnianhimoisesti myös tämän SSAB:n omistajaohjauksen suhteen. Kaikki operatiiviset päätökset muun muassa aikataulusta ja investoinneista liittyen tähän hiilidioksidi-, fossiilivapaaseen teräksen tuotantoon tehdään yhtiön johdossa normaalin järjestyksen mukaisesti.

Puhemies! Keskustelu jatkuu, ja olen tässä valmiina vastaamaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ja keskustelu jatkuu, debattikeskustelu. — Seuraavaksi edustaja Hassi.

10.22 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt melko hyvän periaatepäätöksen siitä, mitä periaatteita valtionyhtiöiden pitää noudattaa, omistajaohjauspäätöksen. Tuntuu kuitenkin siltä, että kaikissa valtionyhtiöissä tämän päätöksen sisältöä ei ole sisäistetty, vaan on jatkettu vanhaan malliin. Edustaja Juuso mainitsi Kemijoki Oy:n toiminnan, jotta vaelluskala ei palaisi Kemijokeen. Tämä ei mielestäni ole kestävä kehitys eikä nykyisen tiedon mukaista. Tässä on myös mainittu, edustaja Harkimo mainitsi, Fortumin enemmistöomistajuus Uniper-yhtiössä, joka on avannut uuden kivihiihivoimalan, ja mielestäni kaikkein oudointa Suomen valtion politiikan ja omistajaohjauslinjan näkökulmasta on se, [Puhemies koputtaa] että Uniper on haastamassa Hollannin valtiota oikeuteen [Puhemies koputtaa] vastaavasta kivihiihien kieltolaista kuin Suomessa jo on.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

10.24 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eurooppaministeri Tuppurainen, pari viikkoa sitten uutisoitiin Suomen EU-nettomaksun painuneen. Suomi maksoi viime vuonna 781 miljoonaa euroa enemmän EU:lle kuin mitä se sai takaisin.

Jos tässä ei olisi jo tarpeeksi sulatteleminen, vielä suurempaa kakkua on leivottu suomalaisten niskaan yhteisten vastuiden muodossa. Kaikkinensa Suomen EU-vastuut huitelevat jopa yli 50 miljardissa eurossa. Tämä hirvittää, koska hallitukselta löytyy innokkuutta kasvattaa näitä vastuita entisestään. Elpymispaketti oli teille läpihuutojuttu, vaikka perussopimukset paukkuivat liitoksissaan. Holtiton velkaantuminen on vaarallista, mutta vielä vaarallisempaa se on, jos sitä voi tehdä muiden maiden piikkiin. Suomi elää nyt yli varojensa, emmekä voi ottaa muiden maidenkin velkoja kantaaksemme. Suomalaisen kukkaro ei sitä kestä, vaikka hallituksen kantti kestäisi. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

10.25 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Raahelaisena kansanedustajana haluan kiittää omistajaohjauksesta vastaavaa ministeri Tuppurasta siitä, että meillä on siellä tuntosarvet herkillä, kun puhutaan valtionyhtiöistä, joista on meille strategisesti erittäin merkittävä hyöty. Tästä on osoituksena se, että Rautaruukin elikkä SSAB:n Raahan terästehtaan osakkeet on nyt siirretty suoraan valtion omistuksen ohjaukseen. Tämä on tosi tärkeä viesti myös raahelaisille. Siellä on 2 800 työntekijää suoraan työllistettynä, mutta välilliset työllisyysvaikutukset ovat äärimmäisen tärkeitä. Ja mikä parasta, Suomi on tiennäyttäjä ja viitoittaja siinä, kun mennään kohti teräksen valmistusta ilman hiiltä elikkä vetypelkistystä. Toki me tarvitaan paljon sähköä lisää ja sitten kierrätysterästä ja niin edelleen, elikkä on monia vaiheita, että päästään siihen tavoitteeseen, mutta tämä on oikea askel, ja haluan tämän viestin teille tuoda henkilökohtaisesti.

Mutta sitten kysymys kuuluu: mikä on jatkostrategia SSAB:n osalta valtionyhtiön näkökulmasta, [Puhemies koputtaa] ja kuinka me pidetään Suomessa teolliset työpaikat myös jatkossa? — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

10.26 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Olisin halunnut kysyä: kun valtion omistuksessa ja ohjauksessa laitatte periaatteita ja tavoitteita ja seuraatte yhtiöitä, kuinka tiiviisti seuraatte yhtiöissä tapahtuvien muutosten vaikutuksia alueilla ja tavallisten kansalaisten elämään? Nostaisin tässä esiin nyt Postin, jossa viimeisten vuosien aikana on paljon tapahtunut myllerryksiä. Ihmisten luottamus postin ripeään, säännölliseen kulkuun on horjunut, ja paljon on tullut käytännön esimerkkejä siitä, että posti ei ole tullut ajallansa.

Esimerkkinä ihan virkamiehet tai viranomaiset useasti lähettävät postitse päätöksiä, joissa lukee yleisesti esimerkiksi, että asiakkaan katsotaan saaneen tieto seitsemän päivää postin lähettämisestä, ja nyt tulee kyllä ympäri Suomea palautetta siitä, että hyvin monin paikoin seitsemässä päivässä posti ei tule perille ja ihmisten pitäisi kuitenkin reagoida siihen. [Puhemies koputtaa] Seuraatko tämäntyyppisiä, ja annatko ohjeistuksia [Puhemies koputtaa] myös käytännön tasolle?

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Grahn-Laasonen.

10.27 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille. Se kysymys, mikä meitä kiinnostaa ja pitää kiinnostaa, on se, millainen maa Suomi on sijoittajien silmin ja investointiympäristönä, ja siihen liittyy keskeisenä elementtinä ennustettavuus. Näin ollen, liittyen tähän SSAB-päätökseen, ilmassa on kysymys siitä, onko se jonkinlainen ennakkotapaus muutoksesta omistajapolitiikan linjassa. Onko se eduskunnalle kommunikoitu periaatepäätös omistajapolitiikasta edelleen voimassa? Ja ennen kaikkea nyt se kysymys, joka tänään heräsi Helsingin Sanomien artikkelin myötä: kun ministeri toteaa, että teollisuuspoliittinen viritys on muuttumassa, niin voitteko avata, mitä se tarkoittaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

10.28 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille tästä hyvästä alustuksesta.

Kun täällä nyt tästä hiilineutraalista teräksestä puhutaan, niin ei voi olla ottamatta osaa keskusteluun. Suunta on oikea, ja Suomi voi olla tässä edelläkävijä. Terästehtaiden asiakkaat haluavat kokonaishiilijalanjäljen lopputuotteesta tietoonsa, ja tämä on yksi tapa myös pienentää sitä ja lisätä meidän kilpailukykyä maailmalla. Mutta tämä vaatii paljon sähköä. Miten hallitus on suunnitellut jatkaa tätä tietä eteenpäin, jotta tätä sähköä on saatavilla? Me kaikki täällä tiedämme sen, että esimerkiksi ydinvoima vie niin kauan aikaa, jotta sitä saadaan Suomeen lisää, että se ei välttämättä tule tässä aikataulussa kysymykseen. Tuulivoiman kanssa on ollut vaikeuksia kaavoituksen osalta, niin voisiko olla mahdollista miettiä myös näitä synteettisiä polttoaineita, synteettisiä vaihtoehtoja siinä, että sitä sähköä voitaisiin varastoida? Nimittäin tuulivoimaahan ei voida varastoida, mutta synteettistä voidaan, ja tätä kautta voitaisiin sitten tätä edullista sähköä turvata myös jatkossa. Elikkä olisiko mahdollista tehdä synteettistä varastoon, [Puhemies koputtaa] ja onko hallituksella ollut tästä puhetta ja linjaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalmari.

10.29 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omistamisella on väliä. Kun ministeri Häkämies aikanaan myi Kemiran, viljelijät maksoivat muutamassa vuodessa sen kauppahinnan yhtiölle, Yaralle, takaisin. Ministeri Haavisto on itsekin jälkeenpäin todennut, että sähköverkkojen myynti oli virhe, ja tätä samaa virhettähän on tehty pitkälti monissa maakunnissa ja kuntien taholta, ja kuluttajat ovat maksaneet sen sitten omistaan. Siitä huolimatta on varmasti odotuksia paljon enemmästä kuin mitä itse asiassa esimerkiksi osakeyhtiölain mukaan omistajaohjausministeri kykenee tekemään. Siksi toivoisin, että jossain kohtaa avattaisiin tätä myös suurelle yleisölle, koska se on monesti valtava paine, mikä omistajaohjausministerille tulee ikään kuin täyttymättömistä unelmista.

No, minulla on kaksi pientä lähestymisunelmaa: Toinen [Puhemies koputtaa] unelma on lentoliikenteen matkaketjujen sujuvuudesta. Finnair ei halua, että matkalaukut kulkevat [Puhemies koputtaa] maakuntakentiltä. Ja toinen on, että posti tulee jonnekin pitäjiin kello kuuden aikaan [Puhemies koputtaa] illalla.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustajat, jälleen muistutan tästä minuutin mittaisesta puheenvuorosta. — Seuraavaksi edustaja Vähämäki.

10.31 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Tämä on tämmöinen vähän aloittelijan kysymys, mutta itse pohdin sitä, kuka vastaa valtion taseesta. Me nähdään tässä budjetin liitetiedoissa Y 111 hyvä selvitys valtion negatiivisesta omasta pääomasta. Aloin sitten miettiä, kenenkäs vastuulle tavallaan kuuluu valtion tase ja näin ollen myöskin tämä negatiivinen oma pääoma ja sitten tämä hiukan huolestuttava viime vuosien kehitys.

Siihen liittyen, mitä tässä aikaisemmin edustaja Lindén nosti esille, totean myöskin sen, että on aika suppeasti esitelty nämä valtion saamat myynti- ja osinkotulot. Siinä voisi ehkä jatkossa olla mainittuna vaikkapa myöskin edellisten vuosien osinkosumma. Siitä voisi sitten myöskin ennustaa, mitä se saattaa tulevaisuudessa olla. — Näin, ei muuta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen.

10.32 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lämpimät kiitokset minunkin puolestani ministerille tästä erinomaisesta esittelystä.

Kuten ministeri tässä aikaisemmin totesi, valtion omistajapolitiittinen ohjaus on vastuullista ja dynaamista. Ja silloin, kun selkeästi on nähtävissä, että valtion näkökulmasta omistajaintressi muuttuu, totta kai se tulee perustellusti myös tehdä. Tässähän on kysymys nimenomaan vastuullisesta dynamiikasta käytännössä. Tämä päätös ei horjuta tai luo epävakautta, vaan päinvastoin tämän omistajapolitiikan periaatepäätöksessä seisovat linjaukset, — tämäkin yksittäinen tapaus on nimenomaan niiden linjausten mukainen — ovat ne, jotka ylläpitävät tätä ennustettavuutta.

Edustaja Grahn-Laasonen oli itse talousvaliokunnassa kuulemassa tästä kokonaisuudesta ja tehdyistä päätöksistä taustatietoja ja sai myös näihin kysymyksiinsä erittäin asiantuntevat ja [Puhemies koputtaa] tyhjentävät vastaukset. Osaltani toivon myös, [Puhemies koputtaa] että nyt tämä julkisesti käytävä keskustelu pysyisi asiallisena.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

10.33 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin arvoisalta ministeriltä tästä sähkötilanteesta. Samanaikaisesti, kun uutisoidaan, että sähkön hinta, sähkönsiirtomaksut pyritäisiin saamaan alaspäin, niin kuitenkin on myös sitä uutisointia, että tulevana talvena sähkön hinta ja käyttö saattavat nousta jopa 25 prosenttia. Mikä on näkemyksenne näin ristiriitaisiin uutisointeihin tällä hetkellä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

10.33 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Täällä on hyvin tuotu esille sitä, mikä merkitys on valtio-omistajuudella ja valtionyhtiöillä, ja lähinnä sitä, että varmaan meidänkin olisi syytä enemmän keskustella niitten toiminnasta, että millä tavalla — ovatko ne oikeasti valtioneuvoston konttorin alla, vai kuuluvatko ne jonnekin muualle. Esimerkiksi otan nyt Postin ja VR:n. Elikä VR:lläkin on operatiivista toimintaa, joka palvelee kansalaisia, ja tällä hetkellä, jos

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

omistajaohjauksen lähtökohtana on, että tuloutetaan valtiolle tuloja ja sitten taas palvelut heikkenevät, niin minusta se on väärä linja. Elikkä tässäkin olisi syytä varmaan korostaa tätä linjaa, että millä tavalla VR esimerkiksi tulevaisuudessa toimii, ja sama on Postin kohdalla. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja tässä vaiheessa totean sen, että laskuoppini mukaan kaikki, jotka ovat nyt paikalla ja ovat halunneet saada puheenvuoron, ovat saaneet ainakin yhden puheenvuoron. Ja nyt otetaan ministerin puheenvuoro, ja sen jälkeen voimme vielä jatkaa tätä keskustelua, koska varauksia vielä näyttää olevan, joten, ministeri Tuppurainen, 4 minuuttia.

10.35 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Kiitos, ja aloitan nyt oikeastaan edelliseltä kierrokselta jääneistä kysymyksistä.

Ainakin edustaja Wallin ja edustaja Saramo viittasivat valtion sijoitustoimintaan ja meidän tuottoihimme, ja tämä on tärkeä näkökohta myös minun työssäni. Minua sitoo luonnollisesti eduskunnan vahvistama budjetti kuluvalle vuodelle. Myös omaisuustulo-odotus on 2,4 miljardia euroa, samoin nyt tässä käsittelyssä olevassa talousarviossa ensi vuodelle. Ne ovat huomattavia omaisuustuloja, ja jostakin ne on saatava, ja sen vuoksi meidän täytyy huolehtia myös meidän sijoitustoiminnan tuottavuudesta.

Meidän finanssi-intressiyhtiöt ovat Solidiumissa, joka oman toimiohjeensa mukaisesti toimii itsenäisesti. Solidium on, voi sanoa, perustamisestaan alkaen ollut eräänlainen sijoitusten menestystarina. Sen keskimääräinen tuotto perustamisesta alkaen on ollut 11,7 prosenttia vuodesta 2008 — aika korkea keskimääräinen tuotto. Aikanaan siihen sijoitettiin reilu 5 miljardia euroa, ja tällä hetkellä omistusten arvo on noin 8,9 miljardia euroa. Samaan aikaan valtio on vuosien varrella nostanut osinkoja Solidiumista yli 6 miljardia, ja jos tämä vuosi otetaan vielä huomioon, niin todennäköisesti päästään lähelle 7:ää miljardia. Aika onnistunutta sijoitustoimintaa Solidiumissa on tehty ja on onnistuttu kuitenkin pitämään myös tämä kansallisen ankkuriomistajan rooli.

Solidiumhan on sitä varten, että meillä on myös listatuissa yhtiöissä omistusta, tämä kansallinen intressi. Me emme halua muuttua tytäryhtiötaloudeksi, vaan meidän työkalumme vaikuttaa tähän on Solidium. Se on se vakaa omistaja näissä yhtiöissä, joihin meillä ei sinänsä strategista intressiä ole. Mutta me odotamme kaikilta yhtiöiltä hyvää taloudellista tulosta. Me odotamme yhtiöiltä, mukaan lukien Posti ja VR, että ne maksavat osinkoja, sikäli kuin tulos sen sallii. Me emme aseta sitä osinkotulon ikään kuin määräkriteeristöä, vaan se yhtiön hallitus arvioi, mikä se osingonmaksukyky kulloinkin on, ja yhtiökokouksessa päätökset sitten tehdään. Totta kai on selvää, että yhtiöt tekevät osingonmaksuesityksensä sen mukaisesti, mikä turvaa yhtiön pitkäjänteisen toiminnan. Me emme pyri ryöväämään niitä yhtiöitä, joilla ei sitä osingonmaksukykyä ole, vaikka nämä odotukset meille tulevista omaisuustuloista ovat korkealla. Mutta hyvän hallintotavan mukaisesti nämä päätökset tehdään yhtiön hallituksessa, ja mikäli on tarvetta vastata palvelutasoon, niin esimerkiksi VR:n suhteen näitä palvelutasokriteeristöjä asetetaan sitten regulaattoriministeriössä eli liikenne- ja viestintäministeriössä. Ja tältä osin tämän työnjaon on oltava selvä: me emme omistajana voi ohjata VR:n liikennepolitiikkaa tai Postin operationaalista politiikkaa.

Mutta edustaja Tanukselle: Olemme esimerkiksi keskustelleet Postin johdon kanssa siitä, kuinka tämä asiakastytyytyväisyys voitaisiin paremmin integroida muun muassa johdon

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

palkitsemisen kriteeristöön. Pidän tärkeänä, että tämä asiakastyytyväisyys heijastuu siinä, millä tavalla tulospalkkausta yhtiöissä kehitetään.

Sitten puhun vielä lyhyesti tästä SSAB-tapauksesta ja tästä niin sanotusta teollisuuspoliittisesta virityksestä. Jos olisitte, edustaja Grahm-Laasonen, sitä Helsingin Sanomien haastattelua tarkemmin lukenut, niin vastasin kyllä siinä haastattelussa tähän viritykseen. Kysymyksessä on se, että niin Eurooppa kuin ehkä laajemminkin maailmantalous on pitkään kärsinyt hitaan kasvun ajasta, jonka taustalla on puutteellisia investointeja. Samaan aikaan meillä on tarvetta vastata ilmastonmuutoksen hillintään ja siirtymiseen tähän hiili-dioksidivapaaseen, hiilineutraaliin yhteiskuntaan. Me tarvitsemme investointeja, ja totta kai pääasiallinen toimija on yksityinen toimija. Yksityinen sektori ottaa sen riskin ja arvioi, mihin investoidaan, mutta mikäli muutosta ei synny, niin silloin myös julkista interventiota tarvitaan. Tämä on kaiketi aika vahva — myös taloustieteilijöiden — näkemys tällä hetkellä tarvittavista investoinneista, ja tämä käsitys jaetaan laajasti myös Yhdysvalloissa ja EU:ssa, mukaan lukien muun muassa Saksa, [Puhemies koputtaa] joka esimerkiksi vetäytymiseen investoi huomattavia summia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

10.39 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Kiitoksia hyvistä puheenvuoroista ministerille. Tästä meidän energiapolitiikasta olen äärimmäisen huolissani. Sähkön hinta tällä hetkellä pörssissä on 111 euroa megawattitunnilta, plus kuluttajaan nähden siihen tulee vielä verot ja siirtomaksut. Elikkä olemme tällä hetkellä noin 150 euron megawattihinnassa tällä hetkellä, mikä tarkoittaa, että kun meillä tehoreservia ei ole, niin ensi talvena tässä maassa on valtava kriisi. Nyt kun olemme poistamassa turvetta biokattiloista CHP-voiman teossa, niin me menetämme noin 1 800 megaa kovimpina pakkaspäivinä eli suurin piirtein sen verran, minkä uusi Eurajoki kolmonen tekee. Tämä turveviha johtaa tämän maan polvilleen, ja kysyn teiltä kaksi kysymystä, joista toinen koskee tätä sähköntuotantoa: mitä me meinataan tehdä, kun me olemme kriisissä? Ja tämä on sitten semmoinen kriisi, että siitä ei puhumalla sitten selviä. Toinen asia on huoltovarmuudesta: Kun turvetta on vihattu, niin miten käy turvevarastojen, kun ei meillä huoltovarmuutta enää ole? Sen hoitaa venäläinen oligarkki tai joku muu, jos sattuu rekan saamaan. [Puhemies koputtaa] Mitä me teemme tälle valtavalle ongelmalle? Ensi talvena ei käy [Puhemies koputtaa] kuin todella huonosti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

10.40 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan minäkin vielä tästä energiapolitiikasta ja siitä huolesta, mikä tästä energian hinnannoususta tällä hetkellä on, koska tässä koko budjettikeskustelussa on puhuttu siitä, kuinka tärkeää on, että kasvu jatkuu, ja se, että energian hinta lähtee vahvasti nousemaan, tulee kyllä tyssäämään sitten kasvua. Siinä mielessä siitä huolehtiminen, että meillä on kohtuuhintaista energiaa saatavana, on oikeastaan koko tämän meidän tulevan talouspolitiikan, voisi sanoa, perusfundamentti. Ja tietenkin sillä on vahva inflatorinen vaikutus. Joskus miettii sitäkin, sopiiko tämän tyyppinen energian hinnannousu sitten kenties Etelä-Euroopan velkaantuneille maille — velat siinä sitten sulavat — mutta kyllä se täällä pohjoisessa on kylmää kyytiä ja meidän toimintaedellytyksillemme ja teollisuudellemme aivan katastrofaalista. Ja siinä

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

mielessä olisinkin halunnut vielä kysyä teidän toisesta salkustanne: tulettehan kumoamaan sen taksonomialainsäädännön, mikä omalta osaltaan tulee uhkaamaan myöskin päästöttömän energian [Puhemies koputtaa] käyttöä Suomessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

10.41 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kuiva kesä pohjoisessa Euroopassa on tuonut tosiaan tämmöistä esimakua siitä keskeisestä ongelmasta, joka tulevina vuosikymmeninä on tässä vihreässä siirtymässä, miten saadaan riittävän edullinen energiantuotanto ja myös tämän vaihtelun turvaavat järjestelyt, varastoinnit ja riittävät kapasiteetit siirtoon, mutta tämä on enempikin ehkä elinkeinoministerin puolta.

Tähän Grahn-Laasosen kritiikkiin edelleen teollisuuspoliittisesta käsittelystä: Nythän terästeollisuuden tulevaisuus on mitä suurimmassa määrin teollisuuspoliittinen kysymys sekä meillä että Euroopassa ja jossakin määrin myös globaalisti. Siihen liittyy hiilitullien tapaisen järjestelyn saaminen, jotta pystytään ylipäänsä maailman mitassa vähentämään päästöjä. Ei voida edellyttää, että Euroopan pitäisi paljon kalliimmilla metodeilla valmistaa terästä ja luovuttaa sitten Britannian terästeollisuuden tapaan intialaisille tai kiinalaisille [Puhemies koputtaa] koko maailman terästuotanto. Sen takia tarvitaan määrätietoista teollisuuspoliittista otetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Grahn-Laasonen.

10.42 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että eduskunnassa laajasti jaamme sen käsityksen, että SSAB:n investoinneilla on iso merkitys Suomen hiilidioksidipäästövähennyksissä. Olemme iloinneet laajasti niistä teknologisista läpimurroista, joita on tehty eri teollisuudenaloilla, ja siitäkin olen ministerin kanssa hyvin samaa mieltä, että niitä investointeja todella kipeästi tarvitaan. Omistajapolitiikan pitää tietysti olla sen suuntaista, että sille olisi edellytykset.

Luin kyllä sen Helsingin Sanomien artikkelin ihan loppuun saakka, ja oikeastaan se kysymys, joka vielä jäi hiukan käsittelemättä tässä, on tämä ennustettavuus. On ratkaisevan tärkeitä sijoittajien silmin ja ylipäätään, kun arvioidaan Suomea investointiympäristönä, että meidän toimintaympäristö on ennustettava, että pystytään näkemään, mikä se valtion rooli esimerkiksi omistajapolitiikan kautta on, mikä on valtion rooli silloin, kun toimitaan vähemmistöomistajana esimerkiksi Solidiumin salkussa olevien yhtiöiden osalta. Nyt kun siinä tapahtui selkeä muutos, [Puhemies koputtaa] niin kysymys on oikeastaan siitä, miten voitte kommunikoida riittävän selkeästi [Puhemies koputtaa] sen omistajapolitiittisen linjan tässä ympäristössä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vallin.

10.44 **Veikko Vallin ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkaisin vielä kysymystä ministeriltä siitä — en saanut ihan selkeää vastausta — että kun nyt viime vuonna osakkeiden arvot tulivat voimakkaasti alas, niin oliko valtio aktiivinen toimija siinä kohtaa ja hankki esimerkiksi niiden yhtiöiden osakkeita, joissa on jo merkittävää omistusta. Nythän niiden arvot ovat tulleet ylös, ja siinä olisi tehnyt merkittävän tilin näin kansan-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kielellä sanottuna, ja tarvitsisimme vähemmän velkaa. Oliko valtio siinä kohtaa aktiivinen? Onko teillä kertoa meille selkeästi se? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

10.44 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nythän kysymys ei ole vain ministerin kyselytunnista, vaikka siihen tarjoutuukin ainutlaatuinen mahdollisuus, ja sen takia käyttäisin tässä puheenvuoron yhdestä valtion omistamasta yhtiöstä nimeltä FinnHEMS, joka on siis meidän lääkärihelikopteri-yhtiömme. Tällä toiminnallahan on hyvin pitkä tausta. Aikanaan, yli 20 vuoden takaisessa tilanteessa, tehtiin jo useita selvityksiä. Sitten oli vapaaehtoistoimintaa, kaikki muistavat varmasti Medi-Helin. Sitten syntyi yliopistosairaaloiden omistama yhtiö, joka toimi valtion rahoituksella, ja nyt tämä on valtion osakeyhtiö. Tämä on erittäin tärkeää, ja tämä liittyy tietysti toiminnallisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Tällä yhtiöllä on tällä hetkellä kuusi tukikohtaa: Rovaniemi, Oulu, Tampere, Kuopio, Helsinki-Vantaa ja Turku — ja Pohjanmaa ja Kymenlaakso odottavat tukikohtien syntymistä. Kyseinen toiminta, joka on kansainvälisesti erittäin pitkälle kehittyntä esimerkiksi Saksassa ja Norjassa, on erittäin tärkeätä tällä hetkellä, ja halusin [Puhemies koputtaa] kiinnittää tähän asiaan tässäkin yhteydessä huomiota.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä kolme vastauspuheenvuoroa, ja heidän jälkeensä sitten ministeri. Vastauspuheenvuorot annan Tanukselle, Harjanteelle ja Malmille. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

10.46 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille vastauksista. Olisin halunnut kysyä vielä Finnairiin liittyen: kun te käytte keskustelua omistamiemme yhtiöiden kanssa, niin tietysti siellä hallitus tekee linjauksia ja päätöksiä, mutta olisin halunnut vielä kysyä, minkälaista keskustelua te käytte yleensä tällaisista laajemmista linjauksista, esimerkiksi sitä ajatellen, että meidän pitäisi saada kuitenkin pidettyä maa laajalti ei vain asuttuna vaan toimintakykyisenä. Kun me haluamme kuitenkin kansainvälisesti lisää toimijoita, yrityksiä ja kansainvälisiä tapahtumia Suomeen, niin siinä on tietysti erittäin tärkeää, että meillä myös lentoyhteydet toimivat, ei vain Helsinkiin vaan tuonne pidemmälle, ja puhun nyt tietysti meidän osaltamme tästä meidän toisesta kasvukeskuksesta eli Tampereesta, ja muualtakin. Jos me ajatellaan, että Ruotsissahan on lentokenttiä ja toimintaa paljon muuallakin kuin pääkaupungilla ja meillä taas tuntuu, että se keskittyy hyvin paljon tänne [Puhemies koputtaa] Helsinki-Vantaalle, niin mikä on teidän näkemyksenne tähän?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

10.47 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että täällä on noussut tämä energia keskusteluun. Se varmasti on asia, josta tänään vielä myöhemmin keskustellaan työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä. On selvää, että riittävä päästöttömän sähkön ja lämmön tuotanto on se, joka mahdollistaa hiilivapaan hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen, ilmastonmuutoksen hillinnän, luontokadon torjunnan, ja toisaalta se on tietysti edellytys myös ihan talouden toiminnalle... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt mikrofoni oli poissa päältä.

Joo. — Ja hyvä näin, ja on hyvin tärkeätä, että tässä se eri ministeriöiden ja eri hallinnonalojen tilannekuva on yhteinen, ja että siinä tosiaan pelataan samaan maaliin sekä ohjaavana omistajana että toisaalta politiikkaa tehdessä.

Olisin vielä kysynyt, kun siihen omaan ensimmäiseen kysymykseen ei ehkä vielä tullut selvää vastausta tähän lobbaukseen liittyen, että miten huolehditaan siitä, ettei vain synny sellaisia tilanteita, joissa vähän ehkä häntä heiluttaa koiraa — että keskustellaan ohjattavien yhtiöiden kanssa, että se marssijärjestys on selkeä ja tällaiset strategiset intressit, jotka valtio omistajana on täällä määrittänyt, ovat ne, mitkä täällä ohjaavat. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä edustaja Malm.

10.48 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän energiaan ja näihin voimallaisiin ja oikeastaan juurikin näihin pieniin voimallaisiin, joita tässäkin keskustelussa on sivuttu, ja muun muassa näihin Fortumin kalateihin ja niiden tulevaisuuteen: millainen ajatusmalli ja millainen tulevaisuudenkuva hallituksella on näiden kalateiden parantamiseen? Esimerkiksi omassa kotikaupungissani taimen ja lohi ollaan saatu kyllä nousemaan sieltä sukupuuton partaalta, kun on tehty tällainen ohitus-tie, kalatie. Ja toisena nyt uutena ja viimeisimpänä ovat sitten nämä Hiitolanjoen uudet kalatiet, joiden kohdalla sitten puretaan näitä vanhoja voimallaitoksia, joita ajassansa on rakennettu nimenomaan teollisuuden tarpeisiin. Ja ehkä tällaista tulevaisuuden katsausta siihen, mikä on se edullinen energian hinta teollisuudelle ja miten sitä tuotetaan, kaipaisin ja myös tätä keskustelua. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen, 3 minuuttia.

10.49 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Kiitos! — Tässä tuli, arvoisa puhemies, todella paljon yksityiskohtaisiakin kysymyksiä, viittauksia yhtiöihin, ja luulen, että on parasta, että jatkamme keskustelua myös omistajaohjauksen parlamentaarisessa neuvottelukunnassa. Mutta lyhyesti muutamiin seikkoihin:

Ensinnäkin tämä kysymyksen päästöttömän sähkön tuotannosta on aivan kriittinen meidän koko yhteiskunnan rakennemuutokselle ja meidän tulevalle menestyksellemme. Pääasiallisesti tästä kysymyksestä vastaa elinkeinoministeri Lintilä, ja on selvää, että minä en omistajana voi ryhtyä näitä sähköntuotannon edellytyksiä järjestämään. Mutta ohjaan yhtiöitä omistajaohjauksen periaatepäätöksen mukaisesti kohti hiilineutraalia toimintaa. Tämä koskee Fortumia, edustaja Hassi. Fortum on kyllä tarkkaan kuunnellut meidän viestimme ja tähtää itse päästöttömän kiertotalouden edelläkävijäksi Euroopassa liittyen myös Uniperin toimintoihin.

Tähän kysymykseen, mitä edustaja Vallin esitti meidän sijoitustoiminnastamme: Ehkä tuossa esittelypuheenvuorossanikin koetin kuvata, että valtio on myös vakaa omistaja. Me emme ole spekulatiivinen sijoittaja emmekä tähtää pikavoittoihin, joita saattaa olla. Jokainen, joka kenties pörssiyhtiöihin sijoittaa, tietää, että se on aika kuoppainen tie välillä. Mutta valtio pyrkii esimerkiksi Solidiumin kautta toimimaan kansallisen intressin mukaisena ankkuriomistajana. Siihen ei kuulu pikavoittojen tavoittelu. Mutta joka tapauksessa

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Solidiumin tuotto on tässä vuosien varrella ollut jossain määrin jopa ennennäkemättömän hyvä.

Kysymykseen, mitä edustaja Tanus ja edustaja Kalmari esittivät Finnairista: Tällä kulu-valla viikolla olen tavannut yhtiön hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan ja vies-tittänyt meidän omistussuostemme mukaisella painoarvolla sen meidän odotuksemme sii-tä, että kun lentoliikenne elpyy, pandemiasta pääsemme irti, niin myös nämä meille tär-keät, strategisen tärkeät, kotimaan lentoyhteydet pyritään kaupallisin ehdoin palautta-maan. Tämä on omistajan tahtotila, ja tämä on selkeästi viestitty yhtiölle, ja yhtiö sen mu-kaisia toimenpiteitä tekee. Toki Finnairin tilanne on kriittisen vaikea, kriittisen vaikea, tä-män ehkä lentoalan historian suurimman kriisin jälkeen, mutta yhteinen näkemys on, että pyrimme palauttamaan meidän kansallisen lentoyhtiön tolpileen.

Edustaja Grahn-Laasonen, te puhuitte ennustettavuudesta ja SSAB:stä ja meidän omis-tajapolitiikan periaatepäätöksestä. Ei tässä ole mikään ennakkotapaus kyseessä, vaan me toimimme linjakkaasti meidän olemassa olevan omistajaohjauksen periaatepäätöksen mu-kaisesti. Mutta haluaisin teiltä kysyä: Oletteko te kenties itse talousvaliokunnan puheen-johtajan asemassa hämmentänyt tätä keskustelua esittämällä näkemyksiä poliittisista lon-kerioista ja valtiosta tämentyypisenä markkinoita sekoittavana toimijana? Oletteko te itse talousvaliokunnan puheenjohtajana ollut luomassa ikään kuin epäluotettavuutta valtion toimintaan? Me toimimme täysin osakeyhtiölain mukaisesti ja hyvän hallintotavan mukai-sesti, ja tämä käytiin muun muassa johtamassanne talousvaliokunnassa seikkaperäisesti lä-vitse. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme hetkeksi puhujalistaan. — Edustaja Hassi.

10.52 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Itse asiassa tähän keskustelujaksoon valmis-tauvin ajatellen, että keskustelemme Suomen Eurooppa-politiikasta, koska ministeri Tup-purainen on paitsi omistajaohjaus- myös eurooppaministeri, ja siitä Eurooppa-politiikasta muutama sana.

Tänä vuonna tässä istuntosalissa on moneen kertaan todettu, että EU on erilainen kuin se EU, johon Suomi aikoinaan liittyi yli neljännesvuosisata sitten. No, näin on. Myös Suomi ja maailma ovat erilaisia kuin silloin, kun Suomi vuoden 1994 lopulla päätti liittyä EU:hun. On tärkeää, että niin Suomi kuin Euroopan unionikin kehittyvät koko ajan sillä tavalla, että pystymme ratkaisemaan niitä ongelmia, joita maailman kehitys tuo eteemme. Itse asiassa Euroopan unioni on tärkeä koko maailmalle vähintäänkin siksi, että ilman Euroopan unio-nin määrätietoista ilmastopolitiikkaa ja ilmastodiplomatiaa ilmastomuutoksen hillintä olisi paljon enemmän alkutekijöissään kuin nyt. Ei se nytkään ole riittävällä tolalla, mutta ilman EU:ta tilanne olisi paljon huonommin. Monet muutkin ympäristönsuojeluasiat ovat sellaisia, että Euroopan unioni on niissä näyttänyt tietä, esimerkiksi EU-lainsäädäntö säh-kö- ja elektroniikkalaitteiden energiatehokkuudesta, vaarallisten aineiden kieltämisestä niissä ja niin poispäin ovat sellaisia, jotka ovat saaneet Euroopassa markkinoivat firmat korjaamaan näiltä osin laitteensa ylipäättänsä koko maailman markkinoille.

Mutta kun ne ongelmat, joita ympärillämme on, muuttuvat, niin myöskin Euroopan uni-onin pitää muuttua. Esimerkiksi nyt tässäkin salissa on käytetty paljon puheenvuoroja sii-tä, että Kiinan nykyinen toiminta on varsin huolestuttavaa, ja Venäjästä on puhuttu vielä paljon enemmän. On tärkeää, että EU pystyy ulkopoliittisena toimijana maailmalla toimi-maan tehokkaammin kuin tällä hetkellä pystyy, ja sen takia mielestäni on tärkeää, että Suo-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

mi tukisi sitä, että ulkopoliittisessa päätöksenteossa ainakin osassa, nimenomaan semmoissa asioissa, missä tarvitaan nopeaa reagoitua, siirryttäisiin yksimielisyysvaatimuksesta määräänemmistöön.

Toinen keskeinen ongelma, jossa EU:n olisi tarpeen muuttua, jotta paheneva ongelma pystyttäisiin ratkaisemaan, on veronkierto. [Puhemies koputtaa] EU on tavallaan helpottanut yritysten verokikkailua [Puhemies koputtaa] valtioiden verojärjestelmien erojen välillä, mutta EU:n pitää pystyä [Puhemies koputtaa] tehokkaasti myös estämään tätä kikkailua ja veronkiertoa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

10.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Näin aluksi, osittain edustaja Hassin innoittamana, ensinnäkin näistä Euroopan unionin yhteisistä suunnitelmista. Mitään yhteisvastuuta taikka verotusoikeutta ei pidä... Mehän verotusoikeuden hyväksyimme jo viime elvytyspaketin äänestyksessä 17.5. Mutta eihän se nyt niin mene, hyvänen aika, että nykyisen liittymissopimuksen aikana Euroopan unioni tulee tänne päätöksiä tekemään. Ei varmasti tule, jos kerran perustuslaki on vielä tässä maassa voimassa. Mikä ihme into teillä oikein on, arvoisat edustajakollegat, luovuttaa suomalainen omaisuus eurooppalaiseen haltuun? Kyllä ottajia aina on, jos rahanjaolle lähdetään. En ole vielä semmoista jonoa nähnyt, jossa ilmaisin jaettavaa tavaraa ei oteta. Joka ainut kumikenkäpari häviää hyllyistä, jos ilmaisin annetaan. On vastuutonta tällainen puhe, ja tuntuu, että Euroopan unionin pitää saada kaikki: meidän pitää maksaa niiden sosiaalikulut, koronan aiheuttamat ongelmat, monet muut ja vielä ottaa valtavasti velkaa, niin että toiset... Italia pistää nyt 3 miljardia euroa rahaa energian hinnan kallistumisen takia elvytyspaketista. Mekö maksamme italialaisten sähkölaskut? Kyllä kannattaisi pikkuhiljaa ruveta miettimään, mitä tässä talossa päätetään.

Toinen asia on vetytalous. Millä ihmeellä me tämä vetytalous tehdään? Sanokaa minulle. Siihen tarvitaan aivan varmasti sähköä. Mittapuuna voitte käyttää vaikka SSAB:n Rautaruukin tehdasta tuolla Pohjanlahden rannalla. Jos teräksen teko siellä pistetään vetytalouden piiriin, se vaatii yhtä paljon sähköä kuin suurin piirtein Eurajoella Olkiluoto kolmosen tuottama sähkön määrä on. Mistä se otetaan? Tällä hetkellä pörssin sähköhintaa on sataviesikymppiä veroineen päivineen, tehoreservi nolla. Hinta nousee kohinalla, ja me puretaan omaa suomalaista tuotantoa. Ja sitten vielä Sitra esittää suurena viisautena ihmisille, että tehdään maatuulivoimaa lisää, 70 prosenttia vuoteen 2050 mennessä hoidetaan tuulivoimalla. Eihän siihen usko enää sokea Reettakaan, vaikka hän varmasti sähkötekniikkaa ymmärtää paremmin kuin tällaisten puheiden esittäjät. Ei ikinä tulee toteutumaan se, että me ruvetaan vetyä tekemään sähköllä ja meillä on omia halpoja energiamuotoja tässä maassa. Jos rahaa riittää, niin kyllä aina voi yhteiskuntakokeiluja tehdä, mutta sillä tiellä tulee se velanantaja sanomaan, että nyt loppu tämä peli.

Finnairista sen verran, arvoisa ministeri, kun te mainitsitte ansiokkaasti sen, että maakuntien kentillä se liikenne on, mitä on, että kyllä se on aika häpeätahra sinänsä, että meillä on oma kansallinen lentoyhtiö ja sitten maksamme rahaa ulkomaisille yhtiöille, annamme valtiolta tukia sinne, että lentäisivät tuonne Joensuuun ja moneen muuhun paikkaan. Kyllä se pitää saada kestäväälle pohjalle. Siitä syntyy asiakkuussuhde, että asiakas voi luottaa, että se liikenne toimii, eikä näin, että tulee milloin tulee ja lähtee milloin lähtee ja lähtee ollenkaan.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Huoltovarmuudesta, arvoisa ministeri, kun olette paikalla: Tällä hetkellä tietojeni mukaan turpeen huoltovarmuusvarastoinnista ei ole enää mitään varmuutta. Millä me hoidamme sitten, kun on kova pakkanen? Se on täysin mahdoton tehtävä, kun on 30 astetta pakasta eikä ole energiaa. Viime vuonna jo muutamissa voimalaitoksissa poltettiin kevyttä polttoöljyä. Tätäkö on ilmastopolitiikka? Ja sitten nämä ilmastopolitiikan laskijat: Te teette ilmastopäästöjä silleen, että lopetatte jonkun kotimaisen energian — valtavat ilmastopäästöt, kun venäläisillä rekoilla jyrätään pitkin Suomen teitä. Niitä päästöjä ei tunnu kukaan laskevan ilmakehään tuleviksi. Eikös meillä pitänyt olla ilmastopolitiikka globaalia, että lasketaan kaikki päästöt, otetaan ne huomioon? Kun kotimainen energia ei välttä, niin sitten ajetaan Venäjältä. Saksa lopettaa kohta ydinvoiman, lopettaa kivihiilen, lopettaa ruskohiilen ja korvaa sen venäläisellä maakaasulla. Juice Leskinen lauloi aikanaan hyvän kapaleen, että hoi, hoi, onko äly jättänyt. Nyt se on kyllä jättänyt, jos tällä keinoin tehdään energiapolitiikkaa Euroopassa yleensä ja sitten vielä vannotaan eurooppalaisen energiapolitiikan nimiin.

Kannattaisi eduskunnassa pikkuhiljaa ruveta heräämään, mihin tämä Suomi on menossa. Velkaantumisvauhti on semmoista, että minä en hyväunisenä miehenä enää kunnolla öitä nuku, kun mietin näitä asioita joskus, että voiko tämä olla tottakaan. Pitää itseään ihan nipistellä, olenko yleensäkin enää täysissä järjissä, kun tämä tuntuu niin pahalta.

Kaivosteollisuus on myös meille strateginen omistus. Ja ihmettelen sitä, että tässä maassa on semmoinen keskustelunaihe menossa, että kaivoksia ei saisi olla mutta sähköautoja pitää tehdä. Akkuja pitää tehdä, mutta kaivoksia ei saa perustaa. Millä ihmeellä me sitten se sähkö tehdään ja varastoidaan? Kissanahkoillako hankaamme auton konepeltiä, että lähtisi se Tesla liikkeelle? [Naurua] Kyllä minä pikkuisen olen tässä viime aikoina... Onneksi on terveys vielä sen verran hyvä, että kestää tämmöisen ristiriidan tuolla korvien välissä. Mutta pitäähän tähän hommaan joku järki tulla. Nauravathan meille naurisemaan aidatkin tuolla tämän talon ulkopuolella, että mitä te täällä oikein askartelette. Yrittäjät ovat ihmisissä, kun ei ole mitään näkymää tulevaisuuteen.

Kyllä minä toivoisin, että ilmastohumppa lopetettaisiin nyt hyvin kiireellä. Me hoidamme omat asiat paremmin ja aivan varmasti siinä samalla ilmaston tehokkaasti. Ei meidän tarvitse hävetä kenellekään, eikä maksaa toisten laskuja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme jälleen hallinnonalakohtaiseen keskusteluun. Ja seuraavana on vuorossa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala ja täällä paikalla molemmat ministerit. Molemmille ministereille alkupuheenvuorot, 5 minuuttia. — Ja aloittaako ministeri Sarkkinen?

11.01 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö on keskeisessä roolissa edistettäessä hallitusohjelman sosiaalisen kestävyys tavoitteita. Koronakriisi asetti yhteiskuntamme perusrakenteet testiin ja osoittautui, että pohjoismainen hyvinvointivaltiomme on kestävä ja oikeudenmukainen malli vastata myös yllättäviin kriiseihin. Toimeentulon turva ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut tuottavat hyvinvointia ja luottamusta siihen, että jokaisesta pidetään huolta ja että ne kantavat ihmisiä ja yhteiskuntaa myös kriisien yli.

Arvoisa puhemies! Vuodelle 2022 sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle esitetään määrärahoja yhteensä 15,9 miljardia euroa. Se on 1,9 miljardia euroa vähemmän kuin vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason lasku aiheutuu pääosin siitä,

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

että kuluvalle vuodelle on budjetoitu 1,7 miljardia euroa koronakorvauksia, joita ei koronatilanteen helpotuttua ennakoida ensi vuonna tarvittavan. On hyvä myös huomata, että tulevan vuoden budjettiehdotuksessa näkyy jo EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus, jota ehdotetaan kohdennettavaksi STM:n pääluokkaan ensi vuodelle yhteensä 134 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Nostaakseni esille muutamia keskeisimpiä kokonaisuuksia STM:n budjettiehdotuksesta oman salkkuni osalta, kiinnittäisin huomiota kokonaisuuteen: perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki sekä eräät palvelut. Kokonaisuuteen ehdotetaan 4,5 miljardin euron määrärahaa. Määräraha on 9,8 miljoonaa suurempi kuin kulvana vuonna, mutta on syytä huomata, että kasvu jää hyvin maltilliseksi siitä huolimatta, että opiskelupaikkojen lisääminen korkea-asteella ja lähihoitajakoulutuksessa lisää asumistuen kustannuksia arviolta 24 miljoonaa ja Kelan toimintamenot kasvavat lähes 10 miljoonaa. Määrärahan kasvua hillitsee ennen kaikkea se, että perustoimeentulotukimenojen ennakoidaan jäävän 56,5 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin kulvana vuonna. Vastaavalla tavalla työttömyysturvaan ehdotetaan 2,6 miljardin euron määrärahaa, joka on 300 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Vähennys aiheutuu työttömien ja lomautettujen määrän arvioidusta laskusta.

Edelliset esimerkit kuvastavat sitä, että talous- ja työllisyyskehitys on saatu koronan jäljiltä suotuisalle uralle ja hallituksen työllisyyspolitiikka toimii. Koronapandemian hillitsemiseksi toteutettujen oikea-aikaisten toimien sekä hallituksen onnistuneen finanssipolitiikan ja maailmantalouden elpymisen ansiosta korona ei ole jättämässä jälkeensä laajaa työttömyyttä ja köyhyyttä. Koronakriisin hoidon ohella hallitus etenee myös työllisyystoimien suhteen nopeammin kuin hallitusohjelman tavoitteeksi kirjattiin.

Arvoisa puhemies! Sairausvakuutuksen laajaan kokonaisuuteen ehdotetaan 2,1 miljardin euron määrärahaa, joka on niin ikään pienempi kuin kulvana vuonna. 40 miljoonan euron pienentyminen määrärahassa arvioidaan syntyvän siitä huolimatta, että tähänkin kokonaisuuteen kohdistuu joitakin uusia kuluja sekä edelleen koronasta aiheutuvia poikkeuksellisia kuluja.

Perhevapaauudistuksesta kävimme viime viikolla antoisan lähetekeskustelun ja uuden perhevapaamallin on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden elokuussa. Uudistus vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista ja parantaa vanhempien keskinäistä tasa-arvoa sekä erilaisien perhemuotojen yhdenvertaisuutta. Uudistuksella arvioidaan olevan voimaantulovuonna 1 miljoonan euron kustannusvaikutus ja vuodesta 2024 lähtien 9 miljoonan euron kustannusvaikutus valtiontalouteen.

Budjettilakina tulen esittelemään eduskunnalle lakiesityksen kuntoutustarpeen arvioinnin kehittämisestä. Tarkoitus on lisätä työkyvyn arvioinnin tarkastuspisteitä sairausloman pitkittyessä ja näin nopeuttaa pääsyä sopivan kuntoutuspalvelun piiriin ja lyhentää sairauspoissaoloja sekä vähentää työkyvyttömyyseläköitymisiä. Uudistuksen arvioidaan lisäävän sairausvakuutuksen kustannuksia ensi vuonna 250 000 euroa ja kuntien kustannuksia arviolta miljoona euroa.

Vaikka korona osoittaa jo lupaavia merkkejä laantumisesta, varaudumme sairausvakuutuksesta korvaamaan koronatestejä ja rokotuksia yksityisessä terveydenhuollossa vielä ensi vuoden alkupuoliskon ajankin. Samalla jatketaan rokotusten matkakorvauksia. Tämän arvioidaan lisäävän sairausvakuutuksen kustannuksia 5,9 miljoonaa euroa, josta valtion osuus on 4,3 miljoonaa euroa.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Terveiden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sote-järjestöjen avustuksella ehdotetaan ensi vuodelle 332,7 miljoonaa euroa. Määräraha on laskua tähän vuoteen nähden noin 30 miljoonaa euroa siitä huolimatta, että Veikkaus Oy:n alentuneita tuottoja valmistaudutaan kompensoimaan eri mekanismeilla STM:n hallinnonalalla noin 145 miljoonan euron edestä.

Loppuun vielä kaksi huomiota yksittäisiin määrärahoihin:

Lääkehuollon tiekartan mukaisesti toimenpiteisiin ehdotetaan 4 miljoonan euron määrärahaa. Määrärahan avulla saamme vihdoinkin vietyä eteenpäin kansallista lääkityslistaa, jossa näkyvät kaikki ihmisen käytössä olevat lääkkeet kerralla ja ajantasaisina.

Tulen myös esittelemään eduskunnalle lakiesityksen, jossa sotilasavustukseen ehdotetaan 200 euron suojaosaa. Muutoksen kustannusvaikutus on jokseenkin vaatimaton 200 000 euroa, mutta suojaosan on tarkoitus helpottaa varusmiespalveluksen aikaista loma-aikojen työskentelyä ja näin uudistus kiinnittyy myös hallituksen työllisyystoimien laajaan kokonaisuuteen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 5 minuuttia.

11.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan määräraha on talousarviossa kokonaisuudessaan 15,9 miljoonaa euroa. Esityksessä keskeisiä ovat toimet, joilla tuetaan suoraan suomalaisten hyvinvointia, sosiaali- ja terveydenhoidon hoito-, kuntoutus- ja palveluelänpurku sekä hoitoonpääsyn nopeuttaminen. Lisäksi esityksessä varaudutaan edelleen koronapandemian aiheuttamien kulujen kattamiseen. Näillä toimilla vastataan koronapandemian aiheuttamiin hoitojonoihin ja rakennetaan tietä ulos pandemiasta.

Kokonaisuutena esitys jatkaa pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelman toimeenpanoa. Hallitus jatkaa investointeja palvelujärjestelmään ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja hyvän elämän edellytysten turvaamiseksi kaikille. Riittävään ja oikea-aikaiseen hoitoon panostamiseen on tehtävä jälleen ratkaisuja, sillä se on yksi yhteiskunnan tärkeimmistä hyvinvointi-investoinneista. Suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia tuetaan kiristämällä hoitotakuuta hallitusohjelman mukaisesti. Hoitotakuuta perusterveydenhuollossa tiukennetaan niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Tällä hetkellä määräaika on kolme kuukautta. Suun terveydenhuollossa tiukennetaan hoitoonpääsyn määräaika kolmeen kuukauteen nykyisestä kuudesta kuukaudesta. Hoitotakuun toimeenpanoa varten vuodelle 23 tehdään tässä vaiheessa 50 miljoonan euron kehysvaraus julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän rahoituksen lisäksi. Rahoitus kokonaisuudessaan ratkaistaan vuosien 23 ja 26 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Yksinkertaisesti tämä uudistus tukee sitä, että kaikki saavat tarvitsemansa hoidon ilman aiheetonta viivettä.

Hoitotakuun kiristäminen edellyttää myös koronapandemian aiheuttamien hoitojonojen purkamista. Koronapandemia on käyttäytynyt kuin tulva, jossa kaikki vaikutukset eivät näy heti vaan vasta, kun vesi on laskeutunut. Pandemia ei kaada taloja eikä revi puita juuriltaan, mutta sen jäljiltä jää hyvinvointivelkaa, joka meidän pitää paikata. Siksi aiemmin tehtyjen panostusten lisäksi EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta kohdennetaan jo nyt heti 125 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluelänpurkuun sekä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen. Lisäksi työkyvyn tuen palve-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

luihin sekä mielenterveyttä ja työkykyä vahvistaviin toimiin kohdennetaan elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta 9 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Koronavirus on aiheuttanut merkittäviä paineita palvelujärjestelmän toimintaan. Siksi on keskeistä, että kunnilla, kuntayhtymillä ja sairaanhoitopiireillä on varmuus siitä, että pandemiatoimista syntyneet kulut korvataan. Hallitus on sitoutunut korvaamaan kaikki koronaan liittyvät välittömät kustannukset, kuten testaukseen ja testauskapasiteetin nostamiseen ja liittämiseen karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamisen terveysturvallisuuteen sekä rokotteisiin liittyvät menot. Nämä katetaan täysimääräisesti kehyksen ulkopuolisina menoina vuosina 21—23. Kustannukset korvataan täysimääräisesti niin kauan kuin tautitilanne ja koronastrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Koronalaskua ei siis jätetä kuntien ja sairaanhoitopiirien maksettavaksi.

Talousarvioesityksessä myös varaudutaan sote-uudistuksen toimeenpanoon. Uudistus tulee voimaan, ja siksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämiseen ehdotetaan tulevaisuusinvestointihankkeissa yhteensä 153:a miljoonaa euroa. Hankkeella tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen valmistelua ja palveluiden saatavuuden parantamista sekä järjestämisvastuun siirtymistä jo ensi vuonna tällä määrärahalla. Lisäksi määrärahaa kohdennetaan kansalliseen mielenterveysstrategiaan, Toimiva kuntoutus sosiaali- ja terveydenhuollossa -hankkeeseen sekä lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhankinnassa jatketaan muun muassa Kanta-palveluiden kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Momentille ehdotetaan yhteensä 36,6 miljoonan euron erää, jossa on lisäystä 6,2 miljoonaa euroa. Se sopii hyvin tähän aikaan ja aikamme tietotekniisiin ja tietoturvallisuushaasteisiin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on hyvä myös mainita, että talousarvioesityksessä panostetaan myös osaamiseen ja tutkimukseen. Valtion rahoitusta terveydenhuollon ja sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen kohdennetaan 25 miljoonaa euroa ja valtion korvaukseen sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen 96 miljoonaa euroa. Panostuksilla tutkimukseen ja osaamiseen varmistamme myös tulevaisuuden hyvinvoinnin.

Näin ollen, arvoisa puhemies, talousarviossa hallitus turvaa resurssit hoitoonpääsyn nopeuttamiseen ja koronaviruksen aiheuttamien kulujen kattamiseen ja samalla jatkaa hallitusohjelman toteuttamista ja erityisesti panostuksia ihmisten hyvinvoinnin [Puhemies ko-
puttaa] parantamiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Ja keskustelun aloittaa valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi.

11.12 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministereitä näistä esittelypuheenvuoroista ja nostaa esille erityisesti muutaman asian tästä budjettiesityksestä sosiaali- ja terveyssektorin osalta.

Oikeastaan tämä hoitovelka on yksi, jonka tässä ministeri Kiuru nosti esille ja joka on erittäin vakavakin kysymys. Tämä pandemia on aiheuttanut sen, että hoitojonot ovat kasvaneet. Me olemme resursseja kysyneet ohjaamaan ja ohjanneet pandemian hoitoon ja kysyneet hallitsemaan Suomessa poikkeuksellisen hyvin sitä, että koronapandemia ei ole aiheuttanut meillä vakavia tauteja ja kuolemia niin kuin monessa muussa maassa. Mutta samaan aikaan meillä on tilanne, että moni muuta sairautta poteva ei ole päässyt hoitoon, ja

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

tähän meidän on kerta kaikkiaan nyt satsattava, ja on erinomaista, että hallitus tulee näin tekemään. [Puhemies koputtaa]

Toiseksi haluan nostaa esiin tämän perhevapaaudistuksen, ja on aivan erinomainen asia, että hallitus kykenee siinä [Puhemies koputtaa] etenemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

11.13 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeri Kiu-rulta tästä hoitotakuusta, joka on suunniteltu niin, että seitsemän vuorokauden sisällä pääsee hoitoon. Tarkoittaako tämä sitä, että pääsee lääkäriin, kun nykyään on hoitotakuuajat nimenomaan lääkäriin pääsyyn, vai tarkoittaako tämä sitä, että ylipäättänsä pääsee terveyskeskukseen ja samalla luovutaan näistä määrärajoista, joita tällä hetkellä seurataan perusterveydenhuollon lääkäriin pääsyn osalta ja myös erikoissairaanhoidon lääkäriin pääsyn osalta? Jos näin on, että näistä silloin samanaikaisesti luovutaan ja ne eivät ole enää sitovia, niin kyllä mennään pahasti takapakkia suomalaisessa terveydenhuollossa. Olen sitä mieltä, että ammattilaisen arvio tarvitaan ja he tekevät hyvää työtä, mutta kyllä meillä pitää olla myöskin sille lääkäriin [Puhemies koputtaa] pääsulle joku kriteeri.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Filatov.

11.15 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös siihen ajatukseen, mitä edustaja Lohi tässä esitti, että hallituksella on hyvä linja siinä, että pyritään hoitovelkaan tarttumaan, koska usein käy niin, että kun talous nousee ja työllisyys nousee sen perässä, niin sen jälkeen laman jälki näkyy pitkänä nimenomaan täällä sosiaalisen laman puolella. Ja tässä lamassa, joka on koronan aiheuttama — lama on ehkä väärä sana, koska se ei ole sillä tavalla taloudellinen lama vaan toista kautta tullut meille — itse asiassa mielenterveysongelmat ovat ne, jotka näkyvät äärimmäisen voimakkaasti, ja erityisesti nuorten. Ja kysyisinkin sitä, miten me pystymme turvaamaan sen, että meidän nuoret ja lapset saavat ne palvelut riittävän ajoissa joka puolella Suomea, koska sitä kautta rakennetaan tulevaisuutta. Paitsi että sillä on iso taloudellinen merkitys, sillä on äärettömän iso inhimillinen merkitys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

11.16 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin hoitotakuusta: onko niin, että hoitotakuu tarkoittaa hoidon arviointia vai sitä, että ihminen pääsee lääkäriin viikossa? Eli vastatkaa siihen, pääseekö henkilö hoitajalle hoidon arvioon vai lääkäriin viikossa. Tämä on se tärkein asia, mitä me suomalaiset odotamme tietää: kuinka nopeasti tulevaisuudessa päästään lääkäriin? Erityisesti huolestuttavaa tässä paketissa on se, jos rahoitus siirtyy sinne vuosille 23—26, niin kuin ministeri sanoi, eli onko sinne tarpeeksi varattu rahaa?

Toiseksi kysyn kotihoidon riittävyydestä. Budjettikirjan mukaan yhä useampi vanhus viettää kotona vanhuuttaan ja tarvitsee kotipalveluja. Vanhainkotipaikat katoavat Suomesta. Miten ratkaisette sen yhtälön, että hoitajia riittää myös sinne kotihoitoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Noora.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

11.17 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntoutusalan ammattilaisena sydäntä on lämmittänyt huomata se, että tämä hallitus ymmärtää oikea-aikaisen hoidon saatavuuden arvon. Jokainen meistä ymmärtää, että aiemmin saatu apu on parempi, eikä ongelmasta tule huomisen murhe.

Kun puhumme hoitotakuusta, on tärkeää huomioida, että emme puhu hoitajatakuusta tai ainoastaan lääkärille pääsystä. Sosiaali- ja terveysalan kentällä on monta eri vastaanottajaa ja jokaisella on roolinsa siinä, saammeko me hoitotakuun toteutumaan. Laadukas hoitoon-ohjaus, suoravastaanotto toiminta ja moniammatillisuuden hyödyntäminen ovat avainasemassa hoitotakuun rakentamisessa. Ihmisellä voi rikkoutua selkä tai mieli, joskus kumpikin, ja molempiin on saatava apua ajoissa. Selän toiminnallinen häiriö ei parane Buranalla vaan fysioterapeuttisella tuella ja ohjauksella. Eikä psykiatrisen sairaanhoitajan puhelinnumeron saaminen käteen lääkärin vastaanottohuoneessa auta enää silloin, kun mieli ei jaksa ja ajatus on musta.

Moniammatillisuus on hoitotakuun kulmakivi, ja vihreät edellyttävät, että hoitotakuu sisältää myös [Puhemies koputtaa] Terapiatakuu-kansalaisaloitteessa vaaditun sisällön mielenterveyspalveluiden saatavuudessa. [Puhemies koputtaa] Ja kysynkin: miten hallitus turvaa mielenterveyspalveluiden saatavuuden hoitotakuun yhteydessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

11.18 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lastensuojelu puhuttaa meitä aina tässä salissa, ja nyt onneksi hallitus panostaa lastensuojeluun ja jälkihuoltoon, mikä on äärimmäisen tärkeää. Ja se on tärkeää, että hoitotakuulla nytten puretaan sitä syntynyttä hoitovelkaa ja myös mielenterveyspalveluihin panostetaan.

Ja täytyy hehkuttaa edelleen tätä perhevapaaudistusta, joka vihdoinkin on saatu eduskunnalle tuotua ja lähtenyt tuonne valiokuntakäsittelyyn. Se lisää perheiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja — mikä eritoten — lapsen oikeutta molempien vanhempien aikaan.

Tämä hallitus on myös aloittanut sotu-uudistuksen tekemisen, ja on erittäin tärkeää, että se valmistuu. Olisin kysynyt ministeriltä lapsiperheköyhyydestä, mikä valitettavasti on nytten tämän koronan aikana lisääntynyt: missä sotu-uudistuksessa mennään, ja millä tavalla lapsiperheköyhyyteen tullaan puuttamaan? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

11.19 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! I budgetförslaget för 2022 uppmärksammas den mentala hälsan med en nationell förvaltningsövergripande strategi för psykisk hälsa. Psykisk ohälsa är för tillfället den största orsaken till att människan blir arbetsoförmögen och den kostar samhället miljarder årligen. Coronapandemins verkliga följder på den psykiska hälsan har vi inte ännu sett.

Arvoisa puhemies! Tiedämme jo nyt, että mielenterveyden ongelmat ovat kasvaneet pandemian johdosta ja erityisesti nuorten joukossa. Panostus mielenterveyteen on paitsi korvamaaton panostus inhimilliseen hyvinvointiin myös välttämätön investointi, joka pitkällä tähtäimellä vahvistaa niin taloutta kuin työllisyyttäkin. Terapiatakuu on konkreettinen toimenpide, joka meidän tulee toteuttaa mahdollisimman pian, mutta sekä terapiatakuu että

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

tuleva hoitotakuu edellyttävät, että meillä on riittävästi hoitohenkilökuntaa. Arvoisa ministeri, miten talousarviossa on otettu huomioon sote-henkilökunnan saatavuusongelma?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

11.20 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä edustaja Rehn-Kiven kysymyksestä. Meillä on paljon hoitovelkaa koronan jälkeen, mutta sitä oli jo ennen koronaa. Ja siinä, kuinka nopeasti potilaat pääsevät hoitoon ja minkälaista hoitoa ja hoivaa saa, on aivan keskeisenä, että meillä on riittävästi hoitohenkilökuntaa. Kysyisinkin: minkälaisiin konkreettisiin toimiin tässä kriittisessä hoitajapulatilanteessa hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä?

Tietysti toivomme, että opiskelijat voivat tehdä työtä ja hankkia huomattavasti nykyistä enemmän ilman, että tukiin puututaan. Se on yksi keino. Sitten näkisin, että meillä on paljon potentiaalia nimenomaan hyväkuntoisissa hoitohenkilökunnan edustajissa, jotka ovat jo eläkkeellä tai eläköitymässä. Siksi kysyisin: minkälaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt helpottaakseen sitä, että tältä sektorilta voisimme saada pikaista apua esimerkiksi osa-aikatyön merkeissä ja että työnantaja myös uskaltaa ottaa eläkkeellä olevia työhön?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

11.21 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tarkoittaa hoitotakuu? Ensinnäkin kiireellisessä hoidossahan meillä jo on hoitotakuu. Jos joku saa sydänkohtauksen tai lyö kirveellä jalkaansa, hoito alkaa päivystyksenä heti. Mutta niissä sairauksissa, joissa ei ole välttämätöntä aloittaa sitä heti, meillä on perusterveydenhuollossa aivan käsittämättömän eriarvoinen tilanne. On kuntia, joissa ei useaan kuukauteen pystytäkään antamaan tällä hetkellä vastaanottoaikaa. On myös kuntia, joissa tämä toimii erittäin hyvin. Hoitotakuu kiireettömässä hoidossa tarkoittaa sitä, että hoito arvioidaan samana päivänä, ei kolmen päivän kuluessa vaan samana päivänä, ja potilaalle pystytään järjestämään viikon kuluessa hoito joko lääkärin vastaanotolle silloin, kun hän lääkäriä tarvitsee, tai niin kuin täällä on käynyt ilmi, muulle ammattilaiselle silloin, kun lääkäriä ei tarvita. 95 miljoonalla eurolla saadaan joko 1,5 miljoonaa lääkärikäyntiä lisää tai esimerkiksi miljoona lääkärikäyntiä ja miljoona muun henkilökunnan [Puhemies koputtaa] käyntiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juuso.

11.22 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru, tämä esitys seitsemän päivän hoitotakuusta on aivan loistava, sanon sen suoraan. Tuolla pohjoisessa olemme tottuneet odottamaan kolme kuukautta sitä, että pääsee sinne kiireettömälle lääkäriajalle. Joskus niitä aikoja ei ole saanut ollenkaan, vaan on jääty puhelimen viereen odottamaan, että koskahan sieltä jonkun lääkärin aikataulu selviäisi. Elikkä suuri ongelma meille on ollut se lääkäreiden saatavuus, ja nykyään tuntuu, että heitä ei saa sinne edes rahalla.

Kun moni on jo kysynyt tästä hoitotakuusta tarkempia tietoja, niin odotan niitä vastauksia ja kysyn sen sijaan omaishoidosta: oletteko varautunut kehittämään omaishoitoa ja esimerkiksi yhtenäistämään omaishoidon korvaukset ja siirtämään ne esimerkiksi Kelan mak-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

settaviksi, jolloin käytännöstä tulisi samanlainen koko maassa eikä olisi näitä eroavuuksia eri kuntien välillä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

11.23 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministereille — hyvät selvitykset, mitä tapahtuu.

Kysyisin ministeri Kiurulta, kun tällä viikolla 26 johtavaa vanhuspalvelujen virkamiestä eri puolilta Suomea otti kantaa ja huoli kasvaa kunnissa. Täällä tiedotteessa todetaan näin: ”Ikääntyneen väestön palvelujen järjestäminen ja toteuttaminen on ajautumassa kansalliseen kriisiin.” Mitä te aiotte vastata näille 26:lle eri puolilta Suomea, jotka todella tietävät, mistä puhuvat?

Toinen asia on se, että täällä on hyvin puhuttu tästä hoitotakuusta ja hoitovelasta. Oikein hyvä, että siihen tartutaan. Olin oikein iloinen siitä, että te sanoitte viime viikolla julkisesti, että palveluseteleitä ruvetaan käyttämään. Tästä kysyisin, oletteko te tosissanne. Nimittäin olen tätä monta kertaa teiltä kysynyt myöskin kirjallisissa kysymyksissä, ja valitettavasti se vastaus on ollut vähän toista. Oletteko te nyt tosissanne? [Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mattila.

11.24 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos molemmille ministereille esittelyistä. On tosi ilahduttavaa, että sosiaali- ja terveydenhuoltoon on tulossa monia tarpeellisia panostuksia. Lastensuojelussa, kuten muillakin sosiaalialoilla, on huutava pula osaavista ammattilaisista. Kentällä tätä työtä tekeviltä on tullut parannusesitys, jossa ehdotetaan kelpuuttamaan sosiaalityöntekijän työtä tekemään myös ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet sosionomit. Kysynkin ministeri Kiurulta: voisiko ryhtyä selvittämään mahdollista lainmuutosta, jossa sosiaalityöntekijän laillistettuun ammattiin kelpoisuuden tuottaisi ylempi korkeakoulututkinto tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat korkeakouluopinnot sosiaalityössä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

11.25 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hoito- ja palveluvelka puhututtaa näin koronapandemian aikana. Sitä korjaustyötä on lähdetty tekemään ja tullaan tekemään vielä pitkään. Mutta totta on myös se, että palveluvelkaa oli jo ennen koronaa. Yksi tällainen valitettava kohde ovat meidän kaikkein heikoimmassa asemassa olevat lapset ja nuoret, jotka ovat lastensuojelun asiakkaita. Lastensuojelun työntekijät ovat tehneet ylimitoitetuilla asiakasmäärillä pitkään työtä ja eivät ole pystyneet vastaamaan siihen työkuormaan, mihin heidän olisi pitänyt pystyä vastaamaan. Tuki on näin ollut riittämätöntä lapsille.

Nyt kuitenkin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitusta tiukennetaan hallitusohjelman kirjausten mukaisesti, ja tästä erityiset kiitokset hallitukselle ja ministereille. Nyt sosiaalityöntekijät pystyvät vastaamaan niihin tarpeisiin, mitä heillä on, ja tekemään raskasta työtään antaen riittävän tuen lapsille.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Häkkänen.

11.27 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidossa on kriisi päällä, ja kriisi pahenee itse asiassa ensi vuoden alusta voimakkaasti, kuten täällä edustaja Risikko äsken sanoi. Vanhustenhoidon ammattilaiset, vanhustenhoidon yksiköiden johtajat ovat esittäneet hätähuutoja, ja Kuntaliitto on nyt esittänyt myös tällä viikolla voimakkaan puheenvuoronsa siitä, että vanhustenhoito tulee ajautumaan kriisiin. Ja, ministeri Kiuru, te pari vuotta sitten lupasitte, että asia on käden käänteessä hoidettu, että asia saadaan nopeasti korjattua, ja nyt ollaan tilanteessa, että meillä on sinänsä tiukemmat kriteerit säädetty lakipykäliin, mutta tosiasiallinen tilanne kentällä ei ole parantunut. Päinvastoin, se on itse asiassa huonontunut. Ja nyt täällä salissa luvataan kireämpää sääntelyä myös [Puhemies koputtaa] hoitotakuun puolelle ja lastensuojelun puolelle. Ministeri Kiuru, oletteko te kartalla siitä kentän tilanteesta, [Puhemies koputtaa] ei näiden pykälien tilanteesta, vaan siitä, miten nämä kentän ongelmat saadaan kuntoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Jälleen muistutan edustajia minuutin aikarajasta. — Seuraavaksi edustaja Hyrkkö.

11.28 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille ja kollegoille hyvistä puheenvuoroista. Ministeri Kiuru kuvasi tosi hyvin, kuinka pitkä se koronan aiheuttama vaurio voi todellisuudessa olla ja kuinka oikeastaan vasta pandemian väistyttyä nähdään, miten syviä vaikutuksia sillä on ollut ihmisten hyvinvointiin.

Hoitovelka ja toisaalta samaan aikaan vallitseva työvoimapula näkyy terveydenhoidossa jonoina ja vaikeutena päästä hoitoon, mutta myös toisaalta henkilökunnan kuormitukseen. Kaikki patoutunut hoidon tarve ei kuitenkaan vielä edes näy tilastoissa. Just mielenterveyden puolella voi käydä niin, että se tarve hiipiikin esiin vasta kriisin jo väistyessä, ja sen takia on ensiarvoisen tärkeää, että onnistumme vahvistamaan mielenterveyspalveluita, maldaltamaan kynnystä hakea ja saada apua.

Aivan erityisen huolissani olen nuorista opiskelijoista ja perheistä, jotka ovat olleet kovilla tässä koronan aikana. Me tiedetään, että valtava joukko nuoria ja opiskelijoita kärsii yksinäisyydestä, uupumuksesta, jopa itsetuhoisuudesta. Moni nuori ja perhe on jäänyt kohtaamatta, kun palveluita on supistettu, ja on vaikea kuvitella, miltä siitä uudesta [Puhemies koputtaa] opiskelijasta on tuntunut, kun korona vyöryy päälle uudella opiskelupaikkakunnalla ja opinnot siirtyvät Zoomiin. [Puhemies koputtaa] Kysyisin: miten varmistetaan, että nuoret opiskelijat ja perheet kannatellaan ulos tästä kriisistä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heikkinen, Hannakaisa.

11.29 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos vanhustenhoivan kriisin syyllistä etsitään tästä talosta, niin silloin jokainen 2000-luvulla ollut kansanedustaja ja ministeri on syyllinen. Tämä kriisi on tiedetty ja nähty viime vuosituhannen lopulla.

En usko, että yksin hoitajien koulutus, lääkärien määrän lisääminen tai työperäinen maahanmuutto voi tähän ongelmaan tuoda vastausta. Ainut kestävä keino on se, että vanhusten toimintakyky säilyisi pitempään. Kun yksi vuosi pitkäaikaishoivassa maksaa lähemmäksi 100 000:ta kuin 50 000:ta, niin jokainen ymmärtää, mikä merkitys sillä on, että vanhusten

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

toimintakyky säilyy. Siksi kysyisinkin ministereiltä: mitä te teette sen eteen, että meidän ikääntyvät ihmiset ymmärtävät, että niillä teoilla, mitä jokainen ihminen [Puhemies koputtaa] itse tekee, on ratkaiseva kansantaloudellinen merkitys?

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministerit, molemmille 3 minuuttia. Ja nyt vielä edustajat Saramo ja Niemi. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

11.30 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Perhevapaauudistus on varmasti suurimpia perheiden hyvinvointia lisääviä rakenneuudistuksia vuosikymmeniin, ja uskon, että se etenee tässä salissa kyllä jouhevasti. Sen sijaan tämä sotu-uudistus, joka tulee varmaan sitten olemaan seuraavankin eduskunnan asia, on varmasti vaikeampi rasti. Niin kuin tiedetään, osalle uudistaminen tarkoittaa leikkaamista, vaikka työhön ja aktiivisuuteen kannustamiseen on parempiakin, mahdollistavia eikä rankaisevia, keinoja. Mutta koska se uudistus vie paljon aikaa, niin mietin, että nämä hyvin toimineet suojaosat ja muut järjestelmät, joita tässä koronan myötä eleettömästi te, ministeri Sarkkinen ja ministeri Pekonen, olette tuoneet, ovat hyvin onnistuneet. Näetkö, että niistä voitaisiin oppia ihan normaalioloihinkin ja vielä tämänkin eduskunnan aikana voitaisiin ottaa käyttöön tämmöistä sosiaaliturvaa joustavoittavia ja ihmisiä työhön kannustavia erilaisia malleja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niemi.

11.31 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puheenjohtaja! Arvoisalta ministeri Kiurulta olisin kysynyt hieman tarkennusta siihen, kun nyt eri kunnissa käydään tiukkoja keskusteluja tulevista budjeteista. Tyytyväisyydellä panin merkille, kun mainitsitte, että koronakustannukset tullaan korvaamaan täysimääräisinä vuosina 21—23. Oletteko tehnyt vielä mitään suunnitelmia siitä, miten tämä jakaantuu näille eri vuosille? Onko se kolmannes, kolmannes ja kolmannes, vai mikä on tämä jakoajatus tässä korvausten palauttamisessa? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt sitten ministerit. — Ensin ministeri Sarkkinen, 3 minuuttia.

11.32 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä kysymyksistä ja kannanotoista.

Ensin sosiaaliturvauudistuksesta: Tämä sosiaaliturvauudistus on erittäin laaja kokonaisuus, ja se on ylivaalikautinen kokonaisuus, eli maali on vasta siellä seuraavalla hallituskaudella, ja kuten tiedämme, me teemme sitä parlamentaarisesti, ja toivon, että mahdollisimman laajaa yhteistä näkemystä pystymme sosiaaliturvauudistustarpeista ja seuraavista askelista ottamaan.

Tällä kaudella on tavoitteena viedä eteenpäin pienempiä osauudistuksia, ja niitä siellä sosiaaliturvakomiteassa tässä syksyllä jo linjattiinkin, esimerkiksi tulo- ja perhekäsittteen yhtenäistämistä eri etuuksissa, jolloin eri etuuksien välillä liikkuminen olisi helpompaa eikä ihmisille tulisi näitä väliinpuotoamistilanteita niin paljon. Sen lisäksi hakemisen helpottaminen ja yksinkertaistaminen on yksi tärkeä projekti.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Tästä työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisesta: Todella tämä suojaosan korotus on ollut nyt voimassa, ja se jatkuu nyt marraskuun loppuun asti koronatoimena, ja nyt ei ole näköpiirissä, että se siitä jatkuisi, mutta näen tärkeänä, että tätä sovittelun kehittämistä ja sitä kautta myös sosiaaliturvan ja työntekoon kannustamisen kehittämistä jatketaan. Ja yksi askel tässä on työkyvyttömyyseläkkeen lineaarinen malli, joka on tarkoitettu tuoda eduskuntaan ensi vuonna, missä helpotetaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työskentelyä ja sitä kautta kannustetaan työllistämistä ja helpotetaan tilannetta.

Lapsiperheköyhyydestä: Lapsiperheköyhyys on itsestään selvästi yksi tärkeä teema osana tätä sosiaaliturvauudistusta, ja me valitettavasti tiedetään, että köyhyydessä elävien lapsiperheiden määrä on jopa kasvanut viime vuosien aikana. Hallitus on tehnyt toimia, jotka helpottavat köyhiä lapsiperheitä, esimerkiksi alentanut varhaiskasvatusmaksuja ja tehnyt toisen asteen koulutuksesta maksutonta, korottanut perusturvaetuuksia, ja sen lisäksi on tehty näitä kohdennettuja lapsiperhe-etuuskorotuksia, esimerkiksi yksinhuoltajakorotus. Ja on tietysti tärkeää, että myös sitten tämä näkökulma on tässä sotu-uudistuksessa mukana.

Sitten kommentoin vielä tätä mielenterveyskysymystä, ja varmasti ministeri Kiuru siitä jatkaa. Mutta sen suhteen, miten se liittyy työelämään, me tiedämme, että mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurin ennen aikaisten eläköitymisten syy, ja erityisesti nuorten keskuudessa se on valitettavan yleistä. Tämä on iso kansantaloudellinen ja inhimillinen tragedia, mihin meidän pitää monella tavalla pyrkiä puuttumaan. Meidän täytyy sitä hoitoon pääsyä vahvistaa ja parantaa hoitoketjuja — ministeri Kiuru varmaan siitä puhuu lisää — mutta sen lisäksi meidän täytyy ennalta ehkäistä mielenterveysongelmien syntymistä. Meidän pitää katsoa tätä meidän yhteiskuntaa: mikä täällä aiheuttaa uupumista, mielenterveysongelmia, miten me voidaan niitä ehkäistä? Ja myös työelämän puolella: miten me voidaan työelämässä vahvistaa työhyvinvointia, ennaltaehkäistä ongelmia ja myös tuoda sitä matalan kynnyksen tukea sinne työpaikoille? Ja hallituksella on työelämän mielen-terveysshanke juuri tätä varten käynnistetty.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru, 3 minuuttia.

11.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Nyt kun on 3 minuuttia aikaa, niin yritän muutamia näistä isoista teemoista tässä hoitaa, mutta vastaan mielelläni vielä seuraavissa puheenvuoroissa edustajien kysymyksiin. Täällä oli todella paljon kysymyksiä.

Edustaja Filatov puhui tästä sosiaalisesta kestävyysvajasta, ja minusta tämä on se asia, joka meidän täytyy ottaa vakavasti. Me käymme eduskunnassa paljon keskustelua taloudellisesta kestävyysvajasta, mutta me emme usein näe, kuinka kalliiksi sosiaalinen kestävyysvaje yhteiskunnalle tulee. Ja siinä suhteessa meidän on pystyttävä tekemään myöskin hyvinvointipanostuksia tällaisena aikana. Meillä on jo vanhaa hoitovelkaa alla, ja tähän päälle tästä pandemiasta aiheutuu yhä enemmän sosiaalista kestävyysvajetta, ja siihen on tartuttava, jotta yhteiskunnan kokonaiskestävyys ja tämä sosiaalisen kestävyysajatus tulee toteutumaan myöskin seuraavien sukupolvien elämässä. Siksi minusta oli tärkeää, että käymme täällä myös siitä keskustelua.

Edustaja Häkkänen sitten kysyi, miten sovitetaan nämä kaikki tarpeet yhteen. Lastensuojelun mitoitus paranee, kuten tässä edustaja Viljanen jo totesi ja piti sitä yhtenä merkittävimmistä uudistuksista. Itsekin pidän sitä yhtenä merkittävimmistä lasten elämään ja hyvinvointiin kohdistuvista muutoksista. Jos meillä ei ole varaa lastensuojelua laittaa nyt

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kuntoon, niin kyllä me saamme itse katsoa itseämme peiliin siinä, miksi tämä asia on jäänyt vuosikymmenten varrella hoitamatta. Tämä on todella iso asia, ja pidän sitä erittäin tärkeänä.

Häkkänen nosti esiin myöskin hoitajamitoituksen ja hoitotakuun mitoitukset. Tämä hallitus osoittaa nyt sen, että näitä pitkäaikaisia sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä kanto-kykyasioita laitetaan kuntoon, ja ymmärrän, että niitä myös vastustetaan, mutta me ollaan hallitusohjelmassa linjattu, että nämä viedään läpi. Ja ymmärrän, että näitä on haluttu vastustaa. Me muistamme, että esimerkiksi koko tämä keskustelu, joka käydään vanhustenhuollon osalta, on myöskin eduskunnassa aiheuttanut raivoa. Minusta kyllä edustaja Heikkinen piti todella hyvän puheenvuoron tässä salissa äsken. Hän nimenomaan kertoi siitä, kuinka pitkään on yritetty vanhustenhuollon asioita laittaa kuntoon tässä maassa. Ensimmäistä kertaa meillä on hallitusohjelmassa tehostettuun palveluasumiseen todellinen hoitajamitoitus, joka on jo toteutunut, mutta meillä on myöskin tulossa tänä syksynä eduskunnan käsittelyyn kotihoitoon ja omaishoitoon liittyvät parannukset.

Me emme pysty kaikkea tekemään tällä hallituskaudella, mutta kyllä tämän pitäisi olla pidempi linja, jossa näitä asioita laitetaan kuntoon. Vuonna 2011 me lähdimme hallituskauteen, jossa oli jo vanhuspalvelukriisi menossa, ja silloinen ministeri Guzenina joutui erittäin vaikeaan paikkaan siinä, miten siitä selvitään. Kun tämä hallituskausi alkoi, niin oli juuri tämä vanhuspalvelukriisi päällänsä. Kyllä me joudumme tekemään työolojen näkökulmasta muutoksia, että ihmiset jaksaisivat siellä työssä, ohjaamme hoitajat tekemään hoitotyötä ja tukipalvelut tukipalveluhenkilöiden hoidettavaksi. Nämä ovat niitä uudistuksia, joita täytyy tehdä. Samaan aikaan henkilöstöpula on todellinen, ja siitä puhun mielelläni kohta lisää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kysymyksiä tulee todellakin paljon, mutta tässä on vielä hyvin aikaa, niin että otetaan edustajapuheenvuoroja taas väliin, ja sitten jatketaan tästä keskustelua. — Seuraavaksi edustaja Nurminen.

11.39 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos ministereille hyvin hoidetusta koronasta. On äärettömän tärkeää, että sosiaalinen kestävyys nousee nyt tässä budjetissa näin vahvasti esille ja me osoitetaan satoja miljoonia tämän kriisin korjaamiseen. Se on tärkeätä ja hyvä ja inhimillinen viesti hallitukselta kansalaisille ja Suomelle.

Täällä on paljon puhuttu tästä hoitotakuusta, ja itse vielä haluan korostaa tässä puheenvuorossa sitä, kuinka merkityksellinen ja historiallinen asia se on. Meillä on tolkuton määrä ihmisiä, jotka odottavat, että he pääsisivät lääkäriin, ja tämä hallitus nyt säättää, että jokaisen ihmisen on saatava apua — se voi olla lääkäriin, se voi olla mielenterveyspalveluun, se voi olla alan specialistille, mutta signaali alueille on se, että hoitoon on kaikkien kansalaisten päästävä nopeammin. Minun mielestäni se on semmoinen arvovalinta, mikä tässä hallituksella on — tai henkilöstömitoitutus tai ne rahat, mitä me ollaan kaikki laitettu vanhustenhoidon parantamiseen. Ne kaikki ovat olleet niitä panostuksia, joita kokoomus on vastustanut vuosikymmenet. Minun mielestäni se on tärkeätä, että me nyt viedään näitä. [Puhemies koputtaa] Tämä suunta on oikea. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

11.40 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kiinnittää erityistä huomiota laajaan ja haavoittuvassa asemassa olevaan ryhmään, nimittäin vammaisiin. Ikävä tosiasia on, että vammaiset ovat maailman syrjityin ihmisryhmä. Maailmanlaajuisesti noin 15 prosenttia kaikista ihmisistä on vammaisia, joten puhumme valtavasta joukosta ihmisiä, jotka kohtaavat syrjintää päivittäin. Moni voisi ajatella, että Suomessa sentään olisi saatu vammaisia koskeva syrjintä poistettua yhteiskunnastamme. Todellisuudessa näin ei kuitenkaan ole. Syrjintä ilmenee monella tapaa, joten esimerkkejä korjattavista asioista löytyy valtavasti. Esteettömyyttä pitää edelleen lisätä, selkokielen asemaa pitää vahvistaa ja yhä useammalle vammaiselle nuorelle pitää saada mahdollisuus tarttua työelämään. Jos näihin ei olla valmiita panostamaan riittävästi, emme pidä kaikkia aidosti mukana. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

11.41 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus on ollut Suomessa säättämässä hoitotakuulakia, ja kannatamme sen lain kehittämistä, niin että jokainen suomalainen pääsee hoitoon ja niin että se laki on mahdollista toteuttaa. Kysynkin, ministeri Kiuru: ei kai tämä teidän esityksenne johda siihen, että sitten heikennetään lääkäriin pääsyä? Me tarvitaan moniammatillista yhteistyötä, mutta lääkäriin pääsyä ei pidä kokoomuksen mielestä heikentää. Sisältääkö tämä esitys lupaamanne terapiatakuun siinä muodossa kuin kansalaisaloitteessa esitetään? Olette sanonut, että se tulee tämän lakiesityksen mukana tähän eduskuntasaliin.

Hoitovelkaa on korjattava, mutta myöskin hoivavelkaa. Nykyiset hallituspuolueet ja te, ministeri Kiuru, lupasitte oppositiossa laittaa hetkessä vanhuspalvelut kuntoon. Kysynkin: missä ovat nyt toimenne, kun olette vastuussa? Vanhustenhuollon tilannetta ja hoitajapulaa kuvataan katastrofaaliseksi. Valtava asiantuntijajoukko, niin kuin täällä edustaja Risikko totesi, on kirjallisesti vedonnut teihin ja nostanut yhteisellä hätähuudolla esille sen, että korjaustoimia tarvitaan ja että hallituksen toimet ovat jopa syventäneet tätä vanhustenhuollon kriisiä. Tilanne on hyvin vakava. Kysynkin nyt: oletteko te lukenut [Puhemies koputtaa] tuon vetoomuksen, ja minkälaisiin toimiin te ryhdytte, vai sivuutatteko [Puhemies koputtaa] te tosiasiat? Vanhustenhoito on vakavassa tilanteessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

11.42 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan itsekkin kiittää ministereitä ja ministeriötä hyvästä työstä historiallisena ja toivottavasti pian myös historiaan jäävänä korona-aikana. On äärimmäisen arvokasta, että hallitus nyt monin tavoin laittaa asioita kuntoon niin lapsiperheiden, nuorten, vanhusten kuin vammaistenkin kohdalla. Mutta kuten olemme kuulleet, paljon on vielä tehtävää.

Valtiovarainministeriö on arvioinut, että seuraavan 15 vuoden aikana sote-alalle tarvitaan kaikkiaan 200 000 uutta työntekijää. Nyt kun koulutuspaikkoja lisätään, niin haluaisin kysyä, arvoisa ministeri Kiuru ja myöskin ministeri Sarkkinen: miten hoitajat saadaan pysymään alalla ja miten heitä toisaalta saadaan sinne koulutuksiin?

Arvoisa ministeri Kiuru, viittasitte tähän hallituksen esitykseen, jolla parannetaan erityisesti iäkkäiden ihmisten kotiin tuotavia palveluita, mutta samalla myös lapsiperheiden kotipalvelu nostetaan omaksi subjektiiviseksi oikeudeksi ja omaksi pykäläkseen. Miten näet

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

te tämän pykälämuutoksen parantavan lapsiperheiden asemaa? Nythän meillä on se tilanne, että kotipalvelun saatavuuden suhteen lapsiperheet ovat hyvin eriarvoisessa asemassa siinä, miten he sitä palvelua saavat, [Puhemies koputtaa] riippuen heidän kotikunnastaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

11.43 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministereille esittelyistä. On erittäin tärkeää, että lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden asiakasmitoitusta parannetaan. Sitä on odotettu ja vaadittu pitkään. Kauan odotettu perhevapaa uudistus astuu voimaan, ja se parantaa tasa-arvoa sekä perheissä että työelämässä. Se on erittäin hieno kädenojennus vauvaperheille. On myös todella hienoa, että perusterveydenhuollon hoitotakuuta tiukennetaan niin, että jatkossa kiirettömään hoitoon pääsee seitsemän vuorokauden sisällä.

Kysyisin näistä sosiaali- ja terveystalouden kehittämishankkeista, joille osoitetaan 132,8 miljoonaa ja joilla hoito- ja palveluvelkaa puretaan, ikäihmisten hoitoa ja hoivaa parannetaan, kehitetään omaishoitoa, kotihoitoa ja sitten myös kansallista mielenterveysstrategiaa valmistellaan. Miten nämä hyvät hankkeet saadaan jalkautettua? Kysyisin myös tästä hoitajien saatavuudesta, joka meillä monilla täällä on ollut huolena. Miten sitä parannetaan ja myös mielenterveyspalveluiden saatavuus turvataan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

11.45 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan nuorten kokema ahdistuneisuus on lisääntynyt. Kouluterveyskyselyssä lähes joka kolmas tytöistä kertoi kokevansa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta, mikä on todella huolestuttavaa. Oikea-aikainen hoitopääsy on avainasia mielenterveyden häiriöiden hoitamisessa. Onkin erittäin tärkeää, että budjettiriihen päätöksillä nyt panostetaan hoitopääsyn nopeuttamiseen. Hoitotakuun toteuttaminen parantaa merkittävästi ihmisten hyvinvointia, sillä nopealla hoitopääsillä voidaan estää vaivojen pitkittyminen ja ehkäistä monia ongelmia. Oikea-aikainen hoito on myös yhteiskunnan etu, koska avun saamisen pitkittyessä ongelmat usein kertautuvat, kustannukset kasvavat ja esimerkiksi työkyvyttömyyden riski kasvaa. Haluaisin kysyä ministeri Kiurulta: nyt, kun on tehty päätös siitä, että STM:n johdolla startataan tämä poikkihallinnollinen ohjelma sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi, niin mitä tälle työlle kuuluu?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

11.46 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talous kasvaa, työttömyys vähenee. Kaikki menee nyt parempaan suuntaan, paitsi suomalaisen pienituloisen, leipäjonosta ruokansa hakevan ihmisen tilanne. Se heikkenee joka päivä. Tässä talousarviokirjassa on noin 1 100 sivua. Siinä on vain yhden kerran sana köyhä ja sekin kehitysyhteistyöosiossa. Sanaa ruoka-apu ei ole kertaakaan mainittu. Sana pienituloisen on viisi kertaa. Tämä on valinta, jonka tämä vasemmistohallitus on tehnyt. Tätä en olisi ikinä uskonut, kun tämä vaalikausi alkoi.

Valtiovarainvaliokunta on kaksi vuotta peräkkäin edellyttänyt, että tämä ruoka-apun rahoitus sitä järjestäville yhdistyksille tulisi osaksi talousarviota. Vieläkään se ei siellä ole.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Viime vuonna niin sanotuista joululahjarahoista osoitettiin 2 miljoonaa euroa vähävaraisia auttaville yhdistyksille. [Puhemies koputtaa] Sekin raha on edelleen jakamatta. [Puhemies koputtaa] Voitteko, arvoisat ministerit, luvata, että tämä asia vihdoinkin tulisi kuntoon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pelkonen.

11.47 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Berg nosti esiin hiljattain julkaistun tuoreen kouluterveyskyselyn, ja kyseisen kyselyn tulokset olivat suorastaan järkyttäviä. Kahdessa vuodessa on seksuaalista häirintää kokeneiden tyttöjen määrä kaksinkertaistunut, ja kouluterveyskyselyn mukaan myös varsinkin tyttöjen ahdistuneisuus on lisääntynyt. Fyysinen koskemattomuus on jokaisen oikeus, ja erityisesti lasten ja nuorten kohdalla tulee korostaa kehorauhaa. Meidän täytyy löytää keinot seksuaalisen häirinnän ja ahdistelun kitkemiseksi, ja kysyisinkin: mitä tälle asialle tehdään? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Guzenina.

11.48 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on hävyttömyys huipussaan kokoomuksen riveissä. Hoitajien työhyvinvointi ja jaksaminen on ollut koetuksella jo aivan valtavan liian pitkään, ja tämä ongelma olisi voitu hoitaa jo 2010-luvun alussa. [Arja Juvosen välihuuto] Kokoomus oli silloin tulppana siinä, kieltäytyi säättämästä henkilöstömitoitusta vanhuspalveluihin. Jos se olisi tehty silloin, me emme olisi tässä tilanteessa nyt: meillä ei olisi hoitajakatoa, hoitajat eivät harkitsisi muille aloille siirtymistä. Työhyvinvointia olisi saatu parannettua jo vuosikymmen sitten, mutta me olemme nyt tässä tilanteessa, ja tämä hallitus ministeri Kiurun johdolla on vihdoinkin tehnyt sen välttämättömän, mitä kokoomus on vastustanut yli vuosikymmenen. Ja minun mielestäni tuo on hävytöntä, että kokoomus nyt syyllistää sitä ministeriä, joka on viemässä tätä eteenpäin, sitä hallitusta, joka vihdoinkin on viemässä tämän asian kuntoon. [Sebastian Tynkynen: Tekin leikkasitte Kataisen hallituksessa! — Sari Sarkomaa välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Häkkänen.

11.49 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän kokoomus ole esittänyt tässä vaiheessa muuta kuin kysymyksiä ministerille, miten asia hoidetaan kuntoon, kuten te olette luvanneet. Kuntaliitto on lähettänyt tiedotteen, että vanhustenhoidossa alkaa kansallinen hätätila. Asiantuntijaryhmä on sanonut, että vanhustenhoidossa on nyt kriisitilanne päällä. Ja se kysymykseni äsken... Guzenina, te vääristelitte nyt kokoomuksen viestiä. Se viesti minulta äsken oli se, että pykälää on syytä varmasti kiristää mutta ettekö te huomaa, että ne eivät ole parantaneet vanhustenhoidon tilaa kentällä. Ja nyt te lupaatte vielä kireämpää hoitotakuuta lääkäripalveluihin, mikä on sinänsä ihan hyvä, mutta teillä pitää olla siis keinot, ja siitä tässä kysyttiin. Kokoomus on esittänyt rahoituksen keinoja, kokoomus on esittänyt hyvää yhteistyötä yksityisten järjestöjen ja muiden kanssa. Teillä on ideologisia esteitä näihin asioihin. Teillä ei ole keinoja näiden asioiden toteuttamiseen, siitä on kyse. [Välihuuto vasemmalta] Ja nyt se kysymys edelleen kuuluu ministeri [Puhemies koputtaa] Kiurulle: mitkä ovat ne konkreettiset keinot, joilla te laitatte kuntoon [Puhemies koputtaa] vanhustenhoidon ongelmat?

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

11.51 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tunnustettava, etteihän hoitajamitoitus sinänsä ratkaise näitä vanhustenhoidon ongelmia, jos emme saa rekrytoitua sinne niitä hoitavia käsiä. [Antti Häkkänen: Juuri näin, kerro se hallituskumppaneille!] Voi melkein ottaa semmoisen aika rujonkin esimerkin, että Pohjois-Korean perustuslaki takaa rentoutumisen perusoikeutena kaikille, mutta tuskin se toteutuu käytännössä. Lain kirjain ei vielä ratkaise, mutta jos se toteutuu ja jos se käytännössä toteutetaan niin kuin on tarkoitus, niin silloinhan varmasti on lopputulos se, että hoitajat jaksavat paremmin työssään. Ja tämä on se a ja o minusta tässä.

Mutta hoitoon pääsyn lisäksi on tärkeää se, että se hoito on vaikuttavaa, ja yksi, mitä on kehitetty, on kansalliset laaturekisterit. Kysynkin ministeriltä, kun nyt on esitetty vähän huolia siitä, onko näille laaturekistereille, joitten kuitenkin tärkeä tehtävä on kerätä tietoa potilaalle annetuista hoidoista ja niiden vaikuttavuudesta, varattu riittävä rahoitus budjetissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkasalo.

11.52 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut harmissani siitä, kuinka vähän huomiota tämä upea perhevapaa uudistus on herättänyt sekä meidän poliitikkojen keskuudessa että laajemmin julkisuudessa. Tämä on uudistus, jota monet keskeiset tasa-arvojärjestöt ovat vaatineet jo vuosikymmeniä. Tosiasia on se, että esimerkiksi vuonna 2020 äidit käyttivät lähes 90 prosenttia kaikista perhevapaista ja hoivan epätasainen jakautuminenhan vaikuttaa sitten naisten asemaan hyvin pitkälle elämään. Tässä perhevapaa uudistuksessa on kyse sukupuolten tasa-arvon edistämisestä, mutta tietenkin myös lapsen aseman vahvistamisesta ja isien aseman vahvistamisesta. Tietenkin on myös niin, että pelkkä uudistus ei riitä, vaan tarvitaan myös paljon asennetyötä. Kysyisinkin nyt molemmilta ministereiltä, millä tavalla te edesautatte sitä, että aina sieltä vauva-arjesta lähtien isien asemaa vahvistettaisiin palveluissa ja heidät otettaisiin huomioon tasavertaisina vanhempina.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

11.53 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä todettiin, niin vanhustenhoito on kyllä nyt aika ongelmassa, ja se johtuu tietenkin työvoimapulasta. Mistä se johtuu, se on taas toinen juttu. Mutta meidän tiedämme, että kotona asuu aika huonokuntoisia vanhuksia, ja itse olen kyllä jo vuosia sanonut, että liiankin huonokuntoisia. Mutta nyt tulee kunnille ongelma, että mitä lakia ne oikein noudattavat, ja ministeri varmaan nyt antaa aville täällä tarkat ohjeet.

Kun meillä on kotihoidossa huonokuntoisia vanhuksia, niin he nauttivat perustuslain suojaa, joka sanatarkasti sanoo: ”Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan turvaa, on oikeus välttämättömään huolenpitoon.” Se tulee suoraan perustuslaista.

Sitten te, arvoisa hallitus, olette säätäneet tehostettuun palveluasumiseen ja pitkäaikaiseen laitoshoitoon henkilöstömitoituksen 0,7. Antakaa nyt selvät ohjeet kunnille, jotka ovat ongelmassa, kumpaaako lakia kunnassa pitää noudattaa: perustuslakia, joka tukee sitä, että kotihoidossa olevat huonokuntoiset vanhukset saavat riittävän huolenpidon ja hoivan,

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

vai sitten teidän henkilöstömitoituslakia? [Puhemies koputtaa] Vai tekeekö kunta omat ratkaisut?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

11.54 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaksi kiitosta haluan antaa hallitukselle ja ministereille.

Suolistosyöpäseulonnat laajenevat Suomessa. Tein siitä lakialoitteen. Kiitos, että asia etenee.

Toinen lakialoitteeni liittyi omaishoidon mahdollistamiseen helpommin työntekijälle, ja nyt perhevapaaudistuksen myötä ilmeisesti tällainen mahdollisuus tulee. Kiitos myös siitä, että lakialoitteeni on huomioitu.

Kysyisin kuitenkin siitä perhevapaaudistuksesta: Näettekö, että se määrä, kuinka paljon henkilö voi vuodessa omaishoitoa käyttää, on riittävä? Sehän oli, jos oikein muistan, 5 vuorokautta.

Hoitajiin palaan edelleen. Vuonna 87 ne työt aloitin ja noin 25 vuotta sitä työtä tein. Täällä ei saa sanoa: palkat. Mutta Helsingin kaupunki muun muassa maksoi minulle, nuorelle vastavalmistuneelle, kaksi ylimääräistä ikälisää. Se oli se porkkana, jonka takia minä jäin kaupungin palvelukseen. Eli kyllä rahalla löytää hoitajia. Toinen on toki myös se valinnan mahdollisuus. Tein itse yötyötä, koska juurikin rahaa piti saada enemmän, ja lisät ovat ne, jotka hoitajan pitävät leivässä [Puhemies koputtaa] kiinni.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen Noora.

11.55 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina ei kaikki mene niin kuin on suunnitellut, ja syitä tähän voi olla monia, mutta avunsaanti ei aina ole itsestäänselvää. Kuten täällä keskustelussa on monessa puheenvuorossa noussut esiin, meillä on suuri haaste, ja se haaste on se, että meillä on pulaa ammattilaisista monella eri sosiaali- ja terveyspalveluiden osa-alueella. Jokainen meistä on viime kuukausina joutunut lukemaan lehdistä ja eri uutisista siitä, kuinka pahimmassa tapauksessa lastensuojelun palveluiden saatavuuden heikkous on johtanut pahimmillaan jopa lapsen tai nuoren kuolemantapaukseen — jokainen tällainen tapaus on aina liikaa, yhtään niitä ei saisi sattua — tai, kuten edustaja Tynkkynen nosti hyvin esiin, esimerkiksi vammaisten lasten ja vammaisten henkilöiden palveluverkoston hukkumiseen. Jos vammaisen lapsen perhe jää ilman tarvitsemaansa apua, se voi myös johtaa lastensuojelun palvelutarpeisiin. Kysyisinkin nyt vielä ministereiltä: miten hallitus aikoo edistää sitä, että meillä riittää ammattilaisia [Puhemies koputtaa] niin lastensuojelun palveluissa kuin myös muissa matalan kynnyksen sosiaalipalveluissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

11.57 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulin vastikään Euroopan neuvoston parlamentaarisesta yleiskokouksesta, ja siellä puhuttiin siitä, minkälaisia sosiaalisia seurauksia, minkälaista hoivavelkaa, minkälaista eriarvoisuutta tämä koronavirustila on ympäri Eurooppaa aiheuttanut. Ja kyllä tulin siellä yhä vakuutuneemmaksi siitä, että Suomen hallituksen linja on tismalleen oikea, kun vertaa sitä mo-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

neen, moneen muuhun Euroopan maahan, jossa ollaan vielä aivan alkutekijöissään tämän hoivavelan, hoitovelan, palveluvelan, mielenterveysvelan, kaiken sen velan, mitä tämä kriisi on aiheuttanut, korjaamisessa. Hallitus tekee aivan oikeita asioita, perusasioita. Sote-uudistus toteutetaan, sen jälkeen hoitoonpääsyä parannetaan, jotta ihmiset saavat oikea-aikaista hoitoa. Autetaan heikossa toimeentulossa olevia ihmisiä ja tätä kautta korjataan niitä vahinkoja, mitä tämän kriisin myötä on syntynyt. Tämä on myöskin täysin niiden kansainvälisten sitoumusten mukaista, Euroopan sosiaalisten oikeuksien peruskirjan [Puhemies koputtaa] mukaista, joihinka Suomi on sitoutunut.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa otetaan jälleen ministereitten vastauspuheenvuoroja, ja molemmille ministereille 3 minuuttia. — Ministeri Sarkkinen aloittaa, olkaa hyvä.

11.58 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Honkonen totesi, ja myös itse uskon niin, se, että olemme huolehtineet ihmisten hyvinvoinnista ja toimeentulosta tämän vakavan pandemiakriisin keskellä, on ollut niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin viisasta politiikkaa ja se myös pienentää sitä laskua, joka tästä pandemiasta meille tulevaisuudessa koituu. Hallitus on esimerkiksi tehnyt sosiaaliturvaan lukuisia väliaikaisia poikkeuksia, millä on pyritty joustavoittamaan, nopeuttamaan ja parantamaan ihmisten toimeentuloa näinä poikkeuksellisen vaikeina aikoina.

Mutta, arvoisa puhemies, hallitus on tehnyt konkreettisia tekoja pienituloisten ja köyhien suomalaisten aseman parantamiseksi. Teot ovat tärkeämpiä kuin sanat tai puheet, ja tekojen kautta meitä mitataan. Me olemme korottaneet pieniä eläkkeitä. On korotettu perusturvaetuksia, alennettu sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksuja, tehty toisen asteen koulutuksesta maksutonta, lisätty kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa, alennettu varhaiskasvatuskasvatusmaksuja sekä tuettu ihmisten työllistymistä ja sitä kautta kykyä myös hankkia työtuloja ja nousta köyhyydestä.

Mutta, arvoisa puhemies, seksuaalinen ahdistelu nostettiin esille, ja kiitän siitä, että tämä ilmiö, joka on aivan liian yleinen ja jota erityisesti valitettavan moni nuori joutuu kohtaamaan, nostettiin esille. On tärkeää, että meillä on yhteinen yhteiskunnallinen sitoumus seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Meillä on lainsäädäntöä, millä tähän pyritään puuttumaan, ja totta kai lainsäädännössä täytyy aina tarkastella sen muutostarpeita, mutta erityisesti me tarvitaan sitoutumista ilmiöön puuttumiseksi työpaikoilla, kouluissa, organisaatioissa ja sitä, että mikäli sitä tulee ilmi, siihen puututaan ja erityisesti madalletaan kynnystä ilmoittaa häirinnästä. Ja tämä kynnyksen madaltaminen oli se, mikä nousi esille viime viikolla, kun ministeri Blomqvistin kanssa pidimme pyöreän pöydän keskustelun seksuaalisen häirinnän ehkäisemisestä.

Mutta, arvoisa puhemies, perhevapaaudistuksesta:

Isien aseman vahvistaminen ja perhevapaiden käytön tasa-arvoistaminen on yksi uudistuksen keskeisistä tavoitteista. Se vaatii asennemuutosta tämän lainsäädäntömuutoksen rinnalla. Tarvitaan toimeenpanoa työpaikoilla, varhaiskasvatuksessa, neuvolassa, jotta myös osataan perheitä tukea tekemään ratkaisuja ja osataan myös kertoa siitä uudesta järjestelmästä.

Tässä perhevapaaudistuksen yhteydessä tulee siis työntekijälle oikeus viiden päivän palkattomaan omaishoitovapaaseen, ja mielestäni tämä on tärkeä päänavaus, koska entistä useammalla on hoivavastuuta myös sinne ylöspäin ja se hoivavastuun ja työn yhteensovitus-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

taminen voi olla haastavaa myös silloin, kun kyse on ikääntyneiden tai työikäisten omaisten hoivaamisesta. Uskon, että tämä on asia, mitä myös tulevat hallitukset tulevat tarkastelemaan kenties tulevissa uudistuksissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru.

12.01 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Käsitelläänpä tuo hoitotakuu nyt seuraavaksi. Hoitotakuun osalta aika monella oli kysymyksiä näihin yksityiskohtiin, ja niihin itse asiassa vastasi tässä jo edustaja Lindén, eli veitte sanat suustani, mutta kertaus on opintojen äiti. Eli perusterveydenhuollossa lähdetään nyt siitä, että laillistetun terveydenhuollon ammattilaisen kiireettömään hoitoon tulee päästä seitsemässä vuorokaudessa hoidon tarpeen arvioinnista. Terveystenhuollon ammattihenkilöstön tulee tehdä hoidon tarpeen arvio samana päivänä, kun asiakas on ottanut yhteyttä. Näin ollen hoitotapahtuma sitten toteutetaan joko vastaanotolla tai teknisten välineiden kautta. Pyrimme myöskin lisäämään mahdollisuuksia siihen, että julkinenkin sektori pysyisi yksityisen sektorin perässä siinä, millä tavalla tätä hoitotapahtumaa voidaan toteuttaa monipuolisesti myöskin sähköisten palveluiden, etäyhteyden tai puhelun avulla. Se on tätä päivää. Näitä keinoja on varattu nimenomaan ict-uudistusten yhteydessä merkittävällä taloudellisella panostuksella tehtäväksi.

Hoitotakuu koskee perusterveydenhuollon kiireetöntä avosairaanhoitoa mukaan lukien siis mielenterveys- ja päihdehäiriöiden perustason hoito ja opiskeluterveydenhoidon avosairaanhoito. Kyllä tämä on erittäin kattava. Tämä sisältää siis niin psyykkiset kuin nämä fyysisetkin vaivat. Tämä on hallituksen arvovalinta. Me pyysimme paljon hallitusohjelmassa, että me toteutamme tämän. Tämä ei tule olemaan helppoa, mutta nyt jo sisältöuudistus on Suomessa johtanut siihen, että kun aloitimme tällä hallituskaudella, minulle usein sanottiin, myös eduskunnassa joskus aina, että ei tätä hoitotakuuta saa koskaan kuntoon. Silloin noin 43 prosenttia kunnista ja kuntayhtymistä toteutti seitsemässä päivässä jo hoitotakuuta. Nyt soten sisältöuudistus on johtanut siihen, että jo tällä hetkellä 64 prosenttia kunnista ja kuntayhtymistä pystyy seitsemän päivän hoitotakuuseen.

Me tarvitsemme hyvin monipuolisia keinoja siihen, miten moniammatillista osaamista käytetään hoitotakuun toteuttamiseen. En haluaisi asettaa ammattiryhmiä vastakkain, mutta sellaista kuvaa ei saa tulla, että ihmisen, joka tarvitsee lääkärin vastaanottoa hoitotakuun toteuttamiseen, ei olisi mahdollista sitä saada. Eli toivon, että edustajat näkevät, että kyllä me todella panostamme nyt siihen, että tarpeen mukaista hoitoa saadaan ja ammattilaisen tehtävä on arvioida, miten näpsäkimmin ihmisen vaiva tulee hoidetuksi. Ja mikä on uutta suhteessa tähän noin 16 vuotta vanhaan lainsäädäntöön: nyt me otamme tosissamme sen, ettei riitä, että pääsee hoitoon. Kyllä ihmisten pitää tulla hoidetuiksi, ja tästä minusta puhuivat erinomaisesti myös edustajat. Hoitoon pääsy on äärettömän tärkeätä, mutta hoidetuksi tuleminen säästää kansantaloudellisesti [Puhemies koputtaa] erityisesti sosiaalisessa kestävyysvajeessa, ja siihen meidän on satsattava jatkossa, että ihmiset tulevat myös hoidetuiksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Aittakumpu.

12.05 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme saaneet eduskunnan käsittelyyn tärkeän perhevapaaudistuksen. Siitä on tullut paljon myön-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

teisiä kommentteja eri puolilta. Uudistuksessa toteutuvat perheiden toiveet ja keskustan pitkäaikaiset uudistukselle asettamat reunaehdot: kotihoidontuki säilyy, ansiosidonnaiset perhevapaat pitenevät, joustavuus lisääntyy ja perheiden mahdollisuus päättää vapaiden käytöstä paranee.

Kokoomus on usein sanonut, että tämä hallitus ei tee uudistuksia, mutta kyse taitaa olla siitä, että nämä uudistukset ovat sellaisia, jotka kokoomukselle eivät jostain syystä kelpaa. Kokoomuksen tavoitteena on ollut jatkuvasti leikata kotihoidontukea vastoin perheiden toiveita. Nyt kotihoidontuki säilyy ja perheiden mahdollisuudet pitää vapaita paranevat monin tavoin.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuitenkin kysyä ministereiltä: päihteet ja huumeet yhä lisääntyvässä määrin aiheuttavat ongelmia niin työpaikoilla kuin esimerkiksi kodeissa, niin millä tavalla hallitus toimii siinä, että päihteiden käyttö vähenisi ja niiden haitatkin saataisiin pienemmiksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Multala.

12.06 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin, kun me saamme tällaisen hätähuudon vanhuspalveluiden johtajilta ympäri Suomen, niin mielestäni koko salin tulisi silloin herätä siihen. Me voimme säätää lakiin tiukempia mitoituksia kotihoitoon tai ympärivuorokautiseen hoivaan, mutta kaikkien meidän tulisi ymmärtää, että ne eivät yksin korjaa tätä asiaa. Ei. Nyt tarvitaan enemmän hoitajia ja myös muita toimenpiteitä. Kuten täällä esimerkiksi edustaja Heikkinen aivan oikein totesi, tavoitteena tulisi olla se, että siellä kotona voi pärjätä ja voi voida hyvin hieman pidempään, jotta myös se tarve sille voimakkaammalle hoitomuodolle vähenisi, ja sillä tavalla voisimme auttaa vanhempia ihmisiä voimaan hyvin ja pärjäämään kotona pidempään.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä ministeri Sarkkiselta: Luovien alojen monet freelancerit tekevät pätkä- ja silpputyötä ja saavat merkittävän osan tuloistaan tekijänoikeuskorvauksesta, joka ei kerrytä työttömyysturvaa, mutta kuitenkin sitä leikkaa. Voitteko tämän uudistuksen hoitaa? Tästä on ollut monta kertaa puhetta, [Puhemies koputtaa] ja se parantaisi heidän toimeentuloaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso.

12.07 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Sarkkiselle haluan kommentoida tästä viiden päivän omaishoitovapaasta, että on todellakin hyvä päänavaus ja hienoa, että se tulee tähän. Se on kylläkin liian lyhyt, mutta toivottavasti tulevaisuudessa seuraava hallitus voi sitä aikaa pidentää.

Kysyisin ministeri Kiurulta edelleen tästä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Laissahan eroteltiin nyt varsinainen hoivatyö ja sitten tämä avustava työ elikkä siivous, ruoanlaitto, pyykinpesu. Ajateltiin, että se voitaisiin hoitaa vähemmän koulutetulla väellä, jolloin vapautuisi siihen varsinaiseen hoitotyöhön enemmän aikaa. Kysyn, onko seurattu, miten tämä on toteutunut, vai onko meillä edelleenkin hoitajia, joiden työajasta iso osa menee nimenomaan näihin ihan muihin kuin hoitotyöhön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

12.08 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu, kiitos siitä edustajakollegoille, perhevapaa uudistuksesta monta puheenvuoroa, ja mielestäni se on tärkeää. Kuten edustaja Honkasalo sanoi, niin se on jäänyt liian vähälle huomiolle jostain syystä. Mutta kyseessä on siis ennen kaikkea lapsen oikeus viettää aikaa molempien vanhempien kanssa ja luoda varhainen kiintymyssuhde molempiin vanhempiin. Siitä tässä ennen kaikkea on kyse.

Mutta lainsäädännön tavoitteena on tietysti myös naisten aseman parantaminen työmarkkinoilla ja palkka- ja eläke-erojen kaventuminen elikkä pitkäaikaiset vaikutukset tasa-arvon edistämiseksi työelämässä ja tulojen puolella. Tavoitteet ovat hyvät ja laki itsessään ei riitä, niin kuin tässä on hyvin todettu. Kysyisin vielä ministeri Sarkkiselta, miten neuvolat, miten työpaikat, muut toimijat voivat lisätä tätä asenneuudistusta, että isät ottaisivat enemmän vastuuta, koska en tunne ketään isää, joka on viettänyt aikaa pienten lasten kanssa perhevapailta, joka sitä olisi katunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Rehn-Kivi.

12.09 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! I regeringens budgetförslag satsas det glädjande mycket på förebyggande åtgärder. Med den preventiva social- och hälsopolitiken stödjer vi inte bara medborgarnas välmående utan också sysselsättningsgradens ökning.

Kansallinen rokotusohjelma kuuluu kustannustehokkaimpiin ennaltaehkäiseviin toimiimme. Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä noin 31 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveysministeriön budjettiehdotuksessa oli 2 miljoonan euron lisäesitys pneumokokkrokotteille, mutta hallituksen esityksestä tämä summa puuttuu. Rahalla olisi voitu rokottaa ikäihmisiä laajemmin kuin nyt tehdään, eli myös muita kuin riskiryhmiin kuuluvia. Tämä olisi ollut myös yhdenvertaisuusteko, sillä tällä hetkellä vähävaraisilla ikäihmisillä ei ole varaa itse kustantaa tätä tärkeää rokotetta. Arvoisa ministeri, koskahan myös tälle tärkeälle asialle löytyisi rahaa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Virta.

12.10 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulin juuri äsken Vantaan vankilasta tapaamasta vankeja, ja sain sieltä yhden todella tärkeän viestin tähän keskusteluun tuotavaksi. Eräs nuorehko vanki totesi, että jos jotain päättäjien pitää ymmärtää tehdä, niin panostaa lapsiin ja nuoriin. Hän otti esimerkkinä sen, että meidän tulee tehdä kaikkemme, jotta onnistutaan ehkäisemään esimerkiksi lasten ja nuorten laitostieteitä, sitä, että lapsi vaihtaa lastensuojeluyksikköä vuoronsa perään ja oppii elämään laitoksessa sen sijaan, että hänellä olisi perhe ja kiinteä yhteisö, mihin kuulua.

Kun me panostamme lapsiin ja perhepalveluihin, me oikeasti ehkäisemme inhimillistä kärsimystä mutta myös taloudellisia ongelmia yhteiskunnankin mittakaavassa. Me ehkäisemme sitä, ettei meillä tulevaisuudessa istuisi niin monta vankia vankilassa terveisiä kertomassa.

Sen takia kysyisinkin arvon ministereiltä: Mitä hallitus aikoo konkreettisesti nyt tehdä lähteäkseen edistämään tätä viime keväänä valmistunutta Suomen historian ensimmäistä

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

lapsistrategiaa? Eli millä keinoilla lapsi- ja perhepalveluita esimerkiksi tässä budjetissa nyt vahvistetaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohi.

12.11 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tämän aamun ehkä pysäyttävämpiä uutisia oli se, että Suomen väkiluku kääntyy reilun kymmenen vuoden päästä selkeään laskuun. Tämä väestöpoliittinen kehitys uhkaa paitsi meidän talouden perustaa, myös meidän eläkejärjestelmää. Ja siinä mielessä on minusta aivan erinomaista, että hallitus on kyennyt tuomaan eduskuntaan sellaisen perhevapaa uudistuksen, joka on kaikille perheille parannus. Se ei heikennä kenenkään asemaa, ja se on omalta osaltaan luomassa Suomesta maailman lapsiystävällisintä maata. Minusta sillä yleisellä mielipiteellä, miten me suhtaudumme lapsiin ja perheisiin, on merkitystä myös siinä, miten meidän syntyvyys tulee kehittymään. Ja tässä mielessä ollaan nyt tehty kyllä oikeita ratkaisuja. Kiitos siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

12.12 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä uudelleen, kun emme ole saaneet vastausta tähän hoitotakuuasiaan. Onko nyt niin, että lääkärille pääsyn seurannasta luovutaan niin, että katsotaan vain sitä, että pääsee seitsemässä päivässä jonkun ammattilaisen vastaanotolle? Kuten täällä aikaisemmin edustaja Lindén toi esille, nykyäänkin samana päivänä pitää arvioida, onko hoidon tarve kiireellinen vai kiireetön, niin että se ei ole uusi asia. Mutta se on merkittävä asia, jos lääkärille pääsyä ei enää seurata lainkaan. Siinä mennään kyllä todella takapakkia Suomen terveydenhuollossa. [Aki Lindénin välihuuto]

Kysyisin myös näistä koronakorvauksista, jotka on luvattu täysimääräisesti korvata. Kun... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, nyt hävisi mikrofonista äänet.

Kun täällä monessa kunnassa tehdään nyt ensi vuoden budjettia vahvasti alijäämäisenä, niin milloin ne korvaukset todella saadaan sinne kuntiin, koska erityisesti niillä alueilla, joita korona on pahiten kohdellut, hoitovelka on suurta ja näihin testauksiin, jäljitykseen on mennyt aivan merkittävä määrä rahaa? Niitä rahoja tarvitaan kunnissa kipeästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lindén.

12.14 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos meillä on suuri haaste edessä, niin meillä pitää olla monta keinoa, joilla me sitä yritämme ratkaista. Lain-säädäntö on tärkeä, rahoitus on tärkeä, mutta niiden lisäksi me tarvitsemme usein — ja nyt viittaan nimenomaan meidän ikääntymiseen, vanhustenhuollon haasteisiin — merkittävää työyhteisöjen kehittämistä ja — uskallan sanoa täällä myös ääneen — palkkauksellisia ratkaisuja. Siellä on tällä hetkellä kaikki se tieto, mikä itselleni on tullut. Erittäin suuria haasteita ovat esimerkiksi ict-järjestelmät, joiden pitäisi helpottaa työn tekemistä mutta jotka vievät itse asiassa paljon enemmän työajasta kuin aikaisemmin. On monia lähityöyhteisön

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

johtamiseen liittyviä ongelmia, on töiden järjestelyihin liittyviä ongelmia, työnjakoon liittyviä ongelmia. Tässä on kertakaikkisen suuri haaste, joka meidän täytyy pystyä järjestämään, ja siinä eivät lyö toisiaan korville lainsäädäntö, rahoitus ja sitten tämä kunnissa ja muissa työpaikoissa tapahtuva [Puhemies koputtaa] työyhteisön kehittäminen, niitä kaikkia tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

12.15 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tehnyt pariinkin otteeseen lakialoitteen liittyen saattohoidon parantamiseen Suomessa, ja vuonna 2018 valiokunnassa käsiteltiin eutanasiakansalaisaloite. Silloin valiokunta teki yhteisen lausuman, jossa esitettiin, että asiantuntijatyöryhmä ryhtyy selvittämään elämän loppuvaiheen hyvää hoitoa, itsemääräämisoikeutta sekä saattohoitoa ja eutanasiaa koskevia sääntelytarpeita ja valtioneuvosto tarvittaessa antaa selvitystyön pohjalta eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi.

Nyt kysyisinkin teiltä, arvon ministerit: Missä vaiheessa tämä selvitystyö on, ja onko lainsäädäntöön tulossa erityisiä kirjauksia muun muassa saattohoidon parantamiseen ja yhdenvertaistamiseen kautta Suomen? Me kaikki tiedämme, että saattohoidossa on edelleen hyvin paljon korjattavaa ja erilaiset käytänteet vallitsevat ympäri Suomen: puuttuu muun muassa saattohoito-osaamista, koulutusta ja niitä hoivakoteja. Millä tavalla tämä tärkeä asia ministeriössä etenee? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohikoski.

12.16 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoivan kriisi on puhuttanut täällä salissa, ja siinä on todella kysymys isoista, jopa moraalisisista kysymyksistä, mutta kriisihän ei ole alkanut nyt, se on ollut käynnissä jo pitkään. On pitänyt miettiä, voimmeko kutsua itseämme sivistysvaltioksi, jos vanhusten turvallisuus, ravinto tai hygieniakaan eivät ole kunnossa, ja kyse on sekä laitoshoidosta että kotihoidosta.

Vanhustenhoidon hoitajamitoituksen kirjaaminen lakiin on yksi erittäin tärkeä korjausliike. Hyvä, että se on vihdoinkin tehty, mutta esimerkiksi Ruotsin ja Tanskan on arvioitu pannotavan noin 1,7 kertaa Suomea enemmän vanhusten hoitoon ja hoivaan. Mielestäni tärkeää olisi kuulla, että kun täällä salissakin kokoomus esimerkiksi on peräänkuuluttanut palveluseteleitä ja lisää yksityisiä palvelutuottajia, niin miten nähdään nämä kaupalliset toimijat, jotka vanhus- ja sosiaalipalveluissa myös toimivat. Miten näitä mitoitusten täyttymisiä nyt sekä julkisessa [Puhemies koputtaa] että yksityisessä hoidossa jatkossa pystytään valvomaan paremmin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Risikko.

12.18 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkaisin tuosta, mitä edustaja Häkkänen täällä toi esille, että ei kokoomus vastusta missään nimessä niitä hyviä asioita, mitä halutaan viedä, mutta meidän toimintatapamme vain on se, että me aina mietitään, miten se tehdään. Eli nyt me koemme, että keinoja ei ole. Vanhusten palvelujen johto on ottanut tällä viikolla kantaa, 26 henkilöä Suomesta eri puolilta on ottanut

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kantaa siihen, että ollaan kriisitilanteessa, ja tähän hätätilaan pitää vastata. Sitä me toivomme.

Sitten se, että varmastikin nyt Kiurulla ja edustaja Guzeninalla vähän muisti patkii. Nimittäin silloin 2011 oli kokoomuksen johdolla edellisellä kaudella tehty vanhuspalvelulain esitys, jossa oli subjektiivinen oikeus, vahva oikeus saada palveluja, ja teidän vetovastuullanne se vesitettiin. Kannattaa muistaa faktat ja vasta sitten sanoa niistä. Jos silloin olisi se tehty, niin me oltaisiin aivan toisessa tilanteessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

12.19 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heikkinen nosti täällä aikaisemmin omassa puheessaan vanhusten toimintakyvyn ylläpitämisen. Se on inhimillisesti tärkeää ja pelkästään järkevää myös kansantalouden kannalta.

Oma kysymykseni liittyy siihen ihmisen elämän nivelvaiheeseen, jossa jäädytään pois työelämästä ja ryhdytään viettämään eläkepäiviä. Raahen hyvinvointikuntayhtymässä on tehty uraauurtavaa työtä yli 15 vuoden ajan järjestämällä aikuisneuvolakäyntejä 65 vuotta täyttäneille. Nämä ovat olleet erittäin suosittuja, ja niistä on saatu laatua loppuelämään, kun on pystytty estämään muun muassa diabeteksen puhkeaminen. Kakkostyyppin diabeteksen hoidosta koituu merkittävästi kustannuksia ja inhimillisiä kärsimyksiä. Kysyisinkin ministereiltä: voisiko aikuisneuvolajärjestelmästä tehdä lakisääteisen ja maanlaajuisen käytänteen? Tämänkaltaisella ennalta ehkäisevällä työllä lisättäisiin laatuvuosia ikääntyneiden elämään ja selvää säästöä sosiaali- ja terveystalouteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

12.20 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on moneen kertaan toistettu, että vanhustenhoito on kriisiytymässä. Kysyin tuossa aiemmin myös, mitkä ovat ne konkreettiset keinot, millä tavoin hallitus pyrkii saamaan lisää hoitajia tälle sektorille. Todellakin, niin kuin olen sanonut, meillä on paljon ammattilaisia, hoitajia ja myös päihde- ja mielenterveyspuolen ammattilaisia, jotka ovat hyvin ansaituilla eläkevuosilla niitä käyttämässä, mutta näkisin, että siellä on paljon ammattilaisia, jotka mahdollisesti voisivat nopeastikin tulla joksikin aikaa avuksi tälle sektorille. Kysyn: Onko tätä asiaa mietitty? Onko vedottu meidän hyväkuntoisiin eläkkeellä oleviin ammattilaisiin, että he voisivat osallistua talkoisiin, tulla apuun? Ja sitten kun koulutuspaikkoja on lisätty, niin onko niitä todella lisätty riittävästi ja hajautetusti? Ja tässä kysyn nyt erityisesti näistä avustavien toimien ammattilaisista, niin että hoitajat saisivat tehdä hoitotyötä ja siellä olisi sitten riittävästi näitä avustavia käsiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Berg.

12.21 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän alkuun täytyy vähän ihmetellä, että mistähän kokoomus nyt on keksinyt tällaisen idean, että kun tätä hoitotakuuta nopeutetaan, että seitsemäs päivä pääsee hoitoon, niin se jotenkin heikentäisi lääkärille pääsyä. Kyllä siinä tilanteessa, kun se ensisijainen tarve on lääkärille pääseminen,

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

sekin nopeutuu, mutta jokaisessa tilanteessa ei välttämättä sinne lääkärille pääseminen ole se kaikista paras vaihtoehto potilaalle tai asiakkaalle.

On myös totta se, että hoitajamitoitus tai hoitotakuu ei yksin tule ratkaisemaan meidän kaikkia ongelmia, mikäli meillä ei ole töissä tarpeeksi niitä hoitajia, sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoita, ja siihen on löydettävä ratkaisu. Täytyy sanoa kyllä se, että kyllähän tämä hoitajamitoitus on yksi elementti, millä me saadaan parannettua myös sitä työssäjaksamista, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta ehkä meidän pito- ja rekrytointivoima paranee myös näillä työpaikoilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Häkkänen.

12.22 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennaltaehkäisy on sosiaali- ja terveyspalvelujen näkökulmasta kaikista tärkeintä. Mielenterveyden ja fyysisen terveyden osalta mitkään soten rahoitusmäärät tai sote-uudistukset eivät tule riittämään, jos vaikkapa mielenterveysongelmiin tai ihmisten kansansairauksiin ei pystytä puuttumaan vahvemmin ennalta. Samoin tietysti ikäihmisten terveyden edistäminen ja voimien edistäminen on ratkaisevan tärkeää. Kysyisin ministereiltä: mitä konkreettista yhteistyötä on vireillä ja suunnitteilla muiden ministeriöiden kanssa tähän ennaltaehkäisyyn sosiaali- ja terveysministeriön osalta?

Palaisin vielä tähän varsinaiseen kysymykseeni äsken. Te ette vielä vastannut tähän. Kuntaliitto ja 25 kuntaa ovat julkaisseet tiedotteen, jossa he sanovat, että käytännössä vanhustenhuolto ajautuu kriisiin vuodenvaihteessa — siis valtaosa vanhustenhoitoyksiköistä ajautuu laittomaan tilaan tämän sääntelyn johdosta. [Puhemies koputtaa] Mitkä ovat ministerin toimenpiteet ja viestit tänne kuntakenttään? Eihän se voi niin mennä, että vain puhutaan ja että tähän ei reagoida.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Kinnunen.

12.24 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on aiheesta puhuttu mielenterveyden ongelmien lisääntymisestä ja ennaltaehkäisyn tarpeellisuudesta. Kiitos edustaja Tynkkyselle ja edustaja Koposelle tärkeistä puheenvuoroista vammaisten olojen parantamiseksi — syrjään jääminen aiheuttaa myös heidän keskuudessaan mielenterveyden ongelmia. Mielenterveyden vaivat aiheuttavat kyvyttömyyttä tehdä työtä ja opiskella, ja niitä on myöskin viljelijöiden keskuudessa.

Kiitos ministereille Välitä viljelijästä -hankkeen jatkumisesta. Siinä selvitetään viljelijän kokonaistilanne ja etsitään keinoja jaksamisen tukemiseen, elämän ja yrittämisen haasteisiin ja talousongelmiin. Maaseudun ihmiset ruokkivat meistä jokaisen. He saavat tätä kautta jaksamista ja ohjausta ja terapiaa, ja tulokset ovat olleet erittäin myönteisiä. Hanketta onkin syytä jatkaa, ja kysynkin ministereiltä: mitä muuta hallitus voisi tehdä suomalaisen viljelijän [Puhemies koputtaa] hyvinvoinnin edistämiseksi, ettei meille tule nälkä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Koponen, Noora.

12.25 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perhevapaauudistus on merkittävä tasa-arvoteko, joka näkee erilaiset perheet, tunnustaa niiden olemassaolon ja myös auttaa erilaisia perheitä kasvamaan ja kokemaan, että ne ovat kokonaisia

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

omana itsenään ja juuri sellaisina kuin ovat. Uudistus tuo lisäksi kaivattua joustoa vapaiden käyttöön, joka on monessa perheessä korvaamattoman tärkeää, ja on hienoa, että tässä uudistuksessa huomioidaan nyt myös omaishoitajaperheet.

Sote-uudistuksen käsittelyn yhteydessä valiokunnassa hahmottui se, miten heikosti lapsivaikutusten arviointi on kuitenkin kuulunut lainsäädäntöön tai päätöksentekoprosesseihin. Haluan tämän hallinnonalan käsittelyn yhteydessä kiittää hallitusta uuden, merkittävän ja kauan kaivatun askeleen ottamisesta siinä, että budjetin lapsivaikutusten arviointi nyt toteutuu. Tämä on odotettu ja pitkään kaivattu askel kohti lapsiystävällisempää Suomea. Olisinkin kysynyt: miten lapsibudjetointia tullaan toteuttamaan [Puhemies koputtaa] sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Ari.

12.26 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä hetki sitten keskustan riveistä puhuttiin kauniisti lapsimyönteisestä Suomesta, mitä varmasti me kaikki haluamme. Kuitenkin juuri teidän vastuuministerinne on leikkaamassa lasten ja nuorten liikunnasta 20 miljoonaa. Se ei vie tätä asiaa oikeaan suuntaan eikä ole sitä ennalta ehkäisevää työtä, mitä tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen.

12.27 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liittyynee näihin Veikkauksen rahoitusongelmiin tämä asia, minkä edustaja Koponen edellä nosti esille.

Mutta takaisin hoivavelkaan, hoitotakuuseen, tähän isoon kokonaisuuteen. Jos nyt ollaan ihan suoria, mistä tämä tilanne johtuu: Siis kyllähän nämä juuret ovat paljon pidemmällä. Juuret ovat siinä, että sote-uudistusta ei ole onnistuttu tekemään ajoissa. Nyt tämä hallitus sen toteuttaa. Ei ole ajoissa pystytty puuttumaan hoitajien työolosuhteisiin, hoitajien tilanteeseen, alan kilpailukykyyn suhteessa muihin aloihin tarpeeksi ajoissa. Palvelujärjestelmä ei ole ollut siinä kunnossa, missä sen olisi pitänyt olla, ja on toteutettu aikanaan todella isoja valtionosuuksien leikkauksia, joilla on viety kunnilta rahoituspohja myöskin sieltä sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Tämä on erikoista, mitä kokoomus nyt tässä puhuu. He arvostelevat kovasti kaikkia niitä ratkaisuja, joita hallitus tekee. Itse ovat keskittyneet edelliselläkin vaalikaudella lähinnä markkinaosuuden kasvattamiseen yksityisille toimijoille, kun olisi pitänyt puuttua näihin perusasioihin, ja ne omat ratkaisut puuttuvat edelleenkin täysin. Niitä olisi mukava jossakin vaiheessa kuulla, [Puhemies koputtaa] kun niitä hallitukselta peräänkuulutetaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

12.28 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän, että kokoomusta huudetaan apuun, mutta nyt te olette hallituksessa. [Petri Honkonen: Teidän vaihtoehtoja olisi kiva kuulla!] Kysyisin nyt vielä näin vanhustenhuollossa hoitotyötä tehneenä — tiedän, että kollegani, Tehy, superilaiset, se kenttä siellä odottaa nyt vastauksia, ministeri Kiuru. Voisitteko te vastata nyt eduskunnan edessä, mitä toimia te teette, että hoitajia olisi riittävästi? Ja se vahva huoli, joka kentältä on tullut näissä mainituissa kannanotoissa ja asiantuntijalausunnoissa kertoo, että ympärivuorokautiseen hoivaan pääsy ja

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kotihoidon saatavuus ovat vaikeutuneet osin tekemienne toimien johdosta. Johdollanne valmisteltu, tilannetta korjaamaan odotettu vanhuspalvelulain kokonaisuudistus sai täys-tyrmäyksen asiantuntijoilta, ja siellä totesivat, että siitä puuttuvat keinot hoitajien saamiseksi. Tämä on niin kuin vakavaa tilannetta. Tämä ei ole kokoomuksen mielipide, tämä on asiantuntijoiden näkemys.

Ja sitten kysyn laaturekistereistä. Nehän aloitettiin, pilotointi, kokoomuksen aloitteesta, koko eduskunta tuli taakse, ja nyt THL on tehnyt ne valmiiksi. Laaturekisterit nostaisivat valtakunnallisesti vertailtavaa tietoa hoidon laadusta, yhdenvertaisuudesta, nostaisivat hyviä käytäntöjä. Sillä voitaisiin myöskin nostaa vanhustenhuollon epäkohtia [Puhemies koputtaa] ylös, mutta te olette leikanneet nyt [Puhemies: Ja nyt leikkaamme aikaa!] ensi vuoden budjetista rahat laaturekistereihin. Miksi te teitte tällaisen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

12.29 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon kriisi on todellisuutta, ja jos me emme pysty ratkaisemaan tätä hoitohenkilöstön akuuttia kriisiä, niin me emme pysty myöskään ratkaisemaan tätä vanhustenhoidon ongelmaa. Se on ihan päivänselvää. Sinällään minä vähän ihmettelen tätä argumentointia tätä henkilöstömitoitusta vastaan. Meillä on tällä hetkellä 0,5 lain minimi. Vuodenvaihteessa astuu 0,6, ja täällä edellytetään, että pitäisi poistaa nämä mitoitukset tämän kriisin takia. [Paula Risikko: Ei! — Sari Sarkomaa: Ei!] Nimenomaan tällä me varmistetaan se, että nämä ihmiset tarvitsevat toistaa hoitohenkilöstöä kaikessa toiminnassa, me varmistetaan, että työ ei tule liian kuormittavaksi, ja tätä kautta parannetaan lainsäädännöllä tätä ikäihmisten hoidon tilaa. Sinällään on rehellisesti myönnettävä, että tämä korona on ollut omiaan myös lisäämään tämän kriisin syvyyttä ja että hoitohenkilöstö on joutunut äärirajoille tämän koronan takia, ja tämä on myös hyvä ulottuvuus ottaa tähän. Lisäksi yksi syy on viime kaudella. Minä olisin toivonut näitä edustaja Juvosen bonuskommentteja silloin, kun lomarahoja leikkasitte hoitoalalta kolmanneksen. [Puhemies koputtaa] Eli kyllä tämä on pitkään jatkunut ongelma, ja tähän [Puhemies: Ja aika täynnä!] ei ole helppoja ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

12.31 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sain juuri eilen sairaanhoitajalta viestin — sisätautien ja kirurginen sairaanhoitaja, erikoistunut myös psykiatriaan. Hän kertoo arkipäivän ongelmista siellä osastolla. Hän pelkää sitä, että syntyy potilasvahinkoja liittyen lääkitykseen, koska on kiire, ja hän valitti myös eettistä stressiä ja väsymystä. Millä tavalla vastaatte eettiseen stressiin, joka hoitoalalla on arkipäivää?

Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistus on tulossa, ja hyvinvointialueiden on määrä aloittaa toimintansa vuonna 23. Siellä on kuitenkin vielä paljon avoimia kysymyksiä muun muassa liittyen tietoverkostoihin ja sähköisiin toimintamalleihin. Millä tavalla turvaatte, että rahoitus on sinne riittävä, ja onko olemassa jonkunlaista hätärahoitusta? Viestiä on tullut kunnista, että tämänhetkinen rahoitus on riittämätön eli hintalappu on tietoliikenteessä vielä auki.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

12.32 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seitsemän päivän hoitotakuu on tietenkin hyvä tavoite, mutta eihän se toteudu, ellei tehdä samalla toimenpiteitä. Ei tarvitse mennä kuin tämän viikon tai viime viikon uutisotsikoihin, niin nähdään, että hoitajapulaa on kaikkialla ja hoitoonpääsy jopa täällä pääkaupunkiseudulla ihan terveyskeskuksessa voi kestää kahdesta kolmeen kuukautta. Eli tässä tilanteessa tarvitaan muuta kuin vain julistuksia.

Yksi vaihtoehto on tietenkin se, että mietitään, mitkä potilaat sieltä jonoista voitaisiin siirtää muualle, että ne henkilöt, jotka oikeasti tarvitsevat nimenomaan lääkärin apua, menevät terveyskeskuksiin. Yksi vaihtoehto on esimerkiksi se, että apteekit saisivat lisää valtuuksia tehdä yksinkertaisia toimenpiteitä, esimerkiksi pika-PCR-testejä eli näitä tulehdusarvotestejä, rokotuksia ja niin edelleen, jolloin ne henkilöt, jotka eivät välttämättä sitä lääkärinhoitoa tarvitse, päästäisiin ottamaan pois sieltä jonoista. Kysyisin nyt teiltä, ministeri: miten suhtaudutte näin sote-uudistuksen edetessä siihen, että otamme [Puhemies koputtaa] näitä uusia toimintatapoja käyttöön?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

12.33 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyin äsken, aikooko hallitus hoitaa tämän vähävaraisia auttavien yhdistysten pienen tuen, 2 miljoonaa euroa, josta valtiovarainvaliokunta on jo kahtena vuotena edellyttänyt, että ministeriö ottaa asian hoitaakseen. En saanut vastausta, ja olin hieman yllättynyt. Tämä hallitus laittaa 500 miljoonaa euroa erilaisiin ilmastotoimiin, kaikenlaisiin muihin tulevaisuuden hankkeisiin, jotka varmasti ovat hyviä, mutta sitten nämä akuutit pienet rahat kuin poliisin 30 miljoonaa, koko oikeuslaitoksen oikeusturvan toteutumiseen 20 miljoonaa — hyvin pieniä summia tähän 6,9 miljardiin nähden, mitä otetaan velkaa. Ei voi välttyä ajatukselta, ovatko nämä pienet asiat unohtuneet hallitukselta, kun katseet ovat niin suurissa asioissa, että pieni ihminen jää hallitukselta huomaamatta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

12.34 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä perhevapaa-uudistukseen, joka on merkittävä, odotettu ja tärkeä uudistus, jota on vatuloitu lähes sote-uudistuksen verran, mutta näin tämäkin uudistus etenee.

Puhemies! Isät ovat olleet perhekeskustelussa aivan liian pitkään matkustajan asemassa. Nyt siihen on puututtu. Perhevapaa-uudistus palauttaa ja tukevoittaa isejä lasten rinnalle. Tässä uudistuksessa on todella nostettu siis lasten etu ja perheiden hyvinvointi keskiöön. Tasa-arvo on siis toteutettu isien osuutta kasvattamalla äideiltä leikkaamalla — erittäin hieno asia. Myös tärkeä kotihoidon tuki jatkuu tämän uudistuksen yhteydessä entisessä muodossaan.

Mutta kysyisin ministeri Sarkkiselta: kun perhevapaa-uudistus on eduskunnassa loppuun saatettu, miten uudistuksesta [Puhemies koputtaa] on tarkoitus viestiä tuleville isille ja äideille, [Puhemies: Nyt on aika päättynyt!] että nämä joustot huomataan ja otetaan käyttöön?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kilpi.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

12.35 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä viikon aikana on selkeästi eniten toistunut sana ”ennaltaehkäisy”. Tuntuu, että mitä isompi ja vaikeampi ongelma on, sitä helpompi siihen on antaa vastaukseksi ”ennaltaehkäisy”. Oli sitten kyse mt-ongelmista elikkä mielenterveysongelmista, päihdeongelmista, rikoksista, terveysongelmista ylipäätään, niin vastaus on ”ennaltaehkäisy”. Kyllä, se on hyvä sana, sillä saadaan valtavasti hyvää aikaiseksi ja säästöjä aikaiseksi, niin taloudellisesti kuin inhimillisestikin, jos se vain toteutuu. Minä olen tehnyt koko poliisiuran ennaltaehkäisevää työtä ja tiedän, että siinä on tietynlaisia haasteita. Olisin kovasti kiinnostunut kuulemaan, mitä se ennaltaehkäisy sanana tarkoittaa sieltä aitiosta käsin tarkasteltuna — vai onko se pelkkä taikasana, jolla saadaan vaikeat asiat ja vaikeat kysymykset kuitattua? Ja haluaisin myös kuulla sen, mitä olette ihan oikeasti, konkreettisesti valmiita tekemään, jotta [Puhemies koputtaa] tuo sana oikeasti toteutuisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

12.37 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen, että kokoomus on nyt herännyt vanhuspalveluiden kriisiin, kun me muut ollaan oltu tietoisia siitä koko 2000-luvun. Monet meistä täällä ovat myös kuntapäättäjiä ja tietävät kouriintuntuvasti, kuinka vaikeata esimerkiksi budjettineuvotteluissa on kamppailla sen rahoituksen puolesta. Ja monet tietävät myös, kun on ollut lähimaaisia, miltä se vanhuspalveluiden arki näyttää. Siellähän on taustalla myös systemaattinen laitoshoidon alarajo, joka on johtanut siihen, että liian huonokuntoiset vanhukset hoidetaan kotona. On aivan niin kuin edustaja Juvonen sanoi, että hoitajat kärsivät eettisestä stressistä. Mutta iso kysymys on myös aivan liian matala palkkataso, ja se on tietenkin asia, jota me emme täällä eduskunnassa ratkaise, mutta on hyvä huomioda, että se vaikuttaa sen alan houkuttelevuuteen todella paljon: jos sen lisäksi, että joutuu kärsimään stressistä ja huonoista työoloista, vielä palkka on huono, niin ei ole ihme, että ala ei houkuttele.

Tämä hallitus on tehnyt [Puhemies koputtaa] todella paljon hyviä toimia, ja niitä pitää sitten vielä jatkaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Suomela.

12.38 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se 6,9 miljardia koostuu nimenomaan yksittäisistä miljoonista, yksittäisistä kohteista, ja sen takia onkin erikoista, että tämä budjettiviikko alkoi sillä, että kokoomus ja perussuomalaiset vaativat leikkauksia, mutta kun nyt mennään sitten näihin suurimpiin budjettimonumentteihin, niin halutaankin vain lisää panostuksia. Niitä leikkauksia ei yhtäkkiä tuodakaan esiin. Mielestäni olisi rehellistä tässä nyt todeta, [Pia Kauma ja Sari Sarkomaa pyytävät vastauspuheenvuoroa] mistä ne sadat miljoonat sitten leikataan, jos ensi vuonna halutaan, että velkaantuminen ei kasva eikä alijäämää ole.

Aiemmin keskusteluissa on tuotu esiin nimenomaan sosiaaliturvasta leikkaamista ja vieläpä siitä osasta sosiaaliturvaa, jota käyttävät kaikista eniten ahtaassa asemassa olevat nuoret. Tiedämme, että etenkin suurissa kaupungeissa edes kokopäiväinen työ ei välttämättä nuorten kohdalla riitä toimeentulon turvaamiseksi. Palkat ovat alhaisia, työtunnit epäsäännöllisiä, jolloin moni tarvitsee valtion tukea — asumistukea tai jopa toimeentulotukea — ja

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

nämä ovat nimenomaan niitä kohteita, jotka ovat olleet pöydällä, kun leikkauksia pohditaan.

Asumistukihan on suurissa kaupungeissa jo tällä hetkellä niin alhainen, että [Puhemies koputtaa] se ei riitä normaaleihin vuokriin, jolloin pidän näitä leikkausajatuksia erityisen vastuuttomina juurikin nuorten kannalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, nyt annetaan kokoomukselle ja perussuomalaisille. — Edustaja Sarkomaa.

12.39 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen aloitteesta säädetty vanhuspalvelulaki on erittäin tärkeä. Kokoomus haluaa, että jokainen suomalainen voi luottaa ikääntyessään saavansa hyvän hoivan, hoidon ja arvokkaan kohtelun. On suuri pettymys se, että vanhuspalvelulain kokonaisuudistus, joka aloitettiin kokoomuksen ollessa hallituksessa yhdessä keskustan kanssa ja muiden hallituspuolueiden kanssa, asetimme selkeät tavoitteet sille laille... Nyt tuo laki, jota, ministeri Kiuru, teidän johdollanne on valmisteltu, on saanut täystyrmäyksen asiantuntijoilta, ja kysynkin nyt: lupaatteko tässä eduskunnan edessä korjata sen lainsäädännön, jotta myös tuo laki edistää sitä, että ikäihmiset saavat hyvän palvelun?

Nyt on kysymyksessä hallituksen budjettiesitys. Ymmärrän, että tässä on ollut kiperiä kysymyksiä. Täällä intoutui esimerkiksi edustaja Suomela kysymään vaihtoehtobudjetteja. Ne ovat tulossa joulukuun 1. päivä. Me teemme tasapainotetun vaihtoehdon, jossa muun muassa velkaannutaan vähemmän, mutta jossa tehdään myöskin arvovalintoja, ja siihen mahtuu myöskin terapiatakuu, joka ei ikävä kyllä ole mahtunut tämän [Iiris Suomalainen välihuuto] hallituksen budjettiin. Ja rumasti ovat [Puhemies koputtaa] hallituspuolueet estäneet jopa kansalaisaloitteen käsittelyn. Se on mielestäni demokratian kupru.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt puheenvuoro siirtyy edustaja Juvoselle.

12.40 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensi viikolla vietetään vanhusten viikkoa, ja toivon, että muistamme myös ensi viikolla nämä tärkeät keskustelut ja viemme näitä tärkeitä asioita eteenpäin, muun muassa kotikunnissamme esittämme vaatimuksia siihen, että hoitajiin on panostettava. Tunnen alan, olen tehnyt työtä siellä yli 25 vuotta.

Arvoisa puhemies! Laittomasti maassa oleskelevat henkilöt voivat jäädä Suomeen ilman, että poistuvat maasta, vaikka ovat saaneet kielteisen päätöksen jäädä maahan. Mitä tehtävissä heille? Ei ole kenenkään etu, että Suomeen jää laittomasti maassa oleskelevia ihmisiä. Sen sijaan kuitenkin Suomihan tukee heidän jäämistään tänne: lainsäädännön mukaan heillä on mahdollisuus saada majoitus, ruoka ja välttämättömät lääkkeet, ja näistä aiheutuneet kustannukset Kela korvaa. Kysyisinkin teiltä, ministerit: Kuinka paljon vuodesta 2015 tähän mennessä on tullut kielteisiä päätöksiä näihin hakemuksiin? Ja onko teillä tietoa, kuinka paljon Suomessa oleskelee tällä hetkellä laittomasti maassa oleskelevia ja millaisia kustannuksia he ovat Kelalle aiheuttaneet, kun ovat hakeneet näitä palveluja, [Puhemies koputtaa] eli majoitus, lääkkeet ja ruoka?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Kemppi.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

12.42 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö ansaitsee erityiskiitoksen isoista rakenteellisista uudistuksista, kuten soite- ja perhevapaaudistus. Nämä ovat kriittisiä, jotta esimerkiksi hoitajapulaan pystytään vastaamaan ja talous saadaan oikealle uralle. Lämmin kiitos myös työstä lapsiperheköyhyyden poistamiseksi, ja suurimpana mainitsen lapsistrategian. Ministeri Sarkkinen avasi jo sosiaaliturvan tulokulmaa, joten siirryn suoraan toimintakulttuurin uudistamiseen.

Julkaisin viikko sitten selvitystyön lapsiperheköyhyyden poistamiseksi, jonka mukaan kyse on ennen kaikkea ennaltaehkäisevästä tuesta ja toimintakulttuurin uudistamisesta. Neuvolassa käyvät lähes kaikki. Ajankohtainen keskustelu neuvolaterveydenhoitajien resursoinnista, uutiset hoitoalan huonosta vetovoimasta ja nuorista alanvaihtajista herättävät kuitenkin huolta. Aikaa ja rauhaa perheiden kohtaamiseen tulee olla riittävästi, jotta ammattilaiset voivat tehdä työnsä ja ottaa asioita myös puheeksi. Synnytyksen jälkeistä alakuloa kokee 80 prosenttia — muun muassa tähän pystytään puuttumaan. Neuvolan ammattilaiset kykenevät puuttumaan, kunhan aikaa on. Arvoisa ministeri, kuinka perhekeskuksia ja neuvoloita resursoidaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ei enää aikaa ole. — Edustaja Guzenina.

12.43 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on saatu aikaan rakenteellisia uudistuksia, uudistuksia lakeihin, ja kaikki tämä on tehty koronakriisin varjossa. Tämä on ollut poikkeuksellisen vaikeaa aikaa, ja siitä huolimatta tämän hallituksen track record on, voi sanoa, täysi kymppi. On hoidettu niin kriisiä kuin sitten... [Eduskunnasta: Ysi puoli!] — No vähintään ysi puoli, kuten täältä eturivistä huudettiin. — On hoidettu koronakriisiä niin, että kun verrataan kansainvälisesti, niin Suomi on selviytynyt aidosti hyvin.

Mutta nyt kun meille on jäänyt tätä hoitovelkaa tämän koronakriisin takia, niin minä ihmettelen kovasti, että kun kokoomus vaatii miljardileikkauksia hyvinvointivaltion palveluihin, niin ymmärtääkö kokoomus, että nämä tarkoittavat juuri vanhusten palveluita, nämä tarkoittavat lastensuojelutyötä, josta täälläkin on tänään paljon puhuttu, nämä tarkoittavat terveyspalveluita. Ja kokoomus edelleenkin ei ole suostunut tuomaan sitä leikkauslistaansa, ja kyllä minä ajattelen, että äänestäjien [Puhemies koputtaa] oman turvan takia olisi tärkeää, [Puhemies koputtaa] että puhuisitte avoimesti, mistä te aiotte leikata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt leikataan puhetta. — Edustaja Laiho.

12.44 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmat ovat suurin työkyvyttömyyden aiheuttaja, niin kuin ministeri Sarkkinen täällä hyvin toikin esille. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmissa hoitoon pääsy on ollut luokattoman huonoa jo ennen korona-aikaa, ja nyt koronakriisin aikana se on entisestään pahentunut, ja myös muita ryhmiä on tullut sinne mukaan. Näistä huolimatta hallitus ei ole valmis ottamaan terapiatukea käyttöön. Se on 35 miljoonaa vuodessa. Se on pisara meressä verrattuna näihin työkyvyttömyys- ja sairauskuluihin, sairauslomakorvauksiin, mitä hoitamattomat mielenterveysongelmat aiheuttavat. Miksi ette ole ottanut tätä mukaan budjettiin, ministeri Kiuru?

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Ja toinen asia, päihdepalveluihin pääsy: Se on huonoa. Ja kun hoitotakuu, seitsemän vuorokautta, tulee, niin pääseekö silloin myöskin päihdehoitoon seitsemässä vuorokaudessa, tai mieluummin samana päivänä, [Puhemies koputtaa] kun motivaatio ja tarve on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Juuso.

12.46 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Suomalalle kommentoin sen verran, että kyllä se vaihtoehtobudjetti sieltä tulee, mutta me emme keskustele siitä tässä tilaisuudessa, vaan nyt keskustelemme sosiaali- ja terveysalan hallinnon osuudesta.

Kysyisin tästä hoitajien palkkauksesta. Itselläni on todella avuton tunne tässä, kun sanotaan, että me emme voi tehdä sille palkkaukselle yhtään mitään, vaan ne ovat nämä työmarkkinajärjestöt. Minulla on sellainen tunne, että kunnissa on jonkunnäköinen vastustus tai sopimus, että hoitajien palkkoja ei koroteta. Se tuntuu olevan jonkunnäköinen periaatekysymys, millä he purevat kyllä itseään nilkkaan tosi vahvasti, koska se vie meiltä ne hoitajat. Kysyn ministeri Kiurulta ja ministeri Sarkkiselta: onko mitään keinoa teillä arvojohtajina vaikuttaa siihen, että tämä asenne, mikä liittyy hoitajien palkkaukseen, muuttuisi sallivammaksi? Ja myöskin tietysti kunnat tarvitsevat lisää rahaa siihen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mattila.

12.47 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Minua alkaa jo huolestuttaa se, saadaanko me ministereiltä vastauksia näihin meidän lukuisiin, lukuisiin kysymyksiimme. Esimerkiksi olen esittänyt kysymyksen näistä sosiaalityöntekijän vaihtoehtoista tutkinnoista ja myös sitten tästä aikuisneuvolatoiminnasta.

Toivon mukaan puhemies antaa riittävästi vastausaikaa ministereille, että saamme näihin lukuisiin hyvin kysymyksiimme sitten vastauksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Oli, arvoisa edustaja Mattila, tarkoitus antaa riittävästi aikaa. — Mutta otetaan sitä ennen edustaja Semi. Hän ei ole vielä omaa kysymystään esittänyt.

12.47 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon keskusteluun, siihen hoitajamitoitukseen, niin sehän on totta kai tärkeä asia, että hoitajia on riittävästi ja heitä saadaan ja koulutetaan tarpeeksi. Mitä tulee siihen palkkaukseen, niin palkkaus on työmarkkina-asia, ja minä luulen, että hoitajien kohdalta asema työmarkkinoilla paranee, kun ovat nyt saaneet aikaan oman työehtosopimuksen, mistä hoitajajärjestöt pelkästään neuvottelevat, että eivät ole kokonaan jonkun liitteen varassa. Minä uskon, että siinä tulee tapahtumaan muutoksia tässä kentässä, kuitenkin isosta alasta kysymys ja Kuntaliittokin joutuu sitten ottamaan kantaa siihen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt, arvoisat ministerit, Sarkkinen, Kiuru, olkaa hyvä. — Ministeri Sarkkinen.

12.48 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Perhevapauudistus on osa lapsistrategian mukaista politiikkaa, millä pyritään rakentamaan Suomesta

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

perheystävällinen ja lapsiystävällisempi maa. Uudistus on suuri panostus lapsiperheisiin. Erityisen tärkeää tässä on tämä joustojen lisääntyminen, mutta toisaalta myös tasa-arvon vahvistaminen ja erilaisten perheiden ikään kuin yhdenvertaisuuden lisääminen.

Nyt aletaan käydä läpi perhevapaa-uudistuksen toimeenpanoa, kun tämä lakipaketti etenee, ja tämä vaatii todella poikkihallinnollista toimintaa. On tärkeää, että erityisesti työmarkkinaosapuolet lähtevät vahvasti mukaan tähän toimeenpanemiseen ja informointiin, jotta se tieto ja se asennemuutos menee läpi sinne työpaikoille. Sen lisäksi palvelujärjestelmän niin täällä sote-puolella kuin sitten tuolla koulutus- ja kasvatuspuolella pitää olla hyvin informoitu ja myös tukemassa muutosta. Mutta kyllä tämä julkinen keskustelu on myös erittäin tärkeätä, että perheet tietäisivät, minkälainen uudistus on tulossa, ja myös keskustelu tästä hoivavastuun tasa-arvoistamisesta sukupuolten välillä leikkaisi läpi koko yhteiskunnan. Siinä mielessä pidän itsekin harmillisena, ettei tämä suuri uudistus ole juurikaan näkynyt julkisessa keskustelussa. Se on kuitenkin se väline, mitä kautta ihmiset ja perheet sitä tietoa uudistuksista ja politiikasta saavat.

Sitten täällä kysyttiin tekijänoikeuskorvausten ja työttömyysetuuden sovittelusta luopumisesta. Tämä asia ja kysymys on tiedostettu, ja kehysriihessä on mahdollista tehdä uusia päätöksiä pysyvistä menolisäyksistä, koska se vaatii pysyvän menonlisäyksen.

Arvoisa puhemies! Sitten kommentoin tätä sote-henkilöstöpulaa siitä näkökulmasta, kun hallitus päätti käynnistää poikkihallinnollisen ohjelman sote-henkilöstöpulaan vastaamiseksi lyhyellä ja pidemmällä aikavälillä. Tämä on poikkihallinnollinen kysymys, tämä liittyy meidänkin molempien ministereiden salkkuihin ja sitten lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriöön, sisäministeriöön, valtiovarainministeriöön, ja tämä koskee erilaisia ammattialoja, hoitajia, sitten tämä koskee psykologeja, lääkäreitä, psykiatreja, sosiaalityöntekijöitä. Tämä on erittäin laaja kysymys, ja tässä on monta näkökulmaa, jotka liittyvät koulutukseen, erikoistumiseen, työhyvinvointiin, johtamiseen, työvälineisiin, työehtoihin, työoloihin, työnjakoon, tiimityöhön, työprosessien kehittymiseen ja mahdollisuuteen vaikuttaa omaan työhönsä, mahdollisuuteen kehittyä omassa työssä, mahdollisuuteen osallistua vaikkapa työvuorosuunnitteluun siellä työpaikoilla ja sitä kautta rakentaa hyvinvoivaa työyhteisöä ja pysyä myös siellä alalla. Eli tämä ohjelma päätettiin käynnistää, ja nyt se sitten käynnistetään. Toivottavasti saadaan myös konkreettisia toimenpiteitä eri aloilla, mutta ei tämä tietenkään mikään hopealuoti ole näin isoon ja valtavaan kysymykseen.

Sitten nostan tämän eläkeikäisten työllistymisen. Meillä jo tällä hetkellä aika moni eläkeikäinen osallistuu työelämään ja erityisesti myös sote-sektorilla. Se on erittäin arvokasta ja tarpeellista, ja hallitus myös tätä haluaa tukea ja tähän kannustaa, ja nyt riihessä päätettiin esimerkiksi tämmöisen verokannusteen luomisesta tai vahvistamisesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Kiuru.

12.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta vastata edustajien kysymyksiin. Tässä on ihan valtava määrä niitä. Otan ensin isomman teeman, jota emme ole vielä käsitelleet, joka on tuo edustaja Bergin kysymys ja siihen liittyvät monien kansanedustajien huolet osaamisen turvaamisesta. Tässä jo kollega kertoikin, että budjettiriihessä saimme kirjauksen sosiaali- ja terveysministeriön koordinointitehtävään, siis käynnistää nyt alan toimijoiden ja kollegaministeriöiden kanssa yhdessä sentyyppinen strateginen työ, jonka tarkoituksena olisi löytää kestävä ratkaisu, millä

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

tavalla nämä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin tulevat osaamispuutokset tullessaan hoitamaan.

Meidän tilanteemme on ollut koko viimeisen vuosikymmenen jo vakava. Opetushallituksen teki vuonna 2016 selvityksen siitä, minkälaisia työvoiman poistumia on vuosille 2017–35. Tiedot olivat tuolloin jo vakavia, ja me puhumme nyt viime hallituskauden tiedoista. Tuolloin kerättiin tieto, että terveydenhuollon työllisten määrän ennakoitiin kasvavan 8 prosenttia ja työvoiman poistuman olevan noin 90 000 vuoteen 35 mennessä. Terveydenhuollon henkilöstön poistuman korvaamiseen ja työllisten määrän kasvuun arvioitiin tarvittavan terveystalouden yksistään 105 000 uutta työntekijää vuosina 2017–35. Vastaavalla tavalla sosiaalipalveluissa tuon tarpeen arvioitiin olevan noin 70 000 henkilöä noina kyseisinä vuosina.

Kun me katsomme sitten tämän hallituskauden opiskelupaikkojen aloituslisäyksiä, se nimenomaan pureutuu siihen, että meidän täytyy saada koulutuspaikkoja lisää. Se on aivan a ja o. Tämä henkilöstöpuutetta ei tule ratkaistaan muuta kuin sillä, että me saamme ihmisiä tälle alalle koulutettua lisää. Ja siellä on nyt priorisoitu nimenomaan sitä, että sosiaali- ja terveysalan koulutuspaikkoja tulee merkittävä määrä lisää.

Toisaalta on myöskin todettava, kuten täällä Guzenina aikaisemmin sanoi, että vuoden 2010 alkupuoliskolla on siirtynyt merkittävä määrä työntekijöitä muille toimialoille. Se on fakta. Mistä me saamme vetovoimaa lisää, jotta nämä ihmiset tulisivat takaisin, tai mistä me saamme vetovoimaa tälle alalle hakeutuville, että he haluavat tulla tänne? Nyt on otettava vakavasti se, että sosiaali- ja terveystalouden ei voi ajatella, että hoidon laadulla ei ole väliä.

Edustaja Juvonen puhui tästä eettisestä stressistä, uupumuksesta. Tämä on vakava kysymys. Te näette pandemian jäljiltä, että meillä alkaa hoitajat kadota. Tämä on erittäin vakava kysymys. [Paula Risikko: Mutta mitä te teette tälle?] Minä olen nyt saanut budjettiriihessä porukalla päätettyä sen, että me saamme tähän isomman porukan miettimään niitä toimia, mitä pitää tehdä. Tämä on työmarkkinajärjestöjen asia aivan varmasti palkkapolitiikan näkökulmasta, mutta tämä on myös valtioneuvoston asia monella tavalla. Me olemme tehneet hallitusohjelmaneuvoittelussa jo osamme siitä, että me ottaisimme nämä kysymykset vakavasti. Sen takia pidän yhtenä tärkeimpänä asiana, mikä lähiviikkoina pitää ratkaista, että millä porukalla tätä ruvetaan tekemään ja minkälainen kunnianhimon taso tähän otetaan. Mutta se on selvää, että tähän on paneuduttava nyt. Koska tämä vakava viesti ei ole vain siitä, että meillä on ollut 10 vuotta vähintäänkin vanhuspalveluiden kriisi — vähän enemmänkin, kun taidetaan nyt elää jo vuotta 21 — vaan fakta on se, että me emme voi puhua enää vanhuspalveluita koskevasta hoitajapuutoksesta. Me joudumme puhumaan hoitajapuutoksesta, joka koskee niin perusterveydenhuoltoa kuin erikoissairaanhoidonkin.

Me emme puhu täällä salissa yhtään siitä, minkälainen gäppi meillä on tällä hetkellä sosiaalipuolella. [Paula Risikko: Mutta mitä te teette?] Se on erittäin vakava gäppi. Nyt on otettava vakavasti se, [Arja Juvosen välihuuto] että tämä ei koske vain yhtä alaa. Minä otan hyvin vakavasti meidän alamme viestit, en vain tätä, johon kokoomus nyt viittasi, vaan koko tämän hallituskauden me olemme pyrkineet vastaamaan näihin odotuksiin. Tästä eduskunta äsken käytti todella hyviä puheenvuoroja.

Ja nyt nopeasti näihin yksityiskohtiin.

Juvonen, rahat on olemassa ict-uudistuksille. Muistaisin eiliseltä, jos menee oikein, 444 miljoonaa ict-uudistuksen tukemiseen ja 100 miljoonaa kestävästä kasvusta.

Kauma, uudet toimintatavat tarvitaan. Puhuitte niistä hyvin.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Laukkanen, 2 miljoonaa euroa on ruoka-apuun nyt kohdennettavana ja siitä käytännössä 200 miljoonaa tähän koordinaatioon. Ja olen samaa mieltä kanssanne siitä, että tuo asia pitää hoitaa kestäväällä tavalla kuntoon, mutta valitettavasti minulla ei ole vielä sitä ratkaisua.

Niemi kysyi täällä koronakorvauksista, näistä kuntien koronakorvauksista, ja siinä on nyt tärkeää, että sen prosentin pitää olla täysimääräinen, se on aivan fakta. Lausuntokierrokseen nähden prosentin pitää olla täysimääräinen ja valitettavasti myöskin yksikköhintojen pitää olla merkittävästi suurempia. Olemme tehneet hallituspuolueille tällaisen ehdotuksen, ja toivon, että saan sen maaliin ihan näinä hetkinä ja päivinä.

Tynkkynen ja muutamat muut edustajat puhuivat vammaisten asemasta. Vammaispalvelulaki tulee, ja me yritämme korjata siinä näitä nykyisiä ongelmia. Myöskin IMO-lainsäädännön osalta meidän on tehtävä muutoksia ja kiireellä, koska meillä on siellä paljon myöskin oikeusvelkaa maksettavana. Lainsäädäntö ei ole kaikin osin särmäisessä kunnossa.

Sitten puhuttiin — Juvonen kysyi — omaishoitajien korvauksista. Valitettavasti niitä ei ole hallitusohjelmassa. Se on todella iso soppa, millä tavalla me turvaamme riittävät rahat tämän omaishoidon palkkiojärjestelmän kehittämiseen. Se jää seuraavalle hallituskaudelle. Mutta sote tulee aiheuttamaan sen, että vuonna 23 tulee tapahtumaan harmonisaatio näillä hyvinvointialueilla. Se on sentään parannus, mutta isossa kuvassa emme siihen nyt tällä kerralla pysty.

Kemppi puhui rakennemuutoksista. Olen samaa mieltä siitä, että tässä on käännetty tosi isoja kiviä samaan aikaan, kun on tehty pandemiatoimia. Perhekeskukset kehittyvät. Siellä on nimenomaan paine siihen suuntaan. Moni muukin edustaja kysyi tästä perhekeskustoitinnasta, ja yhdyn myöskin siihen, että kun me teemme vanhuspalvelu kakkosen, niin kotihoito myös täällä perheiden puolella paranee, ja siitä minusta Aittakumpu taisi täällä puhua.

Sitten edustaja Mattila kysyi näistä ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista, yliopäänsä kelpoisuuksista ja siitä, voidaanko näitä katsoa. Kun viittasin äsken Bergin kysymykseen vastauksena, että meille tulee tämä iso porukka istumaan, niin meidän täytyy myös katsoa koko tätä kysymystä, miten osaamista ja työnjakoa hoidetaan, miten myöskin täällä kelpoisuuksien puolella katsotaan, mikä on nykymaailman tilanne. En lupaa etukäteen mitään, mutta otan vinkistä vaarin.

Suomela puhui näistä leikkauksista. Tämä eduskunta on siitä mielenkiintoinen paikka, että kun me tulemme tähän meidän pääluokkaan, niin vaatimukset ovat aika kovia. Olen yrittänyt omalta osaltani niitä toteuttaa, ja minusta hallitusohjelma on varsin tasapainoinen ottaen huomioon, kuinka vähän me kuitenkin saimme panostuksia. Ja nyt siinä suhteessa on erikoista, että kun budjettiviikko aina käynnistyy sillä, että mistä jälleen leikattaisiin paljon, niin nyt ensimmäistä kertaa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta ei leikata. Olen siitä todella mielissäni — kiitos hallituskumppaneille.

Sitten Juvonen kysyi saattohoidosta ja tästä eutanasiakokonaisuudesta. Tulemme mahdollisimman nopeasti ottamaan hallituksena myös tähän kantaa. [Arja Juvonen: Hyvä!] Se saattohoidon kehittämiskokonaisuus on varsin laaja, ja työryhmä teki todella hyviä ehdotuksia. Meillä ei ole tällä hetkellä rahaa niitä kaikkia toteuttaa, se on rehellisyyden nimissä sanottava, mutta sitä pitää vielä arvioida, onko se kuitenkin kustannustaloudellisesti järkevää, että niitä ehdotuksia viedään läpi. Siellä on rakenne- ja sisältöpuolen kysymyksiä, ja osa on mukana meidän sisältöohjelmassa, kaikki eivät ole. Että se on tulossa.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Opiskelijoiden terveydenhuolto ja heidän jaksamisensa minuakin huolestuttaa.

Risikko puhui tästä ikääntyneiden kriisistä, siitä, ovatko palvelusetelit mukana hoitotakuussa. Ovat. Ja laaturekisterit — itsekin olisin halunnut sinne rahaa, olen samaa mieltä edustaja Sarkomaan ja puheenjohtaja Lohen kanssa, ne ovat tärkeitä asioita. Ja pneumokokkirokotteet — olisin toivonut, että oltaisiin saatu se, mutta emme saaneet tällä kertaa.

Nyt en valitettavasti tämän enempää pysty sanomaan muuta kuin sen vielä, että myös päihde- ja mielenterveyspuolella tuodaan lainsäädäntö. Lohikoski kysyi sitä tässä, että kun tehdään hyviä sisältöuudistuksia, näkyvätkö ne sitten pitkässä linjassa. Nämä tuodaan myöskin lainsäädäntöön ensi vuonna.

Valitettavasti ihan kaikkiin en pystynyt vastaamaan, mutta olen tässä käytössä, jos joku haluaa vielä jotain kysyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Samalla keskeytetään täysistunto ja sitä jatketaan klo 16.

Asian käsittely ja täysistunto keskeytettiin kello 13.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.02.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan klo 13.01 keskeytettyä päiväjärjestyksen 2. asian käsittelyä. [Hälinää] — Tässä yhteydessä myös totean, että jos on epävirallisia palaverieita toisten edustajien kanssa, pyydän käymään niitä salin ulkopuolella.

Nyt keskustelu jatkuu. Täällä ollaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan puolella, ja ministerit Haatainen ja Lintilä ovat paikalla, 5 minuutin esittelypuheenvuorot. — Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

17.02 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan talousarvioesityksessä tulevalle vuodelle vauhditamme kestävää kasvua. Se tarkoittaa kasvavia panostuksia työllisyyden hyvään hoitoon ja osaavan työvoiman saatavuuteen sekä investointiympäristön kehittämiseen, innovaatioihin ja vähähiilisyyteen. Työllisyyden kasvua tuetaan erityisesti parantamalla työnhakijoiden palveluita pohjoismaiselle tasolle sekä parantamalla työvoiman saatavuutta.

Hallitus on sitoutunut työllisyysasteen nostamiseen. Tavoitteenamme on ollut saavuttaa 80 000 lisätyöllistä, ja tämä tavoite ollaan jo tähän mennessä tehdyillä päätöksillä saavutamassa. Lisäksi teemme hallituskauden loppuun mennessä päätökset 110 miljoonalla eurolla julkista taloutta vahvistavista työllisyystoimista. Työmarkkinoilla tilanne on positiivisempi kuin aikoihin. Olemme hyvässä vauhdissa kohti jopa 75 prosentin työllisyysastetta. Työttömyyttä parantavilla toimillamme olemme tukeneet tätä kehitystä, minkä lisäksi myönteinen maailmantalouden vire on vauhdittanut suotuisaa työllisyyskehitystä.

Koronapandemia tietoenkin koetellut meitä, mutta olemme pärjänneet niin talouden kuin sitä kautta työllisyyden näkökulmasta varsin hyvin, kiitos myös näiden hallituksen toimenpiteiden, joiden avulla on rakennettu luottamusta ja tulevaisuudenuskoa. Elokuun

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

lopussa TE-toimistoissa oli 281 000 työtöntä työnhakijaa, mikä on lähestulkoon 50 000 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Valtaosa tästä selittyy kokoaikaisesti lomautettujen määrän pienentymisellä. Suunta on oikea ja näkymät paljon positiivisemmat kuin vuosi sitten olivat.

On kuitenkin niin, että esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuoden takaisesta, ja meidän onkin toimeenpantava päättämiämme uudistuksia määrätietoisesti tilanteen parantamiseksi. Työllisyydenhoidon uudistukset ovat seuraavat: me siirrymme pohjoismaiseen työvoimapalveluiden malliin, me perustamme osatyökykyisten työllistymistä edistävän erityistehtäväyhtiön, me huolehdimme nuorten työllisyydestä, me panostamme osaavan työvoiman houkutteluun sujuvilla työperäisen maahanmuuton prosesseilla. Kyllä, tämä tuleva vuosi 2022 tulee olemaan merkittävä työllisyyttä parantavien toimien vuosi. Jatkossa tarjoamme työnhakijoille aktiivisesti aiempaa yksilöllisempiä palveluita panostaen samalla digitaalisten palveluiden kehittämiseen.

Ensi vuonna käynnistyvän pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kautta työnhakija tulee saamaan nykyistä useammin palvelua työttömyyden alkuvaiheessa. Tutkimusten mukaan juuri työnhakijan kohtaaminen säännöllisesti, aktiivinen työnvälitys ja työnhaun seuranta lyhentävät työttömyysjaksoja. Uudistuksen käynnistäminen tulee tapahtumaan Suomen kestävän kasvun ohjelman rahoitustoimenpitein. Olemme varanneet ohjelmasta 70 miljoonaa lisäeuroa TE-toimistojen toimintamenoihin ja lisäksi 13 miljoonaa euroa digitalisaation kehittämiseen. Tämä panostus on melkoinen. TE-toimistojen toimintamenot nousevat 209 miljoonasta eurosta 268 miljoonaan euroon. Lisärahoituksella arvioidaan palkattavan lisää henkilöstöä TE-toimistoihin lähestulkoon 1 200 työntekijän verran.

Talousarvioesitykseen liittyen annamme esityksen osatyökykyisten työllistymistä edistävistä erityistehtäväyhtiöstä. Uuden yhtiön tehtävänä on työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä. Yhtiön piiriin ohjataan halukkaita työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat muutoin olennaisesti heikentyneet esimerkiksi sairauden tai vamman vuoksi. Tavoitteenamme on, että henkilöt työllistyisivät lopulta pysyvästi avoimille työmarkkinoille. Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää yhtiölle 10 miljoonan euron pääomituksen ja 10 miljoonan euron valtionavustuksen, jonka kautta voidaan kompensoida osatyökykyisten alentunutta työkykyä.

Yksikään nuori ei saa jäädä yksin. Jatkamme määrätietoisesti toimia nuorten työllisyyden parantamiseksi. Nuorten työllisyytilanne onkin kehittynyt myönteiseen suuntaan vuoden takaisesta. Elokuussa TE-toimistoissa oli nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita melkein 10 000 vähemmän kuin edellisvuonna. Panostamme siihen, että tämä jatkuu. Ohjaamoiden kautta tarjoamme nuorille monipuolisesti tukea yhden luukun periaatteella. Kestävän kasvun ohjelmasta tulee 3 miljoonaa euroa kuntien kannustinmalliin, jolla Ohjaamoihin voidaan palkata sosiaalityön ja koulutuksen ammattilaisia. Jatkamme Ohjaamoiden lyhytterapiajaksojen rahoittamista ja vakinaistamme vielä hallituskauden aikana tämän toiminnan.

Yritysten kasvun edellytyksiä vahvistamme nykyistä helpommalla kansainvälisten osaajien rekrytoinnilla. [Puhemies koputtaa] Eduskunta on saanut D-viisumin käyttöönoton käsittelynsä, ja tämä edesauttaa sitä, että saamme pikakaistan luotua. [Puhemies koputtaa] Työvoiman maahanmuuton edistämiseksi lisäämme nyt TE-toimistojen ja Business Finlandin toimintamenoja ja digitalisaation rahoitusta lähes 3 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Tässä tiivis katsaus tämän pääluokan asioihin.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ministeri Lintilä, 5 minuuttia.

17.08 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onnistunut koronakriisin hoito ja oikein mitoitettut finanssipoliittiset toimenpiteet ovat mahdollistaneet taloutemme nopean toipumisen kriisistä myös muihin maihin verrattuna. Kun vielä vuosi sitten talousennusteet näyttivät synkiltä, olemme pystyneet tekemiemme päätösten tukemana rakentamaan sillan yli pahimman kuilun. Näkymät ovat nyt valoisammat kuin kertaakaan aiemmin sitten kevättälven 2020.

Viime vuonna bruttokansantuotteemme sukelsi lähes 3 prosenttia. Valtiovarainministeriö ennustaa, että kuluvana vuonna kuromme tämän kuilun umpeen ja menemme hieman ylikin — ensi vuonna talouskasvu hipoo 3:a prosenttia.

Juuri ruohojuuritasolla, pk-yrityksissä, usko valoisampaan tulevaisuuteen on vahvistunut. Tuoreimmassa pk-yritysbarometrissä aiempaa useampi pk-yritys arvioi, että talouden suhdanteet paranevat vuoden sisällä, ja vielä puoli vuotta sitten EK:n Investointiedustelu kertoi, että suurten yritysten investointiaikeet ovat vahvistuneet merkittävästi. Nämä ovat positiivisia ja tärkeitä viestejä taloutemme toipumisesta.

Positiivisen kierteen ylläpitämiseksi meidän on mahdollistettava elinkeinoelämälle toimintaympäristö, joka tukee uudistumista, on investointiymyönteinen ja vahvistaa yritysten kilpailukykyä. Tavoitteena tulee olla, että Suomi on houkuttelevin investointiympäristö. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen niin kotimaasta kuin ulkomailta on myös osa tätä.

Vuoden 2022 talousarviossa tulemme panostamaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen, määrätietoisien kasvupolitiikan jatkumiseen ja investointiympäristön parantamiseen sekä vihreän siirtymän edistämiseen. Teemme lähivuosina miljardiluokan satsaukset uusteollistamiseen hallitusohjelman ulkopuolisin toimin mahdollistaen yritysten investointeja avainaloilla. Nämä investoinnit tuovat työtä ja toimeentuloa eri puolille maata.

Suomen kestävä kasvun ohjelman painotus on uudistumisessa. Tämä näkyy vahvasti vuoden 2022 talousarvioesityksessä. Business Finlandille ehdotetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen 573 miljoonan euron avustusvaltuutta, jossa on lisäystä 236 miljoonaa euroa vuoden 21 varsinaiseen talousarvioon nähden. Lisäpanostukset tulevat Suomen kestävä kasvun ohjelman rahoituksesta. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa edistetään myös parantamalla ensi vuodesta alkaen tutkimusyhteistyökannustinta verotuksessa. Lisävähennys on voimassa vuoden 2027 loppuun.

Tutkimus- ja kehittämisrahoituksen suotuisasta kehityksestä kohti 4 prosentin tavoitetta on huolehdittava myös jatkuvuutena, sisältöä ja vaikutuksia unohtamatta. Tätä työtä varten asetetun parlamentaarisen työryhmän työ on avainasemassa.

Investointiympäristömme on oltava houkutteleva. Panostamme lupaprosessien sujuvuuteen muun muassa lisäämällä kestävä kasvun ohjelman kautta eri lupaviranomaisten resursseja 4 miljoonalla eurolla vuonna 22. Investointien kiihdytyskaistan valmistelu etenee. Lisäksi investointien tukemiseksi jatkamme kone- ja laiteinvestointien kaksinkertaista poisto-oikeutta vuoden 25 loppuun asti.

Vauhditamme kestävä kasvua tukemalla investointeja kestäviin energiaratkaisuihin ja vähäpäästöisiin teknologioihin. Panostamme muun muassa energiainfrastruktuuri-investointeihin, investointeihin uuteen energiateknologiaan, investointeihin vähähiiliseen vetyyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen sekä teollisuuden prosessien säh-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

köistämiseen. Energiatuen myöntämisvaltuuteen ehdotetaan 546 miljoonaa euroa, joka on peräti 453 miljoonaa enemmän kuin kuluva vuoden talousarviossa.

Otamme käyttöön energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuen. Uusi tuki kannustaa aiempaa tehokkaammin hiilineutraaliin tuotantoon ja energiaintensiivisten yritysten sähköistämiseen huomioiden kustannuskilpailukyvyyn. Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää 87 miljoonan euron määrärahan yritysten sähköistämistukeen.

Ja lopuksi vielä muutama sana matkailusta.

Ennen koronapandemiaa Suomen matkailuala kasvoi ja kansainvälistyi nopeasti. Pandemia ja pandemian leviämisen hillitsemiseksi tehdyt rajoitustoimet muuttivat tilanteen täysin. Arvioiden mukaan matkailukulutus tulee laskemaan kuluvaan vuonna jopa 50 prosenttia verrattuna koronaa edeltävään aikaan. Kohdennamme toimia matkailukysynnän elvyttämiseksi. On täysin välttämätöntä avata yhteiskuntaamme, minkä lisäksi on pyrittävä rohkaisemaan matkailijoita matkustamaan nykyistä aktiivisemmin.

Vahvistamme Suomen matkailualan kestävä ja digitaalinen kasvua osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Lisäpanostus vuonna 22 on 7 miljoonaa euroa. Toimenpiteillä edistämme matkailualan elpymistä ja matkailun kysyntää. Maakuntalentojen [Puhemies koputtaa] tuen jatkuminen ensi vuoteen turvaa saatavuuden niin elinkeinoelämän kuin matkailun kannalta.

Arvoisa puhemies! Tässä omalta puoleltani tiivis katsaus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Grahn-Laasonen.

17.14 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että talous kasvaa nyt ja työllisyys sen mukana, ja se on ehdottomasti myönteinen asia. On kuitenkin suuri vaara, ja sellaista olin lukevinani myös ministereiden puheenvuoroista, että syntyy tuudittautumista tähän hyvinolontunteeseen, vaikka talousennusteet sanovat, että kasvu hiipuu hyvin nopeasti, jää lyhytaikaiseksi, ja jo 2023 alkaa vakiintua sinne noin prosentin tasolle, eli hyvin vaatimattomaan kasvuun. Ja siksi pelkäänkin, että tämä budjettikirja ei sisällä riittävästi sellaisia aineksia, jotka vahvistaisivat nimenomaan pitkäjänteistä kestävä kasvua.

Jos tutkimus- ja innovaatiopanostusten lisääminen on hallituksen omankin ohjelman mukaan tehokas keino kiihdyttää talouskasvua nimenomaan pitkällä jännteellä, niin minkä takia se ei näy tässä budjettikirjassa? Haluaisin kysyä ministeriltä: mihin unohtui aivan viime vaiheessa se tki-verokannustin, joka olisi nimenomaan tarvittu houkuttelemaan yksityisiä tki-investointeja, se aito yrityksille suunnattu tki-verokannustin, jonka perään kysyttiin? Ja lisäksi sitten kaipaisimme niitä panostuksia [Puhemies koputtaa] tutkimuksen ja tuotekehityksen ja innovaatioiden rahoitukseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pekonen.

17.15 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille erittäin hyvistä katsauksista. Tämä on erittäin iloinen asia, että meidän työllisyysaste on noussut kovaa vauhtia. Marinin hallitus on jo tähän mennessä tehnyt päätöksiä suuremmista työllisyystoimista kuin edellinen hallitus teki yhteensä koko kaudellaan, ja itse tässä en nähnyt tällaista tuudittautumista mihinkään hyvinolontunteeseen, kuten edel-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

lä puhunut edustaja Grahn-Laasonen, vaan itse asiassa hallitushan on tekemässä vielä lisää työllisyystoimia loppukautensa aikana, joten uskon, että erittäin hyviin tuloksiin päästään.

Haluan kiittää, teitä, arvoisa ministeri Haatainen, erityisesti tästä rekrytointitukikokeilusta, joka on todella tervetullut. Niin kauan kuin muistan vaalikentillä on puhuttu siitä, että ensimmäisen työntekijän palkkaamisen yritykseen pitäisi olla helppoa, ja nyt tällainen kokeilu ministeri Haataisen johdolla on tulossa, ja uskon, että tämä rekrytointituki kannustaa yksityrittäjiä ryhtymään työnantajiksi ja osaltaan myöskin lisää sitten työllisyyttä. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Taimela.

17.16 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme todellakin saavuttamassa valtiovarainministeriön mukaan kunnianhimoisen työllisyystavoitteen, mutta jatkossakin työttömyyden vähentäminen, työllisyyden lisääntyminen ja kohtaanto-ongelmien ratkaiseminen ovat ensiarvoisen tärkeitä hallituksen työssä.

Työvoimapulaan yhtenä vastauksena on myös työperäinen maahanmuutto, mutta se ei yksin riitä. Monilla aloilla on pulaa työntekijöistä, ja puhuisin itse, varsinkin nyt koronan jälkeen, myös työhyvinvointivelasta, joka on koko eduskunnan syytä tiedostaa.

Toteutuva perhevapaaudistus parantaa työmarkkinoiden tasa-arvoa. Pohjoismaainen työvoimapaalvelumalli mahdollistaa enemmän yksilöllistä tukea aikaisessa vaiheessa ja tiiviimmin, mikä edistää uuden työn löytymistä. Rekrytointituki, jonka valiokuntamme puheenjohtaja äsken mainitsi, on myös yksi hyvä teko hallitukselta.

Todellinen ongelma on kuitenkin monilla aloilla työssäjaksaminen. Työhyvinvointivelka on todella suuri. Kysynkin tässä kohdin ministeriltä: [Puhemies koputtaa] miten tässä voimme hallituksena vielä olla aloitteellisia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

17.18 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyellä tähtäimellä taloustilanteemme näyttää hyvältä, mutta todella pian kasvumme palaa entiselle uralle. Rakenteellisia uudistuksia tarvitaan, ja hallitus niitä on myös todella paljon tehnyt, sote-uudistus ja työllisyysuudistukset nyt tärkeimpinä. Edustaja Pekonen tässä hyvin kertasi muita toimia.

Uskon ja toivon todella, että luotamme kaikki tässä salissa valtiovarainministeriön laskelmiin. Hallitus on juurikin ministeriön laskelmien mukaan tehnyt esimerkiksi työllisyystoimia erittäin merkittävässä määrin, ja työllisyysastetavoite 75 prosenttia tulee täytymään. Mutta on aivan selvää, että meidän on pyrittävä vieläkin korkeampaan asteeseen, vaikka tuo 75 prosentin tavoitekin on todella kova. Pohjoismaissa jääme reilusti jälkeen erityisesti yli 55-vuotiaiden työllisyysasteessa. Kysynkin: mitä lisätoimia aikaisempien lisäksi hallitus suunnittelee tämän ikäryhmän työllisyysasteen nostamiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

17.19 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työministeri Haatainen puhui plus 55-vuotiaitten työllistämistoimista ja äskeisellä kyselytunnillakin kehui, kuinka eläkeputken poisto on yksi näistä toimista. Kun työttömiltä viedään eläkeputki, niin

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

heiltä viedään myös mahdollisuus kartuttaa eläkettä, jota ansiosidonnaisella kertyisi, mutta ei työmarkkinatuella. Eläkekertymä siis laskee, eläkeläisten tulevaisuuden ostovoima jää pienemmäksi, kun eläkeputki tukitaan, ja se on iso eläkeleikkuri. SAK:n laskelmien mukaan työttömäksi jääneen 60-vuotiaan keskipalkkaisen kuukausieläkettä leikataan satoja euroja, ja vaikutus voi olla taitettua indeksia suurempi. Näin SAK lausui ennen kuin Marinin hallitus keksi eläkeputken leikkurin. Nyt ovat muuttuneet ajatukset sitten tämän jälkeen — en tiedä, mistä tämä johtuu. Jos te luulette, että ikääntynyt työväestö pääsee töihin, niin ei heitä tällä hetkellä oikein palkata.

Nyt hallitus aikoo lisätä työperäistä maahanmuuttoa. Samalla valtioneuvoston [Puhemies koputtaa] selonteossa on todettu, että vihreä siirtymä poistaa nykyisiäkin työpaikkoja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harjanne.

17.20 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvistä tilannekatsauksista ja esittelyistä. Tänään aamulla istunnossa, kun keskustelussa oli ministeri Tuppurainen, keskusteluun nousi pitkälti energiapolitiikka, joka nyt on tietysti tämän ministeriön corea. Me tarvitaan paljon päästötöntä sähköä ja lämpöä, erityisesti sähköä, jos ajatellaan polttoon perustumatonta lämmöntuotantoa, puubiomassan jalostusarvon nostoa, fossiilitonta teollisuutta esimerkiksi teräksen tuotantoon, liikenteen vähähiilistämistä ja sitten, kuten ministeri Lintilä on todennut, myös mahdollisuuksia esimerkiksi viedä vetyä, tätä vetytaloutta. Eli päästötön sähkö on yksi iso, iso edellytys kaikelle — sekä meidän kestäväälle taloudelle että ilmastomuutoksen hillinnän onnistumiselle.

Olisin nyt kysynyt: miten varmistetaan se, että tästä ei tule pullonkaulaa tässä maassa, ja toisaalta sitten huolehditaan, että esimerkiksi EU-tasolla regulaatio on sellainen, että se mahdollistaa, tukee ja kannustaa investointeja kaikkeen vähäpäästöiseen sähköntuotantoon [Puhemies koputtaa] — tuulivoimaan, aurinkovoimaan, ydinvoimaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

17.21 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinojaostossa jo vähän aloittelimme tätä budjetin käsittelyä, ja tietenkin on tärkeää, että tässä ministerin esittelyssä nämä osatyökykyisten työllistämisen uudet avaukset tulivat esille.

Mutta olisin halunnut ministeriltä nyt vielä tarkentaa sitä, millä tavalla me huolehdimme siitä, jos nämä osatyökykyiset siirtyvät tällaisen yrityksen alaisuuteen, kun siellä kuitenkin käytetään sitä julkista valtaa ja siksi toisekseen ilmeisesti, niin kuin totesitte, 10 miljoonaa on menossa siihen osakepääomaksi ja 10 miljoonaa sitten työllistämistueksi. Kuka näitä päätöksiä sitten tekee siitä, kuka osatyökykyinen saa tätä tukea ja millä kriteereillä? Ja jos nyt tämä yhdistetään vielä siihen, että nämä työllisyyspalvelut ovat noin kaiken kaikkiaan siirtymässä kuntien kontolle, niin kuka tekee niitä ratkaisuja siitä, milloin katsotaan, että osatyökykyinen tulee näitten yhtiön työllistämispalveluitten piiriin?

Sinällänsä pidän kyllä tätä aloitetta tärkeänä, [Puhemies koputtaa] mutta nämä yksityiskohdat ovat jääneet koko lailla hämäräksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Filatov.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

17.23 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, teillä ei ole mikrofoni vielä päällä.

Olen niin vähän aikaa korona-aikana puhunut salissa, että aina tuo mikki unohtuu. — Sitä olin sanomassa, että meidän työllisyys on oikeastaan kahtalaisen syvenevän haasteen edessä. Toisaalta meillä on vaikeuksia löytää osaavaa työvoimaa, ja samaan aikaan meillä valuu rakenteelliseen pitkäaikaiseen työttömyyteen liian paljon ihmisiä. Mielestäni hallitus pyrkii vastaamaan näihin molempiin haasteisiin sillä, että työvoimapalveluita uudistetaan siten, että puututaan työttömyyden varhaisessa vaiheessa paremmin ihmisiin ja autetaan siinä silloin, kun sitä apua tarvitaan, ja toisaalta haetaan välineitä tämän Välttämä Oy:n — vai mikä se uusi nimi on, sillä on uusi nimi nyt, mutta kuitenkin — kautta siihen, että tätä rakenteellista työllisyyttä parannetaan.

Mutta oikeastaan kysyisin sitä, miten me olemme onnistumassa tässä kuntakokeilussa. Sehän on yksi pitkän työttömyyden ja vaikean työttömyyden puolella oleva väline, ja toivoisin, että ministeri jotenkin hieman arvioisi sitä, miten se on lähtenyt liikkeelle, mitä haasteita ja mitä parannettavaa meillä sillä puolella on. Nimittäin siinä vaiheessa, kun kaikkia työvoimapalveluita ollaan siirtämässä kunnissa kuntiin, meidän pitäisi ikään kuin tiedostaa ne ongelmakohdat, [Puhemies koputtaa] joita tässä pienemmässä uudistuksessa on ollut, jotta ne eivät toistu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

17.24 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjetissa on varattu noin 8 miljoonaa maailmanluokan digitalisaatioon, jotta Suomeen saataisiin osaajia ulkomailta. Samaa aikaan suomalaisiin kohdistuvat työllistämistoimet, myös kuntakokeilu, kärsivät Ura-nimisen tietojärjestelmän jatkuvista ja vakavista ongelmista. Viimeksi tiistaina Ura oli jumissa valtakunnallisesti neljä tuntia. Meillä on käsissä siis miljardiluokan ongelma. Työvoima-asiantuntijoiden aika menee byrokraatiaan turhaan, ict-ongelmiin, päälliköitä tulee lisää. Ruohonjuuritason jouhevia ja tehokkaita prosesseja ei olla nyt ratkaisemassa, ja kohtaanto-ongelmat eivät tässä ratkea, eikä pohjoismainen malli auta, jos perusasiat eivät ole kunnossa. No, TEA-nimistä järjestelmä uudistusta kuulemma pukkaa, mutta sekin on myöhässä ja takkuilee. Milloin, ministeri Haatainen, aiotte panostaa riittävästi maailmanluokan automatisaatiota hyödyntävään digitalisaatioon suomalaisten töttömiä työnhakijoiden työllistämiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

17.25 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallitus on viime päivinä paljon puhunut siitä, että on ennätyksellinen investointibuumi. Kuitenkin, jos katsotaan maanantaina julkaistua VM:n tuoreinta katsausta, itse asiassa investointinäköymä ensi vuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle on hitaampi kasvu kuin oli vuosina 2016, 2017 ja 2018. Vai ymmärränkö, ministeri Lintilä, väärin, että nyt ollaan menossa hitaampaan investointien kasvuun tänä, ensi ja sitä seuraavana vuonna kuin oli Sipilän hallituksen kolmena jälkimmäisenä vuotena?

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Kun investoinneista puhutaan, niin tässä on useampi edustaja ottanut kantaa tärkeään asiaan, nimittäin sähkön saatavuuteen. Kotimaisen työn osalta ottaisin kysymyksen ministeri Lintilälle: Täällä oli hyvin moneen pieneenkin asiaan tukirahoja merkitty, mutta en ainakaan vielä löytänyt pienydinlämmön kehittämiseen, joka on itse asiassa isompi sähkökysymys kuin sähköautot, koska jos lämmityksestä [Puhemies koputtaa] isompi osa tulisi ydinlämmöstä, niin näitä sähkön hintapiikkejä ei tulisi Suomessa niin paljon. Oletteko valmis tälle tekemään mitään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kalli.

17.26 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kasvunäkymät tosiaan kyllä juuri nyt näyttävät hyviltä, ja pääsemme myös ponnistamaan tälle kasvu-uralle paljon paremmasta tilanteesta kuin miltä vielä jokin aika sitten vaikutti. Ja tästä on tietysti kiittäminen ennen kaikkea hyvää koronan hoitoa, jonka kaikki suomalaiset yhdessä ovat tehneet. Mutta kyllä siitä kiitos kuuluu myös hallitukselle ja myös ministereille Lintilä ja Haatainen: kiitos niistä toimista, joilla autettiin yrityksiä ja työntekijöitä ja lomautettuja läpi vaikean vaiheen.

Tämä ei tietenkään riitä, vaan meidän on saatava kasvu pysyväksi, ja siksi tarvitsemme lisää toimia. Tarvitsemme lisää investointeja, lisää työtä, lisää osaavaa työvoimaa, sujuvat lupaprosessit niin investoinneille kuin ihmisille. Kysynkin ministeri Lintilältä vielä: mitä hallitus tekee ympäristöluvituksen sujuvoittamiseksi ja ennakoitavuuden parantamiseksi luvituksessa — selkeät määräajat, yhden luukun periaate, ennakkoon asetettujen raja-arvojen täyttäminen luvan saamisen ehdoksi ja niin edespäin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Virta.

17.28 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme kaikki tässä salissa varmasti samaa mieltä siitä, että Suomi tarvitsee yrittäjiä. Me tarvitsemme niin pieniä kuin keskisuuria yrityksiä mutta myös niitä suuryrityksiä, niitä vetureita, jotka sitten nostavat ja osaltaan kannattelevat niitä pienempiä yrityksiä täällä lentoon, ja tässä kansainvälistyminen on isossa roolissa.

Haluan kiittää hallitusta siitä, että se on jo tämän kauden aikana lähtenyt toimiin vahvistakseen ulkomaan verkkoa ja kansainvälistymistä, jotta meidän asiantuntijamme kykenevät löytämään niitä markkinarakoja myös tämän maan rajojen ulkopuolelta ja sitä kautta suomalaiset yritykset pääsevät kasvamaan. Tässä keskeisiä ovat myös hallituksen päätökset helpottaa juuri osaajien pääsyä maahan yritysten kasvun mahdollistamiseksi.

Lisäksi iloitsen niistä toimista, joilla pyritään tukemaan pienyrityksiä, kuten esimerkiksi kotitalousvähennyksen rajan nostamisesta tai rekrytuskokeiluista.

Aina menestyminen ei ole kuitenkaan yrittäjästä tai yrityksen määrästä itsestään kiinni. Sen takia kysyisinkin: miten tämä hallitus pitää huolta siitä, että tässä maassa on mahdollista aloittaa uudestaan puhtaalta pöydältä silloin, jos se yrittäminen ei ollutkaan niin kannattavaa tai tuli itsestä riippumattomia vastoinkäymisiä? Tämä on nimittäin myös asia, [Puhemies koputtaa] joka nostaa kynnystä ryhtyä yrittäjyyteen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Berg.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

17.29 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallitus päätti syksyn budjettiriihessä useista keinoista työllisyyden parantamiseksi. Näissä keinoissa keskeistä on työttömien ja osatyökykyisten aiempaa vahvempi tukeminen sekä nopeavai-
kutteisat toimet, joilla vastataan akuuttiin työvoimapulaan. Hallitus on tehnyt selkeän ar-
vovalinnan. Työttömyysturvan leikkaamisen sijasta tarjotaan tukea ja palveluja, jotta työ-
tön pääsee mahdollisimman nopeasti takaisin työelämään.

Merkittävin parannus työttömille on pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toteuttami-
nen. Uudessa mallissa työnhakija saa yksilöllistä tukea jo aikaisessa vaiheessa ja tiiviim-
min, mikä edistää uuden työn löytymistä. Työttömien asemaa parannetaan myös kohtuul-
listamalla työttömyysturvaseuraamuksia ja esimerkiksi arvioimalla työnhakijan työkykyä
nykyistä varhaisemmassa vaiheessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Sitten otetaan edustaja Koponen, Ari.

17.30 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Työ- ja elinkei-
noministeriön hallinnonalan budjetin selvitysosassa todetaan: ”Työnteon kannustimista on
huolehdittava kaikkien työmarkkinoille osallistuvien kohdalla, jotta vältettäisiin työttö-
myyden muuttuminen rakenteelliseksi työttömyysongelmaksi.” Mitä konkreettisia toimia
hallitus siis on tehnyt kannustinloukkujen poistamiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

17.30 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiit-
tää hallitusta siitä, että osatyökykyisten työllistämiseen satsataan ja myös ensimmäisen
työntekijän palkkaukseen on varattu määrärahoja. Se on erittäin tärkeää, koska me tiede-
tään, että yrityksillä se ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on usein aika suuren kyn-
nyksen takana.

Oppivelvollisuuden laajentaminen kasvattaa osaamista, ja toivottavasti sillä myös voi-
daan nyt ratkaista sitä osaamisvajetta, mitä on syntynyt ammatillisen koulutuksen puolel-
le, kun sinne tehtiin viime vaalikaudella ne historialliset leikkaukset. Tämä hallitus onnek-
si nyt korjaa tätä epäsuhtaa.

Olisin kysynyt muuntokoulutuksesta ja siitä, että kun tämä kohtaanto-ongelma on ihan
todellinen, millä tavalla me sitä pyrimme nyt sitten kuroma umpeen, sillä meillähän on
työttömiä, mutta meillä eivät kohtaa työpaikat ja työnhakijat toisiansa.

Ja sitten haluan kiittää erityisesti ministeri Lintilää siitä, että Pyhäjärven kaivokselle saa-
tiin erittäin tärkeää rahaa tähän pumppuvoimalan investointiin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä kaksi edustajapuheenvuoroa ja niiden jälkeen
sitten ministerit. Edustajat Satonen ja Hoskonen. — Ja edustaja Satonen aloittaa, olkaa hy-
vä.

17.32 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä pitkäaikais-
työttömyyden kasvun ongelmasta, josta kyselytunnilla puhuttiin: en mene siihen nyt sen
enempää enää, paitsi siltä osin, että tietenkin mitä aikaisemmin voidaan käydä yksilöllistä
apua antamaan, niin sen nopeammin siinä päästään eteenpäin, mutta kyllä siinä myös niitä

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kannustimia pitäisi olla, ja kyllä tämä ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus olisi kiistaton apu tähän tilanteeseen.

Mutta, arvoisa ministeri, kysyisin tästä työperäisestä maahanmuutosta. Se on hyvä, että tämä D-viisumi nyt etenee, mutta Suomi ei tarvitse pelkästään... — Se tarvitsee näitä erityisosaajia, se tarvitsee startup-yrittäjiä, mutta ei pelkästään niitä, vaan me tarvitaan osaajia myös hoiva-alalle, rakennuksille, palvelualalle, teollisuuteen, maa- ja metsätalouteen. Me tarvitaan hyvin laajasti ammattiosaajia. Ja kysynkin, kun kokoomus on esittänyt tätä hyvää työnantaja -sertifikaattia eli sitä, että ne työnantajat, joilla asiat ovat kunnossa, saavat työvoimaa ohi jonon: onko tämä asia etenemässä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

17.33 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaksi kysymystä. Ensin ministeri Haataiselle: Yrittäjät ovat lausuneet vakavan huolen siitä, että meillä on valtava osaamisen työvoimapula, osaavia käsiä vain ei tähän maahan meinaa löytyä mistään, sanotaan metalliala ehkä tyypillisimmillään. Missä vaiheessa on tämän asian korjaaminen, tarkoitan paperisodan osalta, koska jonkun verran on pakko hyväksyä työvoimantuontia ulkomailta, työperäistä maahanmuuttoa Suomeen?

Ja toinen kysymys tulee ministeri Lintilälle: Te esititte tässä noin viikko sitten vetyä koskien, että tehdään vetyputki Saksaan ja ruvetaan vetyä tuottamaan. Katsoin äsken Fingridin nettisivuilta, miten valtava pula meillä on jo nyt sähköstä ja spottihinta, päivän hinta, tuolla markkinoilla on jo toistasataa euroa, vaikka on vielä lämmin syksy. Sehän tarkoittaa sitä, että jos tulee kova talvi, niin me itse olemme valtavissa vaikeuksissa. Millä ihmeellä me hoidamme tämän sähkönsä asian kuntoon, kun olemme poistamassa itseltämme kapasiteettia ja Eurajoen Olkiluoto kolmosen käynnistyminen taitaa olla yhtä mahdoton tehtävä kuin kahden talven [Puhemies koputtaa] tuleminen peräkkäin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja sitten ministereitten puheenvuorot, ja molemmille 3 minuuttia. — Ja ministeri Haatainen aloittaa.

17.34 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Kolmessa minuutissa on vaikea kaikkiin vastata, mutta otetaan tämä työperäisen maahanmuuton kysymys — ainakin edustaja Ranne ja edustaja Hoskonen ottivat sen esille ja edustaja Satonen. Eli kyllä, työperäisen maahanmuuton prosessien nopeuttamiseksi digitalisaatio, digitaaliset palvelut tullaan laittamaan kuntoon. Edustaja Ranne oli siitä huolissaan, käytetäänkö nyt pelkästään tähän nämä resurssit. Digipalveluja kehitetään myös työllisyyspalveluissa yleisesti ottaen. Sinne on rahoitusta saatu tästä elpymispaketista, ja sitä Ura-järjestelmää ollaan uusimassa. Se on vanha, se on loppumetreillään, ja sitä tullaan uusimaan osana tätä pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kokonaisuutta, eli digipalvelut kuntoon. Se, miksi sitten tähän työperäiseen maahanmuuttoon näitä digipalveluita laitetaan kuntoon, liittyy siihen, että yrittäjähän haluavat, että tämä prosessi toimii. Sieltähän se kritiikki tulee, että on pitkät käsittelyajat, vanhanaikaisilla lippulappusysteemeillä tehdään ja kestää ennen kuin saa osajan tänne. Ja tähän tulee nyt — edustaja Satonen kysyi tätä — tämä nopea kaista, kahden viikon nopea kaista. Tavoitteena on, että ensi kesään mennessä se saadaan. D-viisumi on käsittelyssä, ja digipalvelut ja lainsäädäntöuudistukset tullaan tekemään. Uskon, että me nyt sitten saadaan tämä kuntoon. Siihen liittyy myös sitten tämä yritysten sertifiointi: ne,

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

jotka ovat sellaisia, jotka hoitavat hommansa, voisivat olla sitten sertifioituja, ettei tarvitse joka kerta tutkia, onko tämä yritys nyt sitten sellainen, joka kykenee selviytymään palkoista ja veroista.

Sitten kysyttiin näistä osatyökykyisistä ja tästä uudesta yhtiöstä. Se laki on nyt tulossa eduskuntaan. Tarkemmin varmaan siinä tätä käsitellään, mutta tälle yhtiölle ei tule julkisen vallan tehtäviä. Sinne osoittavat TE-toimistot nämä ihmiset, joilla pitää olla todennettu diagnoosi tai vamma, ja he myös arvioivat etukäteen sitä soveltuvuutta tuohon palveluun.

Edustaja Filatov otti itse asiassa esille myös nämä kuntakokeilut. Meillä on tästä tiivis seuranta menossa. Siellä tehdään myös asiakastytyväisyysmittaukset kolmen kuukauden välein, ja sitten on myös yliopistotasoinen tutkimus käynnistynyt nyt tämän vuoden aikana, eli sitä seurataan ja sitä tietoa tullaan hyödyntämään nyt tässä kuntiin siirtämisen kokonaisuudessa. Ja niitä isoja asioita ovat varmasti, miten sote-alueen yhteistyö rakentuu tähän, että me saadaan nämä kaikki jatkumaan sujuvasti, kuntouttava työtoiminta ja sitten esimerkiksi työpajatoiminta. Näiden kaikkien pitää olla sellaisia, joissa on selvät vastuut [Puhemies koputtaa] kullakin taholla. — Ja nyt sitten aika loppuu, mutta jatketaan seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin me teemme. — Ja seuraavaksi ministeri Lintilä, 3 minuuttia.

17.37 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Revolverivastaukset.

Ensinnä Grahn-Laasonen: Siellä löytyy kyllä, siellä on esimerkiksi Business Finlandille 200 miljoonaa lisärahoitusta. Sitten on tuo tutkimusyhteistyökannustin, joka on mielestäni ihan mielenkiintoinen. Siinähan tehtiin tällainen mielenkiintoinen nosto, että se vähennys-oikeus verotuksessa nostettiin 150 prosenttiin, eli minä toivon, että sitä kyllä tultaisiin käyttämään erittäin paljon.

Edustaja Harjanne: Minä jaan tuon huolen tuosta yliregulaatiosta — tai sanotaanko oikeastaan ristikkäisestä regulaatiosta — jota tapahtuu EU:n puolelta ja meillä kansallisesti. Meillä tarkoitus olisi buustata ympäristöystävällisiä investointeja, mutta nyt kun meillä on tulossa regulaatiota vähän molemmilta puolilta ja kun nämä eivät pelaa yhteen, niin tässä tulee tilanne, että ne yritykset katsovat, että ”horisontti ei ole kirkas, en tee investointia”. Tämä on minun mielestäni erittäin vakavasti otettava asia.

Edustaja Mykkänen: Tehtiin erittäin hyvää työtä Sipilän hallituksessa, saatiin hyviä investointeja. Kyllä niitä nytkin tulee, ja te tiedätte hyvin, että ne ovat vähän kausiluontoisia, jos sattuu tulemaan joku iso investointi — minä olin toissa viikolla investoinnissa, jonka kokoluokka on 3 miljardia, niin että jos tällainen tulee. Mutta kyllä siinä tärkeintä on se jatkuvuus, eri hallitusten työn jatkuvuus eli se ennustettavuus ja, sanotaan, se, että maaperä on otollinen investoinneille. Siitä me kaikki kannetaan kyllä sitten oma vastuumme.

Pienydinvoimalat: Me otetaan se nyt ilmasto- ja energiastrategiassa esille. Siihen ei ole mitään erillistä rahoitusta tällä hetkellä, mutta me arvioidaan se, ja minun mielestäni se on yksi hyvä työkalu meidän energiatyökalupakettiin.

Edustaja Kalli, luvituksen selkeyttäminen: Aivan keskeisiä asioita. Meillä on tämä valittava Harjavallan tilanne päällä, joka ei kyllä ollut mitenkään edesauttamassa meidän investointiympäristön houkuttelevuutta. Me kunnioitamme vallan kolmijako-oppia, mutta jotain pitää ottaa opiksi tästä — meidän varmasti, mutta varmasti myös investoijan — eli se pohjatyö ja sen tärkeys. Kyllä sen merkitys, mikä oli tuossa kyselytunnillakin — tämmöi-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

sen fast trackin rakentaminen, josta on sovittu puoliväliriihessä — kasvaa entisestään nimenomaan silloin, kun me käydään noista isoista kansainvälisistä investoinneista kisaa. Mutta silloin sen luvituksen täytyy olla varma kanssa. Eli ehkä tämä luvitus viitteelle.

Edustaja Virta, tämä yrittäjyyden edistäminen: jo se ilmapiiri on tärkeä, se, että nuori kokee, että hän on jees, kun hän on yrittäjänä, mutta hän tuntee tietysti olevansa turvattu.

Edustaja Hoskonen lopuksi, vetyputki: Meillä on tällä hetkellä tuulivoimaa rakenteilla tai rakennettu tai suunnittelupöydällä 1 500 myllyä, noin 21 terawattia. Meillä on [Puhemies koputtaa] muutama voimala. Kyllä meillä mahdollisuutta siinä on, kun siihen vielä laitettaisiin sitten pohjoisen [Puhemies koputtaa] vesivoima Norjasta tai Ruotsista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Jatkamme sillä tavalla keskustelua, että otetaan taas edustajien puheenvuoroja ja sitten ministereille uusia puheenvuoroja. — Seuraavaksi edustaja Nurminen.

17.41 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hienoa, että hallitus tekee työtä työllisyysasteen vahvistamiseksi. Me ollaan aika hankalien tilanteiden äärellä: samaan aikaan meidän pitkäaikaistyöttömyys on huolestuttavalla tasolla, mutta samaan aikaan me kärsitään ihan kroonisesta työvoimapulasta etenkin hoito- ja hoiva-alalla, mistä tänäänkin on keskusteltu.

Mutta hallitus on tehnyt äärettömän hyviä toimia. Täällä on puhuttu panostuksista koulutukseen ja tutkimukseen ja työperäiseen maahanmuuttoon, ja tämä pohjoismainen hyvinvointimalli, jonka, ministeri, olette tänäänkin useaan kertaan tuonut esille, on tärkeä. Palkkatuen uudistus, oppivelvollisuuden laajentaminen, varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostaminen — monia tärkeitä keinoja. Ehkä semmoinen iso politiikan linjamuutos on se, että me ollaan totuttu viime vuosina tämmöiseen keppipolitiikkaan, että pitää aktivoida ja rangaistaa, jos ei haeta, ja tämä hallitus nyt aktivoi kannustamalla ja tukemalla ihmisiä työnhakuun. [Puhemies koputtaa] Tämä on myös iso ideologinen muutos tässä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

17.42 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muissa tuloissa lukee 557,4 miljoonaa, joka on huomattavasti enemmän kuin viime vuonna, jolloin siinä luki 311,9 miljoonaa. Tämä on huomattava kasvu, josta suurin osa on tullut päästökaupan laajenemisesta ja päästöoikeuksien hintojen noususta, eli huutokauppatulot ovat kasvaneet. Tämähän on todellisuudessa kuitenkin teollisuudelta perittävä vero, vaikka sitä sitten ilmastopolitiikaksi voitaisiin kutsuakin. Monet muut maat palauttavat tämän osittain takaisin yrityksille.

Suomi on lopettanut päästöoikeuksien kompensoinnin yrityksille, ja tilalle on tulossa sähköistämistuki. Tämä sähköistämistuki on kuitenkin jäämässä merkittävästi pienemmäksi kuin mitä yritykset päästöoikeuksista maksavat. Kysynkin ministeri Lintilältä: miten jatkossa, [Puhemies koputtaa] tulevina vuosina, onko tarkoitus nostaa myös sähköistämistuen määrää, että se kompensoisi tätä tilannetta paremmin?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

17.43 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kyllä toivonut, että nyt olisi tehty työllisyystoimia erityisesti hankalasti työllistyvien henkilöiden suhteen. Esimerkiksi plus 55 -vuotiaat, erityisesti miehet, eivät tunnu työllistyvän kunnolla. Yksi asia, joka tähän vaikuttaa, on työkyvyttömyyseläkkeen uhka. Vaikka tähän on lainsäädännössä tehty muutoksia, niin edelleen siitä koituu viimeiselle yritykselle aika paljonkin kustannuksia, jos sitten käy niin, että tällainen vähän iäkkäämpi henkilö palkataan ja hän jää sitten pian työkyvyttömyyseläkkeelle.

Toinen kysymys on maahanmuuttajat. Heidän työttömyysasteensa on yli kaksi kertaa korkeampi kuin muilla, eli myöskin tämä ryhmä kaipaisi aivan erityisiä toimenpiteitä.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä nostaisin esiin vientikysymyksen. Elikkä kysymys on siitä, että viime kaudellahan meillä oli tavoite, että pienten ja keskisuurten yritysten vienti pitäisi kaksinkertaistaa, mutta valitettavasti en ole nähnyt sellaisia tavoitteita [Puhemies koputtaa] tällä hallituksella. Mitä aiotte, ministeri Lintilä, tehdä tämän tavoitteen eteen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Pirttilahti.

17.44 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille esittelystä. Kumpikin esittelitte lähes hengästyneenä niitä hallituksen hyviä tekoja, joita on tapahtunut ja joita on ensi vuonna tulossa. Ne vahvistavat kestäväää talouskasvua. Siellä on hyvin monia uusteollisuuteen suuntaavia hankkeita. Ja toki myös hallitusohjelman ulkopuolella tapahtuu paljon teollisuuden uudistumista, kuten akkuklusteri ja niin poispäin. Voidaankin puhua näitten hankkeitten määrästä teollisuusmiljardina.

Tämä rekrytuskokeilu on erinomainen asia. Siitä olen kanssa itsekkin puhunut tuolla toreilla ja turuilla. Mutta jos en väärin muista, niin tätä kerran kokeiltiin, joskus Vanhasen ykköshallituksen aikana, ja silloin se taisi pysähtyä siihen byrokraatiaan, mikä siinä itse hankkeessa oli. Kun muutenkin tässä teidän ohjelmassanne, tai meidän ohjelmassamme, on byrokratian keventäminen, niin toivon, että se menisi mahdollisimman kevyellä byrokratialla, niin että se olisi käyttökelpoinen myös yrityksille. Tietenkin tämä yritysympäristö tarvitsee työntekijöitä, ja [Puhemies koputtaa] sitä kautta myös houkuttelevan ympäristön tekeminen [Puhemies koputtaa] ja myös sitten kasvavien yritysten kehittäminen on tärkeää. Kyllähän tässä varmaan kaikinensa [Puhemies: Aika!] on tämmöinen vientivetoisuuden löytäminen tässä asiassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

17.46 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Lintilä, hyvin kuvasitte sitä, minkälainen sääntelymyrsky tässä on tapahtumassa. Kun ajatellaan nyt tätä energia-alaa kaiken kaikkiaan, niin tuossa kyselytunnilla meidän ryhmämme esitti muun muassa kysymyksen siitä, kuinka tämä energian hinnan nopea nousu saattaa vaikuttaa, kokonaisuudessaan olla tyrehtyttämässä tätä kasvua eri puolilla Eurooppaa, ei vähiten meillä hyvin energiaintensiivisenä maana. Kun nyt sitten samanaikaisesti tapahtuu tätä regulaatiota, niin tässä on vähän sellainen olo, että kellä tämä kokonaiskuva on hallussa.

Siinä mielessä olen ollut huolestunut, kun esimerkiksi budjettiriihen jälkeen todettiin, että sitten ensi keväänä katsotaan, ovatko nämä hallituksen ilmastotoimet riittäviä, mitä lisää pitää tehdä. Kuitenkin meiltä on tulossa Fit for 55:a ja on omaa regulaatiota. Kuka kat-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

soo, että nämä jotkut sääntelykehikot saattavat osittain jopa toisiaan vasten toimia, kuka tätä kokonaisuutta tällä hetkellä paimentaa? Minun mielestäni olisi ollut järkevää odottaa tätä energia- ja ilmastopoliittista selontekoa [Puhemies koputtaa] ja laittaa asiat siinä järjestykseen, eikä ryynnätä tekemään taas joitakin uusia toimenpiteitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Noora.

17.47 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä edustajien puheenvuoroista kuuluu, työn ja työelämän tuoma sisältö on merkittävä osa jokaisen sellaisen ihmisen elämää, joka työn syrjään kiinni pääsee. Monella tavalla se on yksi kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tärkeimmistä mahdollistajista, ja myös tämä puoli on oleellista muistaa, kun puhutaan työllisyystoimista.

Vahva yksilöllinen tuki työhaussa ja kaikissa nivelvaiheissa on yksi työllistymisen avaintekijöistä. Kauan kaivattu tarttuminen yksilön vahvuuksien hyödyntämiseen on muun muassa tämä työkykyohjelma, jonka tukemana yhä useampi osatyökykyinen pääsee kiinni työelämään. On erityisen tärkeää, että työkykyohjelma huomioi myös työnantajat, sillä liian usein heidän tukemisensa työn tarjoamiseksi unohtuu.

Vielä haluan muistuttaa, että on tärkeä tunnistaa, että vammaisten henkilöiden työllistymisestä puhuttaessa ei läheskään aina puhuta osatyökykyisistä.

Olisin siis kysynyt vielä ministeriltä: miten työnantajien roolia konkreettisesti tuetaan ja vahvistetaan [Puhemies koputtaa] niin osatyökykyisten kuin myös vammaisten henkilöiden työllistämässä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

17.48 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Oikeastaan palaisin vielä näihin energiakysymyksiin ja siihen, että me tarvitsemme teollisuudelle paljon energiaa, jotta voidaan siirtyä sitten vety- tai mihin vain talouteen missä vain teollisuuden muodossa. Siihen sitä sähköä tarvitaan paljon, jotta voidaan muuttaa sitten energia toiseen muotoon. Tässä tullaan sitten kysymykseen, miten sitä energiaa voidaan varastoida, ja ymmärtääkseni tuulivoimaa tai aurinkoenergiaa ei voi varastoida niin helpolla tavalla, vaan tullaan näihin synteettisiin polttoaineisiin. Ja oikeastaan tämä olisikin ministeri Lintilälle se kysymys: millä tavalla näiden synteettisten polttoaineiden tulevaisuutta on ajateltu myös yhtenä vaihtoehtona taata teollisuudelle Suomessa edullinen energiansaanti myös tulevaisuudessa, jotta tämä hiilineutraali teollisuus on mahdollista saavuttaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskiewicz.

17.49 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä viikolla ministerit ovat esitelleet oman hallinnonalansa asioita ensi vuoden budjetissa, ja yhteistä on ollut se, että jokainen on pystynyt kertomaan, miten paljon panostetaan ensi vuonna erilaisiin hyviin asioihin, myös tämän keskustelun ministerit. Nämä panostukset ovat tärkeitä. Esimerkiksi uskon itse, että aktiivisen työvoimapolitiikan kohentaminen edistää vaikeasti työllistyvien ihmisten mahdollisuuksia löytää työtä.

Mutta tämä panostaminen ei vaadi kovin paljon osaamista, kun kaikki tehdään velaksi. Marinin hallituksen sloganiksi minun mielestäni sopisi tämä Ludvig XV:n, Ranskan ku-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

ninkaan, ”minun jälkeeni vedenpaisumus”. Jostakin pitäisi ottaa poisikin, ja pidättäytyä uusista, tarpeettomista lisäyksistä. Nyt kysyn: miksi hallitus kohentaa työttömyysturvaa 25 miljoonalla eurolla vuodessa tämän niin sanotun aktiivimalli kakkosen yhteydessä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

17.50 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua työllisyydestä ja työttömyyden vähentämisestä. Keskustelu on ollut hyvää, kun välillä on tullut semmoinen olo itselleni keskustelua kuultuani, että työttömyyttä kyllä voidaan vihata mutta työttömiä meidän ei pidä vihata vaan kannustaa.

Kun me verrataan monesti työllisyysastetta Pohjoismaihin ja heidän parempaan ja korkeampaan työllisyysasteeseensa, niin silloin on tärkeää ja oikein siirtyä muiden Pohjoismaiden tavoin passiivisesta aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, kuten nyt ollaan tekemässä. Tutkimusten mukaan yksilöllinen ja tehokas palvelu lyhentää työttömyysjaksoja ja on aivan keskeisessä roolissa siinä, että me pystymme taklaamaan rakenteellista työttömyyttä.

Mutta erityisesti olen ilahtunut, niin kuin moni muukin täällä, osatyökykyisten kannustamisesta ja siihen tarttumisesta, että saadaan mahdollisimman moni mukaan kykyjensä ja voimiensa mukaan työelämään. Erityisesti vammaiset henkilöt ovat Suomessa töissä muuta Eurooppaa harvemmin, [Puhemies koputtaa] ja haluaisinkin kysyä, onko meillä korjattavaa vielä asenteissa vammaisia henkilöitä kohtaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

17.52 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition pitkin matkaa toistama väite on ollut, että hallitus ei ole tehnyt työllisyyspäätöksiä. Väite on väärä. Budjettiriihessä vastattiin yritysten akuuttiin työvoimapulaan tekemällä päätöksiä merkittävistä työvoiman saantia edistävästä toimista, joita ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton helpottaminen D-viisumilla, opintotuen tuloajan nostaminen ja yli 60-vuotiaitten porrastetusti korottuva työtulovähennys. Jo aiemmin on tehty päätökset muun muassa eläkeputken poistoon liittyvästä kokonaisuudesta, oppivelvollisuuden laajentamisesta, työnhakuvelvoitteen kiristämisestä sekä työllisyyspalvelujen uudistamisesta. Arvoisat ministerit, voisitteko vielä varmemmaksi vakuudeksi vahvistaa, että tämä hallitus on tehnyt historiallisen mittavan työllisyysuudistuskokonaisuuden?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

17.53 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio on sanonut harkitsevansa ydinvoiman jättämistä kestävän rahoituksen taksonomian ulkopuolelle, mikä vaarantaisi kohtuuhintaisen perusvoiman ja fiksut päästövähennykset Suomessa. Fortum on kertonut julkisesti, että Loviisan reaktoreiden jatkon kannalta taksonomia on merkityksellinen. Pelissä on siis yksin Loviisan osalta 10 prosenttia maamme sähkön tuotannosta. Valitettavasti hallitus on näyttäytynyt asiassa passiivisena. Kysyin tätä eilen ilmastoministeriltä saamatta vastausta ja nyt kysyn Lintilältä. Aikooko hallitus aktiivisesti vaikuttaa, jotta ydinvoima hyväksytään taksonomiaan?

Ministeri Haataiselta kysyn D-viisumista, joka on pieni, mutta tärkeä askel sujuvoittaa ulkomaisten asiantuntijoiden tuloa Suomeen. Harkitsitteko valmistelussa sitä, että osaajat

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

voisivat saada D-viisumin eräänlaisena väliaikaisena oleskelulupana jo ennen varsinaista oleskelulupaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Minun laskuoppini mukaan seuraavat edustajat eivät ole saaneet vielä sitä ensimmäistäkään puheenvuoroa. He ovat Piirainen, Lindén ja Kivisaari. Otetaan nämä puheenvuorot, ja sen jälkeen ministerit taas jälleen vastaavat. — Edustaja Piirainen.

17.54 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, lasku meni ihan oikein. — Kiitoksia ministereille esittelystä. Ja niin kuin kummankin ministerin esittelystä huomasimme, niin hallitus on tehnyt erittäin paljon toimenpiteitä ja tulossakin on vielä. Mutta kun katsoo maakuntien työllisyystilannetta, niin se tosin näyttää huonolta, mutta sitten taas toisaalta hyvältä siinä mielessä, että meillä on jo osaajapulaa. Tähän meidän täytyy vastata.

Täällä on aikaisemminkin esitetty kysymys vammaisten työllistymisestä. Minä korostaisin sitä. Minä tiedän korkeakoulutuksen saaneen vammaisen henkilön, ehkä useitakin, ja hän ei ole työllistynyt. Mitä hallitus pystyisi tekemään nyt tällaisen henkilön hyväksi, jolla on kumminkin koulutus mutta ei sitten työpaikkaa? Elikkä onko tämä nyt työnantajan asenteesta kiinni? Ja tätä on valtionhallinnossa myös. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

17.55 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Arvoisa ministeri Lintilä, olitte yksi kolmesta ministeristä, jotka allekirjoittivat viime vuonna valtioneuvoston julkaisun, jonka otsikko on ”Terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategia” — mielestäni erittäin tärkeä asiakirja. Muut allekirjoittajat olivat silloinen tiedeministeri Saarikko ja peruspalveluministeri Kiuru. Suomessa tämä lääke- ja terveysteknologian vienti ylitti vuonna 2020 jo 2,5 miljardia. Se on ollut vakaassa kasvussa, ja sen vaikuttavuus on erittäin merkittävää, koska se tuo meille paljon tutkimuspanostuksia tänne Suomeen. Tämän vuoden tilastoja en vielä ole saanut käsiini. Olisin kysynyt: miltä nyt tällä hetkellä näyttää tämän kasvustrategian toteuttaminen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

17.56 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi varmaan lii-
kaa korostaa sitä, että työpaikat syntyvät yrityksissä, ja työvoiman saatavuus on olennainen osa tätä. Kukaan ei investoi, jos työvoimaa ei ole saatavilla. Kukaan ei palkkaa lisä-
väkeä, jos sellaista ei ole tarjolla. Kasvun tae ovat totta kai siis osaavat tekijät, ja kasvun taysäys on, jos niitä ei ole olemassa.

Eräs keinoista vastata osaajapulaan on totta kai koulutus. Samoin budjettiriihen päätökset ulkomaisten osaajien sujuvista lupakäytännöistä ovat elintärkeitä.

Kysyisin kuitenkin vielä kerran ministeri Haataiselta vähän kuin rautalangasta vään-
tään: Siis mitä ponnisteluja hallitus tekee erityisesti maakuntia koettelevan työvoimapulan taklaamiseksi? Tiedän, että niitä on jo esitelty, mutta mikä on se iso kuva, jossa tätä kasvua haraava [Puhemies koputtaa] todellisuus saataisiin väistymään?

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja nyt ministerit ja peräti 4 minuuttia. — Ja ministeri Haatainen aloittaa. [Ben Zyskowicz: Yhteensä!] — Molemmille oma neljäminuuttinen.

17.57 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Tähän viimeisimpään, edustaja Kivisaaren kysymykseen maakuntia ja kaikkia alueita koettelevasta työvoimapulasta: Yksinkertaisesti tähän kohtaanto-ongelmaan ratkaisu on osaamisen ja koulutuksen oikea-aikaisuus ja erityisesti sinne työelämään suunnattu koulutus, ja sitten tietenkin on se, mitä koulutussatsauksia tämä hallitus ylipäänsä on tehnyt kaikille asteille. Toisen asteen oppivelvollisuus tulee pitkällä tähtäimellä näkymään niin, että työvoimaa saadaan, on osaamista. Mutta tämä jatkuvan oppimisen ajatus, tämä ohjelma, joka on parlamentaarisesti valmisteltu, on se iso kuva, jonka kautta vastataan tähän. On perustettu tämä jatkuvan oppimisen ja työllisyyden osaamiskeskus Opetushallituksen yhteyteen, ja sillä on tiivistetty TEMin ja OKM:n välistä yhteistyötä. Tämä on semmoinen, jonka toivon tulevilla hallituskausilla jatkuvan ja vahvistuvan, koska tämä osaaminen on se, mikä ykkösenä tulee esiin kysyttäessä työnantajilta, miksi ei löydy työntekijöitä. Sitten on ulkomaisen työvoiman hankkiminen, rekrytoinnin helpottaminen ja näissä työnantajien rekrytoinneissa auttaminen, kotoutumispolitiikka, kaikki siihen liittyvä — ne ovat niitä keinoja, ja sitä tehdään. Työnantajien kanssa teemme nyt yhteistyötä sillä tavalla, että myös käyn läpi alakohtaisesti nämä kapeikot, eli joka alalta käydään läpi työnantajien ja palkansaajien kanssa yhdessä, mitkä ovat ne keinot ja missä ne pullonkaulat ovat.

Sitten edustaja Koponen kysyi työkykyohjelmasta. Siinä ollaan tekemässä paljon myös työnantajayhteistyötä — ymmärsin, että kysymys liittyi siihen, mitä työnantajien kanssa ollaan tekemässä. STM:n kanssa yhteistyötä tehdään paljon, ja on tosi tärkeätä, että työnantajat ovat tässä mukana, työnantajien osaaminen. Ja lisäksi meillä on käynnistynyt myös julkisilla hankinnoilla työllistäminen julkiselle sektorille. Eli tämä ohjelma on yhteistyössä Kuntaliiton kanssa tiiviisti tehty, ja sillä pyrimme saamaan työllistettyä myös julkiselle puolelle niitä ihmisiä, jotka eivät tietä työelämään löydä.

Edustaja Kauma kysyi työkyvyttömyyseläke- ja kannustinvaikutuksista. Se on STM:n pääluokkaa, niin että varmaan siinä kohdassa kannattaa siitä asiasta keskustella.

Sitten täällä edustajat Viljanen ja Nurminen ja moni muukin kyselivät siitä, onko työnantajapuolella sitten asenteita, ja Piirainen nosti esiin tämän, että on esimerkiksi vammaisen ihminen, on koulutus ja niin edespäin, mutta ei silti työllisty. Voi olla niin, että meillä on yhteiskunnassa tällaisia sokeita pisteitä. En lähde syyttämään ketään erikseen, vaan meidän kaikkien tulee oppia näkemään ihmisten potentiaali, ne kyvyt, niin että nähdään se, mikä ihmisellä on se kyky, osaaminen ja halu, ja se otetaan käyttöön eikä katsota sitä, mikä puuttuu. Eli kyllä varmasti tämä työvoiman saatavuuskysymys tulee myös meillä aika paljon silmiä avaamaan.

Edustaja Lehto kysyi aiemmin tästä 55 plus -kokonaisuudesta. Siellähän on laaja muutosturvapaketti tähän rinnalle rakennettu, eli palkkatuki on sinne rakennettu niin, että pysyy palaamaan takaisin työttömyysetuudelle, ettei tipu ihan tyhjän päälle. Sitten työtulovähennyksen enimmäismäärää korotetaan yli 60-vuotiailta, ja sitten osa-aikatyöratkaisut liittyvät siihen ja myös työssäjaksaminen. Eli siihen rakennettiin tällainen tukiohjelma, ja se putkihan ei poistu nyt putkessa olevilta, vaan se sitten asteittain vuodesta 23 eteenpäin poistuu.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Sitten täällä kysyttiin näistä koulutuskysymyksistä, erityisesti edustaja Hänninen kysyi muuntokoulutuksesta ja muusta. Tämä jatkuvan oppimisen ajatus on ihan se ykkösasia, että tulee tämmöiset sujuvat siirtymät ensinnäkin työstä työhön: kun työpaikka menee alta, niin saadaan siihen muuntokoulutusta. Näissä äkillisen rakennemuutoksen tilanteissahan me käytetään tätä hyvin paljon, ja siitä on saatu hyviä kokemuksia. Nytkin näissä käynnissä olevissa [Puhemies koputtaa] on hyvin työllistynyt ja päässyt koulutuksiin ihmisiä. Ja lisäksi nyt lisätään tämmöistä työelämälähtöistä koulutusta. Lyhytkestoisia työelämälähtöisiä koulutuksia tullaan lisäämään, koska siinä on meillä ollut näiden ulkopuolisten arvioidenkin mukaan se aukkokohta, ja siinä OKM:n kanssa teemme tiivistä yhteistyötä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä, myös reilu neljäminuuttinen.

18.02 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Junnilalle: Ensinnä täytyy sanoa, että on hyvä, kun saatiin sovittua se kompensatio. Eli meidän voidaan maksaa, riippuen sitten vähän päästökauppahinnasta, 150 miljoonaa, josta nyt on 80 miljoonaa varattu ensi vuodelle. Se on oikeastaan sen kokonaisuuden tilanne.

Edustaja Kauma kysyi tästä viennin tuplaamisesta. Kyllä meillä ihan samat tavoitteet on vieläkin ja vieläkin enemmän. Kyllä meidän pitää saada enemmän irti tästä meidän Team Finland -koneesta. Ja nyt on sitten huomattava se, että esimerkiksi viimeinen Team Finland -delegaation matka — vaikkei se nyt tietenkään ratkaise mitään mutta osaksi — tehtiin viime vuoden maaliskuussa, jolloinka tultiin Detroitista myymästä akkuja, ja seuraavalle matkalle lähdetään ensi sunnuntaina. Eli tässä on nyt ollut puolitoista vuotta pikkasen sellainen seesteisempi jakso, mutta kyllä se edelleen se tavoite on. Ja kyllä meidän pitää niin kuin saada... Meillä on ollut nyt vähän se, että erilaiset rajatoimet ovat tehneet sitä, että meidän myyntiporukkamme ei ole ehkä niin aktiivisesti ollut maailmalla kuin olisi pitänyt olla. Toisaalta maailmalta ei ole tultu, koska on pelätty erilaisia karanteeneja ynnä muita vastaavia.

Edustaja Essayahin kysymys oli erittäin hyvä kysymys. Itse asiassa eilen Brysselissä kilpailukykyneuvostossa käytin aika jyrkänkin puheenvuoron tästä.

Ja kuten aikaisemmin vastasin edustaja Harjanteelle, tämä yliregulaatiohan, joka tässä on, tulee siitä, että tätä kokonaisuutta ei hallita, ja tästä tulee selkeästi nyt sitä ongelmaa tänne. Se selkeyttäminen EU-sääntelyn kansallisen sääntelyn osalta on kyllä sellainen, että on sama, kuka on hallitusvastuussa — siinä on tekemistä, ja sitä tulee ilman muuta edesauttaa. Se tulee esille muun muassa Fit for 55:ssä erittäin hyvin, erittäin hyvin.

Edustaja Malm kysyi sitten energian varastoinnista ja synteettisistä polttoaineista. Ensinnäkin pitää sanoa, että siellä teidän alueellanne LUT tekee loistavaa työtä siinä, erittäin loistavaa työtä. Ja sellaisia minun mielestäni tärkeitä askeleita on, että meidän otettiin nyt synteettiset polttoaineet jakeluvalvoitteen piiriin. Eli nämä ovat niitä, joilla sitä lähdetään viemään eteenpäin. Ja kyllä siellä sitten taas yksi asia on... Joku joskus sanoi, että missä EU, siellä ongelma, mutta en tarkoita sitä nyt, vaan sanon, että tämä EU-sääntelyn selkeyttäminen tässäkin kohtaa, kun tämä on vähän uusi asia, olisi sen osalta hyvinkin tärkeätä. Nämä vähän niin kuin taklaavat hyviä asioita, ja tämä on se laaja ongelma.

Edustaja Vestmanille taksonomiasta: Minä olin viime viikolla Sloveniassa energiainisterein kokouksessa. Minä kävin taksonomiasta keskusteluita energiakomissaari Simonin kanssa, minä kävin taksonomiasta keskustelut Slovenian eli puheenjohtajamaan kollegani kanssa, minä kävin tulevan puheenjohtajan Ranskan energiainisterin kanssa, minä

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kävin seuraavan puheenjohtajan Tšekin kollegani kanssa, ja he tietävät erittäin hyvin meidän kantamme. Ja taksonomiasta on koko ajan oltu yhteyksissä ja koko ajan käyty sitä keskustelua. Se, että sitä ei käydä teidän kauttanne tai julkisuuden kautta, ei tarkoita sitä, että hallitus ei sitä käy. Me käydään sitä erittäin aktiivisesti.

Sitten edustaja Lindénille tästä lääkealan kasvustrategiasta. Minun mielestäni se jo, että me saatiin se liikkeelle, oli hyvä juttu. Se ala on erittäin kiinnostunut. Meillä onkin sitä vähän kahdelta päin. Ulkomaiset lääkealan toimijat ovat erittäin kiinnostuneita investoimaan Suomeen, ja toisaalta meillä on halukkuutta siihen ulosvientiin. Ja tietyllä tavalla minä näkisin, että vähän näitä kahta intressiä meidän pitää pystyä laittamaan yhteen, ja tässä kohti kyllä Business Finlandkin on tehnyt erittäin hyvää työtä. Eli kyllä tässä on ihan hyvä tuuli purjeessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.07 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässäkin debatissa on jo monessa puheenvuorossa esiin nostettu, niin noususuhdanteen käynnistyessä työmarkkinoilla ovat tulleet esille työvoiman saatavuuden ongelmat. Avoimia työpaikkoja on nyt ennätyksellisen paljon: heinäkuussa 21 oli lähes 70 000, mikä on yli 18 000 enemmän kuin samaan aikaan vuonna 2019. Joillakin toimialoilla ja alueilla työvoiman saatavuus on muodostunut täysimittaisen toiminnan ja laajentumisen esteeksi. Työvoiman saatavuus vaihtelee toimialojen välillä ja toimialojen sisällä alueellisesta sijainnista riippuen.

Käsittääkseni työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistämässä hanketta, jonka tarkoituksena on löytää kestäviä ratkaisuja eri toimialojen työvoimatarpeen kattamiseksi lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä alueelliset erot huomioiden. Voisiko ministeri Haatainen tässä vaiheessa kertoa hieman, mitä tälle hankkeelle kuuluu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lehto.

18.08 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tahtotilana on kotimaisen työvoiman työllisyysasteen nosto, ja samaan aikaan tahtotilana on lisätä työperäistä maahanmuuttoa. Työperäinen maahanmuutto voi apulaisprofessori Matti Sarvimäen mukaan edistää suomalaisten työllistymistä, mutta se voi myös heikentää Suomessa jo olevien työntekijöiden palkkoja tai työllisyyttä. Näin on käynyt muun muassa rakennusosalalla. Joissakin rakennusalan tehtävissä ulkomaisen työvoiman määrä on jo niin suuri, että se näkyy näissä tehtävissä aiemmin työskennelleiden suomalaisten tuloissa. Aalto-yliopiston taloustieteen apulaisprofessori, Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen johtava tutkija Matti Sarvimäki toteaa myös seuraavaa: ”Ne suomalaiset työntekijät, jotka osaavat tehdä samoja asioita kuin Suomeen ulkomailta rekrytoitavat, kilpailevat samoista työpaikoista. Jos tällainen työntekijä rekrytoidaan ulkomailta, se voi heikentää Suomessa jo olevien työntekijöiden palkkoja tai työllisyyttä.” Hallitus puhuu nyt, että ”osaavaa työperäistä maahanmuuttoa”, mutta jos katsotaan viime vuoden myönnettyä työntekijän oleskeluluvat, [Puhemies koputtaa] niin kolmasosa oli toimisto- ja laitossiivoojia elikkä sinne pienipalkkaisiin hommiin.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika ylitetty jo reilusti. — Edustaja Mykkänen. [Mikrofonin avaamisessa on tekninen häiriö] — Kai Mykkänen: Antakaa, arvoisa puhemies, seuraavalle! — Näin tehdään. — Edustaja Kosonen.

18.10 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden hyvinvointivaltiolle yksi niistä tärkeimmistä asioista on se, että kasvu jatkuu kovana. Onneksi pk-yritysten ja kuluttajien luottamus onkin korkealla tällä hetkellä ja vahvat elvytystoimet todella vauhdittavat kasvua, kuten myös koronan jälkeen kuluttamisen paineiden purkautuminen.

Mutta luovien alojen kasvu on ollut Suomessa hitaampaa kuin Euroopan muissa maissa jo ennen koronaa, vaikka av-ala ja musiikkiala ovatkin lähteneet selkeälle kasvun uralle ennen koronaa. Luovalla alalla on Suomessa paljon potentiaalia, ja valtion on todella huolehdittava siitä, että toimintaympäristö sitä tukee. Tähän liittyvät aineettomat hyödykkeet hyvin suuresti, ja hallituksella on hyviä tavoitteita aineettomien oikeuksien hyödyntämisen ja tutkimustulosten kaupallistamisen suhteen. [Puhemies koputtaa] Mutta millä muilla toimilla hallitus aikoo tukea [Puhemies koputtaa] luovan alan kasvua ja toimintaympäristön paremmaksi tulemistä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Virta.

18.11 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus päätti, että opiskelijoiden tuloajaa korotetaan seuraavaksi vuodeksi. Tämä on todella hieno päätös, kiitos siitä. Itse toivoisin, että muutos jäisi myös pysyväksi.

Tuloajojen nosto on tärkeää paitsi opiskelijoiden myös työllisyyden kannalta, sillä moni opiskelija tekee töitä opintojen ohella, ja on hienoa, että tähän kannustetaan. Työnteosta ei tulisi koskaan rangaista, päinvastoin, työn tekemisen tulisi olla kaikissa oloissa tässä maassa kannattavaa. Tämä päätös helpottaa opiskelijoiden työssäkäyntiä, ja on tärkeää myös niiden alojen kannalta, jotka kärsivät työvoimapulasta. Opiskelijoiden työpanos on monilla aloilla korvaamatonta, vaikkei sen tulisikaan koulutettua työvoimaa korvata. Tuloajojen nosto ei kuitenkaan ratkaise tätä pulaa näillä aloilla, joissa tekijöitä ei ole.

Jätin aikaisemmin toimenpidealoitteen sen puolesta, että hallitus käynnistäisi toimenpideohjelman vastatakseen työvoimapulaan erityisesti sosiaali- ja terveys- sekä varhaiskasvatusalalla. Kysynkin arvon ministereiltä: millä konkreettisilla keinoilla hallitus nyt pyrkii kohdentamaan työllisyystoimia niin, että näitä keinoja onnistuttaisiin käyttämään niin, että varmistettaisiin juurikin työvoiman saatavuutta niille aloille, joilla tämä työvoimapula on kaikkein suurinta?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Taimela.

18.12 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ensinnäkin mahdollisuudesta jatkaa tätä keskustelua.

Osaajapulassa Suomen on ensisijaisen tärkeää vahvistaa työttömien täydennys- ja muuntokoulutusta. Koulutus, tutkimus ja yritysten tki-investoinnit ovat avainasemassa.

Tutkimus- ja kehittämistoimintaa edistetään budjetissa ottamalla käyttöön ensi vuodesta alkaen 150 prosentin lisävähennys. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen ehdotetaan 15

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

miljoonan euron valtuutta uusiin laivahankkeisiin, ja siitä pitää tietysti varsinaissuomalaisena erityisesti kiittää. Toivon, että tämä näkyy siellä meidän seudulla.

Hallituksen lähtökohta on, että Suomi on hiilineutraali ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta vuoteen 2035 mennessä, ja me tiedämme, että tällä saralla tapahtuu paljon useiden yritystemme toimesta.

Arvoisa ministeri Lintilä: miten onnistumme ensi vuoden aikana saamaan vielä enemmän uusia investointeja, työtä ja vientiä liittyen osaamiseemme, joka tällä sektorilla on valtava eri alueilla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

18.13 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä pikaisesti tähän valtion ict-jumiin. Eli hallitus on kertonut jo parin vuoden ajan, että kyllä se sieltä korvautuu uudella, mutta ei sitä näy, ei kuulu. Milloin se TEA oikein tulee?

Sitten ministeri Lintilälle: Hallitus toivoo tästä vihreästä taloudesta Suomen uutta sampo. Suomessa on kuitenkin huomattavan vähän kasvuyrityksiä, ja on syytä kysyä, kohdistuuko se yritysrahoitus tällä hetkellä oikein, kun suurin osa menee suuryrityksille, jotka muutenkin pystyisivät rahoittamaan tk-toimiansa. Mitenkäs tämä vihreä sampo taotaan, kun esimerkiksi Ilmastorahasto Oy, jossa on satoja miljoonia pääomaa ja jopa 14 kallispalkkaista ihmistä, on tehnyt vasta kaksi sijoitusta? No, saamieni tietojen mukaan yhtiön sijoitusstrategia on niin tiukka, monimutkainen, työllistävä, ettei se ainakaan mikään sammon rakentaja ole. Miten te aiotte parantaa alkavan innovatiivisen yritystoiminnan riittävää riskiensietoista ja pitkäkestoista rahoitusta niin, että me oikeasti saataisiin tänne Suomeen lisää todellisia kasvuyrityksiä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vestman.

18.15 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taksonomiasta vielä: Kysymyksenihän tosiaan kuului, onko hallitus aktiivisesti vaikuttamassa siihen, että taksonomiaan saadaan ydinvoima sisälle. Itse asiassa en epäilytkään sitä, ettettekö te, ministeri Lintilä, asian eteen tekisi töitä. Kysymys on siitä, onko hallitus tässä asiassa yhtenäinen ja onko tämä nostettu sillä tavalla korkeaksi prioriteetiksi meidän EU-politiikassa, että siihen myös esimerkiksi pääministerin taholta vaikutetaan. Kysymys hallituksen passiivisuudesta herää esimerkiksi sillä perusteella, että Suomi ei ollut viime keväänä mukana seitsemän jäsenmaan kirjeessä komissiolle, jossa Ranskan johdolla vaadittiin ydinvoimaa osaksi kestäväen rahoituksen taksonomiaa.

Sitten olisin kysynyt ydinenergialainsäädännön regulaation uudistuksesta, joka on tärkeä muun muassa pienydinvoiman valjastamiseksi. Eli regulaation raskaus on yksi mahdollinen este sille, että pienydinvoimaa saadaan käyttöön valjastettua. Missä siinä mennään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Pirttilahti.

18.16 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudet työpaikat syntyvät kasvuhakuisiin yrityksiin, ja koko maan tasapainoisen kehittymisen kannalta olisi hyvä, että näitä yrityksiä olisi eri puolilla Suomea. Kasvuhakuisia yrityksiä auttavat tie-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

tysti tki-panostukset ja lisäksi julkisen pääoman pääomasijoitustoiminta. Toivonkin tältä parlamentaariselta tki-työryhmältä nyt, että sieltä tulisi hyvä työkalupakki tähän tki-toimintaan, niin että sitä kautta saataisiin kasvua.

Tässä budjetissa on myös 3 miljoonan valtuutus pk-yritysten kasvun kiihdytysohjelmaan, jonka tavoitteena on vientivetoinen kasvu myös pk-yrityksille. Kun mainitsitte juuri tuon ulkomaankauppamatkan ensi pyhänä, niin onko meillä nyt tällä hetkellä riittävästi, sanotaan, näitä vientiveturiyrityksiä, jotka voisivat ottaa siipiensä suojaan pienempiä pk-yrityksiä ja tehdä tällaisia yhteisiä klustereita näissä ulkolaisissa hankinnoissa ja toiminnoissa, mitä viedään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

18.17 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn tähän edustaja Malmin hyvään nostoon synteettisten polttoaineiden tärkeydestä, mutta nehan korostavat sitä päästöttömän sähkön tarvetta. Energiavarastoja ei tietenkään voi korvata, päästötöntä energiantuotantoa.

Tki on tärkeä kasvun ja hyvinvoinnin lähde. Sille on paitsi suorat investoinnit myös se toimintaympäristö ja edellytykset laajemmin. Se edellyttää, että meillä on koulutus kunnossa — no, se on toisen ministeriön alaa — että meillä on osaavaa työvoimaa — siitä on puhuttu paljon — että on kannustimet investoida, mutta myös, että meillä on kilpailuympäristö, jossa se, että sinä teet innovaation yrityksenä, mahdollistaa sen, että saa kilpailuetua, pärjää, löytää tilaa markkinoilla. Olisin tästä ollut kiinnostunut kysymään, miltä näyttää ministereiden silmin: olisiko meillä vielä satsattavaa siihen, että meillä markkinat toimisivat kaikenkokoisille yrityksille ja kaikilla aloilla niin, että kilpailu toimii tehokkaasti?

Ja ehkä tähän liittyen vielä päivän uutisiin EU:n aluekehitysrahoista: miten seurataan niiden vaikuttavuutta ja sitä, että ne todella uudistavat ja luovat uutta ja että tällainen raha käytetään tehokkaasti? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

18.18 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä kiittää tästä pohjoismaisesta työvoimapalvelumallista, koska tämä 70 miljoonan euron panostus on todella merkittävä. Sen merkittävyyttä haluan vielä tässä korostaa ja kiittää. Meillä tällä hetkellä Suomessa ovat nämä työvoimapalvelut hyvin aliresursoituja verrattuna muihin Pohjoismaihin. Jos meillä puhutaan muutamasta tuhannesta, niin Ruotsissa puhutaan pitkälti yli kymmenestä tuhannesta työntekijästä — tietysti vähän vertailuna, mitä sinne lasketaan. Mutta fakta on se, että meidän resurssit ovat hyvin pienet, ja tämä on siinä mielessä tärkeä panostus, että nyt kun ihminen jää työttömäksi, niin hän saa sitä tukea ja apua ja neuvontaa, että mikä se polku on takaisin sinne työelämään. Siinä mielessä minä näen, että nämä kaikki eurot, mitkä tänne nyt ohjataan, ovat äärettömän tärkeitä.

Lisäksi haluan kiittää näistä kuntakokeilun pysyvistä piloteista. Tästä on varsinkin meillä Pirkanmaalla ollut hyviä kokemuksia, ja haluan kiittää siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnila.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

18.19 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tki-toiminnan tukemiseen esitetään 475,6 miljoonaa, ja sitten momentille saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 572,5 miljoonaa, mikä tässä vaiheessa on varmaan ihan järkevää, kun kasvua haetaan. Tästä määrärahasta kuitenkin 66 miljoonaa ja valtuudesta 234 miljoonaa on elpymisvälineen kautta rahoitettavia, ja näiden osalta siis varat on jo varattu määriteltyihin kohteisiin Suomen elpymissuunnitelman mukaisesti. Summa on aika valtava, mutta sitten tässä selvitysosassa on hyvin, hyvin heikosti esitetty, konkreettisesti lähinnä otsikkotasolla, mihin tätä käytetään, eli paljon riippuu luottamuksesta instituutioihin. Kun tässä on kuitenkin kysymys kokonaisuutena 0,5 miljardista, joka luo kasvua ja työpaikkoja tulevaisuudessa, niin voisiko ministeri Lintilä antaa esimerkkejä vähän konkreettisemmin kuin tässä budjettikirjan selvitysosassa on, mihin tämä raha oikeasti menee ja on suunniteltu menevän näiden [Puhemies koputtaa] varattujen osalta? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kalli, ja sen jälkeen ministereille lyhyet loppupuheenvuorot.

18.21 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten tämäkin keskustelu osoittaa, niin työllisyyden edistäminen ja työttömyyden vähentäminen on moniulotteinen ja vaativa kokonaisuus, jossa ei ole yhtä ainoaa hopealuotia, joka ratkaisisi tämän kokonaisuuden, vaan ehkä sen voisi tiivistää tällaiseen työllistymisen trilemmaan. Energiatrillemma on varmasti terminä tuttu ainakin ministeri Lintilälle, ehkä monelle muullekin, mutta myös työllisyyden voisi tällaiseen trilemmaan kiteyttää. Eli tarvitaan ainakin työhalua, työkykyä ja osaamista — eli työhalua, siis motivaatiota hakea ja vastaanottaa työtä, eli vaikkapa sitä, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa; työkykyä eli terveyttä, hyvinvointia ja jaksamista; ja osaamista, josta tänäänkin on paljon puhuttu. Ja kysyisin vielä ikään kuin tiivistystä ministeri Haataiselta: miten tämä budjettikirja vastaa tähän työllistymisen trilemmaan eli näihin kolmeen tärkeään ulottuvuuteen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Haatainen, reilu pari minuuttia.

18.22 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Täällä kysyttiin tästä koulutuksesta ja työvoiman saatavuudesta ja miten siihen vastataan — tai itse asiassa työvoiman saatavuudesta, että miten tähän kysymykseen vastataan. Se tuli monessa kysymyksessä täällä esille. Tähän ollaan valmistelemassa meillä ministeriössä nyt ihan erillistä hanketta, jossa me nyt haetaan toimialakohtaisesti tietoa siitä, mitkä nämä pullonkaulat ovat ja mitkä ovat ne työvoimatarpeet. Ja myös näissä alakohtaisissa keskusteluissa me käydään läpi sekä työnantaja- että palkansaajapuolen kanssa — työmarkkinaosapuolten kanssa — mitkä olisivat ne keinot myös heidän mielestään vastata tähän. Ja haetaan myös sitä, että kaikki yhdessä sitten etsivät niitä ratkaisuja ja ovat aktiivisia tämän asian äärellä. Eli pannaan kaikki voimavarat siihen, että yhdessä ratkotaan tätä, ja valtiovalta tietenkin omalta puoleltaan voi myös sitten olla mukana siinä. Näitä alustavia keskusteluja on jo käyty tuon sote-alan kanssa ja rakennusalan kanssa, ja kaikki alat tullaan kahlaamaan läpi. Tähän kootaan tällainen valtakunnallinen hanke myös työmarkkinaosapuolten kanssa. Tulen vetämään itse ohjausryhmää, jossa kootaan sitten tämä tieto. Meillä on paljon olemassa jo ala-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kohtaista tietoa. Eri tahot ovat sitä hankkineet, mutta se pitää koota yhteen, pusertaa ja tiivistää, ja saada sitä kautta myös sitten käyttöön ne eväät ja ajatukset, mitä sieltä löytyy.

Täällä kysyttiin myös tuosta Ilmastorahastosta, josta vastaan. Siellä on kaksi sijoitusta tehty. Uusia on tulossa. Se on lähtenyt hyvin käyntiin, ja tämä Ilmastorahastohan ei tietenkään rahoita tai tue kaikkea Suomen kasvuyritystoimintaa. Siihen on omat instrumentit olemassa. Ne ovat ministeri Lintilän puolella sitten.

Täällä oli vielä kysymyksiä. Edustaja Nurminen otti esille tämän kuntakokeilun, ja että mennään pysyvään järjestelyyn ja koko tämän ison muutoksen, mikä tässä ollaan tekemässä. Kyllä hallitus on työllisyyspolitiikassa tekemässä nyt mittavan käänteen, muutoksen siinä, millä tavalla me suhtaudumme työllisyyspalveluihin. Ne ovat olleet tähän saakka sillä lailla katveessa ja vähän niin kuin lapsipuolen asemassa, ja nyt niitä vahvistetaan. Se johtuu osin siitä, että olemme saaneet tutkittua tietoa siitä, että työllisyyspalveluihin kannattaa satsata. Ne ovat osa tätä hyvinvointiyhteiskunnan palveluvalikoimaa. Kuta enemmän me kohdataan tässä sitä, että työmarkkinat muuttuvat — vihreä siirtymä, siirtymä digitalisointiin, uudet osaamistarpeet — niin kaikki tämä huutaa sen perään, että tämmöinen rakenteellinen järjestelmällinen muutos myös tehdään. Ja samalla me viedään ne lähemmäksi, eli sinne kuntiin. Tässä tulee sitten kunnille iso vastuu ottaa tämä tehtävä hoitaakseen. Kunnissa on sitten osaamispalvelut, siellä on koulutus, siellä on maahanmuuttopolitiikka, [Puhemies koputtaa] siellä on elinvoimapaalvelut, ja siitä tulee hyvä kokonaisuus, tämmöinen ekosysteemi, joka palvelee entistä paremmin sitä, että työ ja työntekijät — tai työttömät — kohtaavat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Lintilä, runsas kaksi minuuttia.

18.26 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Kiitoksia, herra puhemies! Ensinnäkin edustaja Kososelle luovista aloista: Minä olen itse asiassa laittanut nyt tämmöisen luovien alojen pöydän kasaan. Siinä on eri sektoreilta luovia aloja, ja sen tarkoituksena on oikeastaan käydä läpi sitä luovien alojen tilannetta, sitä, että he olisivat esimerkiksi rahoituksellisesti samassa tilanteessa kuin, voisiko sanoa, tämmöinen perinteinen yritystoiminta. Jos sinulla on tällä hetkellä luovan alan, vaikka musiikin, yhtiö, sinun tase on verrattain kevyt. Rahoituksen saaminen on aika vaikeata. Ja ihan sama se on, ollaanko sitten suunnittelupuolella, designissa tai niin edelleen. Eli me käydään nyt läpi sitä, että heille olisi olemassa selkeä rahoituksen paletti, sellainen, joka mahdollistaisi heille toiminnan.

Edustaja Taimela kysyi uusista investoinneista, ja täytyy sanoa, että se teidän kulma on kyllä ihan verrattain hyvin pärjännyt ja niitä uhkakuvia, joita on ollut, on pystytty estämään sieltä, ja kyllä minä luulen ja olen varma siitä, että se hyvä ruokkii hyvää. Teillä on kuitenkin tietyllä tavalla se klusteri siellä olemassa, ja tässä olen useampaan kertaan jo sanonut sen, että se investointimaasto, -ympäristö pitää olla sellainen, että ne yritykset kokevat, että tähän maahan, tälle alueelle. Yrityksethän tekevät markkinalähtöisesti ratkaisun sitten, kun ne ensinnä valitsevat Suomen, minne ne sitten tekevät, ja kyllä siinä arvioidaan sitten työllisyystilanteet, työvoiman saannit ja niin edelleen, riippuen aina tapauksesta.

Sitten edustaja Ranne: tämä vihreä siirtymä. Onko se sampo? — Kyllä se aika keskeinen mahdollisuus on tällä hetkellä, koska voin sanoa, että jo viime kaudella, kun tein vinnedistämismatkoja tässä samassa roolissa, niin eniten maailmalla kiinnosti Suomesta energiaosaaminen, jäteosaaminen ja koulutus. Ja kun keräsin, tai käytännössä Business

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Finlandhan kerää nämä delegaatiot sinne, niin siellä nimenomaan idea oli — tässä viittaaan myös edustaja Pirttilahden kommenttiin ja kysymykseen — että me pyrittiin yleensä rakentamaan se sillä tavalla, että siinä oli selkeä veturiyritys ja sitten oli yrityksiä, jotka vähän olivat niin kuin samassa letkassa. Eli ideaalit tulokset me saatiin sillä lailla, että me saatiin myytyä kokonaispaketteja, ja minulla oli, muistan hyvin, että minulla esimerkiksi oli niinkin pientä firmaa kuin neljän miehen softafirma, joka teki sovelluksia erään suomalaisen, ison pörssissä olevan energiayhtiön kokonaisuuteen, [Lulu Ranne: Ilmastorahasto!] eli kyllä se tästä tehtiin. — Siihen Ilmastorahastoon en osaa ottaa kantaa. Se ei kuulu minulle. — Eli kyllä siellä on, mutta se rahoituspaketti on sielläkin tärkeä, ja siinä Finnveran, Tesin rahoitus on ihan keskeisinä, kuten myös sitten Business Finlandin, ja nämä juniorilainat, jotka ovat nyt tulleet entistä enemmän, ovat tietysti pienemmillä tärkeitä.

Edustaja Vestmanille taksonomiasta: pääministerin osalta tiedän, että pääministeri on, sanotaanko akuutissa tilanteessa tässä asiassa, mutta emme käy tässä salissa sitä keskustelua.

Pienydinvoima on siinä tilanteessa, josta sanoin aiemmin. Meillä on ilmasto- ja energiastrategia ja me otetaan se siihen mukaan, käydään oikeastaan, katsotaan se sen rooli ja että mitä siinä on tehtävä. Tämähän vaatii ydinvoimalain uusimista, joka tulee kaikissa olosuhteissa, ja tämähän on pitkä laki, eli tämä tulee varmaan olemaan parinkin hallituskauden laki, ja se tullaan varmaan jossain vaiheessa nyt sitten laittamaan liikkeelle.

Edustaja Harjanne kysyi tästä kilpailuympäristöstä: Tämä kilpailuympäristö on tietysti [Puhemies koputtaa] se, että nämä kansalliset tuet näin koronan jälkeen eivät saa sotkea sitä, eli nyt pitäisi tietyllä tavalla sielläkin palautua siihen normaaliin. Aluerahat seurataan.

Edustaja Kalli: Trilemma. Siellä on saatavuushinta, ympäristövaikutukset käytännössä.

Ja edustaja Junnila: ehkä parempi on, että se ei ole niin täsmälleen kirjattu siihen, koska me tarvitaan liikkumatilaakin siinä sellaisiin hankkeisiin, joilla on vaikuttavuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitokset. — Ja nyt siirrymme taas hetkeksi yleiskeskusteluun. — Edustaja Multala, edustaja Multala on poissa. — Mutta edustaja Kinnunen.

18.31 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tehtävämme on luoda tästä Suomesta maailman lapsi- ja perheystävällisin maa, jossa on hyvä käydä koulua, opiskella, tehdä työtä ja yrittää, on halua, kykyä ja voimia tehdä työtä ja toimia yrittävällä asenteella.

On hienoa, että Suomessa otetaan nyt ensi vuonna käyttöön pohjoismainen työvoimapalvelumalli. Työtön saa jatkossa yksilöllistä tukea työnhakuunsa aiempaa paremmin. Kun työvoimapalvelut siirtyvät kuntaan, jokainen autettava ihminen tunnetaan siellä paremmin ja voidaan auttaa työn syrjään kiinni paremmin.

Osatyökykyisten työllistämisen edistämiseksi perustettava Välittäjä Oy on myös hieno askel. Vammaiset henkilöt voivat löytää paremmin heille aitoa, sopivaa työtä. Minulla on ollut vammaisia työntekijöitä edellisessä työpaikassani. Homma toimi hyvin, kun löytyi sopiva tehtävä ja siihen sai riittävän perehdytyksen ja työhön opastamisen.

Arvoisa puhemies! Hyvinvoiva perhe on tärkeä kasvupohja vastuulliseen elämään ja työelämään. Työn ja perheen yhteensovittaminen auttaa vanhempia tukemaan lasten ja nuorten kasvua. Keskusta esitti puolueista ensimmäisten joukossa perhevapaiden uudistamista. Viime vaalikaudella tehtiin jo useita perheiden näkökulmasta tärkeitä parannuksia perhevapaisiin. Nyt toteutamme perhevapaiden kokonaisuudistuksen, jossa toteutuvat per-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

heiden toiveet ja muun muassa kotihoidon tuki säilyy. Ansiosidonnaiset perhevapaat pitelevät, joustavuus lisääntyy, ja perheiden mahdollisuus itse päättää vapaiden käytöstä paranee.

Kyse on arvoista, perheiden arvostuksesta, työn ja perheen yhteensovittamisesta, ei niinkään työllisyyspolitiikasta. Toki joustot helpottavat työn ja perheen sovittamista yhteen, millä voi olla myönteinen vaikutus työllistymiseen ja työhön palaamiseen. Perhevapaauudistus on suuri parannus perheiden etuuksiin. Siitä pitää nyt viestiä selkeästi tuleville isille ja äideille, jotta siihen sisältyvät joustot huomataan ja otetaan käyttöön. Otamme tärkeitä askeleita perheystävällisen ja yrittävän Suomen rakentamisessa.

Arvoisa puhemies! Sivistys ja koulutus ovat maamme menestymisen kivijalkoja. Sen onnistuminen heijastuu suoraan myös hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääntymisenä. Kun toimintaympäristö on osaajien puolelta ennustettavaa, yritykset uskaltavat investoida Suomeen ja Suomessa.

Koulutuspoliittisen selonteon mukaan tulevaisuudessa vajaassa 70 prosentissa uusista työpaikoista tarvitaan korkea-asteen tason osaamista. Tavoitteena onkin, että 25—34-vuotiaista vähintään 50 prosentilla eli puolella olisi korkeakoulutus. Tämä edellyttää meiltä lisää korkeakoulujen aloituspaikkoja, joita onkin tulossa. Olemme saaneet tällä hallituskaudella 10 000 uutta korkeakoulujen aloituspaikkaa, ja ne ovat sijoittuneet hienosti eri puolille Suomea. Ne on syytä suunnata aloille, joissa on osaajapulaa kasvun, innovoinnin ja kehittämisen mutta myös peruspalvelujen toteuttamisen esteenä. Pidän hyvänä sitä, että korkeakoulututkintoon johtavaan työvoimakoulutukseen varataan 1,15 miljoonaa euroa. Toivottavasti saamme sitä kautta uusia tekijöitä töihin.

Koko väestön hyvä koulutus ja jatkuva oppiminen ovat tulevaisuudessa pärjäämisemme perusta. Koronan jälkihoidossa tarvitsemme nyt koko elämän pituista oppimista ja osaamisen jatkuvaa päivittämistä. Se pitää myös yrityksemme kehityksen ja kasvun aallossa mukana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Aittakumpu, edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Berg.

18.36 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Oikea-aikainen hoitoonpääsy on avainasia mielenterveyden häiriöiden hoitamisessa. Onkin erittäin tärkeää, että budjettiriihen päätöksillä panostetaan muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen.

Nykyinen korkea työllisyysasteeseen nojaava hyvinvointimallimme ei pitkällä aikavälillä enää kestä heikentyneen mielenterveyden yhteiskunnallisia vaikutuksia. Meillä ei ole varaa menettää nykyisellä tahdilla yksilöitä työkyvyttömyyseläkkeelle tai pitkille sairauspäivärahakausille. Tarvitsemme varhaisen puuttumisen ja välittämisen malleja työelämään sekä laajemmin mielenterveyden häiriöiden tehokasta ja vaikuttavaa hoitamista. Työikäisen väestön hyvä mielenterveys vahvistaa talouskasvua, sillä se on edellytys monille työelämässä vaadittaville ominaisuuksille, kuten mukautumiskyvylle, uuden oppimiselle, luovuudelle, ongelmanratkaisulle ja vuorovaikutustaidoille.

Arvoisa puhemies! Mielenterveyden häiriöt ovat tänä päivänä merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Vuonna 2018 jo yli puolet työkyvyttömyyseläkkeistä on mielenterveysperusteisia, ja yli kolmannes uusista työkyvyttömyyseläkkeistä on mielenterveysperusteisia. Alle 30-vuotiaiden mielenterveysperusteisten työkyvyttömyyseläkkeiden

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

määrä on kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Mielenterveyden häiriöiden perusteella maksetut sairauspäiväraha-kaudet ovat yleistyneet nopeasti. Vuonna 2018 sairauspäivärahoista 31 prosenttia johtui mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöistä.

Mielenterveyden vaikutukset eivät tietenkään rajoitu ainoastaan taloudellisiin tekijöihin, vaan mielenterveyden häiriöt ovat suuri kansanterveydellinen haaste. Siksi on tärkeää huolehtia myös niiden mielenterveydestä, jotka ovat työelämän ulkopuolella. THL:n tuoreen kouluterveyskyselyn mukaan nuorten kokemaa ahdistuneisuutta on lisääntynyt ja myös yksinäisyydestä kärsitään yhä useammin. Kouluterveyskyselyssä lähes joka kolmas tyttöistä kertoi kokevansa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Tämä on todella huolestuttavaa.

Mitä nopeammin mielenterveyden häiriöihin saadaan apua, sitä pienempiä ovat sekä yksilön vaikeudet että yhteiskunnalle koituvat kustannukset. Mielenterveyden edistäminen on tutkitusti vaikuttavaa. On arvioitu, että keskimäärin yksi mielenterveyden edistämiseen sijoitettu euro palautuu yhteiskunnalle viisinkertaisena.

Hallituksen esittämän uuden hoitotakuun myötä kiireettömään hoitoon pääsisi jatkossa seitsemässä päivässä, kun tällä hetkellä raja on kolme kuukautta. Käsittelyssä olevassa talousarviossa päätetään nyt hoitotakuun rahoituksesta. Talousarvioesitys mahdollistaa hoitotakuun toteuttamisen suunnitellussa aikataulussa ja kertoo Marinin hallituksen sitoutumisesta seitsemän päivän hoitotakuun toteuttamiseen. Hyvinvointivaltion tehtäviä on kehitettävä myös pandemiavuoden keskellä, ja hoito- ja hoivavelan purkamisen on oltava keskiössä koronapandemian jälkihoidossa. Tämä on osa sitä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä politiikasta, jonka toteuttamiseen Marinin hallitus on sitoutunut.

Sosiaalidemokraatit haluavat varmistaa, että ihmiset saavat tarvitsemaansa hoitoa oikeaan aikaan ilman kuukausien jonottamista. Hoitotakuun toteuttaminen parantaa merkittävästi ihmisten hyvinvointia, sillä nopealla hoitotakuulla voidaan estää vaivojen pitkittyminen ja ehkäistä monia ongelmia. Oikea-aikainen hoito on myös yhteiskunnan etu, koska avun saannin pitkittyessä ongelmat usein kertaantuvat, kustannukset kasvavat ja esimerkiksi työkyvyttömyyden riski kasvaa. Hoitotakuun edistäminen jatkaa Marinin hallituksen politiikkaa, jonka keskiössä on ihmisten arjen helpottaminen ja palveluiden parantaminen.

Arvoisa puhemies! Pula koulutetusta hoitohenkilöstöstä on Suomessa hälyttävällä tasolla. Korona-aika on heikentänyt tilannetta entisestään, ja voimme valitettavasti puhua jonkinasteisesta kriisistä. Sote-henkilöstön pito- ja vetovoimaa tulee nopeasti parantaa ennen kuin on liian myöhäistä. On erittäin tärkeää, että hallitus on päättänyt käynnistää STM:n johdolla poikkihallinnollisen ohjelman sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi. Tämä ei kuitenkaan vielä riitä. Toimenpiteet hoitohenkilöstön riittävyyden turvaamiseksi tulee ehdottomasti valmistella yhdessä kaikkien osapuolten kanssa, ja toimenpiteet tulee aloittaa välittömästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkonen, edustaja Honkonen on poissa. Edustaja Kauma, myös edustaja Kauma on poissa. Ledamot Löfström, ledamot Löfström borta. Edustaja Kettunen, edustaja Kettunenkin on poissa. — Edustaja Kiviranta löytyy.

18.42 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En ole tässä lähetekeskustelussa vielä kosketellut lainkaan veropolitiikkaa ja aion sen nyt pääpiirteissään tehdä. Hallitus jatkaa johdonmukaista veropolitiikkaa, joka tukee talouden elpymistä ja näin auttaa maata nousemaan koronakuopasta.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Ansiotulon verotukseen tehdään hallitusohjelman mukaisesti indeksitarkistus, jotta verotus ei kiristy hinta- tai ansiotason nousun myötä. Asteikkoihin tehdään kautta linjan 3 prosentin inflaatiotarkistus ja tehdään myös tarkistuksia työtulovähennykseen ja kunnallisverotuksen perusvähennykseen. Yli 60-vuotiaille säädetään porrastetusti korotettu työtulovähennys. Tämän valmistelu vienee aikaa sen verran, että se toteutuu vasta vuonna 2023.

Kotitalousvähennyksen kotitaloustyön sekä hoiva- ja hoitotyön enimmäismäärää korotetaan 2 250 eurosta 3 500 euroon ja arvonlisäverollisen työkorvauksen korvausprosenttia tähän liittyen 40 prosentista 60 prosenttiin. Kysymyksessä on kaksivuotinen kokeilu vuosiksi 2022—2023. Myös palkkojen osalta tuota prosenttia nostetaan 15:stä 30 prosenttiin. Myös sitten fossiilisista polttoaineista luopumiseen liittyen, nimenomaan lämmityksessä, korotetaan kotitalousvähennystä samoin tuohon 3 500 euroon ja myöskin tehdään vastaavasti samat prosenttikorotukset, ja tämä säännöstö tulee olemaan voimassa vuodet 2022—2027. Lisäksi tietysti on vaihtoehtoisesti käytettävissä suoria tukia fossiilisista polttoaineista luopumiseen lämmityksessä.

Polttoaineveroja ei koroteta. Tämä koskee sekä liikenteen että lämmityksen veroja.

Hallituksen erittäin hyvä päätös oli myöskin se, että maataloudessa käytetyn polttoöljyn ja sähkön valmisteveron palautus säilyy nykyisellään. Tämä on maatalouden tulokysymys, se sovittiin maaseudun tupossa vuonna 2005. Jos tämä valmisteveron palautus olisi poistettu, se olisi merkinnyt noin 10 prosentin alennusta maatalouden nettotuloon.

Maatalouden luopumistuen ansiotuloraja poistetaan pysyvästi.

Koneiden, kaluston ja laitteiden kaksinkertaista poisto-oikeutta jatketaan vuosille 2024—2025. Se jo koskee siis vuosia 2020—2023 ja erittäin kattavasti eri yritystoiminnan aloja, myöskin maataloutta.

Biokaasun käyttötavoitteeksi hallitus asetti nykyisen kahden ja puolen terawattitunnin asemesta 4 terawattituntia. Tavoitteen saavuttaminen perustuu kansallisen biokaasuohjelman toimeenpanoon ja edellyttää mittavia investointeja. Nykyinen biokaasun tuotanto on noin 0,7 terawattituntia, josta maatalouspohjaista on vain noin 10 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Metsärahastojen mahdollisuutta hyödyntää metsävähennystä yhteismetsän kautta rajoitetaan ensi vuoden alusta alkaen. Ja erikoinen säännös on, että yhteismetsän hankintavelan korot säädetään nimenomaisesti vähennyskelpoisiksi ensi vuoden alusta. Monet ovat ajatelleet, että näinhän se tietysti on, että eiväthän yhteismetsäosuudet voi olla eri asemassa tulonhankkimistoiminnassa kuin muu metsäomaisuus. Mielestäni säännös on oikeustilaa selventävä, ja se, että tähän on ylipäänsä tullut epäselvyyttä, on omi-
tuinen asia. Yhteismetsien osalta tehtiin jo vuoden 93 alusta Verohallinnon aloitteesta sellainen ratkaisu, että tuloa ei jaeta osakkaille, koska se oli vaivalloista. [Puhemies koputtaa] Omistajanvaihdoksia oli paljon, ja osakkaita saattoi olla satoja. Eli kyllä se tulo veronalais-
ta on yhteismetsässä, mutta sitä vain ei ole jaettu osakkaille, ja sikäli mielestäni korko-
vähennysoikeus on ollut voimassa koko ajan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

18.48 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kotimaisen energian puolesta rohkenen puhua minäkin edustaja Kivirannan erinomaisen puheenvuoron jälkeen. Olen todella huolissani siitä, mitä suomalaisessa energiapolitiikassa tapahtuu. Olemme nyt ulkois-
taneet viime aikoina tätä kotimaista energiahuoltoa ulkomaiden hoitoon. Tarkoitin tuota turvepäätöstä, joka tulee aiheuttamaan ensi talvena sen ongelman, että meillä sähkö lop-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

puu tästä maasta. Siis asuntojen yhteislämmityksessä tuotetaan myös sähköä CHP-tuotannolla, niin kuin kaikki tiedämme. Se tuottaa kovimpina pakkaspäivinä 1 800 megaa sähköä valtakunnan verkkoon. Ja kun se on jäämässä pois, kun turvetta nyt ollaan taas kerran vihaamassa, niin aiheutamme itse itsellemme sen ongelman, että sähkö loppuu.

Olen koko syksyn kauhulla seurannut tätä sähkön hintaa Nord Poolissa eli tässä yhteisessä pörssissä. Se on pyörinyt parhaimmillaan eli pahimmillaan 150 euron paikkeilla. Ja pitää muistaa, että ne hinnat, mitä te siellä näette, ovat verottomia hintoja eikä niissä ole mitään sähkönjakelukuluja vielä, elikkä se on vielä oikeasti paljon kalliimpaa. Ja jos meillä sähkö loppuu... Muistatte, että viime talvena esimerkiksi Ruotsissa pantiin paperikoneita kiinni, kun sähkö maksoi niin paljon, ettei kannattanut enää paperia niillä katteilla tehdä. Ja sama koskee metalliteollisuutta, joka on täysin riippuvainen sähkön hinnasta. Meillä tällä hetkellä on se vakava tilanne, että Eurajoen Olkiluoto kolmosen reaktori taitaa olla vielä... En tiedä, missä vaiheessa se nyt on, mutta minulla alkaa pikkuhiljaa toivo hiipua sen suhteen, lähtee se ikinä käyntiin ja tuleeko siitä teollisuuden kallein monumentti koko maailmassa. Toivon mukaan lähtee käyntiin, mielellään vaikka huomenna.

Mutta se, mistä on iso huoli, on se, että kotimaisen energian tilanne metsätalouteen liittyen on erittäin vakava. Minä olen tuntenut suorastaan huonoa vointia sen takia, että meillä ei haluta millään ymmärtää sitä, että tämän kotimaisen energiantuotannon kohtalonyhteys liittyy nimenomaan metsäenergian käyttöön. Sitten siihen tulee turve mukaan, jotta saadaan maksimiteho sekä lämmitykseen että sähköntuotantoon. Ja sitten kolmantena on mainion, osaavan edustaja Kivirannan mainitsema biokaasu ja muut uudet energialähteet, joita Suomen maaperä mahdollistaa: niihin hallitus on panostanut, ja se on erittäin hyvä asia. Biokaasua tulee tietyn verran.

Mutta en jaksakaan ymmärtää sitä ajattelumallia, joka Euroopassa on vallalla. Otetaan se Saksa esimerkkinä, kun se on meille kaikille niin tuttu yhteistyökumppani, kauppakumppani ja montaa muuta. Saksa on lopettamassa nyt ydinvoimatuotantoa. Sitten se on lopettamassa energiatuotantoa kivihiiilellä ja ruskohiilellä, ja se korvataan venäläisellä maakaasulla. Minun päähäni ei tämä, arvoisa puhemies, mahdu, ei sitten millään, että tehdään ilmastopolitiikkaa ja ruvetaan lisäämään fossiiliin käyttöä. Suomi menee samaa latua. Meillä ei ole paljon vaihtoehtoja, kun nämä kotimaiset energiat pikkuhiljaa ajetaan alas tällä keinoin ja turvaudutaan puhtaasti Venäjältä tulevaan energiaan, siis hakkeeseen, ja sieltä jonkun verran tulee turvettakin. Mikähän tässä maailmassa nyt paranee?

Ja minua pikkusen häiritsee tässä keskustelussa se, että puhutaan, että me teemme ilmastopäästöjen suhteen vähennyksiä, kun lopetamme turpeen käytön. Me lisäsimme valtavasti päästöjä, eikä yksikään asiantuntija ole korvaansa lotkauttanut. Enpä ole nähnyt Sitran asiantuntijoita pitämässä esitelmiä tuolla kaduilla ja toreilla, kun ajetaan venäläisillä rekoilla pitkin Suomen teitä, poltetaan, musta savu nousee pakoputken päästä, kun ajetaan haketta Kostamuksesta suoraan rajanylityspaikalta kohti Oulua. Samanlaisia rekoja on ainakin Lapinkin teillä, ja Ilomantsin koko Kuutostie on miehitetty venäläisillä rekoilla. Mitähän ilmastopolitiikkaa se tällainen on? Se on hölmöläisten hommaa. Ja jollakin lailla hölmöläisiäkin loukkaa, että heitä verrataan tällaiseen menettelyyn, mitä me ollaan itse tehty.

Kyllä minä pikkusen ihmettelen tätä meidän touhua. Näkisin mielelläni, että arvostamme suomalaista työtä, jättäisimme rahat Suomeen. Nyt me maksamme kaikki ne energiarahat suoraan venäläisille. Ja kyllä venäläiset kauppakansana aivan varmasti osaavat laskea yhteen yksi plus yksi. Elikkä kun koko Suomen on pakko ostaa, niin aivan varmasti se

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

vaikuttaa energian hintaan. Ja me maksamme jo nyt tällä hetkellä lähes 2,5 miljardia asu-
mistukia. Nyt kun siihen pärytetään ensi talvena valtava lämpölasku lisää, niin varmasti,
kun seuraavaa budjettia tehdään, täällä tehdään 3 miljardin laskelmia siitä, että pitää asu-
mistukea nostaa kaikkien muiden kustannusten päälle vielä. Olisihan se hyvä, että tässäkin
talossa pikkuhiljaa ruvettaisiin miettimään sitä suomalaista työtä ja suomalaista yrittämis-
tä. Viime aikoina se johtoajatus on ollut pikkusen hukassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kalli, ja sen jälkeen siir-
rymme ministeri Paateron aiheisiin.

18.54 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioesitys oikeastaan kiteytyy
yhteen sanaan, ”kasvu”. Siitä kaikilla tavoilla käy ilmi se, että se on pyritty rakentamaan
kasvu mielessä. Nyt juuri näyttääkin siltä, että kasvuennusteet lähitulevaisuuteen ovat erit-
tään hyvät, mutta kuten äsken käydyssä debatissakin kävi selväksi, on tärkeää, että tehdään
sellaisia toimia, että saadaan kasvu pysyväksi, että se ei jää ainoastaan lähivuosien iloksi.

No, jotta kasvusta tulee pysyvää, tarvitaan tietenkin työlle sekä kysyntää että tarjontaa.
Ja jos alkuun pohdin hieman tuota työn kysyntää, joka siis näyttää juuri nyt hyvältä, jopa
pahaan työvoimapulaan asti — me kaikki varmasti tunnemme kohtaanto-ongelman omas-
sa maakunnassamme — niin siellä on muutamia tärkeitä asioita, jotka vaikuttavat siihen,
että työn kysyntä on vahvaa myös jatkossa. Ehkä kaikkein keskeisin asia on se, että toimin-
taympäristö koetaan vakaaksi ja ennustettavaksi ja yrityksillä on pitkäjänteinen näkymä
siitä, mitä tuleman pitää. Silloin yritykset uskaltavat tehdä investointeja, ottaa riskejä ja
työllistää.

Tämä kysymys tietysti linkittyy vahvasti myös EU-sääntelyyn ja siihen keskusteluun,
jota äsken käytiin ministeri Lintilän kanssa. Hän hyvin kuvasi, että siellä voi olla myös sel-
laisia riskejä, että EU-sääntely, kun sitä täällä kotimaassa toimeenpannaan, voi osaltaan
myös vähän potkia nilkoille sitä kasvua, jollei sitä viisaasti rakenneta. Ja tämä on asia, jos-
sa meidän täytyy olla hyvin hereillä ja olla myös valmis tunnistamaan omat kansalliset int-
ressit ja myös puolustamaan niitä, jotta täällä toimintaympäristö pysyy hyvänä. Otan yh-
den esimerkin, vaikkapa tähän Fit for 55 -pakettiin liittyen. On tärkeää, että täällä biota-
lous voi hyvin ja kasvaa myös jatkossa, ja silloin ei voi olla niin, että joudumme tekemään
U-käännöksiä. Ja esimerkiksi nyt siihen uusiutuvan energian direktiivin avaamiseen liittyä
tiettyjä uhkia ja haasteita, jotka meidän täytyy pystyä nyt oikein käsittelemään ja hanskaa-
maan.

No, sitten tietysti pitää olla kilpailukykyinen toimintaympäristö verrattuna verrokkimai-
hin ja muihin kilpailijamaihin. Tähän liittyy tietysti koko se iso kokonaisuus, verotus, josta
edustaja Kiviranta äsken hyvin kattavasti puhui, mutta myös yritystuet ja vaikkapa hyvät
liikenne- ja tietoliikenneyhteydet. Verotuksesta otan esimerkkinä nyt tämän teollisuuden
sähköveron laskun, jonka hallitus jo aiemmin on tehnyt ja joka on erittäin merkittävä, kil-
pailukykyyn vaikuttava asia, ja vaikkapa tuplapoistomahdollisuuden. Tukien osalta puo-
lestaan vaikkapa tämä sähköistymisen tuki on erittäin tärkeä myös suomalaiselle teollisuu-
delle, ja kyllä tällä tutkimusyhteistyökannustimellakin ja sen korottamisella on oma mer-
kityksensä, tai ainakin voi olla oma merkityksensä, ja toivon, että yritykset siihen tarttuvat.

No, liikennepanostusten osalta tämä hallitus on tehnyt merkittäviä panostuksia liikenne-
verkon kehittämiseen, ja sitä on kyllä syytä jatkaa. Ehkä kaikkein merkittävin asia siellä on
ollut tämä perusväylänpidon rahoituksen korottaminen 300 miljoonalla vuodessa, ja se on

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

kyllä asia, josta täytyy pitää kiinni myös jatkossa, tulevien hallituksien — ja pikemminkin niin, että sitä edelleen korotetaan, kuten Liikenne 12 -paperissa on yhteisesti sovittu, eikä päinvastoin.

Tarvitaan myös nopeat nettiyhteydet kaikkialle Suomeen, ja myös tietoliikenneyhteyksien eli esimerkiksi valokuidun rakentamista onneksi nyt tuetaan, ja muun muassa tästä EU:n elpymisvälineestä ollaan saamassa siihen varoja. Myös se on erinomaisen tärkeää.

No, sitten on tämä työn tarjontapuoli, jota äsken tuossa debatissa yritin tiivistää tällaisen työllistymisen trilemmat -termin alle. Keksin sen omasta päästäni äsken, ja pahoittelen, se ei ole siis mikään virallinen termi, mutta kuvaa sitä, että jotta ihminen työllistyy, hänellä täytyy olla paitsi työhalua myös työkykyä ja osaamista. Toivoisin, että tässä keskustelussa pystytään keskittymään tähän kokonaisuuteen laajasti, koska jokainen näistä kolmesta ulottuvuudesta on aivan yhtä tärkeä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Ja nyt ministeri Paatero, olkaa hyvä.

18.59 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja edustajakollegat! Valtionhallinnon kehittämisessä olemme myöskin koronan oloissa varmistaneet, että virastojen ja laitosten perusrahoitus on kunnossa. Talouden elpymisen kannalta on ollut myöskin välttämätöntä, että valtion henkilöstö on ollut toiminnassa eikä sitä ole irtisanottu eikä lomautettu. Samalla esimerkiksi Valtiokonttorille on annettu lisärahoitusta, jotta se on voinut hoitaa ja huolehtia kustannustuen jakamisesta ja sen järjestelämisestä yrityksille. Samoin aluehallintovirastoissa on yhä edelleen aika suuri rooli koronariskien hallinnassa.

Valtionhallinnon ja koko julkisen hallinnon uudistamisesta on tällä kaudella tehty erillinen julkisen hallinnon strategia, jonka toimeenpano on tällä hetkellä meneillään, ja tähän on saatu myöskin nyt ensi vuodelle rahoitusta. Tästä muutamia kokonaisuuksia.

Erityisesti se on hyvä, että sitä tehdään yhdessä kuntien kanssa ja myöskin niin, että joustavaa, monipaikkaista työtä edistetään muun muassa yhteisissä etätyöpisteissä, ja tätä kokeillaan myöskin asiakaspalvelun osalta niin, että ensimmäiset pilotit käynnistyvät ensi vuonna.

Eri virastojen ja kuntien yhteiset palvelupisteet ja uudet sähköiset etäpalvelut tarkoittavat palveluiden viemistä lähemmäs ihmisiä. Samalla tehostetaan tilojen käyttöä ja liikkuamista, mikä tuo päästövähennyksiä ja säästöjä. Koronan jälkeen siirtymä uuteen normaaliin antaa mahdollisuuden vauhdittaa tätä.

Muutokset vapauttavat toimitiloja, mutta uusiin tarpeisiin tarvitaan myös investointeja. Tähän suunnitelmallisempaan tilojen käyttöön Senaatti-konsernin liikelaitosten investointivaltuutta on tarkoitus korottaa ensi vuonna 220 miljoonaa niin, että se maksimissaan tulee olemaan 700 miljoonaa euroa, erityisesti Puolustusvoimat ja muu turvassektori tässä kohteena.

Toisena digitalisaatio, jossa Suomi on Euroopan kärkimaita. Tämän aseman ylläpitäminen vaatii meiltä jatkuvaa työtä. Me olemme hyvässä vaiheessa, mutta tähän ei voi jäädä. Digitaalisuuden edistämiseen on saatu tässä kohdin turvattua määrärahat, jotka riittävät, ehkä sanoisin, juuri ja juuri näiden kriittisten hankkeiden eteenpäinviemiseen. Ja näistä muutama esimerkki:

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Ensimmäisenä julkisen hallinnon palveluiden digitalisointi, joka tuo meille tehokkuushyötyjä, ja samalla palvelut muuttuvat helpommin saavutettaviksi ajasta ja maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Digituen toimintamalli on vakiintumassa, ja pystymme koko ajan paremmin auttamaan ihmisiä sähköisessä asioinnissa. Tämä on tärkeää koko Suomessa.

Toisaalta rakennamme uutta, digitaalista henkilöllisyyttä, joka tulee tarjoamaan nykyistä tasa-arvoisemman ja sujuvamman tavan tunnistautua asioitaessa niin viranomaisten kuin yksityistenkin palveluissa. Henkilötunnuksen uudistamisen hankkeessa varmistetaan, että henkilötunnukset eivät lopu kesken, ja samalla se, että näitä asioita voidaan hoitaa kunnolla sähköisesti, niin että helpotamme myös työperäistä maahanmuuttoa.

Haluan myös kiinnittää huomiota eduskunnassa jo käsiteltyyn kolmanteen lisätalousarvioon, jossa Digi- ja väestötietovirastolle annettiin lisäresursseja ruuhkan purkuun, jotta voimme päästä kohtuullisiin käsittelyaikoihin.

Sitten kunnat. Suomalaisista kunnista on pidetty huolta koronan aikana. Hallitus on halunnut varmistaa, että kuntien toimintakyky pysyy — kuntien kautta ihmisten eläminen on helpompaa — niin että peruspalvelut on voitu järjestää. Tästä johtuen kunnille on korvattu ja tullaan korvaamaan koronasta aiheutuneet kulut täysimääräisesti. Kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentti laskee ensi vuonna, mutta suurimmalta osalta tämä on teknistä muutosta, sillä euromääräisesti valtionosuudet kasvavat lähes 300 miljoonaa euroa.

Lisäksi on syytä muistaa, että uusiin ja laajeneviin tehtäviin tämä nykyinen hallitus on luvannut ja toteuttanut sataprosenttisen korvauksen. Tämä on uusi periaate. Ensi vuoden osalta tämä summa on 116 miljoonaa euroa. Kuntataloutta on vahvistettu ja vahvistetaan myöskin hyvinvointialueita rakennettaessa niin, että kuntien muutokset vuonna 23 olisivat hallittavissa. Toivottavasti menopaineet monen kunnan osalta helpottuvat, kun nämä ikääntymisestä johtuvat hoivapalvelukustannukset jäävät sitten sinne hyvinvointialueille.

Hyvinvointialueiden osalta olemme satsaamassa väliaikaista rahoitusta tähän: jo tälle vuodelle oli 15 miljoonaa, ensi vuodelle 47 miljoonaa sen rakentamiseen ja sen nostamiseen jaloilleen. Samalla erityisesti ict-puolelle on tulossa oma rahoitus. Ja ensi vuoden budjetissa näkyy suuri summa, 880 miljoonaa, joka on kahden viikon rahoitus hyvinvointialueille vuoden 23 budjetista mutta maksetaan jo tämän vuoden puolella, jotta hyvinvointialueilla on edes se puskuri vaikkapa palkkojen maksamiseen 1.1.23. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja jos edustajien joukosta löytyy halukkaita debatoijia, niin nyt siihen on mahdollisuus. — Edustaja Heinäluoma.

19.05 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja ministeri Paateroa siitä, että hallituskauden alussa tehtiin tämä arvovalinta, että tämä hallitus haluaa tukea kuntia ja mahdollistaa kuntien panostukset näihin elintärkeisiin peruspalveluihin. Tämä lupaus on pysynyt myöskin tämän koronakriisin aikana. Se on valtava saavutus, ja uskon, että tämän salin tyhjiys tänäkin iltana osoittaa sen, että hallitus on itse asiassa onnistunut tässä todella tärkeässä lupauksessaan, ja se on näkynyt myöskin suomalaisten arjessa: koulut ovat pyörineet, opettajat ovat pystyneet kohtaamaan oppilaansa ja antamaan tukea, apua, opetusta korona-aikana, ja sote-työt tekevät ammattilaiset ovat pystyneet keskittymään kriisin aikana tähän tärkeään työhönsä, joten siitä suuri kiitos myöskin ministeri Paaterolle, että tästä lupauksesta on pidetty kiinni.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Holopainen.

19.06 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan näitä samoja kiitoksia, mitä tässä edellä lausuttiin, että tämä hallitus on nimenomaan pitänyt kiinni nyt tästä kuntien toimintaolosuhteiden turvaamisesta ja on onnistunut siinä erinomaisesti, erityisesti näissä haastavissa koronaolosuhteissa. Kunnat ovat olleet ihan keskeisessä asemassa siinä, että Suomessa ylipäättään ollaan tätä koronaa pystytty näin hyvin torjumaan ja silti koko ajan pidetty kiinni siitä, että meillä palvelut toimivat.

Ollaan pystytty tuottamaan asioita etänä ja uusilla toimintatavoilla. Kaikissa kunnissa on tehty ihan valtavasti työtä sen eteen. Oli ilo kuulla tässä ministerin esittelypuheenvuorossa myöskin näistä valtionhallinnon sähköisen asioinnin kehittämisen projekteista. Ne ovat ihan valtavan tärkeitä, koska niistä löytyy sitä joustavuutta siihen, että asiat hoituvat ajoissa ja tämmöiset pullonkaulat ja ongelmat saadaan purettua ja resursseja saadaan kohdennettua järkevällä tavalla. On hyvä, että tätä työtä edelleenkin tässä jatketaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Junnila.

19.07 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin varautunut jatkamaan TEMin keskustelua oikeastaan tuosta energiantensiivisyydestä, mutta nyt kun ministeri on kuntapuolelta, niin jatketaan sitten siitä. Täältä ei tässä vaiheessa tule kiitoksia, kuten edustaja Heinäluomalta, mutta kysymyksiä senkin edestä.

Ehkä vähäisemmälle huomiolle on jäänyt TE-keskusten henkilö-, työnantaja- ja yrityspalveluiden siirtyminen kunnille. Miten vastuunjako selkeytetään, miten rahoitusmalli on ajateltu toteutettavan, ja mitä tarkoittavat nämä kansainväliset rekrytoinnit, joissa valtiolla olisi ylläalueellinen rooli?

Sitten vielä näiden palveluiden järjestämisestä, kun rajaksi on tulossa 20 000 asukasta. Esimerkiksi omassa kotikunnassani Naantalissa on 19 500 asukasta. Olisimmeko me vasuunkunta, vai onko palveluiden järjestäminen tehtävä yhdessä muiden kuntien kanssa, kuten vaikkapa Maskun kanssa, jotta raja ylittyisi? Käsittääkseni kunnille kuitenkin tulisi aika laaja palveluvastuu oman alueensa asukkaista näiden suhteen, eli tässä tilanteessa tämä on itse asiassa aika laaja muutos nykytilanteeseen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Pirttilahti.

19.08 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

On todella hieno asia tämä monipaikkaisuuden mahdollistaminen, juuri nämä digitaaliset palvelut, niin yrityksille kuin sitten myös kansalaisillekin. Ja hyvä luettelo juurikin näistä palveluista: vanhustenhoivan, lastensuojelun mitoitus ja niin edelleen tämän kuntapuolen osalta. Eli valtionhallinnon kehittäminen ei kuulu teille, mutta monipaikkaisuuden edistäminen ja tämä digitalisaatio yhdessä mahdollistavat tämän monipaikkaisuuden.

Tämä hyvinvointialueiden hallinnon valmistelu on kanssa sitten iso pala, mikä pitäisi olla valmis aika pienessäkin aikataulussa näillä VATE-ryhmillä. Olisin tiedustellut rahoituksen riittävyyttä siinä muutosvaiheessa ja tietenkin sujuvuutta. Saadaanko me se siinä aikataulussa VATE-ryhmissä valmiiksi, ja minkäköisiä pullonkauloja näette vielä siinä

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

olevan? Tietenkin erilaista viestiä tulee kiinteistöjen omistuksista, veloista ja niin pois-päin, mutta nekin ovat sitten tietenkin vielä kuntakohtaisia ratkaisuja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

19.10 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Koronaa on hoidettu viime ajat ja myöskin tehty erinäisiä päätöksiä tukeaksemme koronasta kärsineitä tahoja, yrityksiä, yksilöitä ja myös tietysti kuntia. Tärkeä viesti, minkä ministeri tuossa sanoi, on se, että kunnille korvataan koronakustannukset täysimääräisesti. Se oli ehkä paras lause puheenvuorossanne.

Suomessa on yksi maailman laadukkaimmista, luotettavimmista ja tehokkaimmista julkishallinnoista, ja sen kehittäminen jatkuu edelleen. Ensi vuonna käynnistetään kolme valtion yhteispalvelupisteiden pilottia, ja se on tärkeä uudistuskohde.

Suomi on vertailuissa digitalisaation mallimaa Euroopassa. Digitalisaatio myös kehittyy koko ajan, ja digitalisaation kehittämisen jatkuminen valtionhallinnossa on myös tärkeää.

On kiitettävä siitä, että olette reagoineet Digi- ja väestöviraston käsittelyruuhkiin ja tehostatte käsittelyä lisärahoituksella. Tästä erityiset kiitokset, koska monet kansalaiset ovat näihin ongelmiin törmänneet ikävissä edunvalvonta-asioissa ja kuolinpesäasioissa, muun muassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

19.11 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä tiedosta, että kuntien tilanne sote-uudistuksen vaihettumisaikana on turvattu. Tiedämme kaikki sen, että siinä tulee olemaan varmasti sellaisia vaihteita, joita emme vielä osaa edes kuvitellakaan. Mutta on hyvä tieto, että voimme luottaa siihen, että tämä kriisiaika hoidetaan hyvin.

Yleensä digitaaliasioissa, kun puhutaan nopeista laajakaistayhteyksistä, kaikki me tiedämme, että ainoa vaihtoehto on valokuituverkko. 5G-yhteyksien saaminen maaseudulle on käytännössä mahdotonta. Kotikunnassani sellainen valokuituverkko rakennettiin ihan viisi vuotta sitten, ja voin suositella kaikille. Toivoisin, arvoisa ministeri, että te viette valtionneuvostoon yhä vahvempaa viestiä siitä, että mitä tulee näihin rakennerahoihin, jotka saatiin sovittua — ja sitten tulee JTF-rahaa, ja mitä sieltä nyt tuleekaan elvytysrahaa ja niin edelleen — niin ainoa todellinen hanke, jolla tämän maan elintaso pystytään varmasti parantamaan ja palveluita parantamaan, on rakentaa koko maahan kattava valokuituverkko. Kaikki palvelut digitalisoituvat. Esimerkiksi terveyskeskuksessa, kun otetaan röntgenkuva, se voidaan lähettää vaikka yliopistosairaalaan tutkittavaksi hyvin nopeasti ja saadaa hyvä vastaus, mikä on potilaalla vaivana. Jos tällaisia verkkoja ei ole olemassa, niin palvelu ei pelaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

19.12 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin ihan yleisesti kehua hallitusta, mutta kysymykseni koskee vuoden 2023 alun muutosta, kun sosiaa-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

li- ja terveystoimen tehtävät tunnetusti siirtyvät kunnilta hyvinvointi-alueille. Se tietysti automaattisesti vaikuttaa kuntien valtionosuuksiin. Mutta tuossa kuulin, että kunnanjohtajat olivat ilmeisesti pitäneet tällä viikolla semmoista aika laajaa Teams-kokousta ja siellä oli herännyt semmoinen luulo, että valtionosuuslainsäädäntöön olisi tulossa joku muutos liittyen vuoteen 2023. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: mikä on tilanne?

19.13 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Paaterolle, että kunnista on pidetty huolta koronan keskellä. Monissa kohdin on otettu digiloikkia.

Suomi on suuri ja kaunis maa, ja koko Suomi on hyvä pitää asuttuna ja kukoistavana. NykYTEKniikka ja valokuitu mahdollistavat sen, että moni voi tehdä työtään paikasta riippumatta. Elpymispaketista saamme varoja valokuidun vetämiseen. Koronan myötä on syntynyt myös uusia hyviä käytänteitä, joista osa jää varmasti elämään. Kun digitaalisia palveluja edistetään — esimerkkeinä ensi vuonna alkava yhteisten etätyöpisteiden pilotti ja digitaalisen henkilöllisyyden valmistelu — on syytä muistaa, että kaikki eivät osaa käyttää teknologiaa. Nuoret voisivat olla oppaina vanhemmille. Tässä olisi hyvä tehtävä järjestöille, joiden rahoituksesta pitää pitää huolta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Otetaan vielä edustaja Kettunen, ja sen jälkeen ministeri Paatero pääsee vastaamaan.

19.15 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Edustaja Kiviranta meinasi kehua hallitusta, joten minä nyt kehun, kun Kiviranta esitti kysymyksen. Nimittäin hallitushan parantaa monipaikkaisen ja sijainnista riippumattoman työnteon ja asumisen edellytyksiä edistämällä digitaalisia palveluita niin kansalaisille kuin yrityksillekin. Tämä on kyllä tervetullut tuki alueiden tasa-arvoisen kehittämisen kannalta, ja näin se mahdollistaa elämisen tavan valintoja yhä laajemmalle joukolle suomalaisia, joiden enemmistön toive on asua nykyistä väljemmin. Tässä edustajat Kinnunen ja Hoskonen toivat ansiokkaissa puheenvuoroissa esille laajakaistan merkityksen, valokuidun merkityksen, ja niin kuin me kaikki tiedämme, niin se on se palvelualusta tulevaisuuden palveluille, joita tulemme käyttämään.

Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministerille lisää hyvää esiintymistä, olkaa hyvä.

19.16 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia paljon, ja kiitoksia kiitoksista. On ollut kyllä ilo saada olla tässä, vaikkakin vaikeana korona-aikana, ja tehdä tätä yhteistyötä tässä koko julkisen hallinnon edistämiseksi ja yhteistyössä kuntien kanssa. Ja se on yksi asia, mikä on tällä hallituskaudella myöskin edistynyt, että ei ole vastakkainasettelua kuntien ja valtion välillä, vaan tätä on yritetty lieventää.

Mutta näihin muutamiin kysymyksiin: Digituki on se meidän väline, jolla näitten ihmisten apuna ollaan alueilla. Tämähän on tähän mennessä ollut hankkeina, ja hankkeita on ollut eri puolilla Suomea eri tavoin hallinnoituna — jossakin ne ovat olleet kuntien, jossain ne ovat olleet maakuntaliittojen — ja nyt on tavoitteena, että ne saadaan vakinaistettua, niin että kaikkialla Suomessa tätä digitukea on saatavilla. Mutta se toteutus tulee olemaan,

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

niin kuin edustaja totesi, varmaan tulevaisuudessakin niin, että siinä ovat mukana seurakunnat, järjestöt, kunnat ja tietysti myöskin varmaan valtionhallinto ja muitakin toimijoita, miten se siellä kunnassa parhaiten saadaankin toteutettua. Mutta tämä tulee siis vakinaiseksi toiminnoksi valtionhallinnon puolelta.

Sitten nämä kuntien valtionosuudet, tämä kysymys Kivirannalta, että onko vuonna 23 tulossa muutos valtionosuuslakiin. Tämmöistä ei ole vielä suunniteltu, mutta meillähän on, tietenkin, meneillään kuntien rahoituksen, verotuksen ja tehtävien pohdinta, eli kun hyvinvointialueet aloittavat, meidän pitää miettiä koko kunta-ajattelu uudella tavalla. Miten me turvataan, että kuntien rahoituspohja tulevaisuudessakin riittää? Ja aivan varmasti tulemme muuttamaan kuntalakia, tulemme muuttamaan valtionosuuslakia ja muitakin, mutta aikataulusta ei ole vielä tietoa, koska tämän vuoden loppuun mennessä meillä on tieto näistä taustaselvityksistä ja ne esitykset, mitä sitten edistetään, ja katsotaan, millä ne menevät. Mutta tiedossa on, että valtionosuuksiin tulee muutoksia.

Valokuituun: Olen aivan samaa mieltä, ja vaikka asia kuuluu naapuriministerin tontille [Puhuja naurahtaa] — pahoittelut, puhemies — niin kestävän kasvun ohjelmassa muistaakseni on 70 miljoonaa tähän suunnattua rahoitusta sen kahdeksan miljoonan euron päälle, mikä on ollut siellä budjetissa tällä hetkellä. Elikkä tarve on suuri, ja katsotaan, miten se sitten organisoidaan.

Digi- ja väestötietoviraston perustaminen on ollut todellakin haastavaa siitä syystä, että samanaikaisesti on pitänyt tehdä se vanhojen asiakirjojen digitalisointi — tiedätte, että maistraateissa ja seurakunnissa ja muualla — ja samaan aikaan luoda digitaaliset palvelut, eli kaksi asiaa. Ja tähän ei oltu resursoitu riittävästi, ja nyt sitten, kun ihmisten asioitten hoitaminen — erityisesti esimerkiksi ikäihmisten asioitten hoitaminen edunvalvontakysymyksissä tai sitten perintöjen jaossa tai asuntojen myynnissä tai muussa — on realisoitunut kasvavana tarpeena, ja sen takia ollaan jouduttu tähän tilanteeseen, ja nyt saatiin se yli kaksi miljoonaa, jolla on pystytty sitten lisää henkilöstöä palkkaamaan.

Hyvinvointialueiden rahoitukseen on ollut siis tälle vuodelle se 15 miljoonaa, ensi vuodelle 47 miljoonaa. Kysymys Pirttilahdelta: riittääkö? Erittäin hyvä kysymys. Kun ei ole päästy vielä alkuunkaan, niin on vähän vaikea arvioida, mutta kyllä ensimmäiset palautteet ovat tulleet jo, ja olen myöskin käymässä läpi tilanteen erityisesti näissä, ehkä sanoisin sirpalemaakunnissa, joissa ei ole ollut tätä kuntayhtymäpohjaista mallia, joka aloitetaan nyt. Tilanne on erilainen kuin niissä maakunnissa, missä on jo vuosia tehty kuntayhtymäpohjalla. Ja meillä on VM:n sisällä porukka, joka miettii ja katsoo niitä arvioita, että jos näyttää siltä, että se rahoitus ei riitä, niin sitten katsotaan, onko se täydentävässä budjetissa tai onko se ensi vuonna — mikä on varmaan realistisempaa, kun tiedetään ne käytännön kustannukset — sitten jossain lisätalousarviossa hoidettavana.

TE-palveluiden siirto, edustaja Junnila, on todella iso muutos, ja tässähän minun täytyy sanoa, että ei ole vielä valmiita vastauksia, koska työllisyyden ministeriryhmässä näitä päätöksiä viikko viikolta pikkuhiljaa tehdään. Isompi linjaus on tehty siitä 20 000 työllisen alueesta, eli työssäkäyntialueella on oltava se 20 000 ihmistä — siis sellaisia, jotka ovat työikäisiä. Ja sen lisäksi isompia linjauksia on tehty siitä, mitä palveluita jaetaan, mutta rahoitusmallia ei ole vielä päätetty, ja sitä keskustelua käydään kuntien kanssa tällä hetkellä. Ja samaten sitä linjausta näistä valtakunnallisista palveluista, että mitkä jäävät valtakunnallisiksi palveluiksi, mitkä ovat sitten siellä kuntien päässä, sitä ei ole myöskään tarkasti vielä tehty.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Sähköisen asioinnin kehittäminen tulee etenemään, ja tämä etätyö ja monipaikkaisuus tulevat olemaan meille arkea tästä eteenpäin. Uskon, että monet meistä käyttävät itse sähköisiä palveluita lähes pelkästään. Hyvin harvoin tulee enää etsittyä valtion virastoa, minne menisi asioita hoitamaan, ja sen takia tämä malli pitää muuttaa, että aina pitää olla mahdollisuus asiointiin, mutta se ensisijainen vaihtoehto on se digitaalinen. Elikkä nämä kääntyvät tässä kohtaa. Aikaisemmin ne olivat toisinpäin, että ensisijaisesti toimisto ja sitten lisukkeena digitaaliset, ja nyt tämä kääntyi tämän hallituskauden ja koronan vuoksi tässä kohtaa toisinpäin: ensisijaisesti ovat sähköiset palvelut, joita täydentävät sitten asiointipalvelut, joihinka me tehdään näitä yhteispalvelupisteitä — kymmenen virastoa, Kela ja kunnat yhdessä. — Kiitos, puheenjohtaja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Heinäluoma.

19.22 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jatkaisin tästä erittäin tärkeästä aiheesta koskien Digi- ja väestötietoviraston palvelujen ruuhkautumista, johon edustaja Viljanenkin viisaasti viittasi. Tämähän on ollut ihan kohtuuton tilanne, kun kyseessä kuitenkin lähtökohtaisesti näissä holhous- ja edunvalvonta-asioissa ovat sairaat ihmiset, ikäihmiset, jotka eivät pysty omia asioitaan hoitamaan. He ovat tarvinneet edunvalvojan, ja tämä käsittely tämän edunvalvontahoitajan kohdalla on venynyt jopa neljästä kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Tein tästä tämän vuoden toukokuussa kirjallisen kysymyksen, jossa vaadin, että hallitus korjaa tämän resurssitilanteen, joka on aiheutunut koronasta ja siitä, että tämän viraston tulot ovat tippuneet. On hienoa, että hallitus reagoi tähän asiaan, mutta kysyisin ministeriltä, mikä tilanne tällä hetkellä on tämän ruuhkatilanteen ja näiden jonojen suhteen. Onko siellä vielä jonoja kovasti olemassa, ja pystytäänkö näillä hallituksen antamilla lisäresursseilla jonot korjaamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Junnila.

19.23 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kuntaministerillä on siinä mielessä haasteellinen pesti, erityisesti, kun tämä hyvinvointialueiden uudistus tulee, niin monet kysymykset ovat päällekkäisiä. Erityisesti Kuntaliitossa ja sitten kunnissa on nyt mietitty vuotta 2023 ja siitä eteenpäin, kun tämä FCG laski nämä sotesta tulevat kustannukset, jotka vaikuttaisivat olevan 6,4 miljardia kahdeksan ensimmäisen vuoden aikana sen jälkeen, kun sote sitten voimaan tulee, ja Veronmaksajain Keskusliitto oli laskenut, että keskituloiselle se olisi 1 800 euroa lisäveroja vuodessa, ja sitten jos muutetaan kuntaveroiksi, niin puhuttaisiin jopa 5 prosenttiyksikön korotuksesta. Miten te olette suhtautunut tähän Kuntaliiton laskelmaan, ja millä tavalla tätä asiaa pitäisi oikeastaan lähestyä teidän näkemyksenne mukaan?

Ja sitten vielä, liittyen noihin hyvinvointivaaleihin, on puhuttu niin sanotusta demokratia-rahasta, kun uusilla aluevaltuutetuilla voi olla 2—4 kokousta vuodessa, mutta joissakin maakunnissa on puhuttu jopa 6 000:n tai jopa suuremmista rahoista, vuosittaisista korvauksista ryhmille, niin mikä on teidän mielipiteenne? Onko tämä ihan kohtuullista ottaen huomioon, että näillä alueilla on oikeasti huomattavan paljon vähemmän töitä kuin kunnissa valtuutetuilla tällä hetkellä on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Pirttilahti.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

19.25 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksesta. Yhdyn kanssa noihin valokuidun vetäjiin siinä, että toivottavasti me saadaan 70 miljoonaa käytettäväksi siihen, että se olisi symmetrinen eli että lähtevä ja tuleva kuso olisi yhtä voimakasta, niin että se tarvitsee myös näissä palveluissa sen.

Hyvinvointialueisiin liittyen: Hehän tarvitsevat kanssa oman hallinnonrakenteensa. Ja ymmärsin tässä ainakin Pirkanmaan VATE-ryhmältä, että tämä tulisi jälkijättöisesti. Eli kun ensin maksettaisiin ja tehtäisiin se digitaaliympäristö sille uudelle hallinnolle, niin se maksettaisiin vasta myöhemmin. Tämä on VM:n asia, mutta toivottavasti se tulisi ajoissa, koska näillä hyvinvointialueilla itselläänhän ei ole rahoitusta tällä hetkellä kovinkaan paljon olemassa.

Sitten tuo uuden kunnan rooli: Mainitsitte siitä tuossa rahoituksellisesti, mutta onko siihen henkistä tukea, millä tämä kunta uudestaan rakennetaan — kun siihen tulee nyt uudestaan TE-toimiston palvelut, sieltä lähtee palveluita — että se elinvoiman sydän säilyisi tai vahvistuisi uudessa kunnassa? Minkä tyyppisiä hankkeita siihen tulee?

Ja viimeinen kysymys on tästä pelastustoimen siirrosta. Onko tämän 47 miljoonan sisällä myös sitten pelastustoimen, muun muassa sopimuspalokuntien, sopimustenkin siirto tähän tulevaan hyvinvointialueeseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja kun nyt ei enempää puheenvuoropyyntöjä tähän debattiin näytä olevan, niin jos ministeri Paatero vielä lopuksi kommentoi, ja sen jälkeen puhujalistaan.

19.26 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia paljon, mielellään. Tässä on monta semmoista asiaa, mistä jatketaan varmaan tämänkin jälkeen keskustelua.

Tästä 47 miljoonasta, joka on ensi vuodelle rahoitusta: Sehän on sen hallinnon ensimmäisten askelten ottamiseen, ja varsinaiset sopimuksethan siirtyvät vasta silloin 23, minkä se suurempi rahoitus, mikä on täällä käsitelty silloin kun lakipakettia käytiin, sisältää. Sen sanon haasteena meille kaikille, jotka ollaan kuntapäätäjänä ja siellä alueella toimimassa, että näitten sopimusten määrä, jotka ovat läpi käytävissä — muistan vaikkapa Pirkanmaan: oli yhdellä alueella 20 000 läpi käytävää sopimusta. Elikkä työtä riittää, puhumattaakaan sen jälkeen vielä kiinteistöistä ja henkilöstöstä. Niitä kyllä on siellä.

Tämä kuntien uudelleen luominen on myöskin meidän yhteistä työtä. Elikkä me tehdään sitä taustatyötä nyt, ja sitä tehdään yhdessä myöskin Kuntaliiton eri verkostojen kanssa, ja sen jälkeen päästään sitten päätöksentekoon siitä, mitä se on. Mutta jos vain päästään tästä koronasta, niin kuin nyt näyttää, olisi kyllä tarpeen käydä myöskin alueellisesti kieroksilla, tehdä tämmöisiä yhteisiä seminaareja tai pyöreän pöydän keskusteluita, koska ei ole olemassa mitään yhtä oikeata vaihtoehtoa. Lainsäädäntöä kyllä tehdään, mutta sen jälkeen, miten se kunta ottaa oman näkemyksensä siihen, mikä on meidän kunnan rooli ja mitkä ovat sen elinvoimaisuuden ja sivistustoimen tehtävät ja miten se asettautuu siihen muuhun kuntakenttään ja yhteistyöhön sen hyvinvointialueen kanssa, niin sen roolin mietäminen on uusien valtuutettujen strategian tehtävä, ja se on iso työ tällä hetkellä.

Tähän ict-puoleen: Nythän siis tässä budjetissa on jo lähdössä ict-puolelle rahoitusta yhteensä 175 miljoonaa, muistaakseni, erityisesti näiden ohjelmien yhteensovittamiseen. Ei niinkään siihen, että uudistetaan kokonaan joitain ohjelmia, vaan siihen, että saadaan kaikki nämä ohjelmat toimimaan yhteen, kun niitä yhdistetään kunnista ja sairaanhoitopiireis-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

tä. Sille on erillisrahoitusta, mutta se on anottavana. Se on avustusmuotoisena, eli ei normaaliavustuksina.

Junnilan kysymykseen kuntapuolelle: Me ollaan kuitenkin hyvässä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa tehty kuntatalousohjelma, joka itse asiassa julkaistiin juuri tällä viikolla maanantaina, ja tiistaina siitä oli myöskin tilaisuus. Siellä ei kyllä ihan tämmöistä 5 prosentin korotustarvetta kuntaveroprosenttiin ollut, eli ei ihan niin suuriin lukuihin päästy. Mutta on siellä kyllä eittämättä semmoista, vähän eri tarve kuntakokoryhmittäin, minkälainen korotuspaine on, jos nykyisillä palvelurakenteilla ja muilla sitten kunnissa jatketaan, ja tämä tulee varmaan eteen. Tiedän, että monenlaisia konsultteja on myöskin liikkeellä, jotka laskevat sitten näitä erilaisia.

Tähän hyvinvointialueiden rahoitukseen ja vaaleihin: Olen menossa Kainuuseen ensi viikolla, mutta ymmärsin, että kun Kainuun hallintomallia aloitettiin, niin siellä kokousten määrä oli varsin mittava. Eli uskon, että valtuuston kokousten määrä tulevaisuudessa sitten vuosien päästä tulee olemaan ehkä vähäisempi, mutta varmaan alussa joudutaan aika usein, koska kun rakennetaan jotain aivan uutta, sataan vuoteen ensimmäistä kertaa, niin se kokousten määrä on aika vaativa, voi olla ihan aikataulullisestikin, mutta myöskin ne asiat ovat aika lailla vaativia. Ja nyt sitten tässä kohtaa on se mietintä, mikä on sitten se kokouspalkkio tai se ryhmälle annettava rahoitus, ja sehän on jokaisen alueen itse päätettävissä. Mutta voi olla, että tässä kannattaa miettiä tämä ensimmäinen vuosi ja sitten se normaali aika, silloin kun hyvinvointialue toimii, eri tavalla.

Ja DVV:stä yhä edelleen edustaja Heinäluomalle: Kysyin tätä, mihinkä asti tämä ruuhkan purku sitten kestää, ja kyllä se vastaus oli siinä kohtaa, että menee ensi vuoden puolelle ennen kuin päästään siihen niin sanottuun normaalimpaan aikajaksoon. Mutta aina parempaan ollaan menossa tälläkin hetkellä, ja toiveikkaasti ajattelen, että jos nyt vielä voisi sieltä kiertää. Mutta ensi vuoden puolella oltaisiin normaaliajassa. — Kiitos, puheenjohtaja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset, ministeri Paatero. — Siirrytään puhujalistan. — Edustaja Kinnunen.

19.31 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa puhemies! Digitalisaatio muuttaa elämäämme ja myöskin kuntien toimintaa merkittäväällä tavalla tulevina vuosina. Moni palvelu tulee aivan kuin lähemmäksi ihmistä. Kunnat luodaan yhdessä uudelleen. Uusissa kunnissa saadaan keskittyä osaamisen, elinvoiman, kaavoituksen ja hyvinvoinnin edistämiseen. On huolehdittava siitä, että ihmisten, kansalaisten, päivittäin ja usein tarvitsemat palvelut säilyvät lähellä. On erittäin tärkeää, että tämä digituki tulee vakituiseksi valtion huolehtimaksi toiminnoksi, joka voidaan toteuttaa paikallisesti eri toimijoiden — kuten kunnan, seurakuntien ja järjestöjen — yhteistyönä. On tärkeää huolehtia siitä, että kaikki oppivat käyttämään digitaalisia palveluja. Tulevaisuudessa monipaikkaisuus, mahdollisuus tehdä työtä eri paikoissa, tulee digitalisaation edistämisen ja etenemisen ansiosta lisääntymään. Harvaan asutun seudun parlamentaarinen ryhmä on nostanutkin esille monia uusia avauksia, joihin kannattaa tarttua. Huolehditaan yhdessä siitä, että uudet kunnat säilyvät elinvoimaisina.

Arvoisa puhemies! Työvoimapula vaivaa melkein joka puolella Suomea ja estää yritysten kasvua ja työllistämistä. Työllisyystoimien lisäksi tähän ongelmaan vastataan jatkuvan oppimisen uudistuksella. Syksyllä aloittavan Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen tehtävä on koordinoita alueelliset verkostot selättämään kohtaannon ongelma.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Karu tosiasia on, että meillä on samaan aikaan työttömyyttä ja syrjään jäämistä ja osaavan työvoiman pula ympäri maata. Työ ja tekijät eivät kohtaa. Kohtaannon ongelma onkin ratkaistava yhdessä. Pohjoismainen työvoimamalli tuo oman lisänsä työttömien ja lomautettujen auttamiseksi työn syrjään kiinni. Siinä työnhakija hakee työtä omatoimisesti ja saa työnhakuunsa vahvaa yksilöllistä tukea entistä aikaisemmassa vaiheessa. Unohduksesta hakea työtä tulee muistutus. Toisella kertaa tulee 5 korvauksetonta päivää ja kolmannella 10 päivää.

Kestävän kasvun ohjelmasta kohdennetaan 15 miljoonaa euroa uusiin korkeakoulujen aloituspaikkoihin, joita toivon tasaisesti ympäri maata. Aloituspaikkoja on tulossa myös toiselle asteelle, muun muassa lähihoitajakoulutukseen. Ensi vuonna siihen suunnataan 43 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset arvostavat tiedettä ja tutkimusta, tutkittua tietoa päätöksenteon pohjana. Tieteen rahoitus on toistaiseksi turvattu, kun ensi vuoden ratkaisu löytyi. Veikkauksen tuloutuksen lasku on kuitenkin meille aito ongelma. Pelihaittojen torjunta on tärkeä asia, johon eduskunta on sitoutunut. Se ei saa kuitenkaan johtaa vapaaehtoistoimintaa virittävän ja hyvinvointia edistävän järjestötyön, liikunnan toimijoiden ja kulttuuritoimijoiden rahoituksen pysyvään leikkaamiseen. Tulevia vuosia ajatellen tarvitsemme parlamentaarista yhteistyötä, jotta voimme yhdessä ratkaista tieteen ja tutkimuksen rahoituksen pidemmällä aikavälillä. Edunsaajille tulee luoda näkymä ja ennustettavuutta tulevaisuuden rahoitusmallista. Meidän tulee pitkällä aikavälillä tavoitella tutkimuksen ja kehityksen investoinneissa 4 prosentin osuutta bruttokansantuotteesta.

Arvoisa puhemies! Monia hyviä elinvoimaa ja osaamista vahvistavia avauksia on tehty. Suomi ei ole kuitenkaan vielä valmis. Tehdään yhdessä työtä kukoistavan ja hyvinvoivan Suomen rakentamiseksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kiviranta.

19.36 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Pari sanaa oikeusministeriön hallinnon-alan budjettiesityksestä.

Tuomioistuimia on ruuhkauttanut niissä vireillä olevien asioiden määrä, ja samalla viireilläoloajat ovat pidentyneet. Oikeudenkäyntien sujuvoittamiseksi ja rikosvastuun paremmaksi turvaamiseksi tuomioistuinten ja Syyttäjälaitoksen määrärahoja on edelleen tarvetta korottaa. Itse asiassa tarve on aivan välttämätön.

Arvoisa puhemies! Oikeudenkäyntien suullisen todistelun tallenteiden vastaanottamista varten suunnitellaan ja rakennetaan videotallennusjärjestelmä. Tähän tarkoitukseen myönnetään lisärahoitusta. Tällä toteutetaan hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan näytön vastaanottaminen oikeudenkäynneissä keskitetään käräjäoikeuksiin, missä todistelu taltioidaan hovioikeuskäsittelyä varten.

Arvoisa puhemies! Lokakuun 2021 alusta lähtien laittomasta uhkauksesta tulee hallitusohjelman mukaisesti virallisen syytteen alainen rikos, kun uhkaus kohdistuu henkilöön hänen työtehtävänsä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi. Rikosilmoitusten ja niistä aiheutuvien esitutkintojen arvioidaan muutoksen vuoksi lisääntyvän, ja siksi sekä poliisille että Syyttäjälaitokselle ja tuomioistuimille osoitetaan lisämääräraha.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

19.38 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käydään lähetekeskustelua ensi vuoden talousarviosta. Tänä päivänä ollaan käyty keskustelua työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalasta.

Suomen tavoitteena tulee olla, että Suomi on houkuttelevin investointiympäristö yrityksille. Ennustettavuuden ja vakauden tulee olla asianmukaisella tasolla monella eri sektorilla. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen niin kotimaassa kuin ulkomailta on myös olennainen osa tätä. Kukaan ei investoi, jos työvoimaa ei ole saatavilla. Hallituksen tavoitteet ja päätökset ulkomaisista ja sujuvia lupakäytäntöjä koskien ovat tärkeitä. Uudet työpaikat syntyvät kasvuhakuisiin yrityksiin. Koko maan tasapainoisen kehittämisen kannalta on tärkeää saada kasvuyrityksiä syntymään eri puolille Suomea.

Omassa kotimaakunnassani Kainuussa on tällä hetkellä odotettavissa noin 2,2 miljardin euron edestä investointeja. Jos kaikki toteutuvat, niin se tarkoittaa reilun 1 500 lisätyöpaikan saamista maakuntaan nimeltä Kainuu, ja tehdasinvestointeja jos lähdetään rakentamaan, niin rakennusaikana voi olla jopa yli 3 000 työpaikkaa. Suurimmat investoinnit kohdistuvat tuonne kemiallisen metsäteollisuuden suuntaan: KaiCell Fibersin tehdasinvestointi on edessä. Mutta jotta me saamme osaavat työntekijät, niin kyllä työntekijöitten liikkuvuus myös maan sisällä tulisi saada asianmukaiselle tasolle, ja aina on työvoima liikkunut myös muista maista, eliikkä puhutaan tästä työperäisestä maahanmuutosta, ja tätäkin tulisi edistää.

Puhemies! Vielä tähän työllisyyden alaan: Haluan nostaa esille osatyökykyisten työllistämisen edistämisen. Perustetaan nimittäin uusi valtion erityistehtäväyhtiö. Sehän kulkee nyt työnimellä Välittäjä Oy. Tämän yhtiön tehtävänä on työllistää osatyökykyisiä nykyistä pidempikestoisiin työsuhteisiin, tarjota työntekijöille tukea ja luoda mahdollisuutta työuralla etenemiseen. Ensi vuoden talousarvioon on esitetty 10 miljoonan euron valtionavustus tämän kyseisen yhtiön toimintaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Kinnunen.

19.41 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallitus ei toki yksin synnytä yhtään työpaikkaa, ne syntyvät yrityksissä. Meidän tuleekin parantaa niiden toimintaympäristöä. Paras työllisyystoimi on siis huolehtia siitä, että yritykset voivat toimia ja laajentua. Koko maan tasapainoisen kehittämisen kannalta on tärkeää saada kasvuyrityksiä syntymään eri puolille Suomea.

Hallituksen päätökset esimerkiksi sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista, yritysten tukeminen koronakriisin yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen ovat luoneet tänne Suomeen työtä ja kasvua. Meidän tulee nyt pysyä tällä kasvun tiellä. Monia muitakin hyviä päätöksiä on tehty. Olen iloinen siitä, että hallitus on toiminnallaan osoittanut, että se ymmärtää yritysten korvaamattomuuden elinvoiman ja työn tuojina.

Kun kotitalousvähennys nyt laajenee, se lisää työpaikkoja palvelualoille. Myös tki-toiminnan tutkimusyhteistyökannustin tukee yrityksiä uudistumaan, kehittymään, innovoimaan ja tekemään yhteistyötä tutkijoiden, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Sen kesto nyt pidennetään kahdella vuodella.

Lisäksi Suomen kestävä kasvun ohjelma tukee teollisuuden vihreää siirtymää monilla eri tavoilla. Ennen muuta Suomi tarvitsee, niin kuin edustaja Kettunen tuossa kuvasi, osaavaa työvoimaa niin kotimaasta kuin ulkomailta. Kukaan ei investoi, jos ei ole työvoimaa ja osaajia saatavilla. Meidän tuleekin saada kaikki kynnelle kykenevät töihin. Näitä ulko-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

mailta tulevien sujuvia lupakäytäntöjä edistetään ja sitten myöskin kaikkien suomalaisten työllistymistä helpotetaan ja tuetaan näillä monilla hallituksen hyvillä avauksilla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kettunen.

19.44 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Edustaja Kinnunen käytti niin hyvän puheenvuoron, ja jäi muutama sana vielä sanomatta. En halua millään tavalla pitkitää keskustelua, mutta kun kerta mahdollisuus tälle keskustelulle on, niin ihan vielä, puhemies, muutama sana.

On nimittäin tässä salissakin usein väitetty, että hallitus ei olisi tehnyt työllisyyspäätöksiä, ja tähän ei pidä paikkaansa. Tässä budjetissa ja budjettiriihessä on vastattu yritysten akuuttiin työvoimapulaan tekemällä päätöksiä nopeavaikutteisista työvoiman saantia edistävästä toimista. Näitä ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton helpottaminen tällä D-viisumilla.

No, sitten tämän lisäksi, kun puhuin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossa siitä, kuinka saataisiin nuoret myös liikkumaan työn perässä, niin opintotuen tulorajan määräaikainen nostaminen on tähän ratkaisu. Toivoisin, että tämä olisi tulevaisuudessa myös jatkuva, nyt-hän tämä on vain määräaikainen toimenpide.

No, sitten senioripuolelle yli 60-vuotiaiden työtulojen vähennyksen korottaminen porastetusti luo hieman työllisyyttä.

No, jo aiemmin tehty päätös muun muassa eläkeputken poistoon liittyvästä kokonaisuudesta, oppivelvollisuuden laajentaminen, työnhakuvuorotteen kiristämiset sekä työllisyyspalveluiden uudistaminen ovat niitä toimenpiteitä, joilla saadaan tuota työllisyyttä nostettua.

No, puhuin tuosta työperäisestä maahanmuutosta, ja on väitetty, että nyt hallitus haalii halpatyövoimaa ulkomailta ja suomalaiset työttömät on unohdettu. Tämäkään ei pidä paikkaansa. Suomalainen työtön ja ulkomailta saapuva työntekijä eivät ole missään suhteessa vastakkain.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vanhemmuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 132/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 133/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta

Hallituksen esitys HE 134/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027

Hallituksen esitys HE 136/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2022 tuloveroasteikosta, tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden verolakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2021 vp

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 147/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 8 luvun 5 a §:n ja 12 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain, jätelain ja EU-ympäristömerkistä annetun lain sekä eräiden tuotteiden markkina- ja ympäristövalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Hallituksen esitys HE 154/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

22. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
sisäministeri Maria Ohisalo
opetusministeri Li Andersson
tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan kello 13 keskeytettyä istuntoa.

Päiväjärjestyksen 22. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

22.1. Suullinen kysymys kansalaistottelemattomuudesta (Vilhelm Junnila ps)

Suullinen kysymys SKT 158/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

Keskustelu

16.00 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Radikaali ympäristöliike Elokapina tukki jälleen Helsingin Mannerheimintien. Tällä kertaa laillinen järjestys palautettiin poliisilain nojalla eikä leiriytymistä ja muuta haittaa sallittu useiden päivien ajaksi.

”Suomessa arvostetaan suuresti laillista järjestystä ja sen ylläpitäjiä”, presidentti Niinistö kommentoi. Siitä huolimatta Yleisradio uutisoi vasemmistoliiton antaneen tukea kansalaistottelemattomuudelle. Ministerit ovat vältäneet keskustelua asiasta. Ministeri Andersson, te vetositte kiireeseen. Sisäministeri Ohisalo ei tietenkään puutu poliisin operatiivi-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

seen toimintaan, mutta eilisillan hulinoilta olisi hyvinkin voitu välttyä, jos olisitte osoittanut johtajuutta ja rohkeasti tuominneet tällaisen toiminnan. Ymmärrän sen vaikeuden, sillä Elokapina ajaa lähelläne olevia poliittisia kantoja. Sisäministeri Ohisalo: miten reagoitte, kun kapinoitsijat seuraavaksi rähisevät ja tukkivat kansalaisten kulkuväylät? Tuomitsetteko [Puhemies koputtaa] vai annatteko hiljaisen hyväksynnän?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.01 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset kysymyksestä. On ihan selvää, että demokratiassa rauhanomainen mielenosoittaminen on osa avointa demokratiaa, kansalaisvaikuttamista. Siitä, mitä kentällä tapahtuu — mikä on laillista, mikä ei ole laillista — on viranomaisten tehtävä tehdä ne tulkinnot. Me täällä säädämme ne lait, minkä pohjalta lainvalvojat valvovat niitä lakeja. Ei tarvitse mennä kovin kauas tästä yhteiskunnasta, kun nähdään, mitä tapahtuu, kun rauhanomaiset mielenosoittajat laitetaan vaikkapa poliittisin päätöksin pois sieltä mieltä osoittamasta. Ajattelen, että on tärkeää, että poliisi siellä kentällä saa rauhan tehdä sitä työtä, joka heille kuuluu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.02 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustajan kysymyksessä viitattiin siihen, että hallitus olisi ikään kuin välttellyt ottamasta kantaa asiassa. Itse totesin eilen MTV:n uutisille, että en hyväksy eikä hallitus hyväksy laitonta toimintaa. [Ben Zyskowitz: Entäs sisäministeri?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Junnila.

16.03 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministerin on turha väittää, että Elokapinan tapauksessa olisi tyystin kysymys poliisin operatiivisesta toiminnasta tai ettei se kosketa poliittista johtoa. Käsienpesu vaikuttaa kummalliselta, kun huomioi, että kapinalliset kävivät kansanedustajan kimppuunkin. Jos kansalaiset alkaisivat toimia poliittisten tavoitteiden edistämiseksi elokapinallisten tavoin, olisi maamme demokraattinen järjestelmä vaarassa. Elokapinan kaltaista kansalaistottelemattomuutta, lain rikkomista, radikalismia ja väkivaltaa ei soisi minkään eduskuntapuolueen tukevan. Erityisen raskauttavaksi asia muuttuu, kun aktivismi tavoitteiden saavuttamiseksi muuttuu poliittiseksi väkivallaksi. Sisäministeri Ohisalo, aiotteko lainkaan reagoida Elokapinan väkivaltaisuuteen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.04 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minkäänlaista väkivaltaa ei pidä tapahtua. Totta kai jokainen meistä — myös minä — tuomitsee väkivallan. [Perussuomalaisen ryhmästä: Tuomitsetteko Elokapinan?] Poliittinen väkivalta erityisesti — erittäin vakavaa. Jos tällaista poliittista väkivaltaa on ilmaantunut, niin siitä pitää olla yhteydessä poliisiin, ja oikeusvaltiossa poliisi ja oikeuslaitos käyvät läpi sen,

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

onko lakeja rikottu, ja sitä kautta tulevat sitten tuomiot. Se, mikä on laitonta, on laitonta. Me säädämme täällä ne lait. Viranomaiset niitä tulkitsevat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

16.04 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä sisäministeri, te vastaatte tämän maan sisäisestä turvallisuudesta. Eilen me käytimme täällä tunnin, minä ja monet muut edustajat, kysyäksemme, tuomitsetteko te tällaisen toiminnan. Te vastaatte itsestäänselvyyksillä ja latteuksilla siitä, että laitton toiminta on laitonta toimintaa — kyllä me sen tiedämme. Kaikki täällä salissa tietävät sen, kaikki lähetystä seuraavat kansalaiset tietävät sen.

Ensimmäisessä vastauksessanne edustaja Junnilalle te sanoitte, että ”rauhanomainen mielenosoittaminen”, mutta ei se ollut rauhanomaista. Siellä käytiin kansanedustajan päälle. Nyt hyvin yksinkertaisesti, kyllä vai ei: Tuomitsetteko teille mieluisan Elokapinan, joka ajaa ilmastohätätilaa mutta sen varjolla toimii laittomasti ja väkivaltaisesti? Tuomitsetteko tällaisen toiminnan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.05 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juurihan sanoin, että tuomitsen väkivallan käytön, ehdottomasti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entä tuomitsetteko te Elokapinan väkivallan käytön?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

16.05 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minäpä väännän rautalangasta. Arvoisa ministeri Ohisalo, me kaikki tiedämme, mikä on laitonta ja mikä ei, mutta me emme kysy teiltä, arvoisa ministeri, että te luettelette täällä lakeja, vaan me haluamme, että Suomen kansa kuulee, mikä on Suomen sisäisen turvallisuuden ministerin kanta eiliseen Elokapinaan. Te olette ottanut kantaa muihinkin mielenosoituksiin. Voitteko kertoa Suomen kansalle, tuomitsetteko te vai siunaatteko te Elokapinan häiritsevän mielenilmaisun ja väkivaltaisuudet? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.06 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty erikoisia väitteitä siitä, että olisin ottanut kantaa erinäköisiin mielenosoituksiin [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä te olette ottanut kantaa! — Mauri Peltokangas: Vastaatteko kysymykseen vai ette?] — ministerinä. Olen huomannut, että sieltäkin on levitetty joitain vuosia sitten Twitteriin laittamaani tviittiä. Mielestäni se on hieman kohtuutonta. — Ministeri ei vastaa siitä, mitä poliisi kentällä tekee. Olen sen sanonut aiemminkin täällä, että siitä on myös esimerkkejä, jos lähdetään ohjailemaan sitä operatiivista toimintaa, jos ei anneta työrauhaa siellä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mielipide ei ole ohjailua!] Toivoisin nyt, että täällä edustajat jaksaisivat kuunnella, kun sanotaan aivan selkeällä suomen kielellä: kaikki väkivalta on tuomittavaa, poliittinen väkivalta erityisesti, ja meidän yhteinen tehtävä on estää sitä kaikin keinoin. Ja sen tulkinnan, mikä on laitonta, siellä kentällä tekee

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

viranomainen. Siellä ei ole ministeri käymässä neuvotteluja mielenosoittajien kanssa. [Mauri Peltokangas: Mikä se teidän mielipiteenne on?] Oikeusvaltiossa ei tehdä niin. Oikeusvaltiossa on vallanjako.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

16.07 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Maaliskuun 20. päivä sosiaali- ja terveysministeri Pekonen piti erästä mielenilmausta ja siihen osallistuneiden toimintaa vastuuttomana koronatilanteen vuoksi. Se oli ministerin kannanotto, sosiaali- ja terveysministerin kannanotto kyseiseen mielenilmaukseen. Kävittekö te keskustelua esimerkiksi pääministerin johdolla, miten te, Ohisalo, silloin reagoitte tähän, että otetaan kantaa ministeriäitiöistä? Te toitte äsken esille, että väkivalta on tuomittavaa ja laitton on laittontaa. [Eva Biaudet: Nimenomaan!] Tarkoittaako tämä välillisesti nyt sitä, että te tuomitsette Elokapinan? Voitteko te sanoa sen nyt ääneen? Tarkoittiko tämä myös sitä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.08 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Tässäkin salissa on aika paljon poliiseja ja oikeuslaitoksessa aiemmin, aiemmalla työurallaan työskennelleitä ihmisiä. [Vilhelm Junnila: Yksinkertainen kysymys!] Sitä ajattelisi, että kysymykset siitä, missä tuomiovalta on, olisivat jossain määrin selviä tälle yhteisölle täällä. Emme me täällä ole tekemässä tuomioita, vaan me olemme täällä tekemässä lakeja, ja kentällä viranomaiset noudattavat niitä lakeja. Mielestäni täältä aitiosta sosiaali- ja terveysministeri Pekonen ei ole tehnyt tällaisia kannanottoja. [Ben Zyskowicz: Twitterissä te muutenkin keskustellette!] Mitä tulee muihin mielenosoituksiin, niistä voi varmasti olla montaa mieltä, [Mauri Peltokangas: Entäs tästä yhdestä?] mutta en ole itse ainakaan tällaiseen mielenosoitukseen ottanut mitään kantaa, koska luotan siihen, että kentällä poliisi toimii ammattimaisesti, lakeja oikein tulkiten. Se on viranomaisten tehtävä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.09 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Demokratiiaan kuuluu se, että kansalaisilla on oikeus ottaa kantaa. Heillä on oikeus ottaa kantaa, heillä on oikeus osoittaa mieltään, heillä on oikeus käyttää kansalaisoikeuksiansa tässä yhteiskunnassa. [Ville Tavion välihuuto] Toivottavasti tämä on asia, josta voimme kaikki olla tässä salissa samaa mieltä. [Välihuutoja oikealta]

Toinen kysymys on sitten se, minkälaisia välineitä käytetään. Jos toimitaan laittomasti, niin se ei tietenkään ole hyväksyttävää. Jos käytetään väkivaltaa, se ei tietenkään ole hyväksyttävää. [Leena Meren välihuuto]

Mutta demokratiaan kuuluu myös se, että kansalaisilla on oikeus ilmaista mieltänsä, ottaa kantaa, edustaa ja puolustaa asioita, joita he pitävät tärkeinä. [Välihuuto oikealta] Toivottavasti sekin tässä salissa hyväksytään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Häkkänen.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

16.10 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän ei ole kyse sinänsä Elokapinasta vaan periaatteesta, siitä, onko oikeusvaltiossa joku porukka tai taho tai puolue tai joku muu lain yläpuolella. Suomi on hyvä maa sen takia, että täällä itse asiassa Euroopan tarkimmin noudatetaan lakia ja luotetaan lain noudattamiseen. Samoin täällä luotetaan viranomaistoimintaan. Se on meidän vahvuustekijä oikeusvaltiossa. Ja nyt se ydinkysymys ei ole se, tuomitaanko väkivalta tai jotain muuta, vaan se, että eräs puolue on toistuvasti antanut ymmärtää julkisuudessa vuosien ajan, että lakeja saa ainakin jonkin verran rikkoa kansalaistottelemattomuuden nimissä. Nyt, ministeri Ohisalo, kysymys kuuluu: saako teidän mielestänne lakeja rikkoa edes vähäsen kansalaistottelemattomuuden nimissä tai mielenosoituksissa tai saako jättää noudattamatta viranomaisen käskyjä ja ohjeita edes vähäsen jonkin poliittisen [Puhemies koputtaa] tavoitteen edistämiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.11 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisihan on eilen vetänyt rajan siihen, missä he katsovat, että lakia on rikottu. [Välihuutoja oikealta] Poliisi on toiminut näin. Tässä salissa on varmasti hyvä kaikkien muistaa se — kysyitte ihan suoraan, ja vastaan ihan suoraan — että ei mikään ryhmä ole lain yläpuolella. Tässä salissakin on ihmisiä, jotka ovat myös itse varmasti omassa elämässään nähneet sen, että ihan yhtä lailla ne lait koskevat meitä kansanedustajia, mielenosoittajia, joka ikistä ihmistä tuolla kentällä ja kaduilla. Tästä ei ole mitään epäselvyyttä. [Antti Häkkänen: Mutta kysymykseen ei tullut vastausta!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

16.12 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nuorten huoli ilmastonmuutoksesta ja halu toimia ilmastonmuutosta vastaan on ymmärrettävää ja hyväksyttävää sinänsä. [Välihuuto vasemmalta] Mutta, ministeri Ohisalo, tässä keskustelussa ei ole ollut kyse siitä, että teidän pitäisi johtaa sitä poliisin toimintaa tuolla kentällä, eikä ole ollut kyse edes siitä, että teidän pitäisi määritellä, mikä on laitonta ja mikä ei ole laitonta. Tässä keskustelussa on ollut kyse siitä, oletteko te valmis sanomaan saman kuin esimerkiksi pääministeri äsken, sen, että jos ja kun on toimittu laittomasti tuossa Elokapina-mielenosoituksessa, niin se ei ole hyväksyttävää, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] ja tätä me emme ole teiltä nyt kuulleet. Teidän kiemurtelunne tässä asiassa on jopa kiusallista. Ja nyt kysyn hyvin selkeästi teiltä: oletteko valmis sanomaan, että ette hyväksy lainvastaista toimintaa mielenosoituksen yhteydessä? [Jukka Gustafsson: Eikös tämä ole kyselytunti eikä kuulustelu?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.13 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan selvää, että jokainen mielenosoittaja siellä kentällä vastaa käyttämistään keinoista itse, omalla nimellään, omilla kasvoillaan. Ja eilen poliisi on tehnyt sen tulkinnan, että lain raja on mennyt rikki. [Mauri Peltokangas: Entäs te?] Se on laitonta, ja se on tuomittavaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ymmärrätekö te kysymyksen?] — Niin, kyllä. — Oliko tässä vielä jotain, mikä jäi epäselväksi? Laiton on laitonta. Me säädämme lait, ja poliisi tulkitsee

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

lakeja, ja oikeuslaitos antaa rangaistuksia. Tätä kutsutaan demokratiaksi ja oikeusvaltioksi. On mielenkiintoista, että kokoomus, joka usein aiemmin on puhunut oikeusvaltiosta, [Mauri Peltokangas: Kysyin teidän mielipidettä!] täällä tuntuu unohtavan sen, mistä perusoikeuksissa, vapauksissa on kyse. [Ben Zyskowitz: Hienoa, että tuomitsitte tämän laittomuuden, minkä näimme Mannerheimintiellä! — Eva Biaudet'n välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Edustaja Suomalalla on nytten puheenvuoro.

16.14 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin tässä yhteydessä nostanut esiin itse sen asian, jonka oppositiokin on todennut tärkeäksi, sen ilmastokriisin, jonka keskellä elämme. Ja siihen liittyen olisin kysynyt: miten varmistamme, että teemme varmasti kaikki tarvittavat toimet, jotta saamme ilmastokriisiä osaltamme ennaltaehkäistyä? Nythän olemme tässä olleet kärkijoukossa ja olemme asettaneet tavoitteeksi hiilineutraaliuden 2035 mennessä. [Juha Mäenpää: Ei liity asiaan!] Mutta: miten vielä varmistamme, että todellakin sinne pääsemme?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.15 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus etenee niillä toimenpiteillä ja päätöksillä kohti hiilineutraalia Suomea, jotka olemme tehneet. Tämänhetkinen arvio on se, että me yllämme siihen, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen sen jälkeen.

Mutta haluan tuoda tähän keskusteluun myös toisen näkökulman eli sen, ettei hallitus yksin eikä julkinen sektori yksin tätä tee, vaan me tarvitsemme vahvasti myös yksityiset toimijat mukaan, elinkeinoelämän mukaan, palkansaajaliikkeen mukaan. Meidän pitää olla koko yhteiskunta tämän asian takana, ja olen todella ylpeä siitä, että suomalaiset toimijat hyvin laajasti — yksityiseltä sektorilta, palkansaajaliikkeen puolelta, järjestökentästä — ovat tunnistaneet tämän ison haasteen, jonka edessä olemme, ja ovat yhdessä tehneet töitä ja tekevät töitä sen eteen, että olemme oikealla polulla kohti hiilineutraalia Suomea. Omalta osaltamme vaikutamme siihen, että maailmassa tämä iso ihmiskunnan haaste ratkaistaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Malm.

16.16 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Demokratia on täällä mainittu, ja demokratiaa on suojeltava ja vaalittava. Meidän kaikkien etu on, että päätöksiä tehdään laajalla kokoonpanolla. Meillä kaikilla on oltava vaikutusmahdollisuudet omasta taustasta tai taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Demokratiaa pitää vaalia tässä salissa ja tämän salin ulkopuolella. Väkivallalla ei saa vaikuttaa ihmisten päätökseen eikä mielipiteeseen.

Me varmasti kaikki tässä haluamme päästä eroon kouluväkivallasta ja nuorison väkivaltaisesta käyttäytymisestä ja kaikesta tämänkaltaisesta toiminnasta myös aikuisten osalta. Siksi haluaisinkin kysyä ministeri Henrikssonilta: miten hallitus aikoo vastata siihen, että demokratia varmasti vahvistuu Suomessa ja kaikilla on mahdollisuus tuoda oma ääni kuuluviin etelästä pohjoiseen, idästä länteen?

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson.

16.17 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä ja tärkeä kysymys. On varsin tärkeätä, että jokainen suomalainen tuntee olevansa osallisena tämän yhteiskunnan rakentamiseen, että hän tuntee, että minun äänelläni on myös merkitystä, ja juuri sen takia hallitus tekee myös demokratiapoliittisen ohjelman. Me olemme tekemässä sitä yhdessä. Me saadaan miettiä yhdessä, miten me saadaan mukaan juuri ne ryhmät, jotka tällä hetkellä kaikkein heikoiten ottavat osaa demokraattiseen toimintaan. Ne ryhmät ovat usein nuoret ja sitten myös maahanmuuttajat ja varsinkin maahanmuuttajanaiset, jotka ovat jääneet kotiin ehkä ilman kielen taitoa, ilman työpaikkaa, ilman sosiaalista elämää. Sen takia demokratiapoliittinen ohjelma on tärkeä, ja sitä valmistellaan poikkihallinnollisesti, ja se tuodaan myös hallituksen päätöksentekoon tämän kauden aikana. Mutta tässä voimme kaikki olla myös vaikuttamassa siihen, [Puhemies koputtaa] että yritämme saada kansalaiset ja myös nuoret mukaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan tästä aiheesta kysymyksen vielä edustaja Niikolle. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

16.18 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Koska kyse on sisäisestä turvallisuudesta ja Suomen hyvinvoinnista monelta osin, niin olisi kyllä tärkeää sisäministerin selkeästi antaa tukensa poliisille sekä myös oikeuslaitokselle ja koko yhteiskunnalle sellainen viesti, että tällainen Elokapinan kaltainen mielenosoittaminen ei ole oikein. Nimittäin jos mennään hiukan taaksepäin, niin aikaisemmin, kun Elokapina-mielenosoitus oli Eduskuntatalon edessä, ymmärsin näin, että poliisi ei heti tohtinut puuttua tilanteeseen, koska heillä oli alla aikaisempi selvitys siitä — kun poliisia vastaan oli nostettu syyte — olivatko he käyttäneet liikaa voimaa aikaisemman mielenosoituksen purkamiseen. En huomannut kyllä silloin sisäministerin tukea poliisille. Elikkä tavallaan poliisikin on joutunut varpaillaan kävelemään, koska he tietävät sisäministerin kannan, että on vähemmän tuomittavaa tällainen Elokapinan kaltainen ilmastohätätilamielenilmaisu, jossa rikotaan selkeästi lakia ja käydään jopa joihinkin ihmisiin käsiksi. Ja kysynkin nytten — sanokaa yhdellä sanalla se, mitä me haluamme kuulla, että te tuomitsette Elokapinan kaltaisen mielenilmaisuuden, jossa rikotaan lakia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Ohisalo.

16.19 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko viittaa tässä aiempiin tapahtumiin, joissa eduskunnan oikeusasiamies on puuttunut poliisitoimintaan, kuten oikeusvaltiossa menee. Siellä seurataan, kuinka viranomaiset noudattavat lakia, ja siellä tehdään selvityksiä siitä. Tässä ei ole mitään tekemistä sillä, mitä ministeri on mieltä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Laillisuusvalvontaa tehdään siellä, missä seurataan, miten viranomaiset toimivat. [Vilhelm Junnila: Tämä on kyselytunti! Mitä mieltä olette?] — Eiköhän tässä ole aika moneen kertaan nyt tehty selväksi se. [Mauri Peltokangas: Ette ole kertaakaan tehnyt mitään selväksi! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja täällä itse asiassa viikkoja — no, sanotaan kaksi ja puoli vuotta — tässä työssäni olen puolustanut poliisia, poliisin resursseja, hyvää työtä, jota kentällä tehdään, ja myös tätä oikeuslaitoksen, koko sen oikeusketjun toimivuutta, sitä, että siellä

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

riittää rahaa, siellä riittää työrauhaa, että poliitikot eivät myöskään mene sinne sörkkimään sitä työtä, vaan me mahdollistamme heidän hyvän työnsä. Tämä olisi tärkeää. Minua hie-
man pelottaa tällainen ajattelu, että jos sieltä jatkossa ministeri sitten ohjaileekin kentällä
suoraan toimijoita. Toivottavasti näin ei ole. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei tullut vas-
tausta! — Hävytöntä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.2. Suullinen kysymys julkisen talouden kestävydestä (Elina Valtonen kok)

Suullinen kysymys SKT 159/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Valtonen.

Keskustelu

16.21 Elina Valtonen kok: Arvoisa puhemies! Kokoomus ei puhu kestävästä taloudesta muuten vain. Kyse on siitä, miten kykenemme rahoittamaan hyvinvointivaltion palvelut myös tulevaisuudessa, sillä ilman kestävää taloutta meillä ei ole maksaa maailman parhail-
le opettajille, meillä ei ole hyvää vanhushoivaa, ja ilman kestävää taloutta meillä ei ole riit-
tävästi poliiseja pitämässä huolta turvallisuudestamme.

Valtion alijäämä on ensi vuonna 7 miljardia euroa. Se tekee 2 700 euroa per työssäkäy-
vä suomalainen. Kysyisinkin valtiovarainministeri Saarikolta: Eikö teitä hirvitä jättää jul-
kista taloutta tähän malliin ja jättää tekemättä niitä uudistuksia, joilla te saisitte tämän
suunnan korjattua? Ettekö te pelkää hyvinvointivaltion rahoituksen puolesta tulevaisuu-
dessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.22 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-
mies! Tärkeä, iso talouspoliittinen keskustelunaihe. Kyllä sillä tavalla pelkään, että Suo-
men väestön ikärakenne tekee meidän taloudenpidosta jatkossakin julmetun vaikeaa. On
nimittäin niin, että me olemme sitoutuneet pitämään huolta myös iäkkäistä suomalaisista,
ja me olemme päätyneet ja ennen kaikkea päätymässä tilanteeseen, jossa meillä on merkit-
tävästi, enenevässä määrin, ansaitusti eläkkeellä olevaa väestöä verrattuna työikäisten suo-
malaisen määrään. Siksi hallitus haluaa pureutua ensinnäkin tähän kysymykseen. Alhai-
sen syntyvyyden nostaminen, perhe- ja lapsimyönteinen Suomi on kaiken lähtökohta. Työ-
peräinen maahanmuutto on nopeavaikutteisempi, merkittävä tekijä siinä, että väestön huol-
tosuhde saadaan tasapainottumaan.

Eli kyllä, minuakin hirvittää Suomen talouden tila pitkällä aikavälillä, ellemme pysty te-
kemään toimia työikäisten määrän lisäämiseksi ja työllisyyden vahvistamiseksi, ja siksi
olen erittäin tyytyväinen, että toisin [Puhemies koputtaa] kuin monet olettivat, työllisyys
on Suomessa nyt merkittävästi nousussa. Se on hyvinvointiyhteiskunnan [Puhemies koput-
taa] tae.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Valtonen.

16.23 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt teillä ei taida olla mikrofonia päällä.

Arvoisa puhemies! Nyt valtiovarainministeriön tuoreen ennusteen mukaan ikävä kyllä tämä väliaikainen talouden elpyminen ja työllisyyden nousu ei riitä millään tavalla tasapainottamaan julkista talouttamme, ei lyhyellä mutta ei myöskään pitkällä aikavälillä. Suomi ei velkaannu pelkästään tänä ja ensi vuonna vaan valitettavasti vuosia ja jopa vuosikymmeniä tästä eteenpäin.

Te, hallitus, sillä, että te ette tee niitä uudistuksia, vaarannatte tämän koko hyvinvointivaltion tulevaisuuden. Olette vedonneet toistuvasti tälläkin viikolla siihen, että olette tehneet menolisäyksiä, olette paisuttaneet hallintoa ja investointeja kasvun aikaansaamiseksi, mutta jos nämä tosiaan kantaisivat hedelmää, niin näissä VM:n ennusteissa näkyisi kasvua, näkyisi velkaantumisen loppumista. Itse asiassa kysyisinkin nyt pääministeriltä: Milloin te ajattelitte tehdä tilaa yksityiselle sektorille ja sen tuomalle kestäväälle kasvulle? Miksi ette toimi kuin demarit [Puhemies koputtaa] muissa maissa ja tee työllisyysuudistuksia ja laske veroja?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.24 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin näen haasteita Suomen talouden osalta. Nyt me olemme vahvassa kasvussa, hyvä niin, työllisyys on paremmalla tolalla kuin vielä hetki sitten osasimme arvatakaan. Investointeja tehdään ennätyksellinen määrä, eli kyllä, tilanne on nyt hyvä, mutta minäkin olen huolissani siitä, mitä pidemmällä aikavälillä tapahtuu.

Tässä kokonaisuudessa korostuu kaksi asiaa: tuottavuuden paraneminen ja osaavan työvoiman saatavuus. Jotta me voimme varmistaa talouskasvun tulevaisuudessa, meidän pitää parantaa tuottavuutta ja varmistaa, että meillä on osaavaa työvoimaa. Ja hallitus on itse asiassa tehnyt niitä uudistuksia, joilla näihinkin asioihin voidaan panostaa, esimerkiksi koulutukseen tehtävät panostukset aina varhaislapsuudesta korkeakoulutukseen asti — iso, merkittävä kokonaisuus. Tämän sisällä on esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentaminen, erittäin tärkeä kysymys. Tässäkin budjettiriihessä tehtiin toimia sen eteen, että meillä on osaavaa työvoimaa Suomessa tulevaisuudessa, merkittäviä toimia esimerkiksi työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi. Olemme käynnistäneet parlamentaarisen työn tki-panostusten nostamiseksi [Puhemies koputtaa] 4 prosenttiin, ja tähän tarvitsemme tietenkin yksityisen sektorin mukaan. Me olemme tehneet lukuisia toimia, lukuisia uudistuksia, [Puhemies koputtaa] joilla näihin kahteen isoon haasteeseen, [Puhemies: Aika!] tuottavuuteen ja osaavan työvoiman saatavuuteen, saadaan ratkaisu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

16.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti työllisyyden kuva ei ole kyllä ollenkaan niin hyvä kuin täällä on annettu ymmärtää. Se on totta, että kymmeniätuhansia on viimeisen vuoden aikana päässyt töihin. Mutta samaan aikaan yhtä moni on ajautunut pitkäaikaistyöttömäksi. Pitkäaikaistyöttömiä on tällä hetkellä tietääkseni 50 000 enemmän kuin oli ennen koronaa, ja me tiedetään, että niistä ihmisistä, jotka ovat jääneet pitkäaikaistyöttömäksi, vain noin viidennes palaa enää pysyvästi työelämään. Toki heillä saattaa olla lyhytaikaisia työtehtäviä, mutta vain viidennes pääsee pysyvästi työelämään, ja samaan aikaan meillä on kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja. Kysynkin työministeri Haataiselta: jos me nyt ei tehdä niitä työllisyysreformia, millä myös kannustimia vahvistetaan, niin koska niiden aika on, jos ei tässä tilanteessa, missä me nyt olemme, kun siihen on historiallinen mahdollisuus?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Haatainen.

16.27 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt mittavia työllisyystoimia nimenomaan rakenteellisen työttömyyden suitsimiseksi. Näitä päätöksiä on tehty. Ne linjaukset on tehty jo aiemmissa kehysriihissä, budjetiriihessä.

Muun muassa ikääntyneiden ratkaisu, 55 plus -ratkaisu eli putken poistaminen, on yksi tällainen, joka tulee vaikuttamaan siihen, että myöskään ikääntyneistä ryhmistä ei pullauteta ihmisiä ulos työmarkkinoilta. [Jani Mäkelä: Ei varmaan pullauteta!] Samalla on turvattu heille se tilanne, että heitä ei myöskään jätetä heitteille.

Meillä on tehty rakenteellinen uudistus, joka tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan työllisyyteen, ja se on pohjoismainen työvoimapalvelumalli. Valtiovarainministeriön arvion mukaan se on 90 000 työllisen määrä, joka sillä tullaan saavuttamaan. Se lakiesitys tulee eduskuntaan ihan lähiviikkoina. Palvelut ollaan siirtämässä kuntiin, kuntakokeilut ovat menossa, ja siellä on nimenomaan pitkäaikaistyöttömät nyt ryhmänä mukana, maahanmuuttajataustaiset ja sitten alle 30-vuotiaat nuoret. [Puhemies koputtaa] Tavallaan siellä nyt saadaan kokemusta, ja vuoden kuluttua tulee tämä lakiesitys. [Puhemies koputtaa]

Nämä ovat isoja muutoksia, jotka näkyvät sitten [Puhemies: Aika!] pitkällä aikajänteellä työllistymisenä. [Vilhelm Junnilan välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kauma.

16.28 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tällä viikolla käsitelleet valtion talousarviesitystä ensi vuodelle. Voi sanoa, että tämä keltainen kirja sisältää kymmeniä, ellei satoja sellaisia kohtia, jotka voitaisiin miettiä uusiksi.

Yksi niistä on asumistukimenot, jotka ovat paisuneet yli kahteen miljardiin vuositasolla. Ne on alun perin tarkoitettu tietenkin siihen, että vähävaraiset ihmiset voisivat asua kunnollisesti ja heitä tuettaisiin siinä, mutta tällä hetkellä iso osa näistä varoista menee asunotosijoittajille, joista isoin on Kojamo. Ja Kojamo maksaa osinkotuottoja niitä saaville omistajille, [Vilhelm Junnila: Keille?] todella suuria määriä — kymmenen vuoden aikana yli 900 miljoonaa, [Vilhelm Junnila: Keille?] ja niistä esimerkiksi ammattiliitot ovat merkittäviä edunsaajia. Yksin Teollisuusliitto on saanut yli 150 miljoonaa euroa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Eikö ole aika epäeettistä, että tämän tyyppiset organisaatiot saavat osingot [Puhemies koputtaa] verottomina samaan aikaan, kun tässä tuetaan asunotosijoitta-

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

jia? [Puhemies: Aika! — Vilhelm Junnila: Järkyttävää! — Jani Mäkelä: Ei haittaa, kun demarit saa!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.29 **Valtiovaraministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Kauma sinänsä tarttuu ihan oikeaan asiaan, että meillä budjettikirjassa on, kuten kuvaatte, merkittävästi kasvanut menoerä, asumisen tuet. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Sitä voi lähestyä yksittäisenä veroetuuskysymyksenä ammattiyhdistysliikkeen näkökulmasta, mutta minusta kannattaa katsoa vähän laajemmin. Tähän liittyy asumisen hinta kaiken kaikkiaan Suomessa, erityisesti pääkaupunkiseudulla. Ja siksi minä olen hyvin tyytyväinen siitä, että hallituksen politiikassa on korostunut kohtuuhintainen asuntotuotanto.

Mutta, edustaja Kauma, kun nostitte esiin verot — ja viittaan myös tähän teidän alkupeiräiseen kysymykseenne, joka on ihan oikea: miten Suomen taloudelle käy pitkällä aikavälillä? Ilman muuta verotus on yksi siihen vaikuttava tekijä. Siksi olen ehdottanut, että työn verotuksen keventämisen ja ansiotulojen verotuksen keventämisen kaikkiaan pitää olla työkalupakissa, kun — aivan kuten edustaja Lepomäki jo totesi — kasvu valitettavasti näyttää hyytyvän, ellemme pysty tekemään toimia sen edistämiseksi. Mutta paljon verotuksessa on tehty myös hyvää — sellaista, mitä ei aiemmilla hallituskausilla ole kyetty tekemään. Vaikkapa teollisuuden [Puhemies koputtaa] sähköveron muutos toi tuhansia yrityksiä parempaan asemaan, [Puhemies koputtaa] ja nämä toimet auttavat myös kilpailukykyämme.

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika! — Edustaja Kopra.

16.31 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt on koko viikko käsitelty tulevan vuoden talousarviota, ja kaikille on tullut selväksi, että suomenennätykset paukkuvat velanotossa. Suomi tietää, että hallitus ottaa ensi vuodelle lähes 7 miljardia euroa velkaa, mutta se tulonmuodostuspuoli tässä huolestuttaa. Vaikka sieltä nyt on joitain selityksiä kuulunut, niin silti ei oikein vakuuta vielä. Miten te esimerkiksi aiotte saada uusia investointeja, miten saadaan suomalaiset yritykset investoimaan, miten saadaan ulkomailta investointeja? Alkuvuodesta Neste pohti suuren jalostamon tekoa Suomeen. Se meni Hollantiin, miljardiluokan investointi. [Vilhelm Junnila: Ja Naantalista lähti!] Tiedämme, että paraikaa esimerkiksi UPM-Kymmene suunnittelee miljardiluokan biojalostamoinvestointia. Jälleen kerran Suomi ja Hollanti kilpailevat keskenään. Meneekö tämäkin nyt Hollantiin, vai voisiko hallitus nyt kenties edistää investointien saamista Suomeen siten, että suomalainen pörssiyritys investoi Suomeen eikä ulkomaille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.32 **Valtiovaraministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhemiehen niin salliessa ministeri Lintilä jatkaa näistä investoinneista.

Todettakoon alkuun, että meillä on paljon hyvää tapahtunut. Voimme keskittyä toki niihin ja oppia, missä emme onnistuneet kansakuntana saamaan niitä Suomen rajojen sisäpuolelle, mutta samanaikaisesti on kyllä reilua, edustaja Kopra, myös todeta, että meillä on

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

historiallisen paljon investointeja liikkeellä. Vaikkapa Metsä Groupin iso investointi nojasi paljolti siihen, että valtio ikään kuin osoitti infran ja muun kilpailukyvyyn näkökulmasta sellaisia kannusteita, että tänne kannatti asettua. Uskon ja luulen tietäväni sen, että yritysten näkökulmasta yksi todella tärkeä asia on myöskin ennustettavuus ja vakaus, se, että vaikka me olemme monista asioista tässä salissa eri mieltä, pystyisimme joissain päälinjoissa, kuten tässä kestävässä kasvussa, osoittamaan sellaista uraa, että yritykset uskaltaisivat sijoittua tänne.

Edustaja Kopra, te viittasitte ennätyksellisiin velkamääriin. Siinäkin on reilua todeta, kuitenkin myöskin hiukan menneeseen katsoen, että kokoomusjohtoisten hallitusten aikana 2010-luvun alkupuolella tehtiin tismalleen saman mittakaavan alijäämiä. Tämä on rakenteellisempi ongelma [Puhemies koputtaa] hallituksen väristä riippumatta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.33 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälistä kilpailua investoinneista käydään koko ajan. Oli tietysti harmittavaa, että tässä edustaja Kopran esille ottamassa Nesteen tapauksessa me ei pärjätty kilpailussa, mutta oli aika selkeät logistiikkaan liittyvät syyt, jotka vaikuttivat sitten heidän asettumiseensa Rotterdamiin. Meille on tällä hetkellä tullut useampia merkittäviä ulkomaisia investointeja muun muassa akkusektorin puolelta, mutta kyllä nämä keskeiset tekijät ovat ne, mitä valtiovarainministeri Saarikko äsken toi esille, eli vakaus, ennustettavuus, se näkyvä, mihinkä ympäristöön yritys tulee Suomeen investoimaan. Eräs merkittävä tekijä on suomalainen luvituskäytäntö, ja sitä meidän kyllä pitää vahvistaa ja sen ennustettavuutta parantaa, koska näillä kansainvälisillä yrityksillä ei ole aikaa jäädä odottelemaan pitkiä aikoja luvitusjärjestelyjä, vaan meidän pitää saada näitä varten jonkin näköinen fast track, kun on kyseessä kansallisesti merkittävä investointi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

16.34 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veronmaksajan Visa viuhuu ensi vuonna yli 1 200 euron edestä jokaista suomalaista kohti vauvasta vauvaan. Meidän kouluikäiset lapset eivät Visaa voi saada, mutta tosiaan valtio kyllä ottaa heidän puolestaan yli 1 200 euron edestä uutta velkaa tilanteessa, jossa olemme ennätysmäisessä nousukaudessa 20 vuoteen. Ja kun tässä hallitus usein vastaa, että no, kasvulla tämä velka taitetaan, niin nyt kun katsotaan maanantaista valtiovarainministeriön katsausta, niin ei taiteta. Näillä luvuilla alijäämä jää yli 3 miljardiin jokaiselle vuodelle ja itse asiassa velan suhde bkt:hen joka ikisenä vuonna myös valitettavasti nousee. Kysynkin: eikö tällaisessa tilanteessa näin nopea velkaantumisen tahti ole väistämättä lykättyä verotusta tai lykättyä säästöjä poliisilta, vanhuspalveluilta, kouluista?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.35 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tekisi mieli nyt sanoa edustaja Mykkäselä näistä teidän poliisipuheenvuoroista, että nyt en aivan ymmärtänyt, pitikö nyt paljon vai enemmän vai vähemmän vai lisää vai pois

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

teidän mielestänne ottaa rahaa niiltä poliiseilta. Hallitushan on tämän kysymyksen luvannut nyt hoitaa. [Kai Mykkäsen välihuuto]

Mutta siinä, edustaja Mykkänen, kyllä tuotte ihan oikein esiin tulevien sukupolvien edun, ja se on vaikea ristiriita, kun samanaikaisesti me haluamme pitää vaikkapa nuorimasta sukupolvestamme hyvää huolta nyt ja turvata peruskoululle riittävät rahat, päiväkoiteihin riittävästi hoitajia ja niin edelleen, varhaiskasvatuksen ammattilaisia, mutta sitten samanaikaisesti on, totta kai, reilua miettiä näiden lasten näkökulmasta, mitä jäljelle jää. Ja tätä vaikeaa yhtälöä tasapainotamme sellaisessa tilanteessa, jossa kaikkia koronan jälkivaroja emme edes vielä tiedä. Vasta nyt tauti on hälvemässä niin, että me tiedämme, minäkölaista jälkilaskua maksamme vaikkapa lasten ja nuorten ahdistuneisuutena ja lastensuojelun kasvavina paineina. Nostan esiin vain tämän näkökulman sinänsä ihan perustellusta kysymyksestä, mutta totean, että liian äkkiväärät liikkeet talouden tasapainottamisessa olisivat syöneet pois [Puhemies koputtaa] kotitalouksien hyvän luottamuksen tulevaan, joka nyt on juuri syntynyt. [Kai Mykkänen: Tämä on toinen ääripää!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tavio.

16.37 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat erittäin huolestuneita tulevista sukupolvistamme ja tästä alati kasvavasta valtionvelasta. Me perussuomalaiset kuitenkin tässä talouskeskustelussa, toisin kuin muut puolueet, myös tiedostamme sen, että eurojäsenyyteen liittyy valtavat talousongelmat. Me tiedetään, miten eurovaluutta ei palvele Suomea, kuten oma valuutta palvelisi. Ja ennen kaikkea tämän eurojäsenyyden myötä Suomihan vastaa näiden muiden euromaiden veloista. Tässä kokoomus puhuu vastuullisesta talouspolitiikasta, mutta hehän itse hallituksen kanssa ajoivat meidät juuri tuohon EU:n yhteisvelkaankin. Eli me maksetaan Italian ja Kreikan kaltaisten maidenkin velat loppupeleissä. [Kai Mykkänen: Ehdotatteko eurosta eroamista?] — Kyllä. Tässä kokoomus kysyy, ehdotanko eurosta eroamista. Siinä varmaan täytyisi olla suunnitelma. — Mutta minä kysyn tätä nyt kuitenkin hallitukselta: Onko tämä Kreikan tie ja tämä pommi meidän tie? Mikä on hallituksen suunnitelma siihen, että tästä velkaunionista [Puhemies koputtaa] joskus päästään eroon?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.38 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ei suunnittele eurosta eroa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entä veloista?] Yritän miettiä, mitä te oikeastaan kysytte. Sitten toisekseen tämä hallitus on sitoutunut siihen, että tämä yhteisvelkaan pohjautuva ratkaisu koronan keskellä Euroopan talouden elvyttämiseksi, talouden uudistamiseksi [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] on ratkaisuna kertaluontoinen. Nämä tunnistin, edustaja Tavio, kysymyksiksi, joihin voin selkeästi hallituksen kannan tässä todeta. [Ville Tavio: Eurokriisi ei ole kovin kertaluontoinen!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

16.38 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri totesi jälleen, että tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa, ja sehän on se, joka täällä yhdistää

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

koko salia perussuomalaisia lukuun ottamatta. Meilläkään ei ole mitään sitä vastaan, että meille saapuu kansainvälisiä huippuosaajia, mutta valitettavasti heitä ei hirvittävän paljon Suomeen ole tulossa. Kyse ei ole siitä, että Maahanmuuttovirastossa ei olisi riittävästi resursseja antaa näitä oleskelulupia, vaan ylipäänsä meidän palkkatasomme ja varsinkaan verotuksemme eivät ole kovin kilpailukykyisiä tällaisten osaajien kannalta.

Mutta en mene maahanmuuttoon enempää tässä kysymyksessäni vaan haluan viitata siihen, että niin sanottu osaamisvaihtotase on Suomen kannalta koko ajan yhä negatiivisempi. Meiltä nimittäin lähtee meidän omia koulutettuja suomalaisia osaajia pois maasta. Tämä on hyvin huolestuttavaa, erityisesti näinä työvoimapulan aikoina. Kysyisin hallitukselta: mitä te olette valmiita tekemään houkutellaksenne näitä meidän omia osaajiamme takaisin Suomeen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.39 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jospa tieteestä ja korkeakoulutuksesta vastaava ministeri haluaa tätä täydentää.

Minusta, edustaja Purra, teillä oli erittäin hyvä näkökulma. Toivottavasti tämä yhdistää kaikkia puolueita tässä salissa, että me haluamme kotiuttaa ne osaajat maailmalta tekemään suomalaista yhteiskuntaa, tiedettä, tutkimusta, yrityselämää, julkista sektoria paremmaksi. Mutta samalla haluaisin välttää sellaisen mielikuvan antamista vaikkapa nuorille ihmisille, että me torjuisimme ajatuksen siitä, että lähtisi maailmalle kokeilemaan siipiään, jotenkin ikävänä ja negatiivisena Suomen kannalta. [Leena Meri: Eihän sitä kukaan väitä!] Tämä on avoin ja kansainvälinen yhteiskunta, ja on erinomaista, jos ihmiset käyvät hankkimassa osaamista, verkostoa ja elämäkokemusta maailmalta.

Mutta tässä, edustaja Purra, on yhteinen haasteemme: jos me katsomme ikään kuin osajavuodon pysyväksi ilmiöksi niin, että Suomeen ei palata, [Jani Mäkelän välihuuto] ja sille löytyy rakenteellisia syitä vaikkapa verotuksesta, ilman muuta näitä asioita on tarkasteltava. Siksi olen esittänyt, että ansiotuloverotuskokonaisuus on hyvä pohtia vielä tällä vaalikaudella läpi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vasemmistoliitto sanoi, että ei!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.3. Suullinen kysymys varautumisesta energiakriisiin (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 160/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.41 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus edistää osana ilmastotoimiaan yhteiskunnan merkittävää sähköistymistä. Kehitys lisää kuitenkin yhteiskunnan haavoittuvuutta. Tänä vuonna sähkön hinta on noussut merkittävästi, ja tällä hetkellä puhutaan laajasti jo sähköpulasta tulevana talvena.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Suomi on talvikuukausina riippuvainen sähkön tuonnista, ja voimme joutua tilanteeseen, missä sähkön hinta nousee merkittävästi ja saatavuus vaarantuu. Norjassa vesivoimailojen altaat ovat vajaita, ja energiamarkkinoiden yhdentymisen myötä hinnat pohjoismaisilla markkinoilla lähestyvät jo Keski-Euroopan hintoja. Myös naapurimaiden ydinvoimalapäätöksillä on oma vaikutuksensa tilanteeseen. Kysyisinkin: miten hallitus on varautunut mahdolliseen energiakriisiin tulevana talvena? [Juha Mäenpää: Suosimalla sähköautoja!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.42 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin ajankohtainen ja tärkeä kysymys. Energian hinta on tosiaanakin noussut, ja yhtenä keskeisenä syynä on kaasun hinnan erittäin voimakas nouseminen Keski-Euroopassa. Keski-Eurooppa on erittäin isoissa ongelmissa omien kaasuvarastojensa kanssa, ja se toisaalta nostaa sitten meidän pohjoismaisen energian hintaa, koska sinne siirretään energiaa. Sitten toisekseen tulee tämä, mitä edustaja sanoikin, eli vähäsateinen kesä Norjassa, Ruotsissa vaikuttaa siihen, että ei pystytä pitämään päällä sitä volyymia, joka normaalisti on.

Me käymme tällä hetkellä elinkeinoministeriössä läpi sitä energiatilannetta, jolla me tul-laan huoltovarmuudesta koko ajan pitämään huoli tässä tilanteessa. Me toivomme, että Keski-Euroopan tilanne kaasun osalta, jossa keskeisessä roolissa ovat Venäjä, Ukrainan putken käyttäminen, Nord Streamin käyttö myöhemmin, sen mukaan tuleminen, [Puhemies koputtaa] tulee saamaan vielä ratkaisun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä lisäkysymyksen tästä ensimmäisen kysymyksen esittäjälle eli edustaja Tanukselle. — Olkaa hyvä.

16.43 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Euroopassa pörssisähkön hinta on tänä vuonna ollut korkeimmillaan 12 vuoteen. Sähkön korkea hinta vaikuttaa paitsi kotitalouksiin myös teollisuuteen. Koronan jälkeinen talouskasvu uhkaa jäätä kokonaan kasaan kustannusten kasvaessa. Useammassa EU-maassa valmistellaan jo tukipaketteja kotitalouksille ja yrityksille, jotta sähkön hinnan rajua kasvua voitaisiin kompensoida. Miten tämän asian kanssa on meillä? Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tasatakseen sähkön hinnan nousun vaikutuksia suomalaisille kotitalouksille ja yrityksille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.44 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä ei ole tällä hetkellä valmistelussa sellaisia toimia, joilla kompensointia tul-tai-siin tekemään kotitalouksille. Mutta kysyjä on täsmälleen oikeassa tässä. Itse näen kyllä tässä huolestuttavan merkin teollisuuden kannalta tämän energian hinnan nousuna. Ja me tiedämme myös sen, että komponenttien saanti on vaikeutunut merkittävästi maailmalla. Tämä spiraali, yhteinen spiraali, joka ehkä voi tulla tällaisesta komponenttien saannin vai-keutumisesta, energian hinnan nousemisesta, saattaa olla tekijä, joka tulee talouskasvua

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

hillitsemään. Nythän tämä energian hinnan nouseminen toisaalta liittyy myös erittäin voimakkaaseen talouskasvuun. Kun pyörät ovat lähteneet pyörimään, tarvitaan lisää energiaa, ja se kokonaisuus on tullut täältä. Mutta meillä on valitettavasti tämäkin skenaario olemassa, että tässä tulee sellainen huonon spiraali, ja sitä tulee kyllä hyvin tarkasti seurata. Mutta varsinaiseen kysymykseen: Meillä ei ole tällä hetkellä sellaisia toimia, joilla lähdetäisiin suoraan energian käyttäjiä tukemaan. [Puhemies koputtaa] Sen aika ei kyllä ainakaan vielä ole.

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.4. Suullinen kysymys hoitajapulasta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 161/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme kysymys—vastaus-periaatteella eteenpäin. Seuraavaksi edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.45 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme ajautumassa kansalliseen kriisiin, kun puhe on ikäihmisten palveluista. Palveluita uhkaa tilanne, jossa lakisääteisiä velvoitteita ei enää pystytä täyttämään. Vain Pohjois-Karjalassa on riittävästi lähi- ja sairaanhoitajia. Koko Suomessa heistä on pulaa. Lisäksi neljäsosa heistä eläköityy tämän vuosikymmenen aikana. Ja nyt sote-uudistus ei riitä vastaukseksi eivätkä mitkään mitoitukset, kun ihmisiä ei vain ole riittävästi. Ja sanon jo ennen vastausta, vaikka ay-liike kieltää, että kyllä hoitajien työoloille ja eduille on pakko tehdä jotain. Mutta nyt kysymykseen: mitä aiotte tehdä hoitajapulalle ennen kuin olemme kansallisessa kriisissä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.46 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tänään kävimme pääluokkamme keskustelua sosiaali- ja terveydenhuollon osalta, ja kyllä eduskunnassa on vakaa tahto nähdä tämä asia niin, että kysymys ei ole siitä, mitä on tänä kesänä tapahtunut, vaan hyvin pitkältä kantamasta. Meillä on ollut vanhuspalveluiden kriisi hyvin pitkään. Me aloitimme kautta 2011 vanhuspalveluiden kriisillä. Me aloitimme tätä hallituskautta vanhuspalveluiden kriisillä. Mikä on sitten tässä reilussa kymmenessä vuodessa muuttunut? Onko sitoutumisen taso vanhuspalveluiden kuntoon laittamiseen sellainen, että me voimme kaikki katsoa itseämme peilistä? Väitän, että me voisimme tehdä yhdessä vielä enemmän.

Me saimme tällä hallituskaudella ohjelman, jossa on merkittäviä panostuksia siihen, miten ihmiset jaksavat ylipäättään pitkäaikaishoidossa. Se on tärkeää. Kyllä näistä palveluiden laaduista pitää pitää huolta. Mutta samaan aikaan on hälyttävää se, [Mika Niikon välihuuto] mistä me jatkossa palvelutarpeen yhä kasvaessa saamme lisää hoitajia tekemään tätä työtä, mistä tulee se säälinen [Puhemies koputtaa] työolosuhde ja säälinen voimavara

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

siihen, että ihmiset jaksavat. [Puhemies koputtaa] Ja tätä varten me perustamme nyt ison, [Puhemies koputtaa] laajapohjaisen porukan miettimään, [Puhemies: Aika!] minkälaisia toimia tarvitaan valtion puolelta. [Ben Zyskowicz: Teille kuuluu vastaaminen, ei kysyminen!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.5. Suullinen kysymys koronarajoitusten purkamisesta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 162/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.47 Ano Turtiainen vkk: Kiitos, arvoisa puhemies! Julkista keskustelua on ohjaillut jo kauan politisoitunut valtamedia. Se loi myös tämän valepandemian. Se sai myytyä ihmisille kokeellisen rokotteen. Se auttoi maailman rikkaimmat rikastumaan valtavasti lisää. Nyt kärsitään rokotehaitoista ympäri maailmaa. Samaan aikaan ihmisiä lietsotaan toisiaan vastaan, rokotetut vastaan ei-rokotetut, ja Australiassa ammutaan ihmisiä jo kumiluodeilla, ja Suomessa valtamedia ei kysy valtiojohdolta edes kantoja näihin ihmisoikeusrikkomuksiin.

Kysyn pääministeriltä: Oletteko te aidosti ja lopullisesti purkamassa koronarajoituksia? Ja lupaatteko, ettei valtamedia saa teille enää myytyä uusia laittomia rajoituksia? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.48 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä rajoitustoimista ovat päättäneet hallitus, Suomen eduskunta ja viranomaiset, ja näille on ollut perusteet. Tämä on vakava tauti. Sen tietävät monet heistä, jotka ovat esimerkiksi menettäneet läheisensä tämän erittäin vakavan ja vaikean pandemian keskellä. Meidän pitää yhdessä nyt tehdä kaikkemme, että saamme rajoitukset purettua. Näillä näkymin arviomme on se, että lokakuun puolessavälissä pääsisimme näistä kaikista rajoitustoimista eroon, kun ihmiset ottavat rokotteita, toisia rokoteannoksia — eli jokainen meistä voi omalta osaltansa ottamalla rokotteen vaikuttaa siihen, että pääsemme näistä rajoitustoimista eroon.

Minä en tietenkään valitettavasti voi luvata sitä, että tulevaisuudessa ei tapahdu esimerkiksi sen kaltaisia asioita, että tulisi virusvariantti, joka on immuuni näille rokotteille. Minulla ei ole sellaista valtaa tässä maailmassa, vaikka toki sellaisen vallan mielelläni ottaisin. Meidän on nyt luotettava siihen, että tältä erää tämä pandemia on selätetty, ja toivottavasti tuo selättäminen on pysyvää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.6. Suullinen kysymys hoitovelan purkamisesta (Katja Hänninen vas)

Suullinen kysymys SKT 163/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Hänninen.

Keskustelu

16.50 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Tiedämme kaikki, että korona-aika on kasvattanut hoitovelkaa. Erityisesti henkeä uhkaavien sairauksien kuten syövän kohdalla on aivan olennaisen tärkeää päästä hoitoon ja saada diagnoosi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Syöpä koskettaa meitä laajasti, sillä joka kolmas suomalainen sairastuu jossain vaiheessa elämänsä syöpään, ja vielä useammalla meistä on läheinen, joka on sairastanut tai sairastaa syöpää.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna diagnosoitiin 1 200 syöpää vähemmän kuin yleensä, ja tänä vuonna on nähty viitteitä siitä, että hoitoon tulevien potilaiden syövässä olisi aiempaa enemmän pidemmälle levinneitä syöpiä. Korona-aikana kiireettömänä pidettyyn hoitoon pääsy on siis viivästynyt. Tämä on paitsi fyysisen myös psyykkisen hyvinvoinnin kannalta hälyttävää. On myös henkisesti raskasta joutua odottamaan hoitoonpääsyä tilanteessa, jossa oma tai läheisen terveys huolettaa.

Arvoisa ministeri, kysyisinkin: miten hoitovelkaa puretaan, jotta hoitoonpääsy nopeutuu ja syövätkin löydetään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin vakava ja kertoo tästä ajasta, siitä, minkälaisia haasteita tämän epidemian jälkeen meille jää. Tämä on kuin tulva, eli vahingot nähdään vasta sitten, kun kriisi alkaa olla lopullisesti ohi. Tällä hetkellä me tiedämme jo, että hoitovelka on satojen miljoonien kokoinen, ja hallitus on varautunut omalta osaltaan rahoittamaan tätä kestävän kasvun ohjelmalla, 400 miljoonalla, ja siirtämään myöskin hoitotakuun puolelle resursseja, jotta tästä urakasta selvitäisiin.

Kysymys on erityisen koskettava siksi, että me olemme joutuneet sosiaali- ja terveydenhuollossa näillä resursseilla toimimaan. Meillä ei ole ylimääräisiä ihmisiä ollut tähänkään asti vaan pikemminkin puutetta on ollut aikaisemminkin ja kuormittavuus korkealla. Tässä kriisissä on hoidettu tällä väellä koko tämä pandemia, minkä johdosta sitten on tarvittu resursseja nimenomaan olemassa olevista palveluista. Kuitenkin nämä erityisen vakavat sairaudet on hoidettu, mutta on hyvä korostaa, että erityisesti ennaltaehkäisevästä työstä on resursseja [Puhemies koputtaa] jouduttu lainaamaan, ja tämä näkyy nyt siinä, että kun hoito viivästyy, niin [Puhemies koputtaa] yksittäiset hinnat ovat korkeita, ja siksi meidän [Puhemies koputtaa] täytyy jatkaa [Puhemies: Aika!] hoitovelan purkua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.7. Suullinen kysymys tuulivoiman siirtolinjojen lunastuskorvauksista (Anne Kalmari kesk)

Suullinen kysymys SKT 164/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraavaksi edustaja Kalmari.

Keskustelu

16.52 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maakunnissa rakennetaan tuulivoimaa enemmän kuin koskaan ennen. Tämä on hieno asia ilmastonmuutoksen torjunnan ja energian huoltovarmuuden kannalta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Onko?]

Toivoisin kuitenkin lainsäädäntöä, joka parantaisi hyväksyttävyyttä ja lisäisi maanomistajien oikeudenmukaisuuden tunnetta. Nythän tilanne menee niin, että tuulivoimapuiston alueelta saadaan ihan hyvät korvaukset myllyjen alta, oikeinkin hyvät korvaukset, mutta sitten näitten siirtolinjojen, joilla tuulivoima yhdistetään kantaverkkoon tuulivoimayhtiön toimesta, lunastuskorvaukset ovat aivan mitättömät, muutaman sata euroa hehtaarilta, [Juha Mäenpään välihuuto] ja se tuntuu niistä maanomistajista siltä, että heiltä on väkisin riistetty heidän omaisuuttaan toisten hyväksi. Kysyisinkin: voitaisiinko tehdä erillislainsäädäntö, ikään kuin tuulivoimalaki, joka siirtäisi nämä johtokadutkin erilliskorvauksen piiriin? Tämä vähentäisi myös turhaa metsien pirstomista, [Jani Mäkelän välihuuto] mitä siellä metsissä tapahtuu, kun nämä johtokadut ovat puoli-ilmaisia ja monestikaan tuulivoimayhtiöt [Puhemies koputtaa] eivät tee yhteisiä linjoja. [Juha Mäenpää: Nyt oli hyvä kysymys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson.

16.53 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on uudistamassa lunastuslakia, [Jani Mäkelä: Miten se sattuiikin!] ja hallitusohjelman mukaan se uudistetaan tavalla, joka parantaa maanomistajien oikeusturvaa ja samalla turvaa kuntien maapolitiikan. Tämä ehdotus uudeksi lunastuslaiksi on nyt ollut lausuntokierroksella. Tällä hetkellä tilanne on se, että lausuntopalaute käydään oikeusministeriössä lävitse, ja tämä edustaja Kalmarin kysymys on varmasti sellainen, että on syytä käydä lävitse ministeriön virkamiesten kanssa myös se, onko tälle asialle tehtävissä jotain tämän yleisen lunastuslain uudistamisen yhteydessä vai onko tällainen erillislaki mahdollinen. Selvitetään tätä asiaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.8. Suullinen kysymys Ahvenanmaan ja Ruotsin välisestä liikkumisesta (Mats Löfström r)

Suullinen kysymys SKT 165/2021 vp

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Löfström.

Keskustelu

16.54 **Mats Löfström r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Ahvenanmaa on tärkeä raja-alue Suomessa. Yhteiskunnan avautuessa on tärkeää avata myös raja-alueiden rajat ja luopua terveystarkastuksista. Terveystarkastukset ovat aiheuttaneet vaikeuksia muun muassa Ahvenanmaan urheilujoukkueille, jotka maantieteellisestä syystä usein pelaavat Ruotsin sarjoissa. Tartuntatautilain erittäin tiukan tulkinnan vuoksi kyseiset joukkueet on suljettu ulos Ruotsin sarjoista.

Hallitus myönsi Torniolle ja Lapille poikkeuksia matkustajarajoituksista koskien rajaliikennettä Ruotsin Norlannin rajakuntiin. Samanlainen poikkeus olisi ollut tärkeä myös Ahvenanmaalle. Ruotsissa ilmaantuvuusluku on ollut pohjoisessa korkeampi kuin Roslagennissa toisella puolella Ahvenanmerta. Tästä huolimatta Ahvenanmaa ei saanut hallitukselta samaa oikeutta kuin Lappi. Siksi kysyn ministeri Ohisalta: miten ja milloin tämä tilanne tullaan korjaamaan?

16.55 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tack för en väldigt viktig fråga. Tartuntatautilain tulkinnoista ja tästä kokonaisuudesta tietysti vastaa peruspalveluministeri Kiuru, mutta se, mitä rajojen osalta on tehty, niin ylipäätään liikkumista Schengen-alueellahan on nyt vapautettu ja Suomesta muualle voi liikkua hyvin ja toisinpäin, ja tämä on olennainen muutos tietysti Suomen ja Ruotsin välillä.

Mitä on pohjoisen raja-alueella tehty: meidän saatiin Euroopan komissiolta vuosi sitten kesällä käyttöömme tämä rajayhteisö-määritelmä, joka tuli tarpeeseen siellä, kun ihmiset elävät rajan yli päivittäistä elämäänsä, kulkevat jatkuvasti, eikä se raja oikeastaan näy siinä ihmisten arjessa. Tilanne on hieman erilainen Ahvenanmaan osalta. Ymmärrän ahvenanmaalaisten tarpeen päästä palaamaan takaisin normaaliin. Tätä keskustelua hallituksessa jatkuvasti käydään, ja myös ahvenanmaalaisten kanssa olemme tätä keskustelua käyneet.

Kaikkia sellaisia rajaesteitä, mitä on, pyritään poistamaan. Toki tilanne on pitkään myös Ruotsissa ollut hyvin erilainen kuin Suomessa. Nyt onneksi rokotteet alkavat [Puhemies koputtaa] maailmaa jo muuttaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.9. Suullinen kysymys opettajien ja oppilaiden hyvinvoinnista (Eeva-Johanna Eloranta sd)

Suullinen kysymys SKT 166/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Eloranta.

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

Keskustelu

16.57 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Korkealaatuisen suomalaisen osaamisen ytimessä ovat osaavat opettajamme. Tällä viikolla Opettajain Ammattijärjestö OAJ kertoi huolestuttavia uutisia siitä, että reilusti yli puolet opettajista on alkanut harkita alan vaihtoa. Suurimpana syynä arvioidaan olevan kasvanut työmäärä liittyen erityisesti korona-ajan poikkeusolojen takia kasvaneisiin oppilaiden oppimis- ja hyvinvointivajeisiin ja niiden paikkaamiseen. Kesällä ilmestynyt kouluterveyskysely kertoo, että lasten ja nuorten yksinäisyys, ahdistuneisuus ja masentuneisuus ovatkin kasvaneet ja lisänneet muun muassa koulupoissaoloja kasvattavaa hyvinvointivajetta. Kysynkin opetusministeriltä: millä tavoin hallitus tuo helpotusta tähän huolestuttavaan tilanteeseen kouluissamme niin, että sekä opettajien työtaakka helpottuisi että oppilaiden hyvinvointi paranisi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Andersson.

16.58 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on vakava viesti, ja siihen myös suhtaudutaan erittäin vakavasti. Tämä hallitushan on myöntänyt erillistä korona-avustusta koulutuksen järjestäjille ja kouluille yhteensä yli 200 miljoonaa euroa, joista äskettäin on tehty aivan tuoreimmat päätökset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäjille. Ja näiden rahojen idea on se, että saataisiin palkattua nyt tässä tilanteessa ylimääräisiä erityisopettajia, ohjaajia, saataisiin pienennettyä ryhmäkokoja tilanteessa, jossa on akuutti tarve vastata tähän kasvaneeseen oppimis- ja hyvinvointivajeeseen.

Sen lisäksi ollaan nyt alettu pilotoimaan tällaista uutta sitouttavan kouluyhteistyön mallia, mallia, joka on kehitetty yhteistyössä opettajien kanssa ja jonka tavoitteena on ehkäistä koulupudokkuutta sillä, että saadaan sellaisia aikuisia lisää kouluihin, joilla ei ole opetusvelvollisuutta, eli heidän työaikansa ei mene opettamiseen vaan heillä on aikaa kohdata nuoria ja selvittää heidän elämäntilanteeseensa liittyviä ongelmia. Ja minun toiveeni opetusministerinä on se, [Puhemies koputtaa] että me vielä löydettäisiin rahoitusta, jolla me saataisiin tämä vakinaistettua tämän hallituskauden aikana.

Kysymyksen käsittely päättyi.

22.10. Suullinen kysymys työvoimapulasta varhaiskasvatuksessa (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 167/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Tähän samaan tematiikkaan on kysymys myös edustaja Virralla. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Meidän todella täytyy tehdä jatkuvasti työtä sen eteen, että Suomessa olisi maailman paras koulu mutta myös maailman paras varhaiskasvatus — sellainen järjestelmä, jossa jokainen lapsi riippumatta siitä, mihin perheeseen

Pöytäkirja PTK 107/2021 vp

tai mille alueelle sattuu syntymään, voi saada riittävät taidot tavoitellessaan niitä omia unelmiaan. Mutta meillä ei ole sitä maailman parasta koulua eikä sitä maailman parasta varhaiskasvatusta ilman niitä osaavia ammattilaisia. Nämä uutiset opettajien kasvavasta työtaakasta ja kuormituksesta sekä alanvaihtosuunnitelmista ovat huolestuttavia, mutta samaan aikaan meillä on valtava henkilöstöpula varhaiskasvatuksen kentällä. Omankin lapseni päiväkotiryhmästä puuttuvat molemmat varhaiskasvatusopettajat. Rekry on ollut auki kuukausia, mutta yhtään hakijaa ei ole.

Kysyisinkin ministeri Anderssonilta: minkälaisin keinoin hallitus pyrkii varmistamaan, että saamme riittävästi varhaiskasvatusopettajia kentälle ja että saamme pidettyä siellä ne ammattilaiset, jotka siellä jo nyt ovat ja jotka sitä tärkeää ja korvaamatonta työtä tänäänkin ovat tehneet?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Andersson.

17.00 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen osalta hallitus on suunnannut lisää pysyviä resursseja varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi ja muun muassa ryhmien pienentämiseksi, joka on oleellinen asia myöskin henkilöstön jaksamisen näkökulmasta. Ollaan suunnattu lisärahoitusta aloituspaikkojen määrän kasvattamiseen. Siellä on myöskin erityyppisiä monimuoto-ohjelmia, joilla jo töissä olevat lastenhoitajat pystyvät opiskelemaan lisää ja pätevöittämään itsensä varhaiskasvatuksen opettajiksi.

Mutta itse näen kyllä, että samalla tavalla kuin silloin, kun me puhumme hoiva-alan ammattilaista sosiaali- ja terveydenhuollon puolella, tämä pätee itse asiassa varhaiskasvatukseen: me emme pysty ratkaisemaan tätä työvoimapulaa, elleimme me ole valmiita päättäjinä myöskin keskustelemaan työoloista ja palkkauksesta. Niitä ratkaisuja ja päätöksiä ei tehdä eduskunnassa, ne tehdään paikallistasolla. Tämä on työmarkkinajärjestöjen asia. Mutta kyllä silläkin saralla on tapahduttava parannusta, jotta me myöskin jatkossa saadaan motivoituneita alan ammattilaisia hakeutumaan näillä aloille.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

23. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 1.10.2021 klo 12.00. Täysistunto lopetetaan klo 19.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen